GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

En Roman

på

Landsbygden

SKILDRINGAR FRÅN NORRLAND

AF

TURDUS MERULA

STOCKHOLM
F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

EN ROMAN PÅ LANDSBYGDEN

SKILDRINGAR FRÅN NORRLAND

AF

TURDUS MERULA.

STOCKHOLM,
F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

MALMÖ, 1895.
M. POLHEIMERS BOKTRYCKERI.

1.

Bostonpartiet.

— Allra ödmjukaste tjenarinna, mitt värdaste herrskap! helsade redan på förstugubron lagmanskan Kars sina ankommande gäster, fru pastorskan jemte andra Barrträsk sockens qvinliga notabiliteter, hvilka hon under mannens bortovaro på vårtinget i närmaste kyrkstad inbjudit till ett kafferep med åtföljande bastantare anrättningar och bostonparti. — Jag var just i undran om jag skulle få den äran, tillade värdinnan, blidt mysande, i det hon djupt neg för prestfrun och bad denna vara så obligeant och stiga in.

— Ja, jag får uppriktigt bekänna, yttrade den tilltalade, hvilken, insvept i en tjock sidansarspelis, väderhufva, lappskor och yllevantar, flämtande vaggade fram från släden uppför trappan till förstugubron; jag får uppriktigt bekänna, fortfor hon, höjande rösten till skrik för att höras af den lomhörda lagmanskan, att hade inte färden gält Karsboda, der man alltid blir så oändligt artigt bemött och välplägad, hade visst aldrig Sundén tillåtit, att jag med min svåra andtäppa begifvit mig ut i vårslasket.

— Med respekt till sägandes, fru lagmanska, inföll en grof stämma, hvars egarinna, ett långt, magert fruntimmer med spetsig näsa, hvassa kindknotor, infallen mun och utstående haka lemnade den andra släden och med manliga steg gick om pastorskan; inte var det någon lustfärd i dag att komma hit, ty tänk er bara, inspektorskan och jag fingo släden half med vatten, då vi körde öfver isen borta vid Kolsundet.

— Så illa var det väl ej, som mamsell Fabricius säger, bifogade saktmodigt den nämda inspektorskan, fru Grave, en liten ljuslett och täck blekingska, hvilken af ödet eller, rättare sagdt, sin man blifvit förd från söderns boklundar till nordens granskogar och nu, torftigt klädd i en tunn kappa och väderhufva, trippade efter sin slädkamrat.

— Kantänka! Jag undrar just hur vi skulle redt oss utan patrons och inspektorns jagtstöflar, snäste mamsell Fabricius, i det hon med nedlåtande medömkan hjelpte den stånkande och flämtande pastorskan uppför de höga trappstegen.

Såsom socknens skolmästarinna sedan fyra decennier hade den förstnämda vant sig vid ett temligen afgörande sätt, stridande mot alla begrepp om qvinligt behag. Som likväl hvar och en visste, att den gamla, pligttrogna och i sitt tålamodspröfvande kall härdade, i sitt hjerta var god, lät man henne snäsa, utan att deraf finna sig sårad. Det var ju dessutom ingen i socknen och milsvidt deromkring, som icke stod i tacksamhetsskuld hos "skolmamsella", såsom hon vanligen titulerades, för det kunskapsmått — visserligen ringa — som hon pluggat i såväl herrskaperna sjelfva i deras barndom som sedermera i deras barn.

— Lova! sade lagmanskan spetsigt till en ung flicka, hvilken, omgifven af en barnskara — sju små förhoppningsfulla Karsar och Karsinnor — stod på tröskeln, tillreds att ledsaga de ankommande in i kapprummet, Lova, ska' du inte veta att hjelpa pastorskan! Var så obligeanta, mina fruntimmer, och stigen in tillade hon derpå med ett af sina vänligaste solskensleenden, när pastorskan jemte de båda andra befunno sig utanför det anvisade rummet, och ursäkta mig att jag går ut på förstugubron för att emottaga mina öfriga gäster. Jag ser alla tre slädarne, den ena efter den andra, redan svänga om trösklogen.

De tre slädarne voro snart inne på den välskottade gården, och åter sågs lagmanskan stå nigande på förstugubron.

Ur den första släden reste sig ett högväxt fruntim-

mer, rödbrusigt och väl påpelsadt. Detta ståtliga fruntimmer var fogdens fru, lika allmänt känd på orten under benämningen Sigrid Storråda, som mor Unonius. För denna fru hade lagmanskan synbarligen sina djupaste nigningar och sitt blidaste leende, då hon bad henne stiga in.

Ortens enda adliga dam, enkeöfverstelöjtnantskan Ulfstjerna, i dagligt tal kallad "hennes nåd", hjelptes ur sin obeqväma, smala långsläde af sin dotter, den fyratioåriga fröken Amelie, vindögd och lång, lik fru Lenngrens fröken Juliana, men erkändt oumbärlig såsom fjerde man i ett bostonparti, det enda parti hon numera kunde räkna på, den fromma själen. Fröken Amelie var dessutom högt värderad såsom en afledare för hennes nåds lätt uppblossande vrede vid otur i spel. Mor och dotter voro dertill erkändt de mest uthålliga vid spelbordet och aldrig nödbjudna, utan tillreds vid minsta vink att i hvad väder som helst färdas en eller par mil tör att i godt sällskap dra en spader.

Från tredje och sista släden kommo, nigande och kruserligt helsande, fruarna Brodin och Norrbom, den förra hustru åt socknens handelsman, den senare gift med länsmannen i Barrträsk.

Den lilla trinda och rödkindade fru Elsa Brodin, bland allmogen gemenligen kallad "den pigga skojarfrun" för hennes skicklighet att i fråga om mått, mål och vigt hjelpa mannen att "lura bönder", men derför icke mindre aktad inom det lilla samhälle der hon utgjorde en af ståndspersonerna, företrädde med styf nacke och spotsk min sin väninna, länsmansfrun. Denna, ett magert långnäst fruntimmer med stort hufvud, var försedd med ett par gröngula, rödkantade ögon, med hvilka hon brukade mönstra folk med en egendomlig oförsynthet. Lägg härtill en lefvergul hy och ett par tunna, blåbleka läppar, hvilka illa dolde de här och der framstickande mörknade fragmenten efter forna tänder, och man ser framför sig fru Sara Norrbom, allmänt kallad "den kuranta fru Sara."

Hvarför fru Norrbom fått detta heders- eller öknamn, var just icke allom klart. Hennes nåd förmodade att benämningen härledde sig från länsmansfruns bered-

villighet att alltid bistå med huskurer för alla sjukdomar hos såväl menniskor som kreatur, och dervid fick det blifva.

Fruarna voro afpelsade, pastorskan och hennes nåd hade intagit hedersplatserna i förmakssoffan, kaffet hade gjort sin andra rund, och samtalet var redan i liflig fart.

Politik eller andra vigtigare dagens frågor, lika främmande för dessa landtbygdens fruntimmer som skönlitteraturens alster, utgjorde icke ämnen för deras samspråk. Hushållssysslorna, tjenstfolket, barnens och nästans görande och låtande voro de outtömliga ämnen, hvilka der liksom mångenstädes egde nyhetens evigt friska behag, huru utnötta och omtuggade de än voro.

Från väfvar och hushållsbråk kom samtalet så småningom in på det personliga området. Lagmannens nye skrifvare, herr Borg, hvilken med sin principal för tillfället var frånvarande, blef snart nog föremål för grannfruarnas grundliga kritik.

— Jag får uppriktigt bekänna, gjorde slutligen pastorskans stämma sig gällande öfver de andras, att jag för min del finner herr Borg vara den ståtligaste ungkarl jag sett sedan vi bosatte oss i Barrträsk, och det var inte i går det.

— Det blir trettiofem år, Michaelidagen, sedan pastor Sundén installerades i vår församling, sufflerade mamsell Fabricius, hvilken gerna ville lysa med sitt goda minne.

— Man kan inte annat än gratulera lagman Kars, fortfor prestfrun, att han fick en så hygglig skrifvare i stället för den der enfaldige Nilsson, hvilken det riktigt plågade mig att se. Fast, herre Gud, tillade hon salfvelsefullt, i det hon såg upp mot taket och antog en jemmerlig min, man bör hvarken rosa eller klandra folks utseende, ty såsom Sundén alltid säger: "Skönhet förgår — dygden består!"

— Nå, det är en tröst som vi alla, och inte minst fru pastorskan, fått lita sig till, inföll hennes nåd, hvilken vid sextiofem års ålder ännu hade ett par lifliga ögon, men hvilkens fårade anlete, krokiga näsa och knotiga kinder skarpt protesterade mot det anseende

för skönhet i yngre dagar, som hon tillmätte sig sjelf och, som hon suckande tillade, inte hade gått i arf på Amelie.

— Åh ja, hvad utseendet beträffar, har visst inte Borgen någon medtäflare här i socknen, invände mamsell Fabricius, men hvad dygden beträffar, så med respekt till sägandes, fru pastorska, lär han väl inte vara stort sämre eller bättre än karlar i allmänhet, detta förderfvelsens privilegierade slägte.

— Hi, hi hi! skrattades i korus, i hvilken munterhet äfven alla små Karsarna, hvilka gapande stodo på dörrtröskeln, instämde, utan att de just visste hvarför de skrattade.

— Träffadt, kusin Fabricius! instämde fru Unonius. Den som trumfat katekesen uti och basat upp hela vårt yngre slägte bör bäst kunna bedöma folk. Borgen är en präktig karl, städad och fin! det är min opinion. Hade jag inte redan haft mina tre äldsta flickor bortgifta och Karin så godt som bortlofvad, då han kom hit —

— Så hade han nog också blifvit fångad i kusins alltid skickligt utlagda nät, när det gäller mågfiske, afbröt lifligt mamsell Fabricius. Det är för väl att kusin Unonius ändtligen fått noten full, tillade hon derpå skämtande, när hon märkte att fogdefruns ansigtsfärg steg till en betänkligt högre grad af karmosin än vanligt; det är för väl, så att det numera kan stå oss ungdomar på öfverblifna kartan fritt att åter hoppas på ett lyckligt fiskafänge — eller hur, fröken Amelie? Skulle vi inte lägga ut våra krokar för Borgen?

Fru Unonius skrattade och blef mindre kalkon. Fröken Amelie log resigneradt och tittade i kors på ett Johanneshufvud i kopparstick som i förgyld ram hängde öfver soffan; men hennes nåd blossade nu i sin tur upp och sade till mamsell Fabricius att, om hon också sjelf vore giftasgalen, hon derför inte behöfde sörja för andra.

— Hvad herr Borg beträffar, fortfor hon, dervid skarpt fixerande Lovisa, hvilken i detta ögonblick bjöd öfverstelöjtnanskan tredje kaffekoppen, den så kallade "lilla påtåren", så lärer väl ingen annan här i sällska-

pet kunna hoppas att med någon framgång lägga ut sina krokar för honom än vår snälla mamsell Blom.

Rodnande ända upp till hårfästet skyndade den sistnämnda efter behörig kringbjudning ut i salen med sådan fart, att hon stötte kaffebrickan mot två små Karsar, hvilka ännu stodo qvar på tröskeln, väntande på de af moster Lova utlofvade sockerbröden.

— Aldrig ser du dig för, Lova, bannades lagmanskan, hvilken icke hört hennes nåds slutanmärkning; och med en värdighet, som anstod henne både såsom lagmanska och fet matrona, reste hon sig och gick ut för att ytterligare banna systern och trösta de gråtande barnen.

— Flickan är fast, sade öfverstelöjtnanskan, plirande med sina hvassa, gråa ögon, under det hon tog sig en pris ur sin sköldpadds-snusdosa med fru de Récamiers miniartyrbild på locket och sedan lät dosan göra sin rund bland det öfriga sällskapet.

— Ingen kan väl undra på om Lova, som sjelf är så vacker, hellre skulle vilja gifta sig med den vackre Borg än med någon af socknens andra ungherrar, invände fru Grave, med detsamma rodnande öfver sin dristighet att i detta hedervärda sällskap, der hon var den yngsta och så godt som nykommen på orten, höja sin stämma och uttala sin mening.

Hennes man, inspektor Grave, förut anställd som bruksbokhållare på ett större jernbruk i Dalsland, men derifrån afskedad, hade föregående år med hustru och tre små barn kommit till Barrträsk, der han vid Rönnå sågverk erhållit inspektorsplats.

— Åhå! Låter det så från en förtrogen väninna, inföll åter hennes nåd, då ha vi ju saken på det klara. Raskt har det likväl gått med frieriet, det må jag säga, ty Borgen kom ju hit förliden oktober, och nu ha vi medlet af April. Lycka till en vacker svåger, fru lagmanska! skrek hon derpå så gält hennes nötta lungor förmådde, när värdinnan efter väl utförd straffpredikan för systern åter inträdde i salen.

Lagmanskan smålog och nedslog ögonen, såsom hon hade för vana, då hon icke var rätt säker på hvad som

blifvit yttradt, en sak som tyvärr hände henne oftare än att höra rätt. Derpå bredde hon ut kortlekarne på de två uppslagna spelborden.

— Det tycks verkligen som vi snart nog komme på bröllop hit, inföll fru Unonius. Gerna för mig; jag tycker om att ungt folk gifter sig.

— Det vet man nog. Hade jag bara en hundrariksdalerssedel för hvarje parti fru Storråda stält till, halfhviskade fru Brodin till sin förtrogna, länsmansfrun, behöfde jag minsann inte längre minutera ut snus åt bönder.

— Hå, hå! suckade pastorskan gudsnådigt, i det hon framtog sina glasögon med silfverbågar för att göra sig i ordning till kortspelet. Jag håller med fru Unonius, att det är bäst att folk gifter sig i unga år. Men, tillade hon, måtte dock mamsell Blom se sig väl före, innan hon tager ett så vigtigt steg, ty, såsom Sundén så sant en gång yttrade i en af sina predikningar: Äktenskapet är likt eno ryssja; de der utanför äro vilja in, och de der innanför äro vilja ut.

— Han är makalös, vår pastor, i sina predikningas, inföll öfverstelöjtnantskan, i det ett satiriskt smålöje spelade på hennes tunna läppar.

Lagmanskan, fryntligt nigande, bad nu fruntimren vara så obligeanta och inte låta korten längre vänta.

Det blef en allmän siratlig resning.

Några sekunder derefter hade hvar och en dragit sitt kort och intagit sin plats vid spelborden.

— Trösta mej! Ska' jag spela med hennes nåd? utropade mamsell Fabricius med komisk förskräckelse.

— Ja, sådana der spratt spelar oss slumpen ibland, sade öfverstelöjtnanskan. Jag tror för resten, tillade hon, att det här draget inte var så galet. Då ingendera af oss har en bet i munnen, torde det kanske rädda oss för betar i bostonspelet.

Mamsell Fabricius snörpte mun i det hon ryckte till, liksom träffad af en elektrisk stöt, tog på sig en bister min och slungade på hennes nåd ett par gnistrande blickar, som den högborna damen likväl stoiskt uthärdade. Den sextioåriga, eljest förståndiga skolmam-

sellen hade uppenbarligen ännu den svagheten att vilja dölja de gapande luckor, åren åstadkommit i hennes fordom jemna och vackra tandrad, och hennes nåd hade en stygg och egen förmåga att uppleta folks svaga sidor.

— Uva! Tocken rakknif hon är, halfhviskade åter fru Brodin till länsmansfrun, under det de båda togo plats vid samma spelbord som fru Unonius och lagmanskan.

— Åhjo, hon anser sig bevars ha rätt att snäsa folk för det hon är förnäm, den der fattiga skåpråttan! svarades i lika lågmäld ton af länsmansfrun.

Derpå, sedan hon tagit en kortlek för att blanda, medan hennes motspelerska delade ut korten, återtog den vårda fru Sara med höjd stämma, i det hennes tunna läppar krusades till ett ilsket småleende:

— För att återkomma till vårt samtal om herr Borg, så erinra sig måhända fruntimren, att min man för ungefär två år sedan fick ett bref från en halfkusin i Wasa. Samtidigt härmed kom från myndigheterna derstädes, tillade hon med en försåtlig blick på lagmanskan, en skrifvelse till landshöfdingeembetet om att låta offentligen efterlysa en från finsk ort afviken person vid namn Carl Fredrik Wexer. Efterlysningen försiggick verkligen här i socknen, men kom aldrig vidare.

— Hvad tusan rör det Borgen? utbrast öfverstelöjtnanskan, blossande af harm åt länsmansfruns giftiga anspelningar.

I parentes må nämnas, att den välborna damen hade den ovanan att ibland späcka sitt tal med kraftyttringar, hvilka lika litet anstodo hennes kön som den bildning, hvarpå hon gjorde anspråk.

— Ja, jag får uppriktigt bekänna, inföll pastorskan, hvilken, stark i tron på sin vishet, aldrig lemnade ett tillfälle obegagnadt att grundligt dryfta ett föreliggande ämne; jag får verkligen uppriktigt bekänna, att jag aldrig kunnat glömma det hemska intryck min af predikan redan uppskakade själ erfor, då Sundén, sjelf upprörd, förkunnade från predikstolen, att en ung man, tjuguåtta år gammal, skrifvare hos fogden Rosengren i Wasa, afvikit från nämda stad, medtagande hela uppbördskassan, 20,000 mark i reda penningar.

— Gudskelof att aldrig Unonius råkat ut för en sådan bedräglig skrifvare! inföll fogdefrun. Då hade vi varit ruinerade.

— Det lär nog vara deran ändå med fogden, tack vare hennes kalaser, mumlade vid det andra spelbordet hennes nåd till pastorskan, hvilken till svar endast gaf en betydelsefull, på en gång instämmande och varnande blick, ty fru Unonius var af gammalt känd såsom farlig att reta.

Fogdens hus täflade också med lagmannens i gästfrihet och ett godt bord, en sak som pastorskan visste att uppskatta.

— En fiffig karl måtte den der Wexer ha varit, återtog fru Norrbom. Att lyckas ostraffadt undkomma med så mycket pengar!

— Det vet man väl af gammalt, att stora tjufvar gå fria, medan de små hängas, afbröt öfverstelöjtnantskan, belåtet stickande motspelerskans kung med ett ess. Men jag upprepar ännu en gång, hvad tusan ha vi att göra med förrymde skrifvare, dem ingen känner till, och skriftklådige halfkusiner på andra sidan Bottniska viken?

— Pass! skrek fru Norrbom lagmanskan i örat med en ton som röjde en i hennes sinne jäsande förtrytelse. Hon visste att saken blifvit nedtystad genom lagmannens försorg.

— Fru Norrbom, tog öfverstelöjtnanskan åter med spetsig stämma till ordet, utan att dervid åsidosätta sina djupsinniga beräkningar i fråga om stick och utspel; fru Norrbom tycks aldrig kunna glömma att hennes man gick miste om den utlofvade belöningen af fem hundra mark för den som lyckades ertappa den efterlyste.

Detta sades egentligen åt pastorskan, men tillräckligt högt för att icke orden skulle gå förlorade för den de gällde.

Fru Norrboms kinder antogo härvid en lifligare färg. Hon tryckte läpparne hårdt samman, funderade ett par sekunder innan hon stack lagmanskans trumfknekt, gnolade några takter innan hon tog in spelet och sade derefter med en sidoblick åt det andra spelbordet.

— Kuriöst nog fick Norrbom i förra veckan återigen ett bref rörande samma ämne från sin halfkusin i Wasa.

— Jag vånnar hon med sina halfkusiner sutte på Spetsbergen midt i vintersolståndet! utbrast hennes nåd i högsta vrede. Nu spelade jag en faute för hennes skull.

— Ha de fått rätt på tjufven? frågade mamsell Fabricius.

— Nej, Wexer lär ha undkommit till Hamburg, derifrån han ämnat begifva sig till Amerika, men aflidit innan han kom i väg, svarade länsmansfrun, under det hon trummade med venstra handens fingrar mot bordet liksom funderade hon på sitt utspel.

— Gud vare hans själ nådig! suckade pastorskan, i det hon tog in ett spel.

Förhållandet var att länsman Norrbom verkligen återigen fått ett bref från sin slägting i Finland, ett bref som han under strängaste tysthetslöfte delgifvit sin hustru, emedan, som han sagt, man i fråga om misstänkta personer alltid måste gå slugt och försigtigt till väga. Glömsk af gifvet löfte om försigtighet och njutande af att få retas med öfverstelöjtnantskan, fortfor fru Norrbom med särdeles tonvigt på hvarje ord:

— En ung herre med namnet Borg lärer i Hamburg ha varit sedd i Wexers sällskap.

— Åh! utropades i korus.

Och liksom träffade af en åskblixt sutto fruntimren stirrande på hvarandra. Det var såsom ville hvar och en läsa i sin grannes ögon hvad denna tänkte innan man vidare yttrade sig.

— Nog skylles jag för att ha en bitande tunga, bröt slutligen öfverstelöjtnanskan tystnaden, men ett elakt hjerta är ett större lyte.

— Många finnas väl med namnet Borg, inföll fru Grave, hvilken med sin sticksöm satt ensam vid konsolbordet, som, hvilande på en förgyld örn med utbredda vingar, uppbar en stor spegel i förgyld ram.

— Ja bevars! instämde fru Unonius.

— Och inte rår man heller för, om man kommer i sällskap med folk —

— Hvarken med folk eller kräk, afbröt hennes nåd, i det hon ogillande borrade sina blickar, figurligt taladt, i fru Grave, hvilkens kinder härvid purprades.

Hon tystnade och fortsatte med ökad ifver sin stickning.

— Men à propos, fortfor hennes nåd Ulfstjerna, i det hon gaf fru Norrbom en sidoblick, hvass som en syl, huru mår vår länsman? Jag hoppas att han inte den här tiden på året besväras af flugor.

Åter inträde några sekunders tystnad, under hvilken man förnam ett sakta fnissande, ackompagneradt af kortens fallande mot bordet. Det var nemligen allmänt kändt, att länsman Norrbom tittade så djupt och träget i glaset, att han redan haft de första symptomen till delirium.

Fru Norrbom sväljde sin harm, men hon var en af dessa sega, ihärdiga naturer, som icke ge sig så lätt. Dertill kom att hon mången gång behandlats högdraget, såväl af den fattiga öfverstelöjtnantskan som af den förmögna lagmanskan. Hon ville derför icke denna gång låta ett gynnsamt tillfälle att retas med dem båda gå sig ur händerna. Hon visste att den nye skrifvaren icke allenast var en favorit hos sin principal och hela hans familj, utan äfven en förklarad gunstling hos hennes nåd. Borg hade vunnit den gamla nådens bevågenhet, då hon vid deras första sammanträffande bjudit honom snus ur sin sköldpaddsdosa, och han, ögnande fru de Récamiers miniatyrbild på snusdoslocket, för att något säga, frågat om det var hennes nåds porträtt. Att så smickra den åldriga damens svaga sida, var för skrifvaren att i ett nu eröfra hennes gunst.

— Skrattar bäst som skrattar sist. Jag vet hvad jag vet, mumlade länsmansfrun med tillkämpadt lugn, i det hon blandade korten.

— Nå, så fram med ankägget! utbrast öfverstelöjtnantskan, hvilken icke kunde låta bli att ge luft åt sin otålighet på samma gång hon kände sin nyfikenhet retad.

— Den efterlyste rymmaren lärer ha varit en ståtlig karl af Borgs längd, fortfor fru Norrbom, hvars åt mannen gifna tysthetslöfte fick vika för hennes hämdlystnad.

— Med rödt hår och dito skägg, som det stod i efterlysningen, inföll mamsell Fabricius, hvars minne var osvikligt.

— Med grågula ögon och en dubbeltand fram i mun, sufflerade fru Unonius.

— Nog har herr Borg grågula ögon, men vackrare tänder än hans kan man knappast få se, dristade åter fru Grave sig att invända.

Hon hade följt samtalets gång med en nervös oro, den hon sjelf ej kunde göra sig redo för.

— Enfaldiga kräk! Hvad hör det hit? mumlade hennes nåd, hos hvilken fru Grave icke var särdeles i gunst.

— Borgens tänder äro ingenting att rosa, inföll i sin ordning fru Brodin, hvilken ansåg tiden vara inne att rycka fram som reservtrupp åt sin väninna och allierade, länsmansfrun. Då min man på nyåret reste med honom till lappmarken, kom Brodin händelsevis en qväll underfund med att Borgen hade två löständer fram i mun.

— Kära fru Brodin, missunna inte karlen en sådan nödvändig lyx, fastän ni sjelf genom ett olycksöde länge varit i saknad af tand för tunga! invände öfverstelöjtnantskan muntert.

— Ja, nog var det ett olycksöde, utlät sig fru Unonius, när kusin Fabricius och fru Brodin stöte samman i salsdörren hemma hos oss med sådan fart att den ena miste sin framtand mot den andras panna.

— Och dermed blef det konstateradt att mamsell Fabricius har panna som tål, instämde öfverstelöjtnantskan. Men stick då inte min kung med esset, ditt . . . Ursäkta, mamsell Fabricius! Jag kom ej ihåg annat än att jag hade Amelie till motspelerska, tillade hon ögonblickligen.

— Åh, hennes nåd ville bara pröfva hur mycket jag tål! invände skolmamsellen mera undfallande än vanligt.

Hennes nåd ingaf alltid en viss respekt.

Samtalet hade nu fått en annan riktning, och Lovisa, som inträdde med en bricka rågad med bischoffsglas, diverse assietter rågade med bakverk o. d., blef en angenäm afledare för den ordstrid, som hotade att blifva störande för bostonspelets jemna gång.

— Jag får uppriktigt bekänna, sade pastorskan sakta åt öfverstelöjtnantskan, under det hon lystet tog för sig från assietterna, att det just skall smaka mig att få en läskedryck på hela den der brefhistorien, som inte alls rör oss. Den konfunderade mig emellertid så, att jag knappast visste hvad jag spelade ut. Jag är ibland en riktigt yr höna.

— Det bestrider vist ingen, men man får väl hoppas att yrheten lägger sig med åren, svarade skälmskt hennes nåd.

— Har du en stund ledig, så att vi kunna få språka ostörda? frågade fru Grave, när Lovisa till sist stod med brickan framför henne.

På den tillfrågades jakande svar följdes de båda ut i den rymliga mellanstugan, der fru Grave satte sig vid ett af fönstren och, i det hon lättade sitt bröst med ett djupt andetag, utbrast:

— Åh! Det var härligt att komma hit ut!

— Ja, utsigten härifrån är härlig, särdeles här vid fönstret, der man ser Fogelnäsudden ståtligt resa sig ur vattnet, svarade Lovisa, hvilken tog för afgjordt att utropet gält den vackra naturtafla som utbredde sig för åskådarens blickar.

— Just härligt! Idel vatten, gråstensklippor och barrskog! invände skrattande fru Grave, hvilken föga fann behag i den nordiska naturen med dess sträfva drag och bistra köld. Nej, kära Lova, återtog hon, jag menade blott att det var härligt få komma hit ut i stillhet och frid från den strid de onda tungorna derinne föra.

— Nå, det är ju så vanligt att fruarna smågräla när de spela kort, och ändå kunna de aldrig undvara hvarandra, invände Lovisa. Men du må tro, det är aldrig så illa menadt som det låter, tillade hon skrattande

åtminstone inte hvad hennes nåd och mamsell Fabricius s beträffar.

— Liksom det inte vore illa menadt, att göra Borg t till en tvetydig person, en förtrogen till en tjuf och n rymmare, ja, att låta påskina att han nära på kunde e anses som en sådan?

— Hvem är så elak? inföll Lovisa högt rodnande, , i det hennes finna näsborrar vidgades af förtrytelse och n hennes stämma skalf af den häftiga sinnesrörelse hon n erfor.

Med en af ett godt hjerta förestafvad ifver skyn- - dade fru Grave att tillägga:

— Nå ja! Det var bara fru Norrbom, som pratade e om ett bref från Wasa, det hon ville inbilla oss andra a skulle vara graverande för Borg. Jag gissar att hela a historien är hopdiktad af hämdlystnad, för det hann aldrig på någon af balbjudningarna dansat med hennes s Sofi.

— Men, kära Selma, Sofi Norrbom är ju så full och obehaglig —

— Att ingen bör undra på om han väljer sig vack- - rare damer, inföll väninnan. Men à propos om dans, , så tyckte jag mig märka att han på balen hos patrons s på Robertsfors dansade oräkneliga gånger med dig, Lova. .

— Ack, det var en rolig bal, och hemfärden sedan! ! utropade den tilltalade, hvilken med ungdomlig sorglös- - het vid erinran om balen och slädfärden i den klara a månskensnatten ej vidare tänkte på fru Norrboms ord. .

— Friade han kanske på hemvägen, när han körde e för dig? frågade skälmskt blinkande fru Grave denn högt rodnade flickan.

— Jag fick i förgår på min födelsedag en utmärkt t vacker rödrutig sidenschalett, vidtog den sistnämde somn icke ville direkt besvara frågan, på samma gång honn gerna önskade att få meddela sig och få utgjuta sitt hjerta a för en förtrogen väninna, visserligen nära ett tiotal äldre, , men nästan lika barnslig och obekant med verlden somn landtbygdens tjuguåriga tärna.

— Af Borg?

— Ja, af hvem annan, tror du väl?

— Åh, jag tänkte att stackars Nilsson tagit mod till sig, friat för tredje gången och inledt frieriet med en present, den beskedliga menniskan.

— Ja, nog skall Gud veta att han är beskedlig, instämde den unga flickan skrattande. Han hjelpte till med att hugga socker, skala äpplen och se efter barnen, när de blefvo mig för ostyriga.

— Men så kom Borg, må du tillägga.

Då Lovisa såg ut genom fönstret utan att svara, fortfor fru Grave:

— Emellertid lär Nilssons nya principal i kyrkstaden vara så belåten, att han redan ingått kompaniskap med honom och öfverlemnat bodens skötande helt och hållet åt Nilsson.

— Jag unnar honom allt godt.

— Men du föredrager den ståtligare Borg? Nå, det är ej att undra på.

— Jag bryr mig hvarken om den ene eller den andre.

— Åhå, låter det så? Nå, lika godt! Ett råd vill jag dock ge dig, kära Lova: välj inte så länge i väpplingen, att du stannar i starren! Du har redan gifvit nog många korgar? Du är fylda tjugu år, och det kan vara tid på för en flicka vid de åren att ha gjort sitt val.

— Lova! hördes i detsamma lagmanskans röst från förmaket, och sin pligt trogen skyndade den unga flickan, såsom lönad första tjenarinna i den äldre systerns hus, att hörsamma kallelsen.

Lemnad ensam försjönk fru Grave i betraktelser. Från första gången hon sett Borg, hade hon lagt märke till, att hans blickar med ett uttryck af beundran följde den vackra Lovisa Blom. Fru Grave hade äfven trott sig märka, att den unga flickans kinder lätt skiftade färg och antogo en högre rodnad än vanligt, när hon af en händelse mötte hans beundrande blick, för hvilken hennes genast sänkte sig mot golfvet. Häraf hade fru Grave uppgjort en liten roman, slutande med de två unga älskandes förening genom Hymens band.

Lovisas häftiga förtrytelse och plötsliga blekhet, då hon hörde hvad som blifvit yttradt om Borg, och

den glädje som strålade ur hennes ögon, då hon talade om färden från balen, hade tillräckligt röjt hennes hjertas känslor.

— De komma nog att bli lyckliga, de båda! sade fru Grave till sig sjelf. Han är en allvarlig och bra karl och hon en älskvärd, hjertegod och duglig flicka.

Men på samma gång hon, stirrande ut åt elfven, på detta sätt afslöt sin tankegång, återkom för hennes minne det samtal hon nyss åhört i förmaket. För hennes fantasi framstod plötsligt ett barndomsminne som länge slumrat. Hon tyckte sig se en gosse vid namn Kalle Wexer, jemnårig med henne sjelf. Då hon, en liten nioårig flicka, med sin moder en sommar vistades i Ronneby, hade de lekt tillsammans. Hon erinrade sig huru hon i början varit rädd för den inbundne, styfsinte gossen, hvilken dock alltid visade henne vänlighet, ehuru han var i ständig fejd med andra barn. Hans eldröda hår och dolska blick hade skrämt henne. Han hade likväl slutligen genom att ge henne konfekt och annat namnam lyckats vinna hennes bevågenhet och sedan dess kallat henne sin lilla fästmö. Hon erinrade sig äfven, att hennes mor en dag förbjudit henne att vidare mottaga några gåfvor at Kalle Wexer, emedan modern fått veta att gossen på oredligt sätt bekommit de penningar, hvarmed han köpte trakteringen. Kort derpå hade hon med sin moder farit hem från brunnsorten. Sedan dess hade hon ej hört något om Wexer, förr än hon första söndagen efter sin ankomst till Barrträsk i kyrkan hörde efterlysningen.

2.

Familjen på Karsboda.

En vecka hade förflutit sedan det stora kafferepet på Karsboda. De tvistande och kortspelande fruntimren hade efter en rundlig välfägnad och ett ifrigt arbetande i hjerter kungs tjenst slutligen skilts som såta vänner under ett ömsesidigt ofantligt krusande och nigande, samt upprepade tacksägelser.

Allt var åter i sitt gamla skick. Lagmannen och hans båda biträden, herrar Borg och Jonsson, sutto åter på kontoret, skrifvande från tidigt på morgonen intill sena qvällen, genomgående de digra luntor de från tinget hemfört.

Lagmanskan gick omkring i kök och uthus, refvade och satte upp väfvar för de stundande långa, ljusa dagarne och tillsåg med husmoderlig omtanke, att hvarken oordning eller sysslolöshet finge insteg i hennes hem, öfver hvilket hon icke var litet stolt, ty "lagmansgården", som Karsboda i dagligt tal kallades, gick och gälde såsom ett mönster för hemmen i trakten vidt omkring.

Lagman Olof Elias Kars, häradshöfding i Barrträsks och kringliggande socknars domsaga med lagmans titel, följaktligen en af ortens notabiliteter, var så inom som utom sin domsagas område en allmänt aktad och afhållen person. Både fruktad och vördad af ortens befolkning, var han i allo en ärans man. Han hade redan hunnit midten af sextiotalet. På hans lefnadsbana hade icke endast rosor grott, utan äfven många törnen, men ännu var han vid lika friskt och hurtigt lynne som i sina ungdomsdagar, en arbetsträl när det gälde att arbeta, en nöjets uthållige dyrkare när det gälde att efter slutade mödor slå sig lös i vänners krets. Undersätsig och temligen korpulent, bar han på sina breda skuldror och sin korta hals ett stort hufvud, hvars lockar

i förtid grånat. Ehuru man rättvisligen icke kunde beskylla lagmannen för att vara en Bachidyrkare i egentlig mening, hade likväl hans ansigtsfärg ständigt den höga rodnad, som merendels vinnes i glada lag eller den en frisk nordanvind förmår att framkalla. Endast då han blef retad till vrede, såg man hans kinder blekna. Sådana fall voro dock mycket sällsynta.

"Mor Karin", såsom lagmannen alltid kallade sin ännu unga hustru, ty lagmanskan hade vid tidpunkten för vår berättelses början nyss fylt endast trettiotvå år, var redan en yppig matrona med nästan öfvermenskligt omfång. Likväl rörde hon sig så lätt, der hon saktmodigt och tyst gled från rum till rum, att det tydligen märktes det hon föga besvärades af sin omåttliga fetma. Då fru Karin såsom en sextonårig brud hade följt den tjugufyra år äldre mannen till det hem, der de nu under ett sextonårigt äktenskap välsignats med åtta starka och friska barn, hade hon, enligt mångens intyg, varit lika smärt och smidig och lika vacker som den nu blommande systern. Hennes skratt var hjertligt klingande, ungdomligt och särdeles smittande, och lagmannen yttrade härom: När mor Karin skrattar, ser hon så nyter och glittrande ut som den blidaste vårsol.

Det var ett trefligt par att se tillsammans, de båda alltid fryntliga makarne på Karsboda, hvilka med ett utseende vittnande om den bästa välmåga täflade om att unna andra så godt som de hade det sjelfva. Att se dem båda stående på förstugubron eller inne i salen och välkomna sina gäster var en syn, som förmådde stämma det mest trumpna sinne gladt.

Mången undrade väl ibland huru lagmannens inkomster, om ock goda, kunde förslå till det gästfria lif som fördes i hans hus. Men då hvar och en som der hade något att fordra alltid på dagen erhöll sin betalning, då hvarken länsman, kronofogde eller landskansli någonsin haft ett det ringaste trassel med lagman Kars, kunde man ju vara öfvertygad om att han, såsom folket på bygden plägade säga, stod sig som en hederspatron äfven i sina affärer.

Lagmanskans yngsta syster, Lovisa Blom, hade redan vid tio års ålder lemnat sitt fattiga föräldrahem för att på Karsboda gå sin gifta syster tillhanda i hushållet, förnämligast likväl med att biträda med skötandet af de små plantor, hvarmed fru Karin årligen förökade verlden och sin mans fadersglädje. Lovisas och fru Karins föräldrar, den gamle reslige fältväbeln Blom, hvilken under 1808—1809 års krig erhållit tapperhetsmedaljen, och hans husfru Elsa, i sin ungdom äfven ryktbar för sin skönhet, hade båda året efter det deras yngsta dotter kom till sin svågers hus gått ur verlden. De öfriga tio syskonen, dels gifta, dels ogifta, voro spridda åt olika trakter. Lovisa visste således icke af något annat hem än svågerns, der hon också var anställd såsom löntagerska.

Trots vakandet vid systerbarnens vaggor och de trägna hushållssysslorna hade Lovisa växt upp till en blomstrande, härlig flicka, lika vacker som hon var glad, en riktig hjerteklämma för bygdens unge män, bland hvilka svågerns skrifvare, den ene efter den andre, anmält sig såsom friare, men hvilka dock alla hade afskedats med en korg.

— Men om du får gå ogift i all din dar? retades ibland svågern med henne.

— Åh, ingen fara! Det blir nog min tur en gång. Och när den *rätte friarn* kommer, skall jag inte underlåta att svara ja.

— Och huru skall den *rätte* vara, om man får lof att fråga? skämtade lagmannen.

— Lik svåger allra helst. För si, jag vill inte ha någon fattig stackare. Nej, gård och grund måste min blifvande man framför allt ha, och ståtlig skall han se ut.

Mot dylika argument hade lagmannen ingenting vidare att invända, och icke var fru Karin heller den som påskyndade Lovisas val; dertill var systern henne allt för nyttig, nästan oumbärlig.

Men icke var det endast egoistiska skäl, som afhöllo lagmanskan från att tillråda, när hon såg någon efterhängsen friare med allt för ömma blickar följa

Lovisas steg. Det var äfven ömhet för systern, som dikterade hennes ord, då hon sade:

— Hör aldrig efter slarfprat, Lova! Inte ska' en gifta sig till fattigdom, kanske få stugan full af barn och elände öfver öronen.

För dem, som kände till huru stora pröfningar och försakelser fru Karin utstått såsom äldsta dottern i ett föräldrahem, rikt välsignadt med barn, men i öfrigt fattigt på allt, äfven på endrägt makarne emellan, kunde dessa ord låta mindre sjelfviska än de ljödo för en fattig friare och månget annat ungt sinne. Ehuru den yngsta och endast ett fyra års barn, då försynen i den välbergade mågen sände hennes far fältväbeln en hjelpare, så att frysa och svälta ej längre hörde till ordningen för dagen, hade Lovisa dock tillräckligt minne af sin sorgliga barndomstid för att finnas beredvillig att lyssna till den äldre systerns råd och förmaningar, framstälda i de enkla vishetsregler hennes inskränkta uppfattning af lifvet förestafvade.

Och sedan vi nu fullgjort presentationen af de tre förnämsta personligheterna inom det hem, dit vi infört våra läsare, torde det vara på sin plats att här äfven presentera en fjerde person, hvilken, ehuru visserligen ännu så godt som främling på orten, dock redan hunnit förvärfva sig en betydelsefull plats inom den familj, der han på en gång funnit ett hem, sin utkomst och, såsom det ville synas, äfven sitt hjertas utvalda.

Det är herr Carl Johan Borg, presentationen gäller, den unge skrifvaren, för hvilken de bostonspelande fruntimmerna så lifligt intresserade sig och hvars blotta namn uppjagade en vacker rodnad på Lovisas kinder.

Såväl hos ortens äldre som yngre damer gälde Borg för lejonet bland ungherrarne, hvilket likväl icke ville säga så mycket, ty Barrträsks socken kunde lika litet som angränsande socknar, kyrkstaden icke ens undantagen, skryta med några eleganta ungherrar.

Men icke nog med att han förde sig bättre, såg bättre ut och klädde sig förnämligare än de andra; han väckte ett särskildt intresse derigenom, att hans personlighet var liksom inhöljd i en mystisk slöja, ett

dunkel, som nyfikenheten fruktlöst sökte genomskåda trots allt det besvär som de goda Barrträsksborna, synnerligen fruarna, gjorde sig i detta fall.

Borg hade föregående år en afton i slutet af Oktober kommit färdandes landsvägen från Umeå till Barrträsks gästgifvaregård, der han tagit in och hvilat öfver natten. Följande morgon hade han i god tid begifvit sig till Karsboda. Efter ett temligen kort samtal med lagmannen hade denne föreställt honom för sin hustru såsom sin blifvande skrifvare, och redan samma dag hade den nykomne installerats i sitt kall och i den familj, der han inom kort blef och fortfarande var en förklarad gunstling, "ett ovärderligt biträde, ett praktexemplar bland skrifvare", som lagmannen yttrade sig, "en städad och proper karl" enligt fru Karins utsago, "en ofantligt hygglig och vacker karl, mycket bättre än alla de andra" enligt Lovisas tysta tycke.

Utan att egentligen göra skäl för benämningen en "vacker karl", fängslade Borg genom ett karaktäristiskt yttre, äfvensom genom en besynnerlig motsägelse i sitt väsen. Ett rikt svart hår, väl ordnadt, skuggade hans höga men smala panna. Ögonen, små och af en obestämd grågul färg, lyste som två irrbloss under de buskiga, öfver näsan sammanvuxna svarta ögonbrynen, En mörk, blåaktig skuggning ofvanför kindknotan gaf en ökad glans åt hans blick. Uttrycket i hans ansigte ingaf icke förtroende. Den gråbleka hyn, det halft dolska i hans uppsyn, hans oroliga blick väckte i förstone en känsla af misstro. Men samtalade man med honom, försvann ganska snart det mindre behagliga intrycket.

Men om också Borg förstod att vinna menniskor, blef han dock fortfarande en gåta för alla.

En uppmärksam iakttagare tyckte sig nemligen finna hos honom en orolig själ, ett sinne upprördt af lidelser, hvilkas utbrott endast en kraftig vilja förstod att kufva, huru det än glödde på djupet.

Sitt välde utöfvade han emellertid förnämligast öfver det täcka könet, ty flertalet bland ortens manliga personal fann honom stel, högmodig och otillgänglig, mer än det rimligen anstod en fattig skrifvare, huru

skicklig han än i detta sitt kall månde vara. Men fruntimren prisade den hygglige skrifvaren och sökte hans bekantskap, under det herrarne klandrade och undveko honom — af afundsjuka, påstodo damerna — för hans olidliga dryghet och högfärd, försäkrade herrarne.

Borg sjelf föredrog de förras umgänge, hvilket gaf ett landtligt qvickhufvud anledning att till det vanliga öknamnet "stockholmssprätten" bifoga epitetet "fruntimmerspilten".

Dylika omdömen yttrades dock i allmänhet så pass förstulet, att de sällan nådde dens öron de gälde och lika litet lagmannens. Dristade sig likväl någon att för denne framkasta ett tvetydigt ord eller ett direkt klander om hans nya biträde, tog lagmannen alltid ifrigt den klandrades försvar.

Inom sig tänkte dock lagmannen mången gång:

— Den karlen är mig en gåta. Han är intellektuelt begåfvad, eger goda juridiska kunskaper, ser bra ut, förefaller sjelfvisk, stolt, i hög grad äregirig, och han kommer såsom en för detta bruksbokhållare från ett aflägset bruk i Bergslagen att söka en anspråkslös skrifvareplats i en undangömd vrå af verlden, väljande en bana, på hvilken han ej kan ha någon annan befordran att vänta än möjligtvis en landsfiskalsbefattning.

Att inqvisitoriskt söka inträngа i andras hemligheter, så snart det icke rörde hans kall såsom rättvisans skipare, låg icke i vår lagmans lynne. Efter några löst, så der i förbigående framkastade frågor till Borg om hans föregående lif, frågor som af denne otvunget men undvikande besvarades, hade lagmannen icke sökt att vinna några vidare upplysningar, hvarken af honom sjelf eller andra. Borg hade till lagmannen medfört ett godt rekommendationsbref från en dennes akademikamrat och ungdomsvän. Den tillit lagmannen satt till detta förord hade Borg sedermera icke i något afseende svikit. Han var flitig, påpasslig och ordningsälskande, hade ett sundt och klart omdöme och var dertill en stilla, angenäm person i det dagliga umgänget. Det skulle således från principalens sida varit småaktigt, att icke säga illa handladt, om han lånat sitt öra åt sqvallerlystna personers

prat eller fäst afseende vid egna, stundom uppvaknande misstankar.

— Karlen är bra, och jag är belåten med honom, lydde alltid slutstrofen på lagmannens högt uttalade eller tysta funderingar i fråga om Borg.

Om barnen på Karsboda är intet annat att säga anno 1830, då vår berättelse börjar, än att de voro åtta till antalet samt mellan tolf ooh ett år gamla.

3.

Interiörer.

Påskhelgen var inne, och ehuru den detta år inföll mycket sent (mot slutet af april), låg dock snötäcket ännu qvar öfver marken, och isarne höllo ännu segt ihop öfver vattendragen.

I den mattbelagda mellanstugan på Karsboda spred på annandagsmorgonen en brasa sitt muntrande sken mot de perlfärgade möblerna rundt kring väggarne, under det solstrålarne tittade in genom fönstren, lekte med två höga geranier och några späda månadsrosor som stodo grönskande i sina krukor.

Vid ett af fönstren satt Lovisa med lille Gustaf, det yngsta barnet, på sitt knä. Hon betraktade det solbelysta vinterlandskap, som utbredde sig för hennes blickar. I dem låg dock nu ingen sol, ty i den unga flickans ögon röjdes spår af nyss utgjutna tårar. De qväfda snyftningarna och den missnöjda dragningen på munnen tydde på en inre förbittring som ännu icke lagt sig, huru mycket hon än bemödade sig att svälja sin ledsnad.

— Skulle det tillåtas mig att i afton få köra för mamsell Louise? ljöd i detsamma en röst helt nära, och då den tilltalade dervid hastigt blickade upp, såg hon Borg stå framför sig.

— Så herr Borg skrämde mig! utbrast Lovisa, i det hennes kinder plötsligt antogo en högre färg. Jag hörde inte att någon kom in.

— Ni syntes försjunken i drömmar. Hvem var den lycklige som de gälde, om man får fråga?

— Svikna förhoppningar, svarade Lovisa, med möda ånyo sväljande tårarne.

— Den, som med skönhetens makt vinner allas hjertan, kan väl svika förhoppningar, men aldrig svikas, invände Borg småleende.

— Tala inte grannlåter! Sådant språk förstår jag ej, svarade hon allvarligt. Mina svikna förhoppningar bestå deruti, att jag gladt mig åt balen hos Norrboms, och nu får jag inte fara dit.

— Får inte! Hvarför? Hvem nekar er detta nöje?

— Syster Karin vill att jag skall stanna hemma hos lilla Edla, som i går förkylde sig under kälkåkningen och ligger i feber. Karin är nu inne hos Edla, men för eftermiddagen måste jag aflösa henne såsom sjukvakterska. Det är visst inte mer än rätt och billigt, men —

Lovisas ögon fyldes åter med tårar, och meningen fick ej slut.

— Då stannar jag också hemma, sade Borg i det han satte sig midt emot Lovisa.

— Ni, herr Borg! utbrast hon med blicken plötsligt tindrande af glädje.

Men hastigt sänkte hon den likväl åter mot golfvet,

— Ja visst, mamsell Louise! Nöjet att få bli er kavaljer under färden till och från balen, att få dansa med er voro de enda skäl som förmådde mig att antaga en bjudning till det der folket, försäkrade Borg inställsamt.

Brydd och fruktande att nyss alltför tydligt hafva röjt sin glädje öfver Borgs deltagande, erinrade hon honom nu, att han måhända skulle stöta sig med Norrboms genom att visa liknöjdhet för deras bjudning.

— Och hvilken olycka skulle ligga häruti, om jag får fråga? inföll han skrattande. Hvad bryr jag mig om länsmans Norrboms välbehag eller misshag!

De tvetydiga ord, fru Norrbom yttrat om Borg och som lösligt upprepats af fru Grave, hade skrämt och oroat Lovisa. En tid grubblade hon på länsmansfruns hänsyftningar, men en nyvaknad kärleks känsla advocerade allt för mäktigt inom hennes bröst för den försåtligt anklagade. I sitt hjerta hade hon förtröstansfullt frikänt honom för hvarje misstanke, och hvad det led försjönko fru Graves ord i glömska. Men plötsligt, som åskblixtar bryta fram ur hotande moln på en nyss solig himmel, korsade minnet af väninnans ord vid Borgs sista yttrande de glada intryck, som hans antydan att stanna hemma framkallat, och den lätta förvirring, som för den lycklige älskaren röjt hennes hjertas hemlighet, byttes plötsligt till en djup nedslagenhet. Han iakttog med förvåning denna vexling och den blekhet, som öfverfor hennes nyss rosiga kinder.

— Hvad fattas er, mamsell Louise? frågade han deltagande. Ni kunde väl ej illa upptaga min fråga? Jag skämtade blott.

— Men länsmannen är inte att skämta med, invände hon lifligt, och hans fru är ovänligt stämd mot er, det vet jag.

— Hvad fru Norrbom beträffar, har jag verkligen märkt att jag förlorat hennes gunst. Men inte kunde jag tro att fjärde valsen skulle inträffa efter supén — och en inklinationsdans med mamsell Norrbom! Nej, min Gud! Hon fick sitta der, helst som lyckan var mig så bevågen att jag fick föra mamsell Louise i valsen.

Vid denna påminnelse spred sig åter en skär rodnad öfver den unga flickans bleka kinder, men den glada hågkomsten förmådde dock icke utplåna den oro minnet af fru Grafves ord några sekunder förut framjagat i hennes själ, och fortsättande den tankegång de väckt tillade hon:

— Länsman Norrbom är inte stort bättre än hans fru. Han är elak och hämdgirig.

— Min söta mamsell Louise, inföll Borg skrattande, inte lägga karlar sådana småsaker på sinnet.

—Kanhända bör ni det likväl! Lyd mitt råd; försumma inte deras bjudning!

— Var inte barnslig, mamsell Louise! Se inte spöken på ljusa dagen! sade han i det han fattade Lovisas hand och sirligt kysste de mjuka, runda fingrarne.

Gladt förbryllad på samma gång hon ängsligt fasthöll vid sin oro och rådvill om hon skulle yppa eller förtiga fru Graves förtroende, drog hon häftigt sin hand ur hans och sade med en nervös darrning på läpparne, under det hon ansträngde sig för att ge vigt och säkerhet åt sina ord:

— Ni gör mig mycket ledsen, herr Borg, om ni stannar här hemma i afton.

— Åh verkligen! utbrast han, i det han såg på Lovisa med en blick på en gång trotsig och spefull.

Eggad häraf, fruktande att ha förrådt sitt hjertas innersta känsla och oense med sig sjelf om huru hon skulle kunna varna Borg utan att nödgas röja sanningen, invände hon plötsligt modigare:

— Om ni inbillar er att det gör mig ett nöje att ni stannar hemma, så ber jag er bespara er denna uppoffring, ty jag upprepar ännu en gång att den tvärtom skulle plåga mig.

— Ni är inte uppriktig mot mig, mamsell Louise! sade Borg, sedan han några sekunder forskande betraktat henne, liksom hade han i hennes ansigte sökt att finna lösning till den gåta hennes ord inneburo.

Derpå lekande med lille Gustafs ljusa lockar och narrande gossen att skratta, tillade han i skämtande ton:

— Jo, jo, du lille byting! Det blir väl en dag din tur också att erfara det qvinnan är en nyckfull varelse. Ena dagen ler himmelskt solsken mot oss ur hennes blickar; andra dagen och utan något vårt förvållande är hon en liten kattunge, som leker med sitt offer, den stackars råttan, innan hon dödar den. Är det ej så, lille Gustaf?

Lille Gustaf tycktes dock icke fästa någon vigt vid denna tirad. Han sträckte blott sina små händer efter berlockerna vid Borgs urkedja och skrattade högt af förtjusning, då klockan togs ur fickan och guldkedjan med sin vidhängande berlock glimmade i solskenet mot honom.

— Ni far således till Norrboms? återtog Lovisa efter en stunds ömsesidig tystnad.

— Nej, det gör jag visst inte! svarade den tilltalade. Men var lugn, mamsell Louise, tillade han genast då han såg hennes ansigte ånyo mulna, jag ämnar inte derför stanna hemma. Nej, nej, jag far till kyrkstaden, der man alltid kan vara säker om ett parti scherwenzel på gästgifvaregården.

— Jo, det vore just rätta sättet att ändå mer stöta er med länsmannen, utbrast Lovisa helt förskräckt vid denna nya vändning i samtalet.

— Men hvad har jag då att frukta?

— Det vet jag ej, svarade hon tvekande och högt rodnande.

Och då hennes blick härvid skyggt flög mot Borg, hvilken förvånad betraktade henne upprepade hon:

— Jag vet ingenting, men jag tycker att ni gör klokast uti att fara dit.

— Ni vet ingenting, säger ni, mamsell Louise, och dervid ser ni så förskrämd ut såsom vore verldens undergång nära förestående. Jag ber er, förklara er tydligare, ty nu gör ni mig verkligen ledsen! Har något sqvaller lyckats skada mig inför er?

— Nej, nej, jag tror inte något ondt om er, skyndade hon sig att ifrigt invända.

— Inte ni, men andra skulle dock tro mindre godt om mig? Jag ber er, tala uppriktigt till mig, som till en vän. Säg mig oförstäldt sanningen, att jag åtminstone inför er, mamsell Louise, må kunna få försvara mig! Sedan må andra tänka hvad de vilja om en stackars främling, som sig veterligt ej ofredat någon.

Lugnad af allvaret i hans röst, tog Lovisa mod till sig och sade med blicken sänkt mot golfvet och nästan hviskande:

— Fru Norrbom har talat om ett bref från Wasa. Det lärer ha innehållit förfrågningar om en sedan några år förrymd person.

Det blixtrade till i Borgs ögon; hans tjocka buskiga, ögonbryn sammandrogos ännu tätare, och en konvulsivisk ryckning i mungiporna skulle för ett mindre

oerfaret sinne än den tjuguåriga landtflickans hafva röjt, att han icke var så likgiltig för det omnämda brefvets innehåll som han ville förmå henne att tro, i det han med ett tvunget skratt och en vårdslös kastning på hufvudet efter några sekunders tystnad sade:

— Än se'n? Hvad rör det mig?

— Det var också hvad jag sade, svarade Lovisa.

Lille Gustaf, hvilken under sista delen af samtalet icke uppmärksammats, hade med barns vanliga ihärdighet att oafvändt hålla blicken fäst på ett föremål en lång stund stirrat på Borg. Skrämd af uttrycket i dennes ansigte, mulnade så småningom hans lilla fysionomi. Hans underläpp förlängdes, och från de klara blå ögonen störtade plötsligt stora tårar.

Nu tänkte Lovisa endast på att stilla barnets gråt. Hon reste sig hastigt från stolen, gick några slag af och an i rummet, gungade den lille på sina armar och tilltalade honom med smekande ord, till dess det omsider lyckades henne att få honom tyst och stilla.

Vid gossens gråt lemnade Borg hastigt rummet. En timme senare såg Lovisa honom köra ut från stallgården och taga vägen till kyrkbyn.

— Ack, att jag inte bad honom stanna här hemma! suckade hon ofrivilligt.

— Hvarför gaf Borg sig i väg utan att invänta oss? frågade vid middagsbordet lagmanskan, då man underrättade henne om att Borg på förmiddagen rest bort.

— Kära mor Karin, låt du Borg fara som han bäst tycker! invände lagmannen. Han var kanske ifrig att förr än någon annan få uppvakta länsmannens unga dotter. Hvem vet! Kanske komma vi på förlofningskalas?

— Så du pratar, kära Elias! afbröt honom lagmanskan. Hvem tror du bryr sig om Sofi Norrbom?

— Säg inte så, mor Karin! Visst har hon, stackars flicka, fått en mera spirituös hy än det anstår en ung dam, och synd är det att pappas toddar skola reflekte-

ras i dotterns anlete, men eljest är hon inte så illa, smärt och lång —

— Åh jo, nog håller hon i mantal, instämde fryntligt fru Karin, under det hon med den stora förläggareslefven öste en sopptallrik så full, att det ville en säker hand för att få den med hela dess innehåll på sin plats.

— Jo, nog ser hon mig öfver axeln, det måste jag till min förtrytelse medgifva, fortfor lagmannen att skämta, men Borg kan nära på mäta sig med henne i längd.

— Om jag begriper hvad han hade så tidigt att göra hos Norrboms, upprepade lagmanskan.

— Jag tror inte att han for till Norrboms, inföll Lovisa, hvilken icke förr utsagt orden, än hon ångrade sin öppenhjertighet och rodnande tillade: Fast inte vet jag hvart han for!

— Ja så, lilla svägerskan tyckes veta mera om hans vägar än vi andra, inföll lagmannen, hvilken det roade att göra Lovisa förlägen.

— Ge du så godt igen, Lova! inföll lagmanskan, i det hon blinkade uppmuntrande.

I detsamma reste man sig från bordet.

— Stackars Lova, det gör mig allt ondt om dig, att du inte i dag kan få vara med, sade lagmanskan, när hon senare åtföljd af systern gick in för att kläda sig för färden. Men först och främst skulle jag ej ha ro att fara, om jag ej hade dig hos Edla, och sedan måste en af oss vara hemma när doktorn kommer.

Icke var det med gladt sinne Lovisa såg slädarne fara ut genom grinden. Men då kort derefter den lilla sjuka började yra, jemra och kasta sig af och an på bädden, tänkte hon af ängslan för Edla ej mera vare sig på balen eller dagens föregående små förtretligheter. All hennes omsorg, alla hennes tankar egnades nu den lilla. När sedan Edla, flyttad ur barnkammaren och in i Lovisas rum, emot aftonen blef lugnare, fingo syskonen komma in till henne, och då hördes det genast såsom vanligt:

— Moster, få vi höra en saga!

Och hon var genast villig att för de sagolystna berätta den i ändlöshet upprepade, men alltid lika uppmärksamt åhörda sagan om "Lunkentus och hans sjumila stöflar".

— Tyst! Klingade icke der Karsboda bjellror? Hördes ej steg på förstugubron? Jo, jo, det är han! jublade det i Lovisas hjerta. Och lyssnande utåt, stannade hon midt i berättelsen i det hon ofrivilligt utropade; Han kommer!

Barnen, hvilka med spänd uppmärksamhet följt berättelsens gång, stirrade fårvånade på mostern. De följde hennes blickars riktning och lyssnade, äfven de, på stegen der ute. När dessa snart närmade sig dörren upprepade barnen, liksom plötsligt fattade af en gemensam tanke, i det de skockade sig tätt kring mostern:

— Han kommer: Lunkentus kommer!

— Hvad är detta för ett satans spektakel inne i ett sjukrum, eller har man kanske skickat bud på mig för ro skull? hördes i detsamma en grof stämma, och ett manligt på en gång barskt och godmodigt anlete visade sig i dörren.

— Åh!, doktor Örling! utropade Lovisa, visserligen sviken i sitt hjertas förväntan, men icke desto mindre glad öfver läkarens ankomst.

— Jag ska' lunkentussa er, ungar, om ni inte tiger! fortsatte doktorn, då de minsta barnen uppskrämda och sömniga skreko och gräto, gömmande sina hufvuden i mosterns knä. Ut med hela sällskapet! tillade han sedan han en stund betraktat den sjuka. Här står illa till. Flickan måste ha tyst och stilla. Der ha ni andra!

Så sägande upptog doktorn ur fickan en påse sockergryn, den han lemnade barnpigan. De små kände nu igen sin gamla vän, och lugnade följde de Fina ur rummet.

Sedan doktorn stängt igen dörren, yttrade han halft skämtande, halft förebrående:

— Lilla vännen får inte proppa dumma sagor i barn!

Edla, som med blossande kinder låg på sin bädd och jemte syskonen lyssnat på sagan, inföll:

— Moster sade: Han kommer! Och då trodde vi att det var Lunkentus hon menade.

— Ha, ha, ha! utbrast doktorn med sitt berserkaläje, såsom lagmannen benämde hans hårda skratt, och vänligt klappande den sexåriga Edla på kinden, fortfor han: Du lilla tös, det var allt någon annan än Lunkentus, som moster trodde kom. Ha, ha, ha! Se så! Inga sura miner! återtog godmodigt den gamle, då han såg Lovisa misslynt och förlägen slå ned ögonen. Gifve Gud att jag hade Lunkentus' sjumilastöflar! tillade han derpå med bekymradt uttryck i blicken. Jag kunde då bättre hinna kring till mina patienter än som nu är fallet.

— Är det så sjukligt i socknen? frågade Lovisa deltagande.

— Åh, inte som allra värst. Men en läkare på landsbygden har vidt att färdas. När en patient bor ett par mil norrut, en annan lika långt i sunnan, en tredje långt bort i ett annat väderstreck och man till en fjerde måste färdas genom en oländig mark uppåt fjälltrakten, är det minsann inte lätt att hinna till åt alla, att kunna bringa hjelp öfver allt der sådan är af nöden. Tidigt i morse var jag i kyrkstaden hos tre sjuka, och derifrån färdades jag tre mil söderut till Rönnå.

— Hvem är sjuk der?

— Åh, den der arme kraken Grave. Han lider af andtäppa, reumatism och krämpor från hufvud till fotabjell, dem f—n och inte jag kan kurera. I dag var han mer än vanligt skral.

— Stackars Selma!

— Kan så tyckas. Men hon lägger inte mannens sjuklighet på sinnet — tvärtom! I dag åtminstone var hon vid bästa lynne när det bar af på balen.

— Lemnade hon sin sjuke man för att fara på bal?

— Ja, än se'n? Inte ska, en ung hustru skämma bort en gammal, knarrig man med att stanna hemma bara han gnäller och piper. Om så skedde finge min-

sann fru Grave aldrig komma utom dörren. Dessutom bestod hon sig i dag en ståtlig körsven.

— Hvem? inföll Lovisa häftigt.

— Hvem! Borg, vet jag, tillade han skälmskt plirande med sina djupt liggande ögon.

Läkaren fattade nu det sjuka barnets hand och började att räkna pulsslagen.

— Borg! upprepade Lovisa ofrivilligt. For han till länsmans?

— Jo, jo! Men tyst ett ögonblick! invände läkaren otåligt. Här står illa till — det borde jag genast ha sett. Vi få allt ta en större dosis. Flickan är genomförkyld. Kommer sig af lagmanskans envishet att barn skola gå tunnklädda, nätta och präktiga som modedockor.

— Karin vill att barnen skola härdas i tid.

— Ja, bevars! Den dumma visan känner man nog till. Det är fru lagmanskans vanliga käpphäst när jag söker bringa henne till förnuft. Hennes sätt att gå till väga erinrar mig om Per Persons mor i Mörby, som en kall vinterdag höll lille halfåringen sin, splitternaken ut genom fönstret och sade till de förbigående: Pojken skall härdas!

Derpå lemnade han smågnolande rummet.

För dem, som kände den gamle läkaren, var detta icke ett godt tecken.

Då Lovisa i tamburen hjelpte honom på med tulubben, frågade hon:

— Är Ella så sjuk, att någon fara är för lifvet?

— Lif och död stå i Guds hand. Man får aldrig göra sig säker. Sådana der små blomplantor tåla ej vid många kalla pustar. Symptomen tyda på skarlakansfeber. Håll rummet varmt, så att inte hvad som skall drifvas ut får slå in! Inte en kall pust — hör hon det! — får inträngа i sjukrummet. Aprilvädret i norden är inte att leka med.

Och gnolande på en gammal visa stultade den till sitt yttre grofve och besynnerlige, men till sitt inre hjertegode läkaren med tunga steg utför farstutrappan till släden. Sedan han der låtit väl bona om sig varg-

skinnsfällen, tillsade han sin körsven att låta det med "hejdundrande" fart bära i väg till en bondgård belägen en mil öster om Karsboda, der ett förgångshjon, en sjuttioårig fattig gumma, hvilken drogs med döden, otåligt väntade hjelp af "våran doktor och hjelpare härnere", som bönderna yttrade sig om doktor Jonas Örling, distriksläkare inom Barrträsk och kringliggande socknar.

Många tankar genomkorsade den unga flickans själ der hon, sedan husets öfriga personal gått till hvila, satt ensam vakande vid den slumrande lillas sjukbädd. Bekymmer för det sjuka barnet blandade sig med en hemlighetsfull oro i hennes eget hjerta. Unga flickor gråta ofta, som det tyckes, endast af en oemotståndlig lust att gråta. De liksom finna ett nöje uti att gjuta tårefloder. Tårarne lätta hjertats ännu oförstådda qval, på samma gång de äro en retning för sinnet och en lidelsernas afkylare.

Samma lust grep nu äfven Lovisa. Hvarför hon grät, hade hon icke fullt klart för sig; nog af hon grät tills hon somnade.

Hon hade somnat så tungt, att hon först framemot femtiden på morgonen väcktes af bjellerklang från gården. Yrvaken störtade hon upp och ämnade skynda mot de hemkommande, men möttes redan i dörren af lagmanskan, hvilken, ifrig att få höra huru det stod till med lilla Edla, vaggade fram som ett lokomotiv, dragande efter sig de två äldsta barnen, Ille och Malla, allesamman ännu iklädda sina ylleplagg och förande en hel vinter in i rummet.

Innan Lovisa han att förekomma det, satte lagmanskan sig vid sängen och lade sin kalla hand på det slumrande barnets panna.

— Gudskelof, febern tycks ha lagt sig, och flickan sofver lugnt, myste hon i det hon lossade silfverhakarne i pelisen och bad systern hjelpa sig af med väderhufva och lappskor.

Nu först fullt vaken, skyndade Lovisa att underrätta systern om huru illa det stod till med den sjuka och bad henne ej längre sitta och förkyla barnet.

— Åh, det kan väl inte vara så farligt heller? menade lagmanskan, i det hon likväl tillsade Ille och Malla att genast gå och lägga sig.

— Doktorn var mycket bekymrad. Han gnolade då han gick härifrån, återtog Lovisa när systern ännu satt qvar. Låt mig åtminstone få bära ut dina ytterplagg.

— Bah! Han gnolar både i tid och otid, det vet man nog, invände lagmanskan. Jag måtte väl bättre än han förstå mig på hvad barn kunna tåla, jag som ammat upp åtta egna barn och från så långt jag kan minnas fått kånka och dra på en mängd småsyskon. En utmärkt proper och lyckad tillställning! fortsatte hon omedelbart. Fru Norrbom hade verkligen heder af sitt kalas. Mör i mun var hon också, må du tro, inte minst emot Borgen, hvilken figurerade sprattlande som en fisk och gjorde sig till för Sofi. Jag räknade att han dansade fem danser med henne.

— Fem danser! upprepade Lovisa.

— Jaha, minst fem! tror jag. Också visste flickstackarn i glädjen knappast på hvilken fot hon stod. Det långa åbäket skuttade alldeles som kalfvarne när man om våren släpper ut dem på bete, och de ljusblåa ögonen i hennes röda anlete skeno som pertbloss i en tegelugn. Hi, hi, hi! skrattade lagmanskan vid denna drastiska liknelse, dervid hennes ögon, såsom vanligt vid dylika tillfällen, totalt försvunno under kindernas skälfvande fettlager, under det hennes små knubbiga händer guppade upp och ner på istermagen.

— Fem danser med Sofi Norrbom! upprepade åter Lovisa i det hon halft förvånad stirrade på systern.

— Jaha! Utom tolfmans och kyrkvärdens döttrar funnos der just inte heller så många att välja på. Men kors i all min dar, afbröt hon sig tvärt, hvad du ser förgråten ut, Lova! Inte var det väl värdt att bli så ledsen för det du gick misste om en bal! Det var allt synd ändå, fortfor lagmanskan i ett andedrag, att du inte var med, så du fick se fru Norrbom hyppja kring Borgen!

Hon jemkade täcket öfver det sofvande barnet och reste sig i det hon sade:

— Gudskelof att lilla Edla tycks sofva lugnt! Gå nu och lägg dig, Lova! Du tyckes bättre än någon af oss behöfva hvila.

Och dermed vaggade lagmanskan ut ur rummet.

Att söka hvila föll dock icke Lovisa in. Sorgsen satte hon sig vid fönstret och stirrade ut i den töckniga morgongryningen. Hon tyckte sig vara den olyckligaste varelse på jorden. Hon grät ej längre; hennes tinningar bultade, hennes hjerta sved. Ehuru det visserligen ej kunde falla henne in att hysa svartsjuka mot Sofi Norrbom, harmades hon likväl öfver, att på sitt sätt ställas i bredd med henne. Hvad var väl Borgs hyllning värd, då han tycktes egna en lika liflig hyllning åt en annan?

Hon var missnöjd, hon var ond öfver att hafva röjt sig för en person så föga värd hennes kärlek, och hon föresatte sig att aldrig mer göra sig skyldig till en sådan svaghet. Hon beslöt att med all makt söka qväfva den gryende känslan. Hon ville ej se, ej tala med den lismaren. Hon föresatte sig att visa honom köld.

— Ja, om han nu skulle fria till mig, ville jag ej ha honom! utropade hon med af harm lågande blickar.

I detsamma vaknade den lilla sjuka, jemrande sig och med brinnande feber.

Hade Lovisa kunnat blicka upp i det rum, som endast af ett bjelklager och några golfplankor skildes från hennes kammare, och der fått lyssna till de ord Borg talade till sig sjelf, hade visserligen hennes förtrytelse och harm skingrats, men deremot andra farhågor af en icke mindre oroande natur blifvit väckta inom hennes uppskakade själ. Men lika litet som hennes vredesutrop eller barnets klagan nådde hans öron, lika litet anade hon den harm och förtrytelse, som lågade i hans själ, der han vandrade fram och åter på kammargolfvet. Hon förnam blott otydligt stegen och undrade hvarför han icke sökte hvila.

Men ni och jag, mina läsare och läsarinnor, som kunna förflytta oss hvart helst vi behaga, låtom oss för en stund lemna Lovisa åt sin smärta och lilla Edla

åt sin jemmer och hasta direkte upp till vindsrummet, der vi finna Borg, hvilken nu helt och hållet afkastat den mask af glädtighet han förmått att bibehålla intill den stund han hunnit att stänga sin kammardörr och förvissa sig om, att han icke vore hörd af menskligt öra, icke sedd af menskligt öga.

— Fördömda otur! mumlade han. En sådan nedrig slumpens skickelse, en ljungeldsblixt från sjelfva afgrunden, just då jag tror mig vara i säkerhet bergad i hamnen i denna aflägsna landsbygd, der ingen känner till mitt föregående lif! Att just här träffa på en person, hvilken har slägtingar i en stad, hvars namn jag ville se utplånadt från verldskartan, ett land, som jag helst såge uppslukadt af ett jordskalf, ty förr tyckes jag ej finna någon säkerhet! Att råka i händerna på den der lurken Norrbom och hans hustru! O, det är outhärdligt! Att nödgas krusa för dessa menniskor! Men det måste ske, huru påkostande det än kännes. Jag måste hålla ut till dess jag lyckats utspionera brefskrifvarens namn och — få brefvet i mina händer.

— Jag vågade ej bedja fru Grave, fortfor han i sin tankegång, om några upplysningar. Det är något hos den lilla enfaldiga gåsen som nästan skrämmer mig. Jag har märkt att hon sedan en tid förstulet betraktar mig med misstänksamma blickar. Skulle hon och jag ha någon gång förr mötts i lifvet, eller — och ett hånleende krusade härvid hans blåbleka läppar — skulle hon möjligen ha tagit mina fadda artigheter för kontant, inbillat sig något och nu plötsligt börjat hysa svartsjuka mot Louise, sin bästa vän? Jo, jo, sådana kunna fruarne vara! Det känner man nog till. Men hon är äfven förtrogen vän till Norrboms. Om *de* skulle för henne ha omtalat brefvet — om hon skulle känna innehållet! Till hvad pris som helst måste jag skaffa mig brefvet!

— Första insatsen är gjord! återtog han i det han tände en cigarr och kastade sig på soffan. Att spela rollen af kurtisör åt mamsell Norrbom, den rödbrusiga husaren, som når mig i längd, som har ögon som ett får, en mun som ett varggap och ett hår sedan — grå-

gult och sträft såsom vore det uppdraget på en hampåker enkom till rep åt den syndare, hvilken slumpen med infernalisk grymhet för i hennes väg — med en antydan: "Välj: repet i galgen eller räddningsrepet" — Fy tusan, en sådan räddning! Jag erfar ännu plågsamt tryckningen af hennes blåröda ramar till händer och hennes fingrar, långa som en apas.

Han tillslöt ögonen, liksom fruktande att åter få se den förfärliga syn han i sitt minne framkallat. Under det han blossade några tag från cigarren togo dock hans tankar en annan riktning.

— Min vackra Louise! utbrast han, i det ett ömt leende, likt en solstråle frambrytande ur mörka moln, drog öfver hans läppar vid den bild, som nu hägrade för hans själs blick. Skall då icke min dröm, att en gång få kalla dig min maka, kunna bli verklighet? Skall jag ännu en gång nödgas fly till främmande nejder, uppsöka för mig främmande menniskor? Men hvem svarar mig för, att jag ej äfven der skall förföljas af spionerande tjensteandar? I hvilken ödemark af verlden skall jag väl slutligen lyckas finna ro, sedan fruktan att se mitt brott upptäckt redan i åratal jagat mig från trakt till trakt? Bah! fortsatte han i det han hånskrattande slängde cigarrstumpen mot kakelugnen. En sådan kruka jag också kan vara! Likt ett barn låta skrämma mig af tomma hotelser! Hade det der omtalade bretvet verkligen rört mig, hade der funnits någon mot mig, såsom Borg riktad anklagelse, skulle säkert Norrbom ej dröjt med att tillförsäkra sig den utlofvade belöningen. Fem hundra mark åt den som griper Carl Fredrik Wexer! Ha, ha, ha! De knusslade inte den gången, gubbarne, men jag var dem för slug. Mitt tillfälliga sammanträffande i Hamburg med min ruinerade ungdomsvän, Carl Johan Borg, blef min räddning. Den beskedlige slarfven dog innan vi enligt uppgjord öfverenskommelse hunno begifva oss i väg till Amerika. Jag tog hans papper och kläder i utbyte mot mina — den förrymde Wexer jordades och — grafven tiger. Då vi kommo till Hamburg togo vi in på ett oansenligt hotell. Ingen visste hvem af oss

var Wexer, hvem Borg. Ingen kunde misstänka något bedrägeri här vid lag. Och sedan begrafningen var förbi begaf jag mig till London. Hvarför skulle en oförklarlig hemlängtan der förfölja mig som ett spöke? Hvarför lemnade jag ej den gamla verlden bakom mig för att i den nya börja ett nytt lif? Hvarför dref mig längtan tillbaka till det land, der jag hade allt att frukta och så föga att vinna? Är då menniskans vilja blott ett skum på vågen, hvilket jagas hit och dit af vexlande vindar? Jag ville fly, och klokheten bjöd: Fly långt bort! Stanna ej, återvänd ej! Fly längre, längre bort! Och ändå återvände jag och lät mig af ett oblidt öde föras allt närmare och närmare de trakter jag aldrig bör, aldrig vågar återse! Men låt vara att jag gjort ett dåligt tärningskast! fortsatte Borg (vi vilja fortfarande kalla honom vid hans antagna namn), i det han reste sig från soffan och ånyo gjorde några slag af och an i rummet. Satan, du fick mig en gång i dina klor, gnisslade han mellan tänderna, du fick mig genom en frestelse, den jag icke egde kraft att emotstå! Våga för att vinna var *då* min lösen. Trotsa för att segra, skall den *nu* lyda.

Styrkt af denna föresats gick den skuldbelastade att söka sömnens hvila, den han också snart fann, under det att den skuldlösa unga flickan, orolig och nedstämd, ej fick en blund i sina trötta, förgråtna ögon.

Följande dag kunde ingen i Borgs bleka, men lugna ansigte skönja några spår af den ångest han under natten utstått, de marter han genomkämpat. Att Lovisa var vid nedstämdt lynne och förgråten, det märkte deremot alla. Allra minst undgick detta Borg, mot hvilken hon visade sig ovanligt tvär och tillbakadragen..

4.

Döden gäst.

När doktorn följande dag återkom, fann han det sjuka barnets tillstånd mera förvärradt än han väntat sig. Hans panna mulnade, och Lovisa fick uppbära några skarpa förebråelser för oefterrättlig oaktsamhet.

— Flickan sof godt, invände lagmanskan, då jag i natt kom in till henne, och då jag kände henne på pannan —

— I pelis och vantar! brummade läkaren förbittrad.

— Vantar! eftersade lagmanskan med ärbar förtrytelse. Nog har jag lefvat tillräckligt länge för att veta —

— Att man aldrig kommer in med kalla kläder till en sjuk! Ja, ni får skylla er sjelfva! muttrade han mellan tänderna vänd till Lovisa här förmår mensklig hjelp ingenting uträtta.

Och så var det äfven. Barnets tillstånd förvärrades dag för dag, men det fans så mycket krafter att tära på, lifstråden var så segt spunnen innom denna lilla menniskoplanta, ämnad till utveckling och full, frisk blomstring, att veckor förgingo innan döden förmådde afslita tråden.

Sjukdom och lidande hade nu fått insteg i ett hem, der lycka och glädje hittills varit bofasta gäster. Skarlakansfebern nöjde sig icke med ett offer. Samma dag, som Edla på sin sjunde födelsedag utandades sin sista suck med ett lyckligt leende öfver de blåbleka läpparne, insjuknade de båda tvillingarne Lisen och Lotten. Dem följde kort derpå Erik och Anna.

Karsboda hade blifvit ett riktigt sorgens hem, och lagmanskan, hvilken vid Edlas dödsbädd fält de bittraste ångerns tårar vid tanken på, att hon möjligen genom sin vårdslöshet vållat sitt barns död, hade nu djupt

gripits af den föreställningen, att till straff härför Gud i sin vrede skulle bortrycka alla hennes älsklingar. Dagar gingo, veckor gingo, slutligen voro alla barnen angripna af den, detta år, mycket elakartade febersjukdomen. Ansträngd af nattvak insjuknade äfven barnpigan Fina. Lagmanskan delade träget sjukvaktarekallet med Lovisa och den gamla trotjenarinnan Elsa. Hon betrodde ingen annan vården om de små. Orolig, med tårfyld blick gick hon af och an mellan sjukbäddarne, fruktande att möta döden hvart hon vände sina steg. Hennes ångest ökades äfven derigenom, att hon icke kunde förnimma de matta hviskningar, barnen ansträngde sig att göra hörbara till svar på hennes ständiga frågor, såsom: Huru är det med barnet mitt? Ska' inte Anna försöka att sofva? Känner Erik sig något bättre? o. s. v. Den förr så fryntliga husmodren var nu icke mera lik sig sjelf, och det behöfdes mer än en gång doktorns stränga tillsägelser för att bringa henne till förnuft.

Under allt detta måste lagmannen vistas borta från hemmet för att sköta vår- och sommartingen. Och kunde han någon gång på korta mellantider slita sig lös och besöka de sina möttes han der endast af sorg och bedröfvelse.

Den ena jobsposten efter den andra sändes honom. De små tvillingarna hade snart kämpat ut. Dem följde lille Gustaf. Då midsommarsolen med sina varma kyssar lockade fram gräs och blomster på hvarje tufva, smekte hon äfven fyra små grafkullar på Barrträsk kyrkogård. På de hvitmålade korsen, alla öfverst prydda med en liten i träd skuren, hvit dufva, lästes namnen: Edla, Lisen, Lotten, Gustaf.

De fyra andra syskonen förklarades, hvad det led, af doktorn vara utom fara.

Lovisa hade under den långa tid hon tillbragt som sjukvakterska endast några få gånger träffat Borg och då alltid bemött honom ytterst afmätt. Hon knappast besvarade hans helsning, ännu mindre de deltagande frågor han ställde till henne.

I början fäste han sig mindre vid den förändring hon undergått; han tillskref densamma den öfveransträng-

ning och oro hon utstod vid sjukbäddarne. Men när han omsider trodde sig i hennes sätt spåra en djup ovilja, började han att bli orolig. Han fruktade att hon verkligen blifvit intalad mot honnm, att hon måhända såg i honom en brottsling, en henne ovärdig.

Med dessa tankar måste han lemna Karsboda för att åtfölja lagmannen på tingsresorna, och när han i sin principals sällskap efter slutade ting återkom, var Lovisa sjelf, utmattad af nattvak och själsansträngning, lagd på sjukbädden, der en tärande nervfeber höll henne qvar en lång tid efter det alla andra tillfrisknat. Ungdom och öm vård segrade dock till sist, ehuru veckor och månader gingo förbi innan lifvet segrade i sin hårda kamp med döden. Ängens blommor och gräs afmejades, rågen restes i skylar, kornet stod i full mognad, och i hängbjörkarnes gröna lockar skymtade redan fram blekgula strimmor, då ändtligen Lovisa, med klarnadt öga och feberfri men kraftlös och matt, af doktorn förklarades utom all fara.

Då Lovisa med vänlig blick och ett tacksamt leende räckte doktorn sin lilla afmagrade hand, der han satt vid hennes bädd, belåten och rödskinande i anletet, gladt helsande henne välkommen igen ifrån de döda, och hon svarade att näst Gud hade hon honom att tacka härför, återtog läkaren med ett skalkaktigt leende:

— Åh, hvad mig beträffar härvidlag, står lilla vännen alldeles inte i någon tacksamhetsskuld. Nej bevars, långt derifrån! Hennes tillfrisknande härrör af en helt annan orsak. En underkur, i hvilken jag inte har ringaste del, är det som här gjort utslag i saken.

Hon såg förvånad upp för att i läkarens godmodiga ansigte finna lösningen på den gåta hans ord inneburo. Men lika hastigt nedslog hon åter blicken, och hennes kinder öfverdrogos af en stark rodnad, då han skrattande återtog:

— Jo, si, man råkar att ha fått nys om en namnsdagspresent som i dag på morgonen kommit *Lovisa* tillhanda.

Det var verkligen på sin namnsdag den 25 Augusti som Lovisa så att säga lefde upp igen. På denna dags

morgon hade liten Anna till moster burit in en bukett, sirligt bunden af penséer och tusenskönor, sammanknuten med ett grönt sidenband. I buketten var instucket ett hopvikt papper, på hvilket voro tecknade några verser, visserligen obetydliga i poetiskt afseende, men icke dess mindre ovärderliga i mottagarinnans ögon.

Den lilla flickan hade, sedan hon behörigen gratulerat moster Lova och nigande framlemnat buketten, tillsagt att det var någon bakom dörren som inte tordes gå in, men att hon icke fick tala om hvem det var, ty farbror Borg sa', att om jag sqvallrar ger han mig inte mera namnam.

— Till tack för det jag åtminstone envist stretat med döden, så att det icke lyckades den bistre munsjören att fara af med en så vacker skörd som lilla vännen, fortsatte läkaren, borde jag väl få skrifva af det undergörande receptet. Det kunde måhända blifva mig till nytta hos någon annan febersjuk ung tärna. All min eskulapiska lärdom, praktiserad i dekokter, piller, pulver, kalla omslag och annat otyg, förmådde inte ett ögonblick att drifva en blodsdroppe till de der bleka marmorkinderna. Och så skrifver en ung celadon ihop några rader, ett litet recept prentadt och fint, som endast behöfver förevisas patienten för att genast åstadkomma önskad verkan! Jaha, så står det till! fortfor han, och åter hördes det väldiga berserkalöjet skalla från den gamles läppar. Jaha! Och alltså passar det sig inte att jag sitter här och emottager tacksägelser från lilla vännens läppar. Jag bör snarare blygsamt draga mig tillbaka för vår nye Dulcamara, utropande inför hela verlden: Han är det som lyckats rädda skön Lova, han och ingen annan!

Och gladt småtrallande reste han sig från stolen och lemnade rummet.

Från den dagen gick det med hastiga steg framåt med patientens förbättring.

5.

Besöket hos länsmannen.

Samma dag, som Borg från Lovisas läppar erhållit underrättelser om det mystiska brefvet till länsmannen, hade han fattat sitt beslut att söka mota dennes efterspaningar genom att tillförsäkra sig hans bevågenhet. Han begaf sig likväl först till fru Grave, ty såsom en försigtig general ansåg han det vara klokt att sondera terrängen inom det fiendtliga partiets förtrupper, att i tid skaffa sig allierade i de strategiska rörelser han kombinerade i sin hjerna för att öfverrumpla länsman Norrbom och eröfra den hotfulla hemligheten. Han erbjöd sig, som vi veta, till körsven åt fru Grave till balen hos länsmans, men huru listigt han också under färden svängde samtalet, blef det honom likväl omöjligt att vinna de upplysningar han önskade.

— Hon är mig för dum eller måhända för slug, tänkte han och lät samtalet afstanna.

En direkt fråga vågade han icke framkasta.

Han tog sitt parti att hellre visa sig förekommande mot länsmansfamiljen, och såsom vi hört lagmanskan berätta hade han uppvaktat dottern i huset, sällskapat med fadern och varit ytterst uppmärksam mot fru länsmanskan.

Arbetet under tingsterminen tillät likväl icke oftare besök på länsmansgården, men länsman träffades litet emellanåt på tingen, och det goda förhållandet mellan honom och Borg fortfor.

Men så snart tinget var slutadt, förnyade Borg sina besök hos länsmansfamiljen.

Länsmansgården låg blott en fjerdedels mil från Karsboda och strax invid kyrkbyn. Gubben Norrbom var en sällskaplig man och gästfri värd. Ingen undrade derför på att Borg der helsade på. Men hvad det led lade man dock i socknen märke till att besöken blefvo

mycket täta, och man började slutligen prata om att "stockholmsherrn", som han kallades, icke allenast fann nöje i länsmannens sällskap, utan äfven krusade för "mamsella" i gården. Ja, man väntade att få höra talas om frieri och förlofning.

Ryktet härom gick snart från mun till mun.

Sedan länsmannens kära hälft började tro, att Borg uppträdde i deras hus som friare, gjorde hon sig ett oändligt besvär att söka vederlägga de mindre goda rykten hon förut om honom skoningslöst utspridt. Detta förbättrade dock icke saken. De flesta tydde hennes försvar som egennyttiga afsigter, och som länsmansfrun icke var tåld på orten, upphjelptes icke Borgs tvetydiga anseende, genom att han lofprisades af fru Norrbom. Alltid fanns det någon beredvillig att gjuta en droppe olja på den förtalets lampa hon förut tändt, och huru ifrigt hon sedermera försökte att blåsa ut elden, blef likväl verkan af hennes ansträngningar blott den, att veken osade så mycket mera.

O, hvad fru Norrbom numera bittert ångrade denna, som hon sjelf sade, yrvakna tanklöshet under kortspelet, när någon tillfälligtvis erinrade henne om att hon icke alltid sett lagmansskrifvaren med så blida ögon som hon nu såg honom!

Den enda, hvars öron allt detta prat icke nådde var den på sjukbädden liggande Lovisa, ty liksom genom en tyst öfverenskommelse nändes ingen af hennes omgifning nämna för henne någonting derom.

En vecka hade förflutit sedan doktorn förklarat den unga sjuka räddad från döden, och hon hade vid doktorns senaste besök fått löfte om att följande dag, en söndag, få lemna sitt rum.

Under det läkaren satt hos sin patient och gaf henne den glädjande tillåtelsen, sägs Borg, fri från arbete på sabbatsqvällen, skynda ner till båtbryggan, och sedan han skjutit ut i vattnet en lättrodd snipa, rodde han utför floden ned till länsmansgården.

Det gick lätt att ro utför elfven och efter en halftimme var han framme.

Då han, varm efter den raska rodden i den månljusa qvällen, inträdde i länsmannens arbetsrum, fann han denne ensam hemma, sysselsatt med att ordna en hop bref och papper, urstjelpta på skrifbordet från mellersta skrifbordslådan, som halft utdragen återfick sitt innehåll, allt efter som länsmannen hann genomögna de på bordet liggande brefven. En bricka med toddyservering var ställd på ett hörn af skrifbordet, och länsmannens näsa, en aldrig slocknande fyrbåk, såsom lagmannen brukade kalla denna betydligt framstående del af Norrboms fysionomi glödde vid talgljusets matta låga med öfvervägande glans, som tydde på att länsmannen flitigt påfylt sitt glas med det rafflande fluidum den gröna buteljen innehållit, ty nu var den tom. De starka ångor af rom, som vid Borgs inträde fylde rummet, voro lika ojäfaktiga bevis som den lysande ansigtsfärgen och dimhöljda blicken, på den qvantitet Jamaika som här förbrukats, på samma gång de sqvallrade om en mindre fin qvalitet.

En storväxt, korpulent man med bredt bröst, breda axlar och ett stort, nästan fyrkantigt hufvud uppburet af en ovanligt tjock hals, ett hufvud försedt med yfvigt, sträft, gulrödt hår, ett bredt ansigte med kraftiga drag och ett par klipska ögon, som misstroget lurande liksom sade: "mig lurar ingen", tycktes länsmannen af naturen ämnad till ett rörligt verksamt lif, och likväl bestod för denne landtlige Herkules hufvudsumman af jordelifvets lycksalighet deruti, att makligt och ostördt få ligga på sin soffa eller sitta i sin länstol, att aldrig behöfva sakna toddyglaset och tobakspipan, samt att aldrig nödgas brådska med någonting, hvad helst det månde vara.

Länsmannen hade också länge uppskjutit med att besvara det bref han nu sökte, men slutligen efter månaders uppskof företagit sig det mödosamma göromålet att genomleta sin skrifbordslåda för att få rätt på brefvet.

Under denna sysselsättning öfverraskade honom Borg, som emottogs med en grymtande helsning, ett tecken till belåtenhet från länsmannens sida.

Sitt ner, hedersbror! sade han. Jag har strax slutat med det här rackartyget.

— Genera sig inte för min skull farbror! bad Borg i det han vårdslöst satte sig i den skinnklädda, hvitmålade soffan.

— Kommer aldrig i fråga att genera sig. Jag ville bara få slut med den här revideringen, efter som ett godt tillfälle bjudes mig att få ett parti bräde på qvällqvisten, mumlade länsmannen, synbart bemödande sig att fort få undan papperen.

— Farbror tycks ifrigt söka något. Kan jag vara till hjelp? frågade Borg med låtsad liknöjdhet, under det han brann af åtrå att få vara med om letandet.

— Nej, min gosse! Sådant ingår inte i mina principer. Sjelfgjordt är bäst, brukar jag säga. Annars var det bara ett gammalt bref jag ville ha reda på, tillade han sedan papperen åter voro instufvade och lådan igenlåst; ett gammalt bref från Wasa, fortsatte han med en särdeles tonvigt på orden och en lurande blick på Borg, från en halfkusin jag der haft. Mannen flyttade i fjol till annan trakt, och det var för att få adressen till hans nya vistelseort, som jag letade efter brefvet.

Icke en muskel rörde sig i Borgs ansigte. Det der brefvet från Wasa hade för länge spökat i hans hjerna för att länsmannens anspelning derpå skulle innebära något mera förskräckande, än hvad hans egen fantasi under mörka stunder frammanat. Han var derför stålsatt och höll god min.

— Karlen är oskyldig, mumlade länsmannen i det han gick att tillsäga om toddyvatten och glas för Borgs räkning. Det skadar dock aldrig att vara omtänksam och försigtig.

Borg, hvars lodjursögon i detsamma länsmannen reste sig från bordet uppfångade en skymt af någonting liknande ett bref, nedfallet på golfvet vid panelningen under skrifbordet, försummade icke att blixtsnabbt rycka det åt sig i samma ögonblick länsmannen lemnade rummet. Ofvanför utanskriften sågs Wasa poststämpel, och i ett nu låg brefvet i Borgs rockficka. Detta bref kunde ju möjligen vara det sökta! Det hade troligen legat

längst bort i lådan öfverst bland de andra papperen, halkat ut och fallit på mattan när lådan drogs fram.

Att bemäktiga sig brefvet var för Borg blott några sekunders verk.

Då länsmannen, å sin sida fruktande att något papper i brådskan blifvit qvarglömdt på bordet och möjligen kunnat reta Borg till otidig nyfikenhet, skyndsamt åter infann sig, satt denne makligt tillbakalutad i soffan med den liknöjdaste min i verlden gnolande på en melodi, under det han med högra handen trummade takten mot skinnsoffans nötta karm. Om någon påstått att han under länsmannens frånvaro rört en fot från den plats, der han satt och sträckte sig, skulle den gamle räfven Norrbom svurit en dyr ed på att sådant icke varit möjligt.

En piga, bärande på en bricka ett par nytända talgljus och en ny uppsättning toddyglas, inkom strax derpå. Hon framsatte brädspelsbordet, och bredvid detta ställdes ett mindre bord för toddybrickan.

Värd och gäst satte sig vid brädspelsbordet, den förre lika litet förglömmande att uppmana den senare att brygga sig en *äkta* och inte fuska, som han sjelf icke uraktlät att ånyo påfylla sitt eget glas.

Hvad länsmannen menade med en *äkta*, var en tillblandning af tre delar rom mot en del vatten med behörig tillsats af socker.

Med svetten lackande från den breda pannan, en följd af den ovanliga ansträngning länsmannen nyligen utstått under sitt ifriga sökande, sade han:

— Vi ska' väl ha oss en batalj på lif och död, din erkekanalje!

— Ja, men det får gå geschwindt, farbror, inföll Borg under det han ordnade brädspelsbrickorna. Jag måste hem tidigt i afton.

Att hans otålighet stod i samband med det bref länsmannen förgäfves sökt, hade denne naturligtvis ingen aning om. Han bara mumlade, i det han tog plats midt emot Borg, sin vanliga fras:

— Brådska är aldrig bra! hvarpå han med ett vänligt grin och ett gutår klingade med sin motspelare

— Gutår, svärfar! svarade denne i ett anfall af uppsluppet lynne, stämd härtill af sin lyckliga fångst och en starkare dosis rom än han gemenligen brukade tillåta sig.

— Topp, min måg! svarade länsmannen, hvilken skulle ansett det vara omoraliskt att icke tömma sitt glas i botten vid en sådan skål. Men, tillade han genast derpå med sin vanliga försigtighet, jag måste likväl ännu liksom litet tänka på saken och framför allt måste papperen vara klara.

Då Borg ingenting svarade härpå, fortfor länsmannen, efter det han ånyo brygt sig en toddy och ur glaset tagit sig en behörig klunk:

— Tycker bror som jag, så låta vi qvinfolken tills vidare blifva i okunnighet om vår uppgörelse, ty min sats är alltid, det må gälla hvilken kommers som helst, att brådska är aldrig bra?

Härvid bligade länsmannen med ett listigt leende åt sidan der skrifbordet stod, liksom ville han säga:

— Brefvet måste jag först finna, min gosse!

Ingen var beredvilligare att ingå på ett sådant förslag än vår skrifvare, hvilken icke förr hunnit framkasta sitt lättsinniga skämt, än han önskade det vara osagt, då han med förfäran hörde att länsmannen genast tog honom på orden.

— Få se, om inte landsfiskalstjensten här i länet blir ledig hvad tiden lider. Det kunde bli ett brödstycke för bror, återtog länsmannen efter en stunds ömsesidig tystnad, under hvilken de gula och svarta brickorna med betänksamma miner flyttades och slogos i bordets nötta och malätna kläde.

— Ämnar Sundström taga afsked?

— Jo, det lutar allt ditåt, och det kan minsann vara på tiden. Sextiofem år, utsliten i tjensten och välbergad karl utan familj! Tala med honom i tid om att bror får hans förord, och så lägger nog lagman ett godt ord till!

— Det kan jag vara säker på, svarade Borg. Derpå återtog han likgiltigt: Men jag har just ingen lust

att bli allmän åklagare. Det är en obehaglig befattning; man ådrager sig lätt fiender.

— Bättre att få vara den som åklagar än att bli åklagad! invände länsmannen med en lurande sidoblick på sin motspelare.

— Hvad menar farbror? utbrast Borg ur stånd att lägga band på sin häftigt uppbrusande vrede vid denna, som han trodde med afsigt gjorda, lömska anspelning.

— Nå, nå, vackert i backarne, unge tyr! Och blossa inte upp som en kalkontupp för ingenting! svarade länsmannen tryggt. Jag menade bara att det är bäst för länsman och fogde att stå i godt förhållande till en person, som har rättighet att göra anmärkningar mot en, i händelse man kunde råka ut för att begå ett litet tjenstefel, att åklaga oss, om det kniper, begriper bror. Det är om mitt eget skinn jag är rädd, ifall vi skulle få oss en ung, driftig landsfiskal i stället för min gamle vän Sundström, hvilken alltid blundat med det enda öga han har i behåll, när det gält mig, fast han nog eljest varit till förargelse för mången annan. Derför, ser du, min hedersbror, sade jag: bättre att få åklaga än att bli åklagad.

Och åter klingades med toddyglasen, som tömdes af båda. Borg drack för att svälja ner sin harm, länsmannen deremot af ständig åtrå efter mera.

— Det skulle allt roa mig, sedan vi blifvit så här förtroliga vänner och som det vill synas en dag komma att bli ännu närmare förbundne, vidtog länsmannen, hvilken blef allt språksammare ju mera romblandningen steg honom åt hufvudet — det skulle verkligen roa mig att få veta litet om brors antecedentia. Huru var det, jag tycker mig ha hört att bror var skrifvare hos en kronofogde innan bror kom hit?

— Jag tror f-n farit i gubben i afton! tänkte Borg och ämnade resa sig från spelbordet. Men han insåg genast det okloka i ett sådant handlingssätt och hejdade sig.

Det var hans tur att slå tärningarna. Han kastade dem häftigt och fick härmed ge luft åt den förbittring som jäste inom honom.

— Sexor all! utropade han och svarade sedan med synbart lugn: Farbror vet nog att jag var bruksskrifvare innan jag kom hit på orten. Någon annan befattning har jag aldrig haft.

Fru Norrbom, hvilken med sin dotter varit på besök hos "syster Brodin" i kyrkbyn hade emellertid återkommit. Då hon af pigan förnam hvilken gäst mannen hade, tillsades dottern Sofi att genast laga i ordning en qvällsvard af hvad bäst i huset fans att tillgå. Sjelf gick den värda husmodern in till herrarne, dit hon kom just lagom för att hindra Borg att, såsom han ämnade, begifva sig af på återfärden. Då fru Sara satt sig i sinnet att öfvertala, hjelpte aldrig några undanflykter. Hon understöddes också denna gång i sin öfvertalningsförmåga af mannen, hvilken påstod sig ha rättighet att fordra revanche för det Borg gjort honom till Jan.

— Jag har inte på länge sett Norrbom så lifvad som i afton, sade länsmannens hustru till dottern, då hon återkom i köket för att sjelf lägga sista handen vid tillrustningarne för supén. Någonting måste ha förefallit emellan honom och Borgen. För all del, Sofi, släta ditt hår, så att du ser hygglig ut, tillade hon derpå med moderlig ömhet, och sedan går du in till herrarne och obligerar dem att komma ut i salen och äta qvällsvard! Jag lägger under tiden upp maten.

Under qvällsmåltiden voro fru Norrbom och Borg de som egentligen höllo samtalet vid makt — hon krusande, trugande och deremellan gifvande sin gäst de mest otvetydiga vinkar om att det kunde vara på tiden att sjunga ut med hvad han hade på hjertat — han slingrade sig såsom en hal ål undan de krokar dem hon för dotterns räkning lade ut för honom. Deremot prisade han oförstäldt de njutningar hon beredt hans gom, både genom att låta anrättningarna sig väl smaka och att öfver dem uttala sin belåtenhet.

Sofi å sin sida satt rak som en pinne och såg ömsom vigtig och förlägen ut, allt under de mellanstunder hon icke var sysselsatt med att föra knif, gaffel eller sked den långa vägen från tallricken till sin breda mun eller måste resa sig för att passa upp vid bordet.

Länsmannen hade nu som alltid låtit tysta sig af sin talföra äkta hälft.

Dessutom var han i sitt qvällsrus kommen till det stadium af säll tystnad, som vanligen med en lindrig ansats till hicka plägade föregå den domning med tyngda ögonlock och snarkningar, som den sista toddyn efter maten, den så kallade "sängfösaren", aldrig underlät att framkalla. Denna sista toddy inmundigades för det mesta sedan länsmannen efter qvällsvarden gått in i sitt rum och der tagit plats i länstolen framför den oundvikliga qvällsbrasan, den han hade svårt att undvara äfven under sommarmånaderna. Han rökte då sin aftonpipa till dess denna föll honom ur munnen, gled ned mot nattrocken och till sist blef liggande på mattan der askan kringströddes, en oordning för hvilken länsmannen bannades hvarje morgon af fru Sara, men som han dock förnyade hvarje qväll.

Denna afton hade emellertid fru Norrbom satt sig i sinnet att försöka hålla mannen vaken till dess hon fått reda på hvad som tilldragit sig under hennes bortovaro, ty hon brann af nyfikenhet att få veta, om icke någon förklaring herrarne emellan egt rum. De hade ju båda sett så ovanligt upprymda ut, då hon först kom in. Härtill måste ha funnits en anledning.

Sedan hon gifvit Sofia tydliga vinkar om att följa Borg ner till båtbryggan, läste hon brådskande in den öfverblifna qvällsmaten i skafferiet och begaf sig derefter in till mannen, hvilken, sittande i sin länstol på sin vanliga plats, redan hunnit något krya upp sig ur sin domning vid bordet genom en ny toddybrygd och några lifvande drag ur pipan. Utan vidare preliminärer gick fru Sara rakt på saken. Som hon satte foten öfver tröskeln, frågade hon med glad uppsyn:

— Nå, min gubbe, har Borg nu ändtligen friat?

— Friat? Ja, på sitt sätt, svarade långsamt den tilltalade i det han matt hvälfde ögonen mot det håll, hvarifrån hustruns gälla stämma träffade hans med hundullstappar försedda öron.

— På sitt sätt? Jag orkar höra! Man måtte väl inte fria på mer än ett sätt?

— Åhjo! Konsterna äro mångahanda här i verlden, och orden kunna falla både si och så, svarade länsmannen gäspande med ett otvetydigt uttyck af åtålighet öfver att icke få vara i fred. Men, tillade han långsamt och utan att ge akt på den ogillande blick hustrun fäste på honom, fastän han sa' *a* så tyckte jag inte det var värdt att genast svara *b*, utan jag tänkte: det är så godt att tills vidare sätta *p* för —

— Zacharias! skrek fru Norrbrom, lågande af harm och utan att ge sig ro att höra meningen till slut, samt detta med en stämma så gäll, att länsmannen hoppade till i stolen och blef halft nykter. Du har väl aldrig, fortsatte hon efter en djup andhemtning, sagt nej åt Borgen?

— Hvad menar du, Sara! frågade länsmannen långsamt höjande hufvudet, som i stark lutning tyngde mot venstra axeln.

— Jag menar, att du väl aldrig i tiden gifvit karlen korgen?

— Hvarken för tid eller evighet, utan bara för några veckor, till dess jag hinner skrifva och fråga kusin Klum hvad han menade. Du sa' ju sjelf i våras att jag borde svara på brefvet.

— I våras, ja! Då friade inte Borgen till Sofi.

— Men eftersom du då fann honom misstänkt, så är det ju ännu större skäl att vi nu försäkra oss om af hvad ull mannen är, innan vi ge honom vårt enda barn. Brådska är aldrig bra, det vet du är min sats.

— Måtte väl känna till din odrägliga betänksamhet, som mer än en gång retat gallfeber på mig, stackare! snyftade fru Sara utom sig af ondska öfver mannens liknöjdhet att tillförsäkra dottern ett godt parti, när ändtligen tillfället yppat sig.

— Men han har ju ännu inte några utsigter att kunna föda en hustru. Man måste väl vänta —

— Vänta och vänta! Om jag någonsin hört annat under vårt tjugofyraåriga äktenskap! utbrast fru Norrbom. Ja, tillade hon rätande på sig, sannerligen för gud har det icke fordrats en engels tålamod för att härda ut med din eviga betänksamhet i allt.

Någonting af engel spårades icke hos länsmansfrun, men nog hade hennes tålamod mer än en gång blifvit satt på hårda prof.

När hon nu af sin man fick höra, att det frieri, som hon med sådan otålighet motsett, varit nära att blifva en verklighet, men att det af mannen blifvit afböjdt, kände hennes vrede också ej längre några gränser. Sedan hon behörigen upplexat sin Zacharias, frågade hon honom på samvete och tro, om han ansåge sig hafva uppfylt en faders pligter, då han förbisåg att före sin möjligen snart timande hädanfärd sörja för sin dotters framtida lycka.

— Jag tror nog att du, Sara, hade god lust att förpassa mig till evigheten, blott du dermed kunde få dig en måg, svarade länsmannen, i det han blossade några väldiga rökmoln ur sin pipa och brygde sig ett andra toddyglas, hvilket han eljest aldrig lät komma sig till last efter qvällsvarden. Men det blir dock som jag sagt — intet giftermål förr än jag fått de upplysningar jag ämnar skaffa mig, och dermed punkt.

— Zacharias!

— Klara papper vill jag se, fortsatte han, och utan att låta sig störas af sin hustrus utrop tömde han den nya brygden i ett tag.

— Zacharias, du är ett odjur!

— Det vore bättre att du hjelpte mig att söka brefvet än att stå här och gräla, ty hvad jag sagt det står jag vid.

— Jag vånnar det der brefvet aldrig kommit dig tillhanda! utropade fru Norrbom, fullkomligt glömsk af huru hon vid kafferepet hos lagmanskan med skadeglädje gjort sig vigtig just öfver samma bref. Hvad bevisar väl det, att der står att en rymmare Wexer sammanträffat med Borg? Liksom det inte skulle finnas tusentals Borgar i verlden!

— Du fick ändå motion för din tunga med att söka utsprida, att det möjligen kunde vara just denne Borg som dermed menades — det minnes jag grant, svarade länsmannen. Och just derför anser jag det nu vara min pligt som fader, att innan Borg blir vår måg

genom klara bevis söka rentvå den mans rykte, hvilket min hustru gjort sig all möda att nedsmutsa. Du trodde inte då, att du en dag kunde få honom till måg, utan lät ditt handlingssätt styras af afundsjuka mot den vackra Lovisa Blom.

— Vackra Lovisa, kantänka! eftersade fru Norrbom, retad både af att påminnas om sin otidiga pratsjuka och om Lovisas fägring.

Efter några minuters funderande, under hvilken tid hon låtsade eller kanske trodde sig gråta och derför torkade sig i ögonen med förkläds snibben, tog hon åter mod till sig. Likt en hastigt frambrytande stormvind rusade hon upp från soffan der hon satt sig och skrek under det hon gjorde en hotande åtbörd åt mannen:

Kryp du din väg fram som snäckan! Jag vet att handla, jag! I morgon far jag med Sofi till Karstorp och ger Borgen ja på fläcken i allas närvaro.

Derpå satte hon sig med en beslutsam, tvärsäker min, såsom kunde ingenting rubba hennes föresats.

— Sara! skrek länsmannen i sin ordning. Reta mig inte!

Han försökte derpå resa sig, men sjönk i samma ögonblick plötsligt tillbaka i länstolen, mumlande några otydliga ord.

— Jo, det är mitt sista ord! skrek hustrun i det hon ånyo reste sig från sin plats i soffan, denna gång för att lemna rummet.

Hon ämnade först utan vidare rusa sin väg, men hennes ordningssinne bjöd henne dock att först upptaga den på mattan nedfallna pipan. Då hon härvid kom att se på mannen, hvilken låg tillbakalutad i länstolen, skrämdes hon af en underlig glasartad glans i hans stora, vidöppet stirrande ögon.

— Zacharias! ropade fru Sara, i det hon fattade tag i den hand, som nyss hållit pipan, men som nu hängde slapp vid sidan. Zacharias ,hur är det fatt med dig?

Då intet svar följde, uppgaf hon ett genomträngande skri. Detta hördes ut i köket, och när de båda pigorna hastat in i länsmannens rum, funno de der hus-

bonden sanslös, med förvridna drag och blodfradga kring munnen, jemte fru Sara, hvilken snyftande ropade:

— Hjelp, hjelp! Han dör! Hvar är Sofi? Sofi! Sofi!

Men Sofi var utom hörhåll. Hon hade på sin moders vink följt Borg ned till båten. Hon satt, ingenting ondt anande ännu qvar på bryggan under det fru Norrbom med höga rop gaf luft åt sin smärta. Hon såg efter den bortilande båten så länge den kunde skönjas, och när till sist den syntes färdig att försvinna bakom en utskjutande klippudde, viftade hon med näsduken och fick verkligen en afskedshelsning tillbaka.

Icke hade hon och Borg talat många ord med hvarandra under vandringen till elfven, men när Borg steg i båten hade han sagt:

— God natt, mamsell Sofi! Dröm om en god vän!

Mera behöfdes icke för att göra den stackars flickan lycklig. Hennes hjertas slag, som merendels gingo i den jemnaste lunk, togo härvid plötsligt en liten ansats till galloppad i en öm tonart till de ännu ömmare orden:

— Han älskar mig!

Så satt hon qvar på båtbryggan och tittade på månen, på stjernorna, på den silfverglittrande ljusrand som drog sig dallrande snedt öfver den breda elfven, på hängbjörkarne som lutade sig öfver vattenspegeln och tänkte dervid:

— Herre Gud, hvad allt i afton förefaller mig vackert och hvad jag tycker mamma skall bli glad när hon får veta, att han bedt mig drömma om sig!

Tanken på modern ryckte henne plötsligt ur den sällhetsdröm, i hvilken hon sedan några minuter invaggat sig och der hennes fantasi på ett hoppets halmstrå svingat sig liksom på en brygga högt öfver hvardagslifvets träsk.

— Trösta mig, som glömmer att det är lördagsqväll och att bordet ännu står oafdukadt! utbrast hon ofrivilligt, hvarpå hon med långa steg skyndade upp för backen som ledde till länsmansbostället, allt emellanåt tröstande sig med, att om också mamma skulle

vara ond öfver dröjsmålet, så blefve hon nog snart god igen när hon finge höra hvad Borg sagt.

Men med glädjen var det illa beställdt denna afton på länsmansgården, ty när Sofi dit återkom från sin vandring, möttes hon af en förfärlig oro och uppståndelse. Länsmannen hade träffats af ett svårt slaganfall, och den "kuranta" fru Sara, hvilken eljest aldrig brukade vara rådlös och alltid var snar att veta bot för alla åkommor, vred nu i förtviflan sina händer, sedan hon snyftande befalt gårdsdrängen att för brinnande lifvet köra efter doktorn.

6.

Brefvet.

Medan gråt och klagan rådde på länsmansgården, satt den, som nyss der varit en firad gäst, lättare till sinnes än han på länge känt sig och tog sina raska årtag, styrande kurs mot Karsboda.

Då han ansåg sig vara kommen ur synhåll för spejande blickar från länsmansgården, upptog han ur fickan den eröfrade skatten. Vid skenet af himlens bleka nattlampa, den klara månen, öfvertygade han sig om att det bref han höll i sin hand verkligen var det länge oroligt eftersträfvade.

— En sådan tur! Jag är bestämdt född under en lycklig stjerna — ett söndagsbarn! jublade han högt.

Skrämd af ekot från en utskjutande klippa, gömde han åter brefvet omsorgsfullt i rockens bröstficka och fortsatte derefter sin rodd med en sådan ifver att svettdroppar perlade fram på hans panna.

Uppkommen på sitt rum reglade han dörren, och vid det tända ljusets sken slukade han begärligt brefvets innehåll.

Det handlade egentligen om en öfverårig skuld, för hvilken brefskrifvaren kräfde länsmannen, vädjande till hans hederskänsla att nu, sedan han, som brefskrifvaren hört sägas, befunne sig i goda omständigheter, gälda de ficklån han tid efter annan i unga år tillnarrade sig af sin godtrogne vän, brefskrifvaren. Å brefvets sista sida funnos dock några rader mera egnade att vinna Borgs intresse. Der stod:

"Man vet nu med visshet, att skurken Wexer, hvilken för några år sedan rymde härifrån medtagande uppbördsmedlen, aflidit i Hamburg. Han lär der ha vistats några dagar i sällskap med en skåning vid namn Borg, hvilken i och för dåliga affärer begaf sig ut att söka sin lycka i Amerika, detta alla skälmars förlofvade land. Några penningar funnos dock icke bland qvarlåtenskapen. Dem ha väl ungherrarne, tror man, rumlat upp i god sämja. Sådana der herrar förstå att lefva undan."

— Var detta alltsammans? utbrast Borg triumferande. De åsnorna — de beskedliga menniskorna! bör jag säga. Att icke ens komma på den så nära till handsliggande misstanken, att den ruinerade sällskapsbrodern, den s. k. Borg, etter kamratens död kunde ha känt sig frestad att bemäktiga sig pengarne — att icke träffa några anstalter för att få reda på denne. Ha, ha, ha! skrattade Borg under det han brände brefvet öfver ljuslågan och noggrant uppsamlade falaskan, den han genom det öppnade fönstret strödde ut för vinden. Ha, ha, ha! Min kära farbror Norrbom, nu lurade jag dig grundligt! Sök du! — men söka får du till domedag. Nu gäller det blott att skickligt komma från den der satans frieriaffären till dottern. En surare räddningsplanka har väl aldrig någon hållit sig fast vid, än jag då jag grep tag i Sofi Norrbom! Hvilka medel skola stå mig till buds för att lyckligt kunna lura den barska länsmansfrun, hvilken anser sig i mig ha fångat en måg och icke så lätt lärer släppa sitt tag när hon börjar ana oråd? Nu gäller dock i första rummet för mig att hålla min vackra Louise vid godt mod, så att, när hon ändtligen räddats ur dödens klor, hon inte för mig går förlorad genom otillbörligt sqvaller, ty naturligtvis skola

beställsamma tungor omtala för henne mina täta besök i länsmansgården och beledsaga sitt prat med mer eller mindre välvilliga kommentarier. Nå, litet svartsjuka skadar inte! I ett stilla, fromt sinne är den ofta en god stimulus för kärleken, ifall det händer att vänner och anförvandter blanda sig i saken för att afråda, ty då är svartsjukan blott olja på elden i det unga hjertat. En ung oerfaren flicka låter dock sällan sig påverkas af råd och varningar, när det rör den hon skänkt sitt hjerta. Om hon också ett ögonblick lyssnar till vännernas förnuftsskäl, om hon till och med tviflar och fruktar att den älskade icke är värdig den ömhet hon egnar honom, så behöfves blott några bedyranden från dennes läppar för att hela det försvarsverk af råd och varningar vännerna upprest skall störta samman och flickan stå fullkomligt försvarslös mot sitt hjertas fordran, sin oförståndiga kärlek. Louise älskar mig; derpå kan jag ej tvifla. Egentliga frågan är derför nu, att icke allenast göra Norrbom oskadlig, utan äfven gynsamt stämd för mina planer. Förr än jag genom hans bemedling erhållit den der landsfiskalstjensten får jag akta mig att afkasta masken. Lagman Kars' förord bör jag alltid kunna påräkna, och en gång med fullmakt på fickan till en befattning i statens tjenst står man genast på fastare botten gent emot illviljan. — Den som blott kunde fullkomligt tysta samvetets röst, denna mig envist förföljande, hotande stämma, som beständigt påminner mig om de bekymmer jag vållade min principal, den hedersmannen Rosengren! Men hvarför skulle han också utsätta en fattig yngling för en sådan frestelse som att anförtro honom tjugu tusen mark, utan vittnen, utan ringaste misstro? — Bah! fortsatte Borg i det han reste sig från stolen för att gå till hvila. Onödiga bekymmer! En driftig, burgen karl som Rosengren stupar inte för en sådan summas förlust. Han har säkert länge sedan repat sig från det obehag jag vållade honom. För mig, fattig sate, voro deremot dessa penningar en god hjelp till uppkomst och lycka. — Lycka! mumlade han i det han lade sig. Nåja! Nåja! Hvarför inte? Mången, som klifvit högt

på lyckans slippriga trappstege, har kanske genom ännu sämre medel än jag nått höjden.

Och belåten med sig sjelf och det värf han senast utfört, fortsatte Borg ännu en god stund sina vakna drömmar, i hvilka en god syssla och ett eget hem med Lovisa som husmoder hägrade för hans inbillning i hoppets ljusaste färger.

7.

Sviken väntan.

Det var en klar, härlig söndagsmorgon, den första sabbaten i höstmånaden, då Lovisa, ännu blek och med föga återvunna krafter, men lycklig och glad, tillsammans med den öfriga familjen tog plats vid det henne till ära med blommor festligt sirade frukostbordet.

— O, det är saligt att lefva! jublade det i hennes hjerta vid denna syn af vänliga ansigten, blommor och hjertlighet, då hon åter befann sig i den stora mellanstugan på Karsboda, der vänliga solstrålar tittade in genom fönstren mellan de blommande krukväxterna och dansade fram i rörligt zig-zag på frukostbordets bländhvita duk, liksom ville äfven de helsa den älskliga flickan med ett "Välkommen åter till oss alla!"

— Icke alla! suckade hon dock i sitt hjerta, i det hennes blick träffade den sida af bordet der de små hädangångna haft sin plats den morgon hon senast var härute. Fyra månader voro sedan dess förflutna.

Anande systerns själsrörelse fattade lagmanskan hennes hand i det hon med saktmodigt allvar sade:

— Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrans namn!

Då Lovisa härvid under stilla gråt lutade sitt ansigte mot systerns bröst fortsatte denna:

— Vi få icke oförnuftigt sörja och klaga, kära Lova, utan tacka Gud för hvad han i sin godhet och allvishet låtit oss få behålla. Måhända tog försynen våra små älsklingar bort i förtid blott för att rädda dem undan framtida lidanden och sorger.

— Amen! inföll lagmannen stilla.

Den fuktiga glansen i hans blick tydde dock på att den saknad, han manligt sökt bekämpa ännu rådde i hans bröst. Derpå utropade han fryntligt:

— Så ja, mor Karin! Nu slut med predikan och låt oss hellre få njuta det aromatiskt ångande kaffet! Det skall sätta lif och munterhet i oss alla. Jag märker nog, tillade han vänligt, de lystna blickar ungherrskapet kastar på mor Elsas saffransbulla, som det tillkommer lilla svägerskan att dela ut, eftersom ett stort *L.* så grant prunkar på midten af bullan.

Lagmannen var icke den af makarne som minst sörjt och sörjde de fyra af döden bortryckta barnen: derom vittnade hans framåtlutande gång och glesnade lockar. Men tacksam mot alla gåfvors gifvare för den nåd honom i lifvet blifvit beskärd, skulle han ansett det för en feghet att med knot och klagan göra lifvet dystert för sin omgifning och sålunda bannlysa den glädje, som ännu kunde blomstra och trifvas i hans hem.

Lovisa hade under frukosten knappast vågat att se upp till Borg, den förhatlige, den afskydde, såsom hon inom sig kallat honom den gång de sist hade mött hvarandra i detta samma rum. Blombuketten med de henne på Lovisadagen tillsända versarna och till sist den otvetydiga glädje hon sett framlysa ur hans ögon, då han jemte de andra vid hennes inträde i salen helsade henne "Välkommen till oss igen!" hade likväl i ett nu förmått alla de föresatser om köld och likgiltighet, hvarmed hon ämnat bemöta honom, att bortdunsta, att smälta samman likt drifvan för vårsolens blickar.

När Borg sedermera efter slutad frukost passade på en stund, då Lovisa satt ensam vid ett af fönstren, och såg utåt elfven, och slog sig ned vid hennes sida, fattade hennes hand och ännu en gång upprepade:

— Välkommen, tusenfaldt välkommen till oss igen, mamsell Louise! Det har varit en evighet, en outhärdlig evighet, att så länge nödgas sakna er.

Då drog hon icke vredgad sin hand ur hans. Det var deremot med en helt annan känsla än vrede och afsky, som hon rodnande tackade honom för de vackra blommorna och de ännu vackrare verserna.

Tvifvel och misstro funnos ej längre i hennes själ, och då Borg förstulet tryckte en kyss på den hand, som ännu hvilade i hans, och anmärkte att verserna blott uttryckte hans hjertas uppriktigaste önskan, talade den innerligaste ömhet ur den jungfruliga blick, som mötte hans.

Lidanden och sorger hade hvarken stålsatt den unga flickans af naturen veka lynne eller skärpt hennes omdömesförmåga. Tvärtom! Med en hos henne hittils ovanlig känslighet hängaf hon sig blott åt stundens intryck. Lika litet som hon ens en sekund betviflat, att blommor och verser voro henne tillsända från den älskade "afskydde", lika litet betviflade hon nu hans uppriktiga kärlek.

Och hvarför skulle hon tvifla? Stod det icke på det fina guldkantade papperet i prydliga bokstäfver prentadt, att skön Lovisa var hans lefnads sol och framtids hulda stjerna, som han ville — o huru gerna! — få intill sitt bröst som älskad maka trycka, naturligtvis med det erforderliga rimmet: "högsta lycka" o. s. v.? Och då han nu återsåg henne, huru strålade icke den mest oförställda glädje ur hans eljest så allvarliga drag!

— Han måste älska mig sant och trofast, då han så glädes vid mitt återseende! Ack, hvad jag gjort honom orätt! Mitt hjerta har dock aldrig upphört att klappa för honom!

Icke uttalade hennes läppar dessa ord, men den oförtydliga glädje, som strålade ur hennes ögon, den skälfvande handen, som Borg höll i sin, och den skära rodnad, som flyktigt spred sig öfver de af sjukdomen bleknade kinderna, då hennes blick mötte hans, uttalade, mera än ord det kunnat, hennes kärlek — en kärlek, som gjorde henne outsägligt lycklig.

Från allas ögon hade glädje mött henne; från hans hade utstrålat den ömmaste hänryckning.

Allt husets folk hade samlats i mellanstugan för att höra predikan läsas af lagmannen. Hvar och en hade intagit sin plats, och lagmannen satt redan med händerna sammanknäppta till bön och böckerna uppslagna på bordet framför sig, då tunga steg förnummos från förstugan, och doktor Örling, synbarligen förstämd, hastigt sågs inträda.

Sedan han ursäktat sig för det han vållat ett afbrott i den husliga andakten, berättade han att länsman Norrbom på morgonen aflidit i följd af ett häftigt slaganfall, som träffat honom på lördagsqvällen.

— Åh bevars! utbrast lagmannen bestört. Derpå vände han sig till sin skrifvare och sade: Borg var ju der till sent i går qväll?

— Ja, men då var han frisk och vid godt lynne, svarade den tillfrågade med möda döljande sin belåtenhet öfver hvad som inträffat,

Häpenheten öfver det oväntade dödsfallet, som hårdt måste komma att drabba den aflidnes familj, vållade att ingen lade märke till Borgs allt för genomskinliga inre glädje. Alla de öfriga voro ifriga att af läkaren erhålla närmare upplysningar om den hastigt påkomna sjukdomen och det sorgliga slutet.

— Stackars hustru och dotter! sade lagmannen, när doktorn talat om den gråt och jemmer som rådde i länsmansgården. Stackars menniskor! Jag fruktar att de få gå — som sparf från ax — från sitt hem, ty Norrboms affärer ha alltid varit skrala.

— Jo, jo! Det var också hvad gumman Norrbom fruktade. Han suddade och toddade oförsvarligt på sista tiden. Men det torde ändå hända, att gubben fick debet och kredit att någorlunda gå ihop, tillade han fryntligare. Eller hvad menar herrn, som på senare tider varit som barn i huset på länsmansgården? ifylde han, skarpt fixerande Borg.

— Jag? utbrast i sin ordning den tilltalade. Jag har mig ingenting bekant i fråga om länsman Norrboms affärer. Jag kan blott beklaga de efterlefvandes förlust.

— Hvilket jag förmodar att ni snart personligen låter dem veta, envisades doktorn.

— Hvad har jag der att göra, sedan länsmannen är död? invände Borg, hvilken retades af doktorns ord.

Några ögonblicks pinsam tystnad inträdde, hvarunder Lovisa ängsligt frågande sökte i de andras ögon lösningen på den för henne ofattliga gåtan.

— Fru Norrbom ålade mig likväl att särskildt helsa herr Borg, när hon hörde att jag ämnade mig till Karsboda, fortfor läkaren utan att låta hejda sig af Borgs halft förfärade, halft hotande blickar, och hon bad mig säga att hvarken hennes eller hennes dotters djupa sorg skulle förhindra dem att emottaga ett kärt besök af en så intim vän som de räknade herr Borg vara.

Borg svarade icke. Han sågs ifrigt upptagen med att hjelpa liten Anna räta ut en snedvriden tennsoldat. Lovisa deremot hade en lång stund betraktat doktorn med oroligt frågande blickar, hvilket denne nu först kom att gifva akt på.

Nu först kom han äfven att tänka på den unga flickans tycke för Borg, en sak som icke undgått läkarens skarpa blick. Han insåg sin oförsigtighet att i sin ännu svaga patients närvaro ha vidrört ett för henne ömtåligt ämne och skyndade sig derför att tala om annat.

Sålunda räddades Borg denna gång för vidare frågor rörande Norrboms.

Doktorn dröjde qvar öfver middagen på Karsboda. De goda anrättningarna och lagmannens förträffliga, af alla beprisade sherry framkallade, hvad det led, en gladare sinnesstämning. Då herrarne efter middagen begåfvo sig in i värdens rum för att röka, sade doktorn, temligen upprymd, sakta och förtroligt till Borg:

— Jag tänkte nog, jag, trots allt hvad som pratades, att kurtisen i länsmansgården endast sköttes som ett tidsfördrif medan den *rätta* låg sjuk. Gamle Örling har varit med om ett och annat i verlden; honom lurar ingen så lätt.

— Folk pratar så mycket! instämde Borg skrattande i det han höjde axlarne.

— Han är mig en muntergök, käre Borg! återtog

läkaren. Nå, nå! Det går så till. I ungdomen flyger man från blomma till blomma, så länge man ännu inte hunnit få fjärilsnaturen ur kroppen. Och för somliga kan *det* dröja tusan så länge.

Trots de vänliga helsningarna eller måhända just till följd af dem fick emellertid fru Norrbom vänta på det efterlängtade sorgebesöket af den i hennes tro blifvande mågen. Borg, hvilken, då länsmannen var död och det kompromitterande brefvet var förstördt, ingenting vidare ansåg sig hafva att frukta från det hållet, trodde sig nu kunna utan fara tvärt afbryta bekantskapen.

Under de följande mörka vinterdagarne, då mor och dotter sutto ensamma i det ödsliga hem de till våren med allo skulle nödgas lemna, harmades både enkan och den öfvergifna Sofi och gräto bittra tårar, hvilka lika mycket gälde Borgs uteblifvande som makens och faderns hädangång.

Fru Norrbom höll deremellan långa tal för "syster Elsa", såsom hon kallade fru Brodin, liksom för andra kaffesystrar och beskärmade sig vidt och bredt öfver sin oersättliga förlust jemte lättsinnige unge mäns svekfulla inställsamhet och otacksamhet, ty det dröjde icke länge innan beställsamma tungor förde till länsmansgården ryktet om att Borg, som det hette, "slog" för den vackra Lovisa, äfvensom att lagmansherrskapet icke voro emot partiet.

— Dumma Norrbom! lydde fru Saras första utrop till dottern, efter det hon förnummit denna förargelseväckande nyhet. Hade gubben min den der lördagsqvällen genast tagit Borg på orden och förlofvat er i stället för att uppskjuta med sitt samtycke till dess han hunnit skaffa sig vissa underrättelser, så hade karlen varit fast innan det intrikata stycket Lovisa, som med sin fåfängliga skönhet förvrider hufvudet på alla karlar, hunnit tillfriskna.

— Ja, herre Gud! Mamma kan nog ha rätt, snyftade Sofi.

— Nå, nå, tröstade modern, verlden kommer nog att klämma henne också en gång — lita du på det! — och då får hon skörda som hon sått.

Den goda länsmansfrun ansåg sig fullt öfvertygad om att Lovisa Blom tillnarrat sig en lycka, som af försynen egentligen varit hennes Sofi tillämnad.

Hon fann åtminstone en tröst uti denna öfvertygelse, äfvensom uti att styrka sina vänner i denna tro.

8.

Frieri och förlofning.

Genom lagmannens förord hade verkligen lyckats Borg att få den ledigblifna landsfiskalstjensten, densamma som länsman Norrbom kort före sin död uppmanat honom att söka. Och såsom Borg sjelf uppgaf hade nyligen en syster till hans aflidne fader, ett äldre ogift fruntimmer, aflidit och åt honom efterlemnat några tusen riksdaler, dem han egde att när han så önskade lyfta hos en i Göteborg bosatt ungdomsvän.

Icke ens den temligen fordrande och försigtiga fru Karin hade längre något att invända, då den nyutnämnde landsfiskalen anmälde sig som friare i huset, ty såsom den kloka fru lagmanskan yttrade: Karlen hade fått en syssla och stod dessutom inte på bar backe.

— På bar backe tycks han dock vilja komma, skämtade lagmannen till svar på sin hustrus förnumstiga yttrande, ty han håller på att köpa in stenknabben här midt emot af Nils Person.

— Fågelnäsudde! utropade Lovisa gladt. Ack ja, min snälle Janne talade häromdagen om att han ämnade fråga Nils Person om han vore hugad att afstå denna del af sitt hemman. Janne vet att jag så gerna vill bo nära Karsboda.

— Förnuftigare hade dock varit om din blifvande man köpt sig en ordentlig hemmansdel eller tills vidare bosatt sig i kyrkstaden, efter som hans tjenst tillåter honom att bo hvar honom lyster här på trakten, ty detta kommer att blifva honom en kostsam gård, der han nätt opp har jord till ett potatisland.

— Åh, så galet är det väl inte heller. Der finnas både åker och äng, så de kunna bestå sig två kor och en häst, invände lagmanskan, hvilken fryntligt fortfor: Och jag tycker Fågelnäsudde var det bästa Borg kunde hitta på, så att jag får behålla Lova i närheten.

— Det tycks inte svåger göra afseende på, skalkades Lovisa.

— Visst gör jag det, lilla svägerska. Ingen kan vara mera belåten än jag åt grannskapet. Mins hon kanske inte, att jag i fjor, när Lars Person blef enkling, tillrådde att inte säga nej, när han anmälde sig som friare?

— En bonde!

— Som alls inte skäms för sig och som har både gård och grund, hvilket ju enligt Karins uppfattning är det förnämsta. Men skämt åsido, tillade han, sjelf en ifrig jordbrukare har jag svårt att förstå huru man som Borg kan nöja sig med en sådan jordbit, ett stenröse så att säga, som blir kostbart att planera.

— Åh, der skall bli så trefligt och så vackert! Den präktiga furuskogen och björkdungarne nere vid sjön måtte väl duga, skulle jag tro! utropade Lovisa ifrigt: Ja, vi ska nog få det bra, och svåger ska' bli riktigt belåten att ibland ro öfver till oss och från våra fönster njuta den härliga utsigten af sitt ståtliga Karsboda!

— Det tror jag med, instämde lagmanskan. Och blir det någon gång knapt för dig, Lova, så vet du att mjölkkammare och matbodar på Karsboda äro så godt försedda, att der finnes gudi nog för båda hushållen.

Hvad hade nu lagmannen vidare att invända? Ty sjelf var han icke mindre svag för Lovisa än fru Karin var det. Båda höllo de af henne såsom hade hon varit deras eget äldsta barn.

Lagmannen hade likväl fullkomligt rätt hvad det lilla hemmanet, Fågelnäsudde, beträffade, ty undantagandes skogen var afkastningen föga mer vinstgifvande än den från ett väl skött större torp. Sitt förnämsta värde egde stället i sitt oförlikneligt sköna läge vid en vacker bugt af elfven. Mot öster, der elfven skurit åt sig en väldig remsa, utgjordes stranden af en brant sluttning, beväxt med hängbjörk och rönn. Fågelnäsuddes bredsida eller södra strand, belyst af middagssolen, sköt deremot ut i elfven såsom en långsluttande bred kulle kantad med björk och al.

Längst nere låg stranden mjuk och grönskande, men när man nådde kullens höjd blef marken stenbunden. Den höga, sluttande, på många håll branta elfstranden, krönt med löfskog och barr, gömde för ögat de här och der glest spridda gårdarne, så väl på den norra som södra stranden. Här stod en väldig, högstammig furuskog i sin dystra, mörka grönska såsom en trofast skyddsvakt mot nordanvinden, sträckande sig på ömse sidor om den i elfven utskjutande löfprydda kullen längs de milslångt klippiga stränderna. Mot öster öppnade sig den grannaste utsigten. Här ifrån kullens höjd sågs elfven i oändlighet slingra sig likt en jetteorm och bryta sig i fradgande skum mot en klipprad nedanför den branta östra strandudden. Blickade man deremot tvärs öfver till det gentemot liggande Karsboda med dess ståtliga ljusmålade hufvudbyggnad, dess väl odlade åkrar och ängar, mildrades ödsligheten i det storartade, men på samma gång dystra landskapet. I klart väder skymtade till venster om Karsboda och bakom skogskanten spiran af Karsboda kyrka. För öfrigt sågs ej en mensklig boning i den vida, skogomkransade nejden.

Från Karsboda sedt, särdeles från ett af salsfönsten, tog sig Fågelnäsudde mycket vackert och romantiskt ut, synnerligast skådadt med ett älskande pars svärmande blickar. När månen spred sitt sken öfver kullen och den vid dess östra kant brusande forsen, belyst af det magiska skenet, glittrande såsom otaliga diamanter, kastade upp och ned i lustig lek, var det något trolskt i den egendomliga taflan, som fylde sinnet med en un-

derlig åtrå att komma dit bort på höjden af denna enda lilla ljuspunkt i den omgifvande mörka furuskogen.

— Ack, den som der hade ett hem! hade Borg en sådan ljus månskensafton hört Lovisa yttra.

Och från denna stund beslöt han att der skulle han en dag komma att bygga och bo.

Det romantiska Fågelnäsudde blef också hans egendom. Han hade vunnit en betryggad ställning såsom tjensteman inom det lilla samhälle, dit han kommit såsom en vild främling, och han hade der vunnit den skönaste, älskligaste ungmö till sin brud.

Hvem var lycklig om ej han? Han blickade ej längre tillbaka på en förfluten tid. Nu stod han ju vid målet — vid sina önskningars mål. Nu måste den hittills naggande oron vika; nu trodde han sig kunna i glömska begrafva flydda dagars brott, fruktan och samvetsqval.

Han var icke en förhärdad brottsling, men i orons och fruktans dagar — liksom i den lyckas och säkerhets han nu ansåg sig hafva uppnått — hade de sjelfviska begären varit hans enda ledande stjernor. Han var egoist, och han hade sjelf skapat sitt öde. Försynen hade stält honom på en ringa plats i samhället och gifvit honom endast fattigdom i arf. Han hade sig sjelf att tacka för allt, och han njöt nu med tillförsigt frukterna af sitt sträfvande; han sökte glömma, att han hade ett brott att tacka för sitt välstånd.

Lovisa, hans "majblomma", såsom han kallade henne sedan de en af de första dagarne i denna blomstrens månad vexlat ringar som förlofvade, stod äfven vid sina önskningar mål. Hon hade alltid önskat sig en ståtlig friare med gård och grund, och nu hade ju försynen fört just en sådan man i hennes väg. Den fattiga, beroende flickan kände sig glad och stolt i sitt sinne öfver det oberoende som nu skulle komma henne till del, på samma gång hennes hjerta klappade af lycksalig kärlek, ty hon älskade af hela sin själ och blickade med beundran upp till den kraftfulle man, hvilken som make skulle blifva hennes ledsagare och stöd genom lifvet. Hade han varit fattig, skulle dock kärleken fått

vika. Och den unga flickan var knappast heller att klandra för det hon icke trodde det "en koja och ett hjerta" vore en tillräcklig borgen för framtida sällhet, utan dertill fordrades någonting reelare, såsom en god utkomst och litet förmögenhet å mannens sida då hon sjelf ingenting egde. De lärdomar i denna väg, hon inhemtat af den praktiska systern, det betryck hvari hon uppväxt i föräldrahemmet och det släpande lif hon såsom tjenarinna i svågerns hus fått utstå, förklara lätt hennes uppfattning, att i en betryggad ekonomisk ställning ligger ett vilkor för huslig lycka.

Och hvem kan bestrida att så i viss mån är? Icke ett förnämsta vilkor, ty fattigdom med ömsesidig kärlek är en sannare lycka än rikedom, utan att hjertats skönaste känsla förenar makarne. Men der brist och en knapp utkomst fordra alltför sträfsamt arbete och stora försakelser, der sannas tyvärr ofta nog ordspråket att, då fattigdomen stiger in genom dörren, flyger kärleken ut genom fönstret.

Visserligen hade beställsamma tungor fört till den unga fästmöns öron att Borg förut, synnerligen under hennes sjukdom, vändt sin håg till Sofi Norrbom, att han först dårat och sedan öfvergifvit den stackars flickan. Välmenande råd tröto icke heller, att Lovisa borde se sig väl före att detsamma icke måtte hända henne, men till dylikt prat lyssnade hon föga. Hon visste hvad ingen annan visste, nemligen att han långt före den sorgliga påskhelgen för henne yppat sin kärlek.

Och grubblade hon någon gång öfver hans ändrade beslut att icke infinna sig på länsmannens bal, de sedan ofta upprepade besöken i länsmansgården och den artighet han der visat dottern i huset, kom hon dock alltid till den slutsatsen, att denna hans artighet vore en obegriplig men förlåtlig nyck, ett infall som han nog sedan ångrat. Ingen menniska kan på allvar förälska sig i den fula, obehagliga Sofi Norrbom, ursäktade hon med barnslig fåfänga sin fästman, i det hon gladt triumferande såg sig i spegeln.

Om han också ett ögonblick tänkt på Sofi! Hvad mera? Hon kände sig så mycket stoltare öfver att vara

den framför alla föredragna. Ty Borg hade kunnat få hvilken flicka som helst der på orten till sin brud. Derom var Lovisa fullt öfvertygad. Denna tro minskade icke hennes glädje och stolthet.

Icke var lagmanskan den som någonsin sökt att väcka ödmjukhet i den yngre systerns sinne. Hennes hjerta, ädelt och godt till sin natur, hade likt ett mjukt vax varit emottagligt för den stämpel systern påtryckt detsamma, den lilla sjelfviskhet och fåfänga, som der insmugit sig.

— Jag kan inte neka till, hördes fru Karin en dag yttra, under det fru Grave var på besök i lagmansgården och fruarna jemte Lovisa sutto vid kaffebordet språkande om bröllopstillrustningarna; jag kan inte neka till att det roade mig en smula att den högfärdiga Norrbomskan fick sig en snäsning hvad Borgen beträffar. Att tänka sig det en så proper och gentil karl på fullt allvar friade till hennes fuling Sofi, det kan då aldrig annat än väcka förnuftigt folks åtlöje.

— Det var dock synd om stackars Sofi, invände fru Grave.

— Synd, kantänka! Då man ser ut som hon! Hon borde väl ha begripit det karlen hade ögon att se med.

— Inte vet en sjelf huru man ser ut, lika litet som man rår för att man är ful, invände fru Grave.

— Åh bevars! Liksom inte fru Grave skulle veta sig ha en ganska täck fysionomi, liksom jag i min ungdom inte behöfde skämmas för mitt utseende! svarade fryntligt småskrattande lagmanskan. Spegeln säger oss nog hvad vi gå för, och bara Sofi tittar sig i en sådan sanningens vän, bör hon nog begripa att en belefvad karl inte så der flux förgapar sig i hennes utseende.

— Det kan så vara! Men man gifter sig ej blott för skönhets skull. Sofi är en hjertans god och duglig flicka.

Lovisa, hvilken under fruarnas samtal litet emellanåt i en midtemot hängande spegel med välbehag skådat sitt täcka, rosiga anlete och i sitt sinne anstält jemfö-

relser med Sofi Norrboms stora rödbrusiga fysionomi, inföll nu skrattande:

— Kära Selma! Det låter nästan såsom missunnade du mig min lycka och skulle anse Sofi som en mera passande och värdig fru åt Janne.

— Misstyd ej så mina ord snälla Lova! svarade fru Grave. Jag tycker blott att din syster är för sträng, tillade hon saktare. Man har aldrig rätt att håna olyckan, allra minst då man sjelf har fullt upp af lyckans håfvor.

— Ja, ja, du kan ha rätt, suckade Lovisa. De äro ju så fattiga nu!

— I går mättes all deras egendom ut för skuld.

— Stackars menniskor! utbrast Lovisa och skyndade i detsamma sin ankommande fästman till mötes.

9.

Straff-fången.

Vårens och sommarens dagar flyktade för den unga bruden med en hast, som mer än en gång kom henne att önska det hon måtte kunna hejda tiden i dess snabba fart.

Det var så mycket som skulle hinnas med till Michaelidagen, den dag Lovisa Blom skulle blifva en lycklig brud.

Icke ville fru Karin att syster Lova skulle lemna hennes hem utan en hederlig utstyrsel, och då svåger och syster skänkte allt hvad härtill fordrades åt den meddellösa flickan, var det för denna en hederssak att sjelf hinna med erforderlig väfnad och sömnad, på det att icke för mycken hjelp utomhus skulle behöfva anlitas.

Dock det var icke blott för brådskan med utstyrseln, som Lovisa Blom önskade dagarne förlängda. Ännu större brådska än på Karsboda rådde i det blifvande hemmet på Fågelnäsudde. Detta hem skulle på den nyss lagda stengrunden hinna timras färdigt till bröllopet, om de nygifta skulle till dess kunna få eget tak öfver hufvudet. Detta var ett arbete, som, huru ifrigt än den nye tomtegaren pådref sitt arbetsfolk, likväl fordrade ännu mera omsorg och tid än alla lagmanskans väfvar och tillrustningar.

Men icke endast på Fågelnäsudde rådde brådska med timmerarbete, äfven på Karsboda timrades och bygdes med ifver.

— Kära mor Karin, sade lagmannen en dag till sin hustru, du får allt taga emot ännu en arbetskarl i maten; eljest hinner jag ej få den nya logen färdig till dess tröskningen skall begynna.

— Gamla logen hade nog kunnat göra tjenst ännu ett år, lydde fru Karins något trumpna svar. Men som du vill, Elias, återtog hon derefter undfallande; nog räcker maten till.

När lagmanskan sedermera fick höra att den nye arbetskarlen var en från häktet uttagen fånge, blef hon blossande röd och förehöll temligen skarpt sin man detta oförstånd.

— Jag tycker, Elias, sade hon, att du kunde ha nog med alla de skälmar och tjufvar du har att tagas med på tingen, utan att behöfva dras med sådana i ditt hem. Tänk bara ett sådant ansvar du påtager dig! Om det faller karlen in att rymma, och det lyckas honom? Jo, det vore just propert! En sådan chikan hända sjelfva domaren på orten!

— Så, så, lugna dig, mor Karin! invände lagmannen. Karlen har redan arbetat tre veckor på varfvet, der de voro särdeles belåtna med hans raskhet och duglighet. Han är finne till börden, styf och stark, arbetar för två och är from som ett lam, bara han aldrig får smaka bränvin, och det vet du aldrig vankas i vårt hus.

— Men det är ju att göra hederligt folk förfång, då man tager skälmar i arbete, mumlade fru Karin

högst missbelåten. Sådant kan aldrig bringa välsignelse i huset.

Följande dag sågs en högväxt, groflemmad karl med ett par mörka ögon, glindrande som eldkol under ett par buskiga ögonbryn och halfsänkta ögonlock, inträda i sommarköket på Karsboda och der taga plats med drängarne vi frukostbordet.

Pigorna sneglade väl i början misstroget på den mörklagde finnen, hvilken utan att yttra ett ord tog för sig af den framsatta maten, men de vande sig dock snart vid den tyste och stillsamme karlen, och huru mycket än husets drängar ringaktade den nye kamraten från häktet, måste de likväl erkänna, att en styfvare kamrat i arbete hade de icke. Dessutom hade husbonden anbefalt dem att hafva ögonen på och vara vänliga mot Miko, och de aktade husbondens tillsägelse.

En dag kom Lovisa ut i yttre, det så kallade sommarköket, under det drängarne der höllo sin måltid. Miko såg upp och kunde sedan icke taga ögonen från henne.

— *Kaunis, kaunis näity* (vacker flicka)! mumlade han, hvarvid en djup beundran strålade ur hans vidöppna, stora ögon.

— *Kaunis, kaunis!* eftersade Lovisa, troende hans ord betyda en helsning.

Derpå räckte hon Miko vänligt handen.

Från detta ögonblick hade hon i den fattige straffången förvärfvat sig en trofast vän, hvilken, om det gält, gerna hade gått i elden för den vackra, älskliga flickans skull.

— Här ville Miko stanna till sin död för att få tjena henne! mumlade han, då hon lemnat köket.

Det var den längsta mening någon hittills hört Miko yttra.

Den nyutnämde landsfiskalen hade i och för tjensteåligganden nödgats begifva sig till närmaste landskansli. Han återkom icke till Karsboda förrän Miko redan varit der en vecka.

— Hon såg så glad ut, mamsella, sade Miko, då han en dag efter slutadt mellanmål tillsammans med

Per, förnämste husdrängen, vände åter till logbyggnaden.

— Skulle fäll' vara glad, då hon i dag väntar hit fästman sin, den hon inte sett på långan tid, hela två veckor! svarade Per småskrattande.

— Håller hon af fästman sin? återtog Miko allvarligt.

— Jo, det kan en lita på. Ho' höll ackurat på att dö i fjor våras, derför att di sa' att han slog för en ann'. Det är dagsens sanning, för si det förtrodde Stina mej. Nå, nå, tillade Per med en betydelsefull knyck på hufvudet, landsfiskal Borg är också en ståtlig och durabel herreman.

Under samtalet hade de hunnit fram till nybyggnaden, der hvardera tog itu med sitt arbete.

En stund senare, under det Miko stod ensam vid en timmerhög i färd med att spänta en grof bjelke, varsnade han lagmannen närma sig. Han kom åtföljd af en främmande herre. Utan att vidare fästa uppmärksamhet vid de ankommande, fortfor Miko att föra sin yxa med säker hand och jemna tag.

— Borg, hörde han kort derpå lagmannen yttra när de befunno sig på endast några fots afstånd, här ser du min dugtige finne, Miko, hvilken jag nyss talade om. Jag gör mig nästan en samvetssak af att jag inte, trots Karins och Lovisas böner, har kunnat besluta mig för att afstå honom åt dig. Men jag behöfver den här raske timmermannen, om jag skall i tid få slut på arbetet här hemma. Hvad nu? utbrast lagmannen häftigt, då hans blick på något afstånd från den plats der herrarne stodo uppfångade något i den nya byggnaden som misshagade honom.

Och begifvande sig dit med brådskande steg ropade han:

— Hvad tager du dig för, Per, att göra på eget bevåg?

I och med detsamma lagmannen skyndade bort, möttes de båda qvarblifnes blickar. Träffad af en dunkel, obehaglig inre aning skiftade Borg färg. Miko der-

emot stod rak och stel, med synbar förvåning stirrande på den nykomne.

— Wexer! mumlade han slutligen mellan tänderna.

Landsfiskalen, hvilken vid ljudet af sitt rätta namn fann att han var igenkänd och insåg att här ingen tid vore att förlora, tog ögonblickligt fram ur fickan en blank speciedaler, den han händelsevis bar på sig, och sedan han med en oroligt irrande blick förvissat sig om att ingen fans i närheten som kunde ge akt på dem, sade han brådskande i det han framräckte silfvermyntet:

— Tag detta, karl, och mera skall du få om du tiger! Inte ett ord, hör du, om att vi förr sett hvarandra! Jag har uppgjordt min räkning derborta och heter numera Borg.

Han hade i den finske arbetskarlen igenkänt det farligaste vittnet till sitt brott.

— Borg, eftersade denne med mörk uppsyn, han är då *hennes* fästman?

— Der har du ytterligare en tia, blott du tiger! upprepade Borg i det han ur plånboken framtog en sedel.

— Inte för tio sådana skulle jag tiga, om inte Per sagt att *hon* skulle dö af sorg, mumlade Miko mera för sig sjelf än som svar till Borg.

— Hvad tusan mumlar du, karl? återtog Borg otåligt. Du skall få tio speciedaler, och jag skall hjelpa dig att rymma och återfå friheten, blott du tiger.

Det blixtrade till i Mikos svarta ögon, men han räckte ännu inte ut handen efter de erbjudna penningarne.

— Nå, utbrast Borg utom sig, är ej detta nog? Vill du preja mig ytterligare? Säg, huru mycket fordrar du?

— Summan är stor nog, svarade Miko, sorgset stirrande ut i rymden, liksom mätte han med blicken afståndet från hemlandet.

— Gör då inte en menniska olycklig när du genom att lofva tystnad äfven sjelf kan bli räddad! fortfor Borg med stigande ångest. Se här, tag penningarne!

— Hon skulle dö af sorg! mumlade åter Miko.

Derefter tog han utan att se på Borg såväl det framräckta silfvermyntet som sedeln, stoppade penningarne på sig och sade:

— Jag lofvar att tiga. Håll ni också ert löfte att skaffa mig frihet att återvända till hembygden!

Derefter började Miko åter att hugga i timmerstocken liksom ingenting hade förefallit.

— Det lofvar jag, svarade Borg mumlande för sig sjelf under det han med otvungen hållning och min gick lagmannen till mötes. Äfven den der uslingen har bytt om namn; förr kallade han sig Pekka. Nå. nå, mången byter om tro här i verlden — hvarför då icke också byta om namn?

— Ursäkta mig! Men Per hade dummat sig, så att jag måste ge honom en grundlig lexa, yttrade lagmannen då herrarne åter gingo tillsammans, styrande stegen fram till gården.

— Bror skulle sannerligen göra mig en stor väntjenst, tog Borg till ordet, om jag också blott på några dagar finge taga den der karlen öfver till udden. Jag behöfver någon som sätter fart i arbetet; eljest fruktar jag att byggnaden inte hinner bli färdig till bröllopet.

— Så tankspridd, ja, riktigt konfus som i dag har jag väl aldrig sett Borgen, sade lagmanskan till systern, under det de båda gingo in från förstugubron dit de följt fästmannen, hvilken genast efter intagen middag trots böner och trugande att vänta till dess kaffet hunne blifva färdigt brådskande begifvit sig öfver elfven till sitt nya ställe.

— Jag begriper ej hvad som i dag fattas Janne, svarade systern. När han med svåger gick ut åt logen var han vid bästa lynne, och när de återkommo var humöret totalt borta. Jag fick ju inte ens följa honom ned till båten, som han eljest plär vara så angelägen om. Och detta efter hela fjorton dagars bortovaro! tillade hon med synbar förtrytelse öfver fästmannens otålighet att skynda från henne.

— Nå, nå! Tag nu inte illa vid dig för en småsak, tröstade lagmanskan. Borg har väl han, liksom andra menniskor, sina förtretligheter att ibland utstå. Det är minsann ingen lätt sak att ha göra med en hop arbetsfolk.

— Åh! Det var allt något annat på sned i dag — någonting obytt med svåger måhända.

— Är du rent af från vettet, Lovisa? Hvad skulle de båda ha för obytt sins emellan? Elias värderar Borg, det vet jag. Han, såväl som jag, är glad att i honom få en respektabel och honett svåger. Våra andra svågrar, kära Lova, Johannas och Stinas män, skeppar Eklund och tolfman Månson, äro minsann ingenting att skryta med.

— Nå, men ingen skam ha vi heller af dem, och dessutom äro de bosatta så långt ifrån oss.

— Den ena i Haparanda och den andra i Kalix, gudskelof, och Gud vare med dem! Tacka vill jag Borg! slutade lagmanskan.

— Janne har dock ett bra underligt lynne, fortsatte Lovisa ännu nedstämd och grubblande.

Derpå höjde hon hufvudet och sade till systern:

— Kanske han blef misslynt mot svåger för dennes envishet att neka honom Miko?

— Det vore enda möjligheten, och jag begriper inte Elias envishet dervidlag. Han ville inte alls höra på, då jag vid bordet talade derom, och jag märkte att Borg var angelägen om att jag skulle lyckas öfvertala Elias, fastän han sjelf just ingenting sade.

— Ja, jag tror att det är någonting angående Miko, som förstämt Janne, yttrade Lovisa i det hon nedslagen återvände till vätstolen.

Hon anade icke huru nära hon var sanningen!

10.

Täckstickningskalaset.

Sommaren hade redan upplefvat sin högsta fägring, och då skördemånaden med sina rika löften var inne, sågs redan en ståtlig envåningsbyggnad med sju fönster i raden åt flodsidan resa sig på höjden af Fågelnäsudde och liksom lockande helsa ett "välkommen!" till egarens fästmö på motsatta stranden.

Det var äfvenledes så långt kommet med bröllopstillrustningarna på Karsboda, att lysning var bestämd att uttagas i slutet af den vecka som ingått. Måndags morgon reste lagmannen till Umeå för att der lemna sonen Erik i skola. Torsdags qväll väntades han återkomma hem för att fredags morgon i sällskap med Borg fara till pastorn och der uttaga lysning.

Lagmanskan, hvilken alltsedan det kafferep som inledde vår berättelse icke haft någon större fruntimmersbjudning, passade derför på tillfället att få ställa till det sedvanliga täckstickningskalaset, då hvar och en af brudens väninnor skulle sticka en rand i brudtäcket.

Fru Karin visste af gammalt, att lagmannen afskydde dylika tillställningar, dem han kallade "sqvallersammantrumningar", och derför egde fruntimmersbjudningar rum på Karsboda endast då husbonden var bortrest.

Denna gång inskränktes likväl icke bjudningen till ett vanligt kafferep. Lagmanskan, som riktigt ville hedra syster Lova på samma gång hon ville skryta med lyckan att få till svåger den "propraste och gentilaste" ungkarlen i Barrträsk, hade inbjudit samtliga ortens fruar och mamseller tillika med några notabiliteter från kyrkstaden, såsom prostens damer, hennes nåd Ulfstjerna och dennas dotter, fruntimren från sågen, från bruket, från skeppsvarfvet, apotekarns fru och alla handelsmansfruarna med deras döttrar och husmamseller.

Det var inte en liten samling representanter för det täcka könet, som tisdagens eftermiddag klockan tu infann sig på kaffe hos den fryntliga värdinnan på Karsboda.

Redan tidigt på morgonen, innan ännu drängarne gått ut på arbete, stod Lovisa i bagarstugan ifrigt sysselsatt med att kafla ut smördegen till tårtbakelsen, då Miko stack in hufvudet genom den halföppna dörren och frågade ödmjukt om han finge förära mamsella en "skänkas".

Den framräckta gåfvan bestod uti en fint randad brödkafvel. Tacksam för Mikos vänlighet och glömsk af lagmannens förbud att aldrig låta honom få smaka bränvin, ihälde Lovisa i brådskan åt honom en sup ur en flaska, den hon tagit ut för att hälla bränvin i tårtdegen.

Mikos ögon lyste af fröjd, och sedan han i ett drag tömt det mer än till hälften fylda dricksglaset, sade han:

— Det der, det var paschalusta, mamsella!

Hans ögon stirrade begärligt efter flaskans öfriga innehåll, och med ett komiskt grin tillade han i det han grep om flaskan:

— Får jag hela resten? Jag ska' hushålla med det som guld.

Lovisa kunde ej låta bli att skratta åt Mikos kostliga min. Detta tog han som ett jakande, och i ett nu var han med flaskan under tröjan utom dörren.

Nu först erinrande sig svågerns förbud och häpen öfver sin tanklöshet, skyndade hon till dörren och ropade allt hvad hon förmådde:

— Miko, Miko!

Men hennes ropande var förgäfves. Miko var redan utom hörhåll. Ej heller syntes någon af drängarne till. De hade gått före honom till arbetet.

Stina, Lovisas hjelpreda, hade under det ofvanstående lilla uppträde egde rum, varit sysselsatt med att raka bränder ur ugnen och sopa den ren till gräddning. Hon hade derför icke kommit att gifva akt på hvad som förefallit. Då hon hörde Lovisa ropa, sade hon:

— Hvad skriker mamsella för? Ugnen är allt tillreds.

Lovisa berättade hvad som händt.

— Trösta oss! utropade Stina. Nu lär det bli ett vackert spektakel, när lagman i morgon kommer hem och får se Miko full.

— Nå, innan dess måtte han väl ha hunnit sofva ruset af sig, invände Lovisa, litet harmsen öfver Stinas häftighet. Men stå nu inte der och se så förskrämd ut såsom vore verldens undergång hardt nära! tillade hon. Du gjorde bättre uti att springa fatt Miko och ta bränvinsflaskan ifrån honom.

— Jo, det var en sak det, som mamsella kan bäst hon gitter inbilla sej! Han skulle visst fråga efter att lyda mej! Nej, det var aldrig värdt heller? Dessutom ska' jag säja mamsella, att vill hon hinna få allt gräddadt innan middagen, kan det vara tid på att bakelsespjellen komma in i ugnen.

Detta var ett argument som icke kunde bestridas. Gräddningen måste framför allt annat ombesörjas, och så måste bränvinsbuteljen lemnas åt sitt öde, hvilket naturligtvis blef att tömmas.

Gästerna anlände, och kaffet gjorde sin upprepade rund. Omedelbart derpå inbars i den rymliga mellanstugan täckbågen med det mer än till hälften färdigsticka-de, rosiga kattunstäcket. Det var sista spänningen som, kritad och fullt ordnad till arbete, nu skulle fullbordas.

— Jaha, mitt herrskap! hördes lagmanskan, nigande på förmakströskeln, yttra. Nu är allt i ordning, om damerna vilja vara så obligeanta och stiga ut i mellanstugan. Hvar och en måste i sin tur göra rätt för maten och sticka in i brudtäcket några stygn beledsagade af en välönskan för bruden, tillade hon fryntligt.

Alla lydde uppmaningen, de äldre fruarne först. Till och med den sörjande enkan, fru Norrbom, hvilken i djupet af sitt hjerta hatade Lovisa, men icke kunnat motstå frestelsen att infinna sig på kalaset, sydde några stygn — med huru pass uppriktig välönskan lemna vi derhän. Under muntert glam fortsattes stickningen till

sist af de unga flickorna, hvarefter det färdigsydda täcket under välgångsönskningar för Lovisa spändes ur bågen, som genast utbars!

Fruarne samlade sig i förmaket kring spelborden, ungdomen till dans i stora salen, der det icke dröjde lång stund innan man var fullt i farten med att svänga om efter de raska stråkdragen å Pers fiol.

Glädjen hade nått sin höjd. En nigarpolska anfördes af Sofi Norrbom, hvilken vanligen var själen i dylika nöjen och som med sina lustiga skutt alltid visste att väcka munterhet och framkalla salfvor af skratt. Dansen ringlade i oändliga krökningar till stor förlustelse för de åskådande utanför fönstren och dem som stodo i den vidöppna salsdörren.

Som alla gästerna kommit långväga från, åkande eller roende utefter elfven, stannade körsvenner och roddare qvar på Karsboda, der de samtliga fingo sin andel af trakteringen och dertill nöjet att utifrån beskåda herrskapernas danser och lekar eller sjelfva taga sig en sväng i den numera icke till tröskning använda gamla logen.

Glädje och belåtenhet lyste i allas ansigten. Icke minst glad sågs dagens hjeltinna, den vackra, unga fästmön, med hvilken alla ville taga sig en sväng, och som sjelf hade ett hjertligt ord, en vänlig blick åt alla.

Nigarpolskan var i full fart. Andfådd och flåsande kommenderade Sofi Norrbom, att man skulle bilda en stor ring och sedan börja en slängpolska. Förslaget antogs, och redan började några par inom ringen med armar i kors om hvarandra svänga hurtigt kring, under det ringen likt en rörlig mur omslöt dem, då plötsligt ett sorl af ogillande röster höres från förstugan, och in i salen raglar med tunga steg en rusig, storväxt karl, illa klädd och oroligt stirrande kring sig med vilda, blodsprängda ögon, liksom sökte han någon. Förfärade skocka sig de dansande i ett hörn af salen lika en skrämd fårhjord.

— Hvar ä' ho', mamsella? skriker den rusige karlen med rosslande stämma. Hvar ä' ho'? Miko vill rädda guds engel ur satans klor! Mika ska' rädda henne!

Det var verkligen den stackars straff-fången hvilken,

lemnad ensam i drängstugan efter slutat utarbete, tömt bränvinsflaskans hela innehåll och nu handlade under rusets inflytande.

Vid den plötsliga uppståndelsen i salen lade Per ifrån sig fiolen och skyndade fram mot fredstöraren för att få denne ut ur rummet. Men Per hann icke förr närma sig, än Miko med sådan jettekraft slungade honom mot ena salsväggen, att Per blödande föll till golfvet. Några af karlarne i förstugan, hvilka stodo i begrepp att rusa in för att bemäktiga sig den druckne, stannade häpne på tröskeln vid denna syn.

— Miko ska' rädda henne ur satans klor! fortfor Miko att skrika. Jag känner honom, jag, fast han nu låtsar vara en annan, den stortjufven! Men inte ska' han få stjäla henne!

Med af det i öfverflöd förtärda bränvinet utsvälda kinder, dimmiga ögon och håret tofvigt nedfallande i pannan företedde han en förfärande, vidrig syn.

Darrande af skrämsel, men inseende att ingen annan skulle få makt med vilden, bemannade Lovisa sig med mod och trädde fram från den vrå i salen dit hon jemte de andra flickorna tagit sin tillflykt. Med en stämma, den hon ansträngde sig att göra fast, sade hon till Miko:

— Var det så, Miko, du höll ditt löfte?

Ögonblickligen stod han stilla och stirrade några sekunder på den framträdande, hvilken i sin hvita drägt med sänkt blick och likbleka kinder snarare kunde tagas för en andeuppenbarelse än för en lefvande varelse, der hon sakta framskred mot den rusige.

— Mamsella inte vara ond på Miko, inte se med sådana ögon på mig! sade han bönfallande då Lovisa förebrående såg upp till honom. Visst lofvade jag honom att tiga, men förr må satan taga mig än jag kan se stortjufven Wexer vara hennes fästman och föra henne i brudstol.

— Tyst, Miko, och följ mig! befalde Lovisa.

Darrande af ångest, men med tillräcklig sjelfbehersknning fattade hon dervid hans hand och ledde honom ut ur salen. Den nyss så vildsinte mannen lät sig nu af henne föras som ett barn. Alla veko under tystnad åt

sidan der de båda gingo fram, och då några karlar ville skyddande följa efter, bad Lovisa dem stanna.

— Ja, stå der och gapa! mumlade härvid Miko till de kringstående. Jag vet nog, att ni allesamman förakta Miko för det han suttit i häktet och ska' dit igen. Jag bara hjelpte en herreman i Haparanda att smuggla in räfskinn, jag, och kom så att ge en tullsnok en munfisk. Men si han, satan, som stal af kronan uppbördsmedlen och gjorde kronofogden olycklig, han går lös, han, klädd som en herreman. Fy tusan!

Instinktmessigt påskyndade Lovisa stegen mot drängstugan. Då Miko här skulle stiga uppför de temligen höga och smala trappstegen, snafvade han, förlorade jemnvigten och föll handlöst till marken. Han skadade sig likväl ej, såsom vanligt är med berusade personer. Han insomnade tungt och bars derefter af några handfasta karlar in i drängstugan, der han instängd fick i allskröns ro sofva ruset af sig,

Hela det störande uppträdet hade varat blott några minuter och lemnat föga intryck efter sig hos någon annan än den stackars fästmön, hvilken åter inkommit i salen, der hon satte sig närmast dörren utan att rätt veta hvar hon befann sig.

Per, hvilken hemtat sig efter sin kullerbytta och visste Miko vara i säkert förvar, drog nu några kraftiga tag med stråken, och snart var dansen åter i full gång.

— Ska' du, Lova, inte vara med och hålla roligt? ropade flåsande och andtruten Sofi Norrbom, i det hon svängde förbi Lovisa och dervid lyfte Malla högt i en hambopolska.

Den tilltalade spratt häftigt till vid ljudet af Sofi Norrboms grofva stämma, men svarade icke. Hon stirrade mekaniskt efter de dansande i det hon sakta upprepade:

— Wexer! Har jag icke hört fru Norrbom nämna detta namn? Sofi vet kanske — Månne hon ville håna mig?

Under tiden hade Sofi med Malla hunnit hvarfvet kring i salen. Pionröd och flämtande kastade den förstnämda sig handlöst ned på en stol i Lovisas närhet, drog Malla ner bredvid sig och utbrast:

— Usch! Nu orkar jag inte längre! Derpå vändande sig till Lovisa, fortfor hon: Hvad ska' du sitta der och sura för? Hvem tror du bryr sig om hvad en drucken pratar i fyllan och villan? Nog ska' jag tiga; det kan du lita på.

Det föreföll Lovisa såsom hade en orm stungit henne. Trots det godmodiga deltagande, som stod att läsa i Sofis vänliga ögon, fasade Lovisa för hennes närhet. Den stackars fästmöns hjerta sammandrogs krampaktigt, och hon skyndade in i sin egen lilla kammare. Kommen dit in brast hon ut i ohejdad konvulsivisk gråt. Det var henne icke möjligt att reda sina tankar. Hon visste blott att hon var djupt olycklig, förkrossad, hjelplös. Hon tyckte sig stå vid randen af en bottenlös afgrund, i hvilken hon var nära att utan besinning störta sig.

— Min Gud, min Gud! Hvarför unnade du mig ej att få dö från denna sorgens verld? klagade hon under våldsamma snyftningar.

— Hvad i Herrans frid går åt dig, Lova? hördes i detsamma rösten af en inträdande, och Selma Grave stod vid hennes sida.

Lovisa svarade icke. Hon endast tryckte ansigtet fastare mot sina händer.

— Det är ett frågande och sökande efter dig. Lagmanskan undrar... Men så svara då! Hvad har händt?

—Hörde du inte hvad han sade? framstammade ändtligen den gråtande.

— Hvem?

— Miko!

— Inte har jag hört eller sett någon Miko! Hvad pratar du?

— Skulle då allt vara en dröm? Är jag nära att förlora förståndet? återtog Lovisa. Förande handen öfver pannan och betraktande fru Grafve med en frågande blick tillade hon: Var du inte i salen, då Miko kom in? Hörde du inte huru han skrek?

— Jag har en lång stund suttit inne hos fruarne i förmaket, och som dörrarne till båda mellanrummen voro stängda, förnummo vi inte der något störande skrik. När jag nyss kom ut i salen stod glädjen högt i tak.

— Karin vet således ingenting? sade Lovisa med en ängsligt frågande blick.

— Men hvad skulle hon veta? Förklara dig! Hvad sade karlen?

— Han skrämde oss alla. Han var drucken och nämde Wexer.

— Wexer! eftersade fru Grave häftigt i det hon skiftade färg. Hvad vet *du* om Wexer frågade hon derefter.

— Intet! svarade Lovisa modlös.

Ängsligt forskande sökte hon att i väninnans uppsyn finna en lösning till den hemska gåtan och utbrast derpå:

— *Du*, Selma, *du* måste känna honom; det ser jag på din skygga blick. *Du* bör kunna säga mig om det finnes något samband mellan Wexer, den förrymde tjufven, och min —

Hon kunde ej sluta meningen. Tårar qväfde hennes stämma.

— För Guds skull, Lova! utropade fru Grave, sjelf obehagligt berörd af detta namn, men endast tänkande på att trösta och lugna den upprörda Lovisa. Låt ej en drucken karls prat oroa dig! Hvad har sådant att betyda?

— Men du har sjelf talat med mig om den efterlyste Wexer. Fru Norrbom har talat om honom. Och nu säger Miko att jag ej får bli den ondes brud.

— Nej då! Jag håller honom räkning för att han inte vill se dig göra ett så dåligt parti! inföll fru Grave skrattande. Se så, Lova, fortfor hon, var inte oförnuftig och skapa dig ej inbillade sorger! Jag vore nästan frestad säga dig, att det är illa, vansinnigt handladt af dig, att så der på den allra lösaste grund bygga en hel röfvarroman och misstro din fästman för en drucken karls svammel. Fy, Lova! Jag trodde dig om bättre än så.

— Fördöm mig gerna! svarade Lovisa, i hvars ögon ett skimmer af hopp skymtade fram vid vännens ord. Jag blef så illa skrämd! Och du vet att jag håller af Janne — mera än mitt lif!

— Mamsella! hördes i detsamma Stinas stämma i den halföppna kammardörren. Lagmanska är i en undrom hva' je tager er till. Hon bad mej qvista sta' och skaffa rätt på er, och hon sa' att je ska' komma på eviga momangen.

Syster Karins helsning hade en elektriserande verkan. Mer än fru Graves tröstande ord förmådde den att återväcka spänstighet i den nedslagna, förkrossade flickans själ.

En stund senare se vi Lovisa ute i serveringsrummet, ifrig, nästan feberaktigt brådskande med tillrustningarna för supén. Hon var åter leende och vänlig, men kunde icke vidare öfvertalas att deltaga i dansen.

Lagmanskan såväl som de flesta bland hennes gäster prisade högt den unga flickans raskhet, oförtrutenhet och sjelfuppoffring att endast tänka på andras nöje och välfägnad, utan att unna sig sjelf något, icke ens en sväng kring salen. Ingen anade att tviflets mask smugit sig just under den glada festen in i det unga hjertat och der börjat rubba dess ljufvaste förtröstan, tron på den älskade. Ingen visste att den sträng, som der skulle klinga såsom grundtonen i kärlekens harmoniska accord, varit nära att brista, att i det älskande hjertat ett skärande missljud, namnet Wexer, jagade hvarje den unga brudens sällhetsdröm på flykten och likt en ishafsvind förtärde hvarje glädjens blomster som der uppspirat.

11.

Båtfärden.

— Jag måste tala med Miko innan svåger kommer tillbaka, var slutstrofen på hvarje tviflets strid som Lovisa utkämpade, men intet tillfälle yppade sig härtil.

Lagmannen hemkom på utsatt tid, och tidigt fre-

dagens morgon ifann sig Borg, redo att följa sin fästmös giftoman till pastorn för att hos denna uttaga lysningen.

— Om jag begriper hvad som kommit åt dig, Lova? sade fru Karin till systern, under det de stodo på förstugubron seende efter de bortåkande herrarne. Hade inte Elias riktigt tagit itu med allvar, hade nog ingen lysning blifvit af. Sådana dumheter, att vilja skjuta upp bröllopet en hel månad, när alla tillrustningar äro gjorda!

— Jag bad ju blott om en veckas uppskof, invände systern.

— Till sist, ja! Men det hade ju varit lika galet. När man har så mycket klenäten bakade, jäsmjölken satt och mat och folk tingadt, skjuter man inte upp ett kalas för ro skull. Hvad fattas dig? Unga, raska flickan kan väl inte bli så trött och förbi efter ett kafferep! Det må du alldrig försöka inbilla mig, huru brådt vi än hade att få allt undanstökadt till dess Elias hemkom.

Då Lovisa ingenting svarade, fortfor lagmanskan:

— Sannerligen ser du inte ut såsom trodde du dig föras till slagtbänken i stället för i brudstolen. Tyst, blek och intrilkat! Tocken fästmö har man väl aldrig sett! Annat slag då min far och Elias foro åstad att taga ut lysning! Då var jag så hjertans glad, att jag hoppade som en stensqvätta och sjöng så det skallade i knutarne. Herre du min Gud, så lycklig jag var! Mamma blef slutligen otålig och bad mig besinna att jag skulle bli en respektabel äldre mans hustru och få heta fru lagmanskan. Jo, du, så hade jag det! Visst är det sant, att jag endast var sexton år, ännu ett barn — men inte behöfver man, derföre att man som du fylt sina tjugu, taga på sig en salig min och hänga hufvudet för den stora olyckan att få den man vill ha? tillade lagmanskan småskrattande. Du bestod inte ens ett vänligt ord till afsked när Borgen for. Hvad går åt dig?

— Jag har en förfärlig hufvudvärk, svarade Lovisa undvikande.

— Tala om hufvudvärk när en ska' sta' och gifta sig! mumlade fru Karin förtrytsamt. Åh nej, du! Så

lätt luras jag ej. Hvad du fått för dumma griller vet jag ej, men jag råder dig att sofva bort dem.

Och skramlande med nyckelknippan, som lagmanskan hade för sed då hon var vid mindre godt lynne, gick hon in lemnande systern ensam åt sina betraktelser.

Den första lysningsdagen försiggick i all stillhet. Pastorns skulle på ett bröllop utsocknes, dit flera andra af Barrträskboarne, äfven lagmanskan, voro inviterade. De senare hade dock nekat infinna sig. Lagmansherrskapet stannade sjelfva hemma och läto allt sitt tjenstfolk denna dag fara till kyrkan för att höra lysningen förkunnas mellan "landsfiskal Borg och dygdädla jungfru Lovisa Blom".

Nästa söndag, den andra lysningsdagen, skulle deremot firas med en middagsbjudning på Karsboda.

Både fästman och fästmö syntes belåtna med uppskofvet. En noggran iakttagare skulle lätt ha märkt att ingendera af kontrahenterna var vid godt lynne, ehuru hvar på sitt håll bemödade sig att *synas* glad.

Hade man kunnat lyssna till hvarderas innersta tanke, skulle man hört Borgs ständiga önskan vara: Huru få Miko härifrån, långt, långt bort för alltid? Och Lovisas lyda: Jag måste få tala med Miko utan att någon hör oss!

Hvar och en sökte dölja sina tysta tankar för den andre, och hvarken Lovisa eller Borg anade, att Miko var det centrum kring hvilket den andres tankar kretsade.

Det var lördags afton. Lagmannen hade farit in till kyrkstaden, der han på lördagen skulle öfvervara en sammankomst vid sågen och sedan qvardröja öfver natten för att på söndagen före gudstjensten deltaga i några kyrkan rörande öfverläggningar. Landsfiskalen, hvilken hade mycket att ombestyra i sitt hem, väntades icke denna dag till Karsboda.

Till påföljande söndags middag voro pastorns med öfriga närmare bekanta och vänner inom Barrträsks socken inbjudna, såsom det hette till en "tarflig lysningsmiddag." Till bröllopet deremot ämnade man ut-

sträcka bjudningarna mycket vida. Slägten i Haparanda, Öfverkalix, Piteå och Umeå ihågkoms vid detta högtidliga tillfälle.

Det är ingen lätt sak att på landsbygden ställa till ett bröllop eller en begrafning. Alla, såväl när som fjerran boende man känner, *måste* inbjudas. Vid begrafningar fordras till och med att hvar och en bjuden får, om han kommer eller ej, sin andel af trakteringen, så att om en slägting bor tio, tolf mil från begrafningsgården och han icke har tid eller råd att färdas den långa vägen, tillsändes honom den stora enmarks-smörstrufvan, konfekten, anisbröden och pepparkakorna, allt behörigen inknutet i en väl manglad servet. Så brukades åtminstone för ett trettiotal år sedan der på orten, nu har dock civilisationen inträngt äfven i denna undangömda vrå af verlden, förenklande i några fall, fördyrande i andra.

På Karstorp hade hela veckan rådt stor brådska, lördagen icke minst. Der hade fejats och rustats hela dagen. Vid sabbatens inträde voro dock alla bestyren för morgondagen afslutade. Stillhet och frid rådde nu, der kort förut brådskande steg, lif och rörelse förnummits.

Med detsamma göken å väggklockan i mellanstugan tittade ut och gol sina sex gälla slag, sågs lagmanskan gå in i sitt sofrum för att der enligt öflig vana helsa sabbatens inträde med att läsa ett kapitel ur Schmaltz' "Andaktsstunder för hvarje dag af året." Detta arbete hade hon såsom fästmö erhållit af lagmannen. Luthers postilla, Hagbergs predikningar och psalmboken utgjorde för öfrigt hela hennes bibliotek.

Då Lovisa såg systern lemna mellanstugan, tänkte hon:

-- Om jag nu skulle försöka träffa Miko?

Hon varsnade i detsamma genom ett åt gården vettande fönster Miko med yxan på axeln komma hem från arbetet tillsammans med de båda gårdsdrängarne.

Brådskande knöt hon en duk om hufvudet och gick att möta de kommande.

— Per, sade hon när hon hunnit fram till dem, kan Miko få ro mig öfver till Udden?

I dagligt tal förkortades sålunda namnet på hennes blifvande hem.

Per såg fundersam ut, ref sig bakom örat och svarade betänksamt:

— Liksom inte jag så gerna kunde ro mamsella?

— Nej, kära Per, det går aldrig an! Du är gammat och tål nog med att få hvila dig på lördagsqvällen. Miko deremot är ung och stark. Han vill nog gerna göra mig denna lilla tjenst, tillade hon med en vänlig nick åt denne.

Nils hade gått vidare under samtalet, men Miko qvarstod vid Pers sida. Den sistnämde envisades en stund, men Lovisa förstod konsten att öfvertala. Slutet af parlamenteringen blef också att den unga flickan, hvilken just ingen på gården nändes motsäga, fick sin vilja fram.

Miko hade icke lagt ett ord i vågskålen, men han såg belåten ut och följde likt en lydig, from hund Lovisa i fotspåren ned till båtbryggan.

— Var inte ledsen, Per! tillropade Lovisa denne, när båten med åran stöttes ut från land. Vi skola nog vara tillbaka innan det mörknar.

— Jag var allt en stackare den här gången, som inte kunde hålla i mig med att neka, mumlade Per för sig sjelf under det han gick uppåt gården. Det hade varit godt om jag haft den här kommersen ogjord, ty får patron veta om'et blir det aldrig väl. Gud vare lof att Miko om måndag ska' tillbaka till häktet, så att vi bli af med'en! Fast nog är det synd om stackarn!

Inkommen i drängstugan lade Per sig att sofva en stund till dess qvällsvarden var inne.

Emellertid hade Miko hunnit ro Lovisa ett godt stycke ut på sjön, och ännu satt hon tvekande huru hon skulle börja sitt förhör och om det ens var rätt af henne, att företaga ett sådant. När de hunnit ungefär halfvägs, fattade hon dock sitt beslut, såg roddaren stadigt i ögonen och sade:

— Miko, svara mig uppriktigt! Hvad menade han med de ord han den der tisdagsqvällen uttalade?

— Då en är rusig är ju förståndet borta och en vet ej hvad en säger, svarade den tilltalade undvikande.

— Miko, var inte vänligt sinnad mot...?

Hon hade på läpparne "min fästman", men hejdade sig, ty Borgs namn hade ju icke gått öfver finnens läppar, och hon sade i stället:

— Miko var stygg mot mig.

— Stygg mot mamsella, som Miko skulle vilja bära genom eld och svärd till himlens port om det gälde? svarade han och hvilade på årorna.

— Och ändå talade Miko ord, som gjort mig stor sorg, ord hvilka allt sedan den dagen legat tunga på mitt hjerta?

— O, att jag hellre skurit tungan ur min mun, än talat de orden, som vållade mamsella sorg! suckade Miko och blickade skyggt under lugg på den vid styret sittande unga flickan.

— Orden inneburo alltså en sanning? Det var icke blott rusets gyckelbilder som föresväfvade din hjerna? utbrast Lovisa med en ängsligt frågande blick på roddaren.

— Satan lade orden på min tunga. Han passar alltid på, den lede, när det går lättast att få en stackare att bli löftesbrytare. Jag lofvade tiga, men —

Åter började han att ro med friska tag.

— Miko, återtog Lovisa — svara mig ärligt! Hvem är denne Wexer, du talade om — från hvilken du sade dig vilja rädda mig? — Känner min fästman honom? Tala! Jag befaller dig! På ditt svar beror min lefnads lycka!

Häftigt framstörtande tårar qväfde härvid hennes stämma. Blek, skälfvande sågs hon ångestfullt afvakta hans svar.

Han såg en stund förvånad på henne och syntes tveka. Derpå stirrande utåt sjön antog hans blick ett sällsamt drömmande uttryck, närmande sig vanvett, i det han svarade:

— Miko vet ingenting. Jag vet bara att det fins underliga makter der nere i djupet. Se bara, se huru de vinka oss! Ha, ha, ha! fortsatte han med ett dofft skratt, i det han fånigt betraktade den halft skumma

vattenspegeln. I afton vinka de otåligt. Om jag skulle låta båten kantra och låta henne följa mig dit ner? Månne det skulle vara en större olycka för henne? Månne jag icke dermed gjorde en god gerning, som Guds englar skulle lofsjungande prisa?

— O, min Gud, bistå mig! Han är galen, utbrast Lovisa, rysande vid det uttryck af vild smärta, som lyste i Mikos förvirrade blick.

— Hon blefve en Guds engel, hon! fortfor han utan att, som det tycktes, hafva gifvit akt på Lovisas utrop. Och hvart en sådan stackare som jag komme, kan ju vara detsamma!

— För en sådan dåres ord har jag kunnat misstro min fästman! förebrådde sig den af fruktan skälfvande flickan.

Hon egde likväl besinning nog för att med höjd stämma säga:

— Ro, Miko, ro! På hemvägen kan du utföra dina funderingar.

Inom sig beslöt hon likväl att icke våga hemfärden i galningens sällskap.

Fromt och undergifvet åtlydde han befallningen, och en stund senare landade de vid Fågelnäsuddes båtbrygga.

Lovisa hade, då hon rodde ut från Karstorp, icke haft för afsigt att gå i land på Udden. Hon ämnade endast att i den ljumma höstqvällen göra en färd på sjön för att utan några vittnen få tala med Miko. Nu bjöd henne likväl klokheten att gå i land för att till hemfärden få en annan roddare. Hon vågade icke anförtro sitt lif åt en vansinnig.

Till sin stora glädje möttes hon redan nere i backen, som från elfven ledde upp till gården, af sin fästman hvilken skyndade henne till mötes.

— Du är så blek, Lova — hon hade bedt honom lägga bort det för hennes öron främmande Louise — du ser upprörd ut! Har något ledsamt inträffat? frågade han, sedan de utbytt den första hjertliga helsningen.

Hon upprepade för Borg de hemska yttranden Miko

låtit undfalla sig, utan att likväl omtala den fråga, hvarmed hon framkallat dem.

Borgs mörka ögon sammandrogos. Han hade ingenting hört om uppträdet i danssalen, men han hade icke kunnat underlåta att märka sin fästmös under de senaste dagarne förändrade sätt, och en aning om, att hon fått någon kunskap om hans föregående lif genomflög hans själ. Men som en beslutsam handlingens man fattade han sig ögonblickligen. Ett gynsamt tillfälle stod honom till buds. Han måste djerft gripa det i flykten.

— Var utan oro, min älskade! Jag skall sjelf ro dig öfver elfven, tröstade han.

— Än Miko? Jag har lofvat Per att han skall komma riktigt tillbaka, invände Lovisa halft gråtande.

— Det ansvaret åtager jag mig. Vänta du, Miko! ropade han åt denne. Mamsell Lova följer mig uppåt gården, men vi äro strax tillbaka då jag lofvar dig hederlig vedergällning.

Han hoppades att fången skulle uppfatta den underförstådda meningen.

— Snälle Miko, vänta! Jag kommer strax tillbaka, ropade Lovisa i sin ordning.

Miko svarade intet. Han satt orörlig på båtbrädet med händerna korslagda öfver årorna och dystert blickande efter de gående.

De förlofvade vandrade arm i arm på den temligen branta stig som krökte sig mellan björkar och alar uppåt stenbacken, der byggningen af nyhugget furutimmer så ljus lyste dem till mötes.

Lovisa var nu fullt öfvertygad om att Miko stundom hade anfall af galenskap. Hans ord hade derför intet att betyda. Hon anklagade blott sig sjelf för den brist på förtroende hon hyst till sin fästman, och i det öfversvall af ångerfulla känslor, hon nu erfor, kände hon sig frestad att för den älskade bekänna allt och anropa honom om förlåtelse. En viss skygghet och fruktan att oroa honom afhöll henne likväl från en sådan bekännelse. Hvartill skulle den också tjena? Hon borde ju vara fullkomligt säker om hans redbarhet. Hvad höfdes henne vidare? Hon ville hädanefter med den innerligaste hän-

gifvenhet, med det orubbligaste förtroende sätta all sin lit till honom.

När ett älskande hjerta advocerar för sin kärleks föremål, blir i nittionio fall af hundra resultatet att tviflet förvandlas till fast förtröstan. De mest mörka moln på vår kärleks himmel förefalla oss plötsligt genom en tillfällighet rosenskimrande. Vi *vilja* se himlen skön och lysande, och vi tysta förnuftets stämma som ännu försöker att göra sig hörd. Vi tro, emedan vi så vilja hafva det, misstrons dimma fullkomligt skingrad, och "Älska, tro och hoppas!" ljuder det efter den genomgångna själsstriden uppfriskande och stärkande för det sjuka hjertat.

Så var det nu med vår hjeltinna. Hon hade grubblat och försjunkit i den förfärligaste misstro, men några såsom hon trodde i vansinne yttrade ord hade plötsligt skingrat tviflen, och hjertats advokatyr hade återgifvit henne den tillit hon tadlade sig sjelf, för att ens ett ögonblick hafva förlorat. Åter strålade den renaste glädje ur hennes klara ögon; åter var hon den innerligt älskades lyckliga fästmö.

De hade hunnit fram till nybyggnaden. Då Lovisa steg in öfver salströskeln i detta hem, utropade hon med hjertlig fröjd:

— Hvad här är trefligt! Så lyckliga vi här skola bli!

Britta, en stor, groflemmad medelålders bondpiga, hvilken Borg tagit i sin tjenst, kom fryntligt helsande sin blifvande unga matmoder till mötes. En stund derefter se vi dem båda i det ännu icke fullt inredda köket, der mossan sticker fram mellan väggtimret och der bakugnens och spiselns röda murtegel icke hunnit få sin behöriga kalkrappning, stå inbegripna i en vigtig rådplägning om hvarest kökshyllorna bäst skola placeras, spetten för brödets torkning kunna få rum m. fl. för en husmoder vigtiga detaljer.

— Medan du rådgör med Britta och säger henne huru du vill hafva ordnadt i köket, vill jag skynda att ordna om hemfärden, hade Borg yttrat när de ifrån den blifvande sängkammaren inkommit i det stora, rymliga köket, hvarefter han lemnat henne ensam med tjenarinnan.

Utkommen i förstugan skyndar han in i sitt midt öfver belägna rum, öppnar der klaffen till en betsad chiffonier och framtager ur en låda en rulle speciedalrar. Några minuter senare är han nere vid bryggan, der Miko i lugn väntan sitter halfsofvande i båten.

— Du har förrådt mig, sade Borg till denne, men jag vill dock hålla mitt ord. Se här, forttor han under det han lösgjorde en mindre snipa, stig uti denna och ro för brinnande lifvet utför elfven nedåt Ratan! Der träffar du på en finnskuta färdig att afsegla i dagningen och kanske äfven denna qväll om vinden blir gynsam. Skutans namn är "Hoppet", hemma från Björneborg. Jag känner skepparen; han är en karl som låter tala med sig. Ett par speciedalrar äro för honom lika goda som ett af myndigheterna utfärdadt pass. Du kan tryggt förtro dig åt honom. Han vet råd för att du helskinnad kommer undan rättvisans spejare. Se så, här har du penningar! Inte en minuts längre dröjsmål! Jag litar på att längtan efter frihet skall förläna din arm krafter och inge dig klokhet att handla så som det anstår en man. Jag fordrar — till gengäld för den tjenst jag nu gör dig — blott att du aldrig röjer mitt deltagande i den här affären. Adjö med dig! Lycka till!

Med butter min hade Miko lydt tillsägelsen, stigit uti den honom anvisade snipan och emottagit pengarne. Med ett kärft "Farväl!" satte han derefter ut från land, tog några raska årtag och var snart ur synhåll för den på stranden stående, efter honom oroligt blickande Borg.

Liksom en person, hvilken ser sig nära att drunkna, förtviflad griper efter den bräckligaste planka eller ett halmstrå, om ej annat finnes till hands, hade Borg utan besinning gripit detta först nu funna tillfälle att göra sig af med det besvärande vittnet till ett föregående brott och utan att besinna följderna af en upptäckt, i händelse Miko ej lyckades undkomma.

Med en viss förfäran flög denna tanke genom hans oroliga hjerna, då han beredde sig att vända tillbaka till sin fästmö, men han litade äfven nu på den underliga medgång, som hittills alltid kommit honom till del, på den räddning han alltid funnit då faran synts honom

som mest öfverhängande, och med en suck af lättnad utbrast han:

— Bah! Karlen är slug och stark. Det vore inte rådligt för någon att taga honom i båten, och en gång väl ombord på Cajanders skuta är han räddad. En sådan tur att den skojarn just nu skulle ligga segelfärdig i närheten! Nu gäller det blott att föra vederbörande på villospår, när det kommer att hållas skall efter rymmaren.

Och förnöjd gnuggade Borg sina händer under det han påskyndade stegen upp mot gården, der Lovisa kom honom till mötes.

— Så förargligt, sade han med en för tillfället antagen bekymrad min, att allt arbetsfolket redan hunnit aflägsna sig på lördagsqvällen, och så skulle jag också, strax innan du kom, hinna skicka bort Anders i ett angeläget ärende till kyrkstaden! Men det kan ej dröja länge innan han är här igen. Jag tillsade honom att köra raskt och inte spara Brunte.

— Men du lofvade ju att sjelf ro mig öfver? invände Lovisa, ifrig att få komma hem.

— Ja visst, det ämnar jag äfven. Men med en sådan vild sälle som Miko torde det vara bäst att få en säker karl vid årorna, hvilket jag tyvärr icke kan berömma mig af att vara, tillade han småleende.

— Men jag bör ej dröja. De skola bli oroliga der hemma.

— Var du lugn, barn! Känner jag Per rätt, ha vi honom snart här för att hemta sin "kära mamsella". Och Anders dröjer säkert inte öfver en timme.

— En timme! Nej, nej, Janne, så länge kan jag ej vänta. Du måste ro mig öfver.

— Så att Miko under ett anfall af galenskap får låta båten kantra med oss? Du sade dig ju ha bedt honom uppskjuta med denna lofvärda handling till hemfärden.

— Huru kan du så skämta?

— Jag skämtar ej; jag blott upprepar dina egna ord.

— Min Gud, min Gud! Hvad skall syster Karin tänka der hemma? utropade utom sig Lovisa.

— Hvad syster Karin skall tänka tyckes ligga dig mera om hjertat än din fäsmans och din egen välfärd, invände Borg förebrående.

— Du gör mig orätt, Janne! svarade hon och lutade sitt hufvud mot fästmannens axel.

— Förlåt, älskade! Du vet inte huru kär du är mig. För egen del hyser jag ingen fruktan; blott för din skull fruktar jag galningen.

Dessa ord ljödo ömma i den unga flickans öron. Hon såg upp, bad honom förlåta sig, och med en kyss beseglades den lätt ingångna försoningen.

— Ska' inte mamsella se vindsrummen? hördes i detsamma Brittas stämma från förstugubron.

— Hvad är det värdt? Vindsgolfvet är ännu belamradt med hyfvelspån, invände Borg häftigt.

Det ena vindsfönstret vette ut åt viken, det håll dit Miko rott. Båten kunde ännu möjligen vara i synhåll. Månen tindrade redan klar och spred en ljusstrimma längs elfven.

Vinden var rensopad, men Britta motsade icke husbonden, anande att hennes förslag på något sätt misshagat honom, på samma gång hon förstod att han ej ville det fästmön ännu gåfve sig i väg. Och för att hjelpa honom med att förkorta väntans stunder, frågade hon välvilligt om inte mamsella ville göra sig så gemen och titta in i lagåln på "nykrittera".

Emot detta Brittas förslag hade husbonden ingenting att invända.

Sedan de gjort sin rund i den nya, väl inredda ladugårdsbyggnaden och Lovisa beundrat Bläsan och Rosettas vackra, glänsande skinn samt prisat Brittas omvårdnad, gingo de in för att dricka té i Borgs arbetsrum, det enda ännu fullt möblerade.

Visaren på det stora vägguret härinne hade under tiden hunnit gå hvarfvet kring, och just som de hunnit sätta sig och börjat tédrickningen hördes klockan slå.

— Hon slog åtta! utropade Lovisa häpen, som under det hon oroligt räknat klockslagen satt från sig tékoppen. Janne, återtog hon, nu måste vi genast bege

oss i väg, hända hvad som hända vill. Jag vågar ej dröja längre.

— Det var kanske dumt att vi ej genast tillsade Miko att återvände till Karstorp med helsning att jag skulle sjelf ro dig hem? sade Borg obesväradt.

Derpå, i akt och mening att ännu försöka draga ut på tiden, tillade han:

— Gå du, Britta, ner med litet traktering åt karlen och säg till att han skyndar hem!

— Nej, nej! inföll Lovisa. Det går inte för sig. Vi måste se att han ordentligt kommer hem. Lemnad på egen hand med båten, kunde det falla honom in att rymma. Han vet, den stackarn, att han redan nästa måndag skall åter förpassas in i häktet.

— Du skrämmer onödigt upp dig. Karlen sitter troligen och sofver i båten. Men för att lugna dig skall jag sjelf gå dit ner.

— Låt mig följa dig! bad hon.

— Det får du visst, min älskade, biföll han leende. Ditt sällskap är mig städse kärt.

Och derpå följdes de förlofvade arm i arm utför backen ned mot elfvens strand.

Hunna till en krökning af backen, derifrån de hade utsigt öfver båtbryggan, varsnade Lovisa att båten var tom. Fattad af en orolig aning, ropade hon af alla krafter:

— Miko, Miko!

Intet svar följde.

Hon försökte att slita sin arm ur fästmannens och skynda ner till stranden, men han hejdade henne sägande:

— Var inte barnslig, Lova! Karlen har troligen gått uppåt skogen. Tiden blef väl honom för lång att sitta stilla i båten. Det är så godt att vi gå upp igen och skicka ut Britta att ropa efter honom. Hon har en öfvad, gäll stämma, tillade han skrattande. Då hon skriker sitt "Kosöta, köm, köm!" skalla hennes rop milsvidt kring berg och dal.

De gingo åter uppåt.

— Var inte orolig, älskade! bad ånyo Borg. Ingen fara kan vara för handen. Du såg ju båten ligga qvar

vid bryggan. Skulle det fallit karlen in att rymma, vågar han aldrig ge sig af längs stora vägen åt kyrkstaden, och förbi Nils Persons har det sig icke så lätt att komma. Hans hundar ha godt väderkorn.

Britta, hvilken under tiden varit i ladugården, ropades ut af husbonden, när denne med sin fästmö hunnit upp på gården, och tillfrågades om hon sett Miko gå uppåt skogen.

— Alri' en katt har jag sett komma frå' brygga. svarade den tillfrågade. Fast, då var sant, återtog hon, Nils Persons Maja titta i ånstens in i förbifarten. Ho' sku' sta' in till kyrksta'n, och ho' sa' sej ha blifvit så vådligt skrämd af en stor, lång karl bortom björkhagen vid deras gård.

Att Nils Perssons hemmansgård, Fågelnäs, låg en half mil bortom Fågelnäsudde och att det sålunda var föga troligt att Miko kunnat hinna dit så att han mött Maja, kom hvarken Lovisa eller Britta att taga i betraktande.

Borg, deremot hvilken i denna anvisning fann ett önskadt tillfälle att vilseleda Lovisa, emedan det nämda hemmanet låg åt motsatt håll till det dit flyktingen begifvit sig, tillsade genast Britta att genvägen öfver skogen skynda dit.

— Fast det är inte värdt att du springer, ändrade han sig i detsamma. Vi gå sjelfva inåt skogen, och du inväntar här hemma Anders och tillsäger honom så fort han kommer tillbaka att köra efter oss till Nils Persons.

Britta spände sina stora, utstående ljusblå ögon i husbonden.

— Ä' han vurti kollri' af skräck efter han inte kommer ihåg, att han gaf Anders lof att stanna öfver natta i kyrksta'n hos far sin för att i måron gå till skriftning, tänkte Britta.

Men hon behöll dessa tankar för sig sjelf och sade högt:

— Jag qvistar af som ett jehu. För, si, har kanaljen rymt, är det så godt först som sist att skallgång hålles efter'n. Nils Person har folk och hundar att sända ut i alla väderstreck, han.

— Sladdra inte, utan gör som jag befaller! snäste Borg med illa dold vrede i det han gaf tjenarinnan en hotande blick. Du har troligen korna ännu omjölkade? tillade han.

— Ja, herre Gud! Jag försinkade mig med tékokninga, så jag hann bara mjölka Bläsan, stammade Britta skrämd vid Borgs hotfulla uppsyn.

Lovisa stod som på glödande kol.

— Låt oss skynda! Låt Britta komma med oss! bad hon.

— Kära Lova, låt mig handla! svarade Borg kärft, ur stånd att längre lägga band på sig. Karlen kommer nog till rätta utan att vi behöfva fjeska och uppbåda hela byn till skallgång.

— Kanske han är inne på våran skog? dristade Britta sig att ånyo invända.

— Det är möjligt! återtog Borg, hvilken villigt omfattade hvarje förslag, som omöjligt kunde leda till flyktingens upptäckt. Skynda dig att mjölka Rosetta och kom sedan efter! Vi ge oss af förut.

— Låt oss hellre skynda till Nils Persson! bad Lovisa gråtande.

— Inte har karlen varit nog dum att begifva sig dit, invände Borg. Han har gått längs strandvägen inåt vår skog; det är det troligaste. Huru vill du att han eljest skulle ha kommit uppför backen och öfver gården utan att någon af oss märkt det?

Det förnuftiga i denna förmodan kunde Lovisa icke underlåta att finna.

— Han kanske ligger i god ro, makligt sofvande der på mossan, fortsatte Borg, då han märkte sin fästmö böjd för att lyssna till hans ord.

— Låt oss skynda dit, och kom snart efter, Britta! ropada hon till tjenarinnan, hvilken återvändt in i ladugården.

Åtföljd af fästmannen begaf sig nu Lovisa in i den närliggande barrskogen, der hon ilade längs de slingrande stigarne, ängsligt ropande Mikos namn. Ett gäckande eko från en aflägsen bergsklint var det enda svar hon erhöll. Under tiden hade ett mörkt regnmoln dragit

förbi månen. Allt flera moln skockade sig efter hand på himlen. Det började duggregna, och slutligen rådde ett mörker i skogen så tätt, att de knappast längre kunde leta sig fram bland snåren och riset.

— Vi måste vända hemåt innan det börjar ösregna och vi ej längre kunna se handen framför oss, sade Borg i det han fattade sin fästmös hand för att föra henne med sig.

Uttröttad af det myckna springandet och viljelös af ångest, lät hon sig föras af honom tillbaka mot gården.

— Der är han ju! ropade Lovisa utom sig af glädje, då hon, kommen på gårdsplanen, genom det rådande halfdunklet såg en karl komma uppför backen.

Det klack till i Borgs bröst.

— Skulle Miko hafva ångrat sig och vändt tillbaka? tänkte han ofrivilligt.

Hade Lovisa i detta ögonblick gifvit akt på sin fästman, skulle hon sett en dödsblekhet plötsligt efterträda den friska färg, som genom blodets uppjagande under springandet i skogen nyss betäckt hans kinder och panna.

— Hvem? frågade han, under det läpparne konvulsiviskt skälfde.

— Miko, vet jag!

Och häftigt lösgörande sin arm från fästmannens skyndade hon mot den ankommande.

Det var gårdsdrängen Per, som kom henne till mötes.

— Herre Jes's, mamsella, att ni kan ge er till att dröja så länge! Klockan går ju på tio. Lagmanskan är i en undrom och ängslan. Och när jag se'n kom hit öfver att höra efter huru i all verlden det hänger ihop, ser jag båten ligga vid bryggan, men utan en lefvande själ i den.

— Har inte Per sett till Miko? voro de mindre upplysande ord han erhöll till svar:

— Miko? eftersade Per. Honom ska' fällan mamsella ha bättre reda på än jag, efter som han for af med'na. Trösta mej! fortsatte Per, då han nu var Lovisa så nära, att han kunde varsna hennes förstörda utseende. Trösta mej! Mamsella har väl aldrig —?

— Miko har behagat lemna båten, inföll Borg, hvilken med saktare steg följt efter Lovisa.

Per ref sig bakom örat och såg bekymrad ut.

— Trösta mej! Hvad skall lagman säga? Han kör mig ur tjensten, jemrade sig Per.

Britta, hvilken med en tänd lykta gått åt ett annat håll af skogen, kom nu fram, och då hon såg Per och förstod att han kommit för att hemta "mamsella" till Karstorp, erbjöd hon sig att lysa dem utför backen. Tillbudet antogs, och man begaf sig nedåt båtbryggan.

— Jag har mina funderingar för mej, jag, sade Britta, under det hon beställsamt lysande företrädde de andra. Jag tror stackarn har dränkt sej, hellre än han ville tillbaka i häktet.

Borg var icke missnöjd med denna af tjenarinnan framkastade förmodan. Den bidrog ju att vilseleda efterspaningarna. I detsamma erinrade han sig dock att Britta icke borde få följa med ner till bryggan, der hon skulle sakna husbondens båt, då allt genast vore röjdt i förtid. Han sade derför kärft, i det han tog lyktan ur Brittas hand:

— Gå genast upp och laga att qvällsvarden är i ordning när jag kommer tillbaka! Jag behöfver något varmt och stärkande för att ej bli sjuk efter allt detta onödiga springande i regndusket.

Då Britta ej genast syntes hågad att lyda, sade han ännu en gång:

— Gå genast! hvilken befallning åtföljdes af en sträng blick.

Tjenarinnan lydde. Lovisa betraktade häpen sin fästman, och då Britta gått sade hon:

— Följer du mig ej öfver till Karsboda som du lofvat? Jag är rädd att ensam möta Karin.

— Karin och Karin! Jag har hört nog om din rädsla dervidlag, invände han buttert. Du har ju Per till ditt skydd.

Lovisa betraktade honom sorgset, Per ogillande, och under tystnad fortsattes den öfriga vägen, till dess man befann sig på bryggan. De förlofvade togo här

farväl, och kort derefter sågs Per ro ut på den nu temligen mörka sjön.

När de rott ungefär halfvägs upphörde regnet. Molnen delade sig för några minuter. En månstråle bröt fram och vid dess sken tyckte sig Lovisa förmärka en svart punkt flytande på vattenytan. Per rodde åt detta håll, utsträckte armen och fick tag uti en mössa. Det var Mikos.

— Brittas aning var då sann! utbrast Lovisa. Den stackars Miko! Han har dränkt sig! klagade hon högt och ångestfullt vridande händerna. O, min Gud, hvad har icke jag på mitt samvete! Jag bannade honom under hitfärden och detta gjorde honom så ondt, att han blef liksom från sina sinnen. Tror du, Per, återtog hon, att Gud kan förlåta mig en sådan synd, som att ha varit vållande till en menniskas död?

— Kära mamsella! Visst var det galet af henne att narra ut Miko, så att han skulle komma i tocken här frestelse. Men inte kan hon derför rå för att han valde att gå till botten här i elfva framför att gå tillbaka till häktet. Och så godt har han väl, stackarn, der han nu ligger! suckade Per.

— Farväl och förlåt, du arme, som endast ville mig väl! halft hviskade Lovisa, med tårdränkta ögon stirrande mot den åter mörka vattenytan. Med en syndig oro lemnade jag Karstorp, och straffet följde mig i spåren. Jag kan nu ej mera hoppas på en glad framtid. Jag kan ej längre glädjas åt den lycka som väntar mig. Nej, nej! Trots all den kärlek som kommit mig till del, tycker jag mig i denna stund hellre vilja bryta de band som fästa mig vid Janne än blifva hans maka. Han var mig så främmande då vi skildes. Mitt hjerta isades! Jag kände mig så djupt olycklig!

— Guds fred med dig, arme Miko! utbrast i sin ordning Per andäktigt, i det han hvilade på årorna, under det blicken sänktes mot djupet. Guds fred! Om du också, glömsk af Herrans bud, i förtid sökte och fann din graf der nere, skall nog, hoppas jag, en barmhertig och mild försyn förlåta syndaren och vara din själ nådig!

— Amen! suckade Lovisa, hvilken under strida tårar och med händerna sammanknäpta till bön lyssnat till Pers tal.

Under ömsesidig tystnad fortsattes derefter hemfärden.

Lovisa hade så mycket för egen del att grubbla öfver. Per å sin sida kunde ej rätt komma på det klara med Borgs sätt att gå till väga, hans häftighet och underliga ord.

— Pass på! Här äro ugglor i mossen, tänkte Per. Miko kunde aldrig fördraga landsfiskalen. Någonting obytt ha de två haft sinsemellan! Tänk om han...? Nej, Gud bevare mig från syndiga tankar! slöt Per sina betraktelser och rodde med förnyad ansträngning mot Karsboda brygga, der Nils var dem till mötes med en tänd lykta.

Nyheten om Mikos försvinnande vållade stor uppståndelse på Karsboda. Lagmanskan kunde icke låta öfvertyga sig att karlen dränkt sig, trots Lovisas och äfven Pers påstående att detta var det troligaste. Rådig och beslutsam som hon alltid var, ombesörjde hon genast att bud sändes till socknens fjerdingsman, äfvensom till närmaste granngårdar, med underrättelse om hvad som timat, utlofvande en riklig belöning åt den som kunde lemna upplysning om rymmaren, ty rymt hade Miko; det var hennes öfvertygelse. Då hon, examinerande systern, af denna erfor det Borg underlåtit att genast sända bud till Nils Person om olyckan, för att der på gården sammankalla folket till efterspaning, blef hon mäkta vred och utbrast:

— Om jag begriper mej på Borgen! Det hade väl varit klokare att ni genast begifvit er dit, än att som ett par galningar springa kring på en fläck och skrika i onödan. Vore han inte en så hederlig karl som han är, kunde man vara frestad misstänka det han varit i maskopi med rymmaren och velat hjelpa denne att få tid på sig för att undkomma!

Lagmanskan anade icke huru nära hon kommit sanningen med detta yttrande, lika litet som hon tänkte på att hennes ord träffade systern likt dolkstygn.

De bud hon åt olika håll utsände medförde icke något resultat. Miko var och förblef borta.

12.

Lysningsdagen.

Det var söndags morgon efter den tilldragelse vi ofvan skildrat. På Karsboda lästes bekymmer och oro i hvarje anlete. Mulna och fåordiga ombesörjde såväl matmoder som tjenare hvad oundgängligt ännu måste verkställas före de väntade middagsgästernas ankomst, allt under det de tröstlöst blickade ut för att uppfånga en ljusglimt från en himmel öfverdragen med blytunga moln.

Regnet hade visserligen fram emot morgonen upphört, men luften var tryckande och åskdiger.

Ängsligt afbidade hvar och en den väntade husbondens ankomst, mest af alla dock Per och ej mindre Lovisa, der hon framskred blek och förgråten, mera en tröstlöshetens bild än liknande en ung brud.

Det var också en tröstlös anblick de hotande molnen företedde.

— Min Gud, min Gud, du tyckes vända all din vrede mot oss! utbrast Lovisa, när hon slutligen stannade vid ett af mellanstugans fönster.

Under täta blixtar och ett förfärande dån, upprepadt i mångfaldigt eko af de kringliggande bergen, urladdade molnen i denna stund sina åskor. Plötsligt strömmade lodrätt ner från skyn ett regn så stridt, att det bildade liksom en mörk vägg framför fönstret.

— Herre Jes's, mamsella! Tror ni att syndafloden kan komma öfver oss? jemrade Stina sig, närmande sig Lovisa.

— Hvad vet jag? Blott att Herrans vrede tycks

hemsöka oss! svarade Lovisa med af ångest skälfvande läppar.

— Ja, herre Jes's, klagade åter Stina. Från den dagen mamsella gaf Miko bränvinsflaska har jag tyckt att olyckan hvilat öfver våran gård.

— Stå inte hon der och prata dumheter! tillrättavisade henne Per, hvilken tillika med det öfriga husfolket infunnit sig i mellanstugan för att der höra predikan läsas.

Regnet fortfor att ösa ner Den sandade och väl krattade gårdsplanen böljade snart likna en sjö. Vägarne uppblöttes och genomskuros, så att på många ställen djupa, breda rännilar lika svallande bäckar hindrade såväl gående som åkande att färdas fram. Och då omsider det häftiga åskregnet saktade sig låg hela nejden insvept i ett hemskt grådunkel.

Bibeln jemte de andra till den husliga andakten hörande böckerna lågo tillreds på ett litet bord framför den hvitmålade pinnsoffan. Predikan på 14:de söndagen efter Trefaldighetsdag låg uppslagen, och gökklockan förkunnade, att tiden nu var inne för andaktsstunden. Men föreläsaren, husbonden, var icke tillstädes. Man väntade under ångestfull tystnad på hans ankomst.

Sedan lagmanskan ännu en god stund efter tioslaget stått vid det ena gårdsfönstret med blicken spejande efter den väntande, gick hon att sätta sig i soffan framför bordet, der böckerna lågo uppslagna. Alla satte sig. Med from andakt sammanknäpte hon sina händer och läste inledningsbönen jemte ingångspsalmen. Då hon sedermera i predikan kommit till evangelium och man rest sig för att höra den heliga skriftens förkunnade ord, förnams plötsligt bullret af vagnshjul och lagmannens trilla höll utanför förstugubron.

— Fortsätt predikan, Karin! utlät han sig ovanligt kort och befallande, i det han blott visade sig i dörren till mellanstugan. Jag är genomblöt af regnet och går in i mitt rum.

— Han vet redan alltsammans! suckade Lovisa, sedan hon darrande mött lagmannens mörka blick och

han icke låtsat märka hennes helsning. Han vet allt och skall säkert aldrig förlåta mig det onda jag vållat.

Fru Karin kände för väl sin man att icke hörsamma hans befallning. Hon återtog den plats i soffan, som hon lemnat för att gå mannen till mötes och sedan åt honom afstå. Derefter fortsatte hon med skenbart lugn, men med bäfvande hjerta att läsa hugsvalelsens ord för sin skrämda omgifning, inom sig beredd att sedan undergifvet blifva den första som mötte den storm från lagmannens läppar, hvilken hans blekhet och dystra uppsyn förebådade.

Herrens frid vare med och öfver oss alla! bad hon till sist, och andaktsfullt instämde hennes lilla åhörarekrets i den från ett fromt hjerta utgående slutbönen.

— Först kom presten förliden söndag af sig, då han skulle förkunna lysninga, sade Nils, när tjenstfolket efter predikan samlats i det fint putsade köket med sitt nyskurade, granrisade golf.

— Ja, du min skapare! inföll Stina. Han läste ju "en ny påminnelse om vår dödlighet", då han skolat börja "ett kristligt äkta förbund afkunnas". Och — Jes'sta mej! — hvad karlen blef röd i syna, då han märkte misstaget och börja' om igen, så han kom in på tråden! Men det har jag aldrig vågat tala om för mamsella.

— Nog är Stina dum, men så elak kunde hon väl inte vara? invände Per.

Stina slog en knyck på nacken, såg mycket förnärmad ut, men hon hann icke svara förr än gamla Elsa, husets trotjenarinna, höjde sin stämma och sade:

— Ja, ja, sanna mina ord! Någonting oknytt är härvid med i spelet. Det är inte för ro skull vår Herre låter alla sina åskor dundra, när den der lysninga återigen skall förkunnat. Få se hvad det blir nästa söndag? Oknytt är det!

— Ja, det säger Britta på Udden med inföll en af ladugårdspigorna. Hon sa mej, att natten mot lördagen såg hon ett fegljus rulla öfver förstugugolfvet fram mot fiskalens dörr.

— Det förebådade allt Mikos död, suckade en af inpigorna.

— Eller fiskalens egen? invände Per tryggt. Och ingen skada vore det just på karlen, mumlade han mellan tänderna, i det han med Nils lemnade köket, låtande, såsom Nils sade, qvinnfolken sladdra bäst de gitte.

— Uva! Så syndigt Per talar, och det strax efter det han hört Guds ord läsas för sig! utbrast Stina med ädel förtrytelse.

— Nå ja, så kan det vara! instämde Elsa. Sjelf gammal, unnar jag nog folk lefva, men en dålig uppsyn har fiskalen — det kan en inte neka till — och den som lefver får väl se hvad lycka det blir med det äktenskapet. Stackars barnet, suckade gumman; det börjas inte roligt för henne!

— Men slutar kanske så mycket bättre! invände Stina med ungdomens förtröstan.

Otvertalad af sin hustru och dertill sjelf inseende att ingen vidare upplysning rörande Mikos försvinnande torde vinnas genom att nu anställa förhör med Lovisa och Per och dermed störa sabbatens frid, lät lagmannen saken bero till måndagen. Han hade dessutom, så snart den ledsamma nyheten tidigt på söndagsmorgonen meddelats honom, vidtagit alla nödiga anstalter för rymmarens efterspaning samt hos landshöfdinge-embetet anmält det Miko Pähtälahte, den från häktet till arbete i hans hus uttagne fången, afvikit ur tjensten. Efter att allt detta var ombesörjdt hade han återvändt till Karstorp med den fasta föresatsen att skipa sträng rättvisa.

— Om det också skall gälla min gamle trofaste Per och min egen svägerska, hade han under hemfärden sagt till sig sjelf, skall jag dock visa att jag såsom domare inte ämnar låta nåd gå för rätt, utan visa att jag kan vara en sträng husbonde när så höfves.

Lysningsmiddagen bar i allo en dyster pregel. Visserligen hade regnet efter tiotiden upphört, men många af de inbjudne hade dock till följd af det svåra väglaget icke kunnat infinna sig. Lagmannen förmådde icke beherska sitt dåliga lynne, och de fåtaliga gästerna lyckades ej heller bringa ett lifligare samtal i gång trots pastor Sundéns och patrons från Rönnå bruk verkligen aktningsvärda bemödanden. Lagmanskan bjöd visserligen till att vara en fryntlig värdinna och hennes "Var så obligeant och tag för sig!" afbröt mer än en gång den ofta inträdande tystnaden. Lovisa deremot, festens föremål, satt tyst och stel som en marmorbild, åt föga, besvarade tankspridd de ord som ställdes till henne, vidrörde blott glasets kant, då någon drack henne till, och blickade deremellan förstulet och med ängslig uppsyn på den bistre svågern.

Festens andra föremål, den blifvande mannen syntes vara den ende, som icke besvärades af värdens dåliga lynne. Tvärtom sågs han uppbjuda all sin förmåga för att framkalla en gladare sinnesstämning bland sällskapet. Hans sträfvan kröntes dock med föga framgång.

Lagmannen fann sig visserligen nödsakad att föreslå en skål för det unga parets välgång jemte en dito skyldighetsskål för pastorn, brukspatron och de öfriga gästerna i klunga, men alla skålarne beledsagades af de mest knapphändiga tal. Icke heller bidrog pastor Sundéns tacksamhetsskål, på det öfriga sällskapets vägnar framsagd i en bräkande näston med behöriga hostningar mellan de långsläpiga meningarna, att lifva stämningen.

— Jag får uppriktigt bekänna, sade pastorskan under det hon sent på qvällen i hällande regn åkte hem i chäsen vid sin högtärade Sundéns sida, jag får uppriktigt bekänna att ett ledsammare lysningskalas än detta har jag aldrig varit med om. Stackars unga menniskorna! Ett giftermål som börjar så fatalt kan aldrig slutas väl.

— Men fylda sillen vid smörgåsbordet var delikat, mor. Nog kunde du någon gång hemma bestå mig en sådan anrättning.

Pastorns nog mycket indirekta svar betog likväl icke fru pastorskan koncepterna. Hon fortfor att beskärma sig öfver den bedröfliga tillställningen, den förgråtna fästmön och det ruskiga vädret, till dess slutligen mannens alltför ihållande snarkningar förmådde henne att hålla inne med vidare "uppriktiga bekännelser."

13.

Förhöret på Karstorp.

Vid på måndagen anställdt enskildt förhör, såväl med gårdsfolket som med Borgs tjenare erfor lagmannen, att landsfiskalens båt med deri liggande metredskap, kavaj och sjömanshatt saknades. Äfven upplystes att drängen Anders på husbondens tillsägelse gjort båten klar och ditburit åror, innan han med husbondens tillåtelse begifvit sig af landvägen till kyrkstaden, der han enligt tillstånd dröjde till söndagsaftonen.

— Husbond sa' sig ämna på lördagsqvällen lägga ut långref för att på söndagsmorgonen suprenera fru lagmanskan med en grann ål eller gädda till lysningskalaset, slöt Anders sitt vittnesmål.

Detta var det mest graverande för landsfiskalen — ty huru förklara att han icke saknat båten då han kom ner till bryggan, att han icke ens låtsat om att en honom tillhörig båt der fanns?

Hvarför hade han icke sjöledes låtit eftersätta flyktingen? Ty att Miko tagit båten och i denna begifvit sig bort, stod nu klart för en hvar. Mössan hade lemnats efter på vattnet endast för att väcka en lös förmodan att flyktingen möjligen drunknat. Denna förmodan förföll nu. Lagmannen hade dock sjelf, lika litet som hans hustru, ens ett ögonblick trott på dränkningshistorien, huru än Per i förstone sökt att bevisa honom

sannolikheten häraf och anhållit om att få anställa draggning i den här icke särdeles djupa elfven.

Under förhöret kom äfven tisdagens uppträde under dansleken för lagmannens öron, och han fann sig deraf nödsakad att taga svägerskan i strängt enskildt förhör, sedan det icke lyckats honom att förmå denna i tjenarnes närvaro upprepa de ord den rusige Miko yttrat. Men äfven under detta förhör på tu man hand vidblef den af förskräckelse likbleka, men envist slutna flickan sin utsago, att hon af den druckne karlens mun ej hört annat än hvad gårdsfolket upprepat, såsom "satans brud", "stortjuf" och andra osammanhängande ord, frammumlade dels på svenska, dels på ett för henne främmande språk.

Borg hade tidigt på morgonen rest bort i tjenstеärenden och väntades icke hem förr än i slutet af veckan — med ett ord, till bröllopet. Af honom kunde lagmannen således icke erhålla någon upplysning.

Efter slutadt förhör var lagmannen fullt öfvertygad om att Borg gynnat Mikos rymning. Men i hvad afsigt? Ond och bedröfvad meddelade han sin hustru denna sin misstanke, i det han anförtrodde henne sitt bekymmer öfver att, när saken komme inför domstol, nödgas anklaga sin blifvande svåger.

— Och med ett dråpslag döda Lova och draga skam och vanära öfver hela vårt hus! utropade fru Karin i det hon förfärad segnade till golfvet och nästa sekund låg sanslös vid hans fötter.

Lagmannen stod slagen och villrådig inför denna nya olycka. Han fruktade att dråpslaget träffat hans maka, hans egen kära, älskade Karin.

— Hvarför, sade han till sig sjelf, lät jag icke Lova råda, då hon ville få uppskof med lysningens uttagande? Den flickan är mig en gåta. Hon vet mer om Borg än jag anat. Gud hjelpe henne! Hvad skall slutet på allt detta blifva?

Lagmannen hade vid sin hustrus svimning genast ringt på hjelp. Lovisa och Elsa hade skyndat in. Det dröjde länge innan de med lagmannens tillhjelp lyckades återkalla henne till sans, och under de minuter af

ångest, lagmannan härvid genomlefde, kämpade han en svår strid inom sitt bröst.

— Nej, nej! utropade han för sig sjelf, när han senare befann sig i sitt rum. Jag kan ej uthärda Karins tårar och Lovas dystra förtviflan! Gå huru det vill, men i denna sak förmår jag hvarken att uppträda som domare eller anklagare. Ingen olycka är ju egentligen skedd! En fattig fånge lyckas återfå friheten, och jag ålägges böter för underlåten bevakning. Se der alltsammans! Så ömtålig får jag väl inte vara om mitt yttre anseende som domare — och annat gäller det ju ej — att jag derför har rättighet att offra de minas välfärd och lycka!

Denna advokatyr stämde föga öfverens med lagmannens dittills hysta begrepp om en domares pligter, om den opartiskhet han i allo ansett sig skyldig iakttaga, den oväld han gjort sig till en lag. Men huru mången skulle vid dylika omständigheter förmått att handla mindre sjelfviskt än han?

Miko Pähtälahte, bördig från Österbotten, efterlystes från predikstolen. Målet förevar, men fördes lamt, så ock efterspaningarna. Miko var och förblef borta.

Han hade i tid hunnit skutan. "Hoppet" hade icke svikit fången, hvilken på dess plankor sökt och funnit räddning och frihet.

Sina en gång väckta misstankar mot den blifvande svågern kunde dock lagmannen icke undertrycka. Hans tro på sin förre skrifvares redbarhet var förbi. Deras vänskap och dittills förtroliga umgänge voro liksom genom en tyst öfverenskommelse för alltid brutna.

—Stackars Lova! suckade den grånade mannen mer än en gång för sig sjelf.

14.

Fru Norrboms besök.

Fru Norrbom hade alltsedan mannens död och Borgs upphörande med sina besök på länsmansgården fortfarande hyst ett bittert hat till Lovisa och städse varit ättika och galla när i de förtroliga samqvämen talet rört sig om Karsboda. Lagmansherrskapet visade hon dock alltid, när de möttes, den ödmjukaste artighet och undfallenhet. Hon hade också lagmannen i första rummet att tacka för att hon af sin i mät tagna egendom fått behålla så mycket att hon och dottern, om också fattiga, icke behöfde lida egentlig brist. Hon var icke bland de inbjudna på lysningskalaset, men försummade likväl icke att i sällskap med sin väninna, fru Elsa Brodin, göra ett gratulationsbesök på Karsboda ett par dagar efter den första lysningsdagen, och hon hade vid detta tillfälle till och med tårar till hands under det hon salvelsefullt önskade bruden allsköns lycka och glädje.

Hennes mening hade varit att utan vittnen få säga Lovisa några ord. Men tillfälle dertill hade icke under besöket yppat sig.

Detta erbjöd sig dock förr än hon kunnat hoppas. Den påföljande veckan erhöll hon ett rekommenderadt bref försedt med Sundsvalls poststämpel och med svarta sorgkanter.

— Åh, herre Jes's, Fia! utbrast hon bestört vid brefvets emottagande. Skulle bror min, den smulgråten, ha knallat sig i väg på långresa? Hit med mina glasögon!

När dessa voro behörigen påsatta och fru Norrbom hunnit stafva igenom skrifvelsen, utropade hon i betydligt lugnare, man kunde säga fullt belåten ton:

— Fia du, vi ä' rika! Gubbstackarn har verkligen

kolat af och testamenterat oss hela förmögenheten. Gud vare hans själ nådig!

— Hur mycket få vi? frågade dottern, utan synbar rörelse.

— Fyratiotusen kontant! Ja, ja, det vill säga, det är du, som har fått alltsammans, men en så god och ädel flicka som du, min Sofi, lärer väl aldrig missunna mor din att dela arfvet.

— Tag alltsammans. Hvad gör jag med penningar, nu sedan ... suckade Sofi.

— Sedan Borg, det kräket, gått och förlofvat sig med en annan, menar du? inföll modern. Men jag tycker, att han nu skall bli något till ångerköpt, då han får höra att du är så rik! tillade hon med skadeglädje.

Det var med anledning af detta bref som fru Norrbom begaf sig till Karsboda ett par dagar före det stundande bröllopet derstädes. Hon ansåg sig böra tala med lagman Kars och i första hand meddela honom nyheten. Hon ville försäkra sig om att hon och dottern finge behålla de ärfda pengarne, så att dessa icke skulle räknas med såsom husets tillgångar i konkursen efter mannen.

Denna gång hade fru Norrbom kunnat tiga för kaffesystrarna.

Händelsen fogade så att hon träffade Lovisa i mellanstugan sittande ensam, sysselsatt vid ett bord med att vika serveter i granna fasoner, såsom liljor, båtar och dylikt, dem hon efter en behörig vikning nedlade i en bredvid henne stående stor klädkorg.

Lagmannen hade, åtföljd af sin hustru, begifvit sig ut på ett närliggande gärde.

Lovisa bjöd fru Norrbom vara god och sitta ner, till dess svågern återkomme, hvilket han trodde icke skulle dröja länge.

Uppmaningen hörsammades beredvilligt. Inom sig belåten åt, att nu ett helt oförtänkt tillfälle erbjöd sig att njuta en liten skadefröjd för sin försmådda dotters räkning, var icke fru Norrbom den som lät ett sådant gå sig obegagnadt ur händerna. Hon inledde samtalet med att lismande tacka för den stora ära, som veder-

farits så ringa personer som henne och fattiga Sofi genom att bli inviterade till bröllopet.

— Fast, gudskelof (nu var hon ur stånd att längre förtiga nyheten), fattiga Fia bör jag ej längre säga, eftersom min dotter i dessa dagar ärft ... hon hejdade sig) fått veta att hon kommer att ärfva — några tusen!

— Ärfva! eftersade Lovisa. Nå det var ju en stor lycka!

— Skulle tro det. Nu kan en ann' vara så god som en ann'. Fyratiotusen kontant! utbrast hon stolt, glömsk af all vidare försigtighet. Jo, jo, den summan torde kunna uppväga ett par fagra kinder med tillbehör! Nu är Sofi Norrbom den rikaste flicka i socknen.

— Jag lyckönskar henne af hela mitt hjerta.

— Hela hjertat bestämmer hon väl inte öfver numera invände fru Norrbom, elakt plirande på Lovisa, eftersom hon om söndag ska' i brudstol. Ja, Herre Gud, suckade hon derefter gudsnådligt, det är ett vigtigt steg för en ung flicka. Något hvar borde se sig väl före innan man klifver sta' att knyta det för hela lifvet oupplösliga bandet. Men huru mången gör väl det? Ser en karl bra ut, är flickan genast redo, utan att fråga efter om karlen fört en i allo redlig vandel, om han är värd en ung, oskyldig flickas kärlek!

— Hvad menar hon? tänkte Lovisa, skrämd af fru Norrboms på en gång elakt falska uppsyn och inställsamma väsen.

— Herre Gud, så underligt det tillgår i denna verlden, suckade fru Norrbom. Det är ej längesedan det kunde tyckas såsom hade försynen ämnat Borg en annan brud. Och hade inte Norrbom varit så odrägligt envis med att vilja ha rätt på det der välsignade brefvet från Vasa, innan han ville gifva sitt samtycke ...

— Han har således friat till Sofi! var den tanke som genomfor Lovisa under det förtrytelsens rodnad flammade på hennes kinder.

— Nå, nå! En sådan omtanke af en öm fader är visserligen på intet vis klandervärd, fortsatte fru Norrbom med värdighet och förde näsduken öfver ögonen liksom borttorkade hon en tår. Tvärtom var det

ett vackert drag, hedrande för salig Norrbom, hvilken eljest var så lättrogen af sig. Men när det gälde att bortskänka sitt enda älskade barn, då ansåg Norrbom det vara sin oeftergifliga pligt att, innan han gaf det af friaren ifrigt äskade samtycket, förvissa sig om att dennes föregående lif var af den beskaffenhet, att man vågade anförtro honom det käraste man egde. Ack, ja! Försynens vägar äro underbara! Då Sofi omtalade för mig uppträdet under dansleken och upprepade den druckna karlens ord, kunde jag icke annat än prisa min salig mans försigtighet och välsignande hans minne utropa: De orden hade allt sin betydelse! Hvem vet, barn, om icke din faders bråddöd, och vår iråkade fattigdom frälsade dig från ett lif af skam och vanära!

Sårad stolthet pressade tårar ur Lovisas ögon. Fru Norrboms elakhet var dock allt för genomskinlig för att hennes ord skulle förmå göra önskad verkan. Om det också pratats en tid om Borgs frieri till Sofi Norrbom och om Lovisa äfven något lyssnat till detta prat, hade dock fästmannens försäkran att han aldrig ens ett ögonblick tänkt på den "horribla Sofi" fullkomligt lugnat hennes farhågor härvidlag. Att fru Norrboms ord förestafvats af afund, derom kände Lovisa sig fullt öfvertygad, och det ofta återkommande pratet om brefvet från Vasa hade slutligen blifvit henne likgiltigt.

Slaget träffade icke så hårdt som fru Norrbom måttat. En sveda efterlemnade likväl de försåtliga orden, och som den sist brutna serveten var färdig att nedläggas i korgen, reste Lovisa sig för att tillkalla hjelp att bära ut denna och sålunda slippa att vidare vara ett mål för de giftiga pilar, länsmansenkan hänsynslöst afsköt.

Men just som hon ämnade aflägsna sig, inträdde lagmannen och fru Karin i rummet. Efter behörigt ömsesidigt helsande och komplimenterande framförde fru Norrbom ödmjukligen sin anhållan om ett enskildt samtal med nådig herr lagman, hvarefter de båda följdes in i hans rum.

Lemnad ensam med systern upprepade Lovisa för denna fru Norrboms ord.

— Stackars Norrbomskan! inföll lagmanskan. Det kan en väl veta att hon är färdig att spricka af idel afund. Hennes listiga ormögon och smädande tungas etter känna vi något hvar till. Du bör alls inte bry dig om hvad hon säger. Hennes prat fäster ingen sig vid.

Men för sig sjelf mumlade fru Karin, under det hon vaggade ut i köket för att der utdela några befallningar:

— En sådan stygga, att nännas skrämma en stackars flicka och vilja störa de ungas lycka! Stackars Lova har nog ändå bekymmer! Men det skall inte, med Guds hjelp lyckas Norrbomskan! återtog fru Karin beslutsamt. Om också hennes Sofi ärfver en stor förmögenhet, tror jag ändå aldrig att Borg ett ögonblick ångrar sitt val. En bättre hustru än Lova kunde han ej heller få.

Ehuru de smärtsamma själsstrider, Lovisa genomkämpat alltifrån Mikos uppträdande i danssalen, hans flykt och dermed för Borg besvärande tvetydiga omständigheter, ledt henne till den öfvertygelsen, att hennes kärlek var mäktig att besegra hvarje tvifvel, hade likväl fru Norrboms ord ånyo framkallat sorgsna tankar, dem hon föresatt sig att ej låta slå rot i hjertat, minnen dem hon försökt att begrafva i glömska.

Hon satt vid fönstret i sitt rum, stirrande mot rymden, der stjernorna, vittnen till så mången enslig smärta, stilla tågade sin rund kring fästet. Karlavagnen blänkte denna stund i norr midtöfver den stora björkdungen längs bort i hagen, hvilket sade henne att midnatten var inne. Hon reste sig då för att omsider efter det myckna grubblandet gå till hvila med en slutligen tillkämpad förtröstan, då hon plötsligen träffades af den tanke, hvilken hittills skymtat endast såsom en matt skuggbild mot bakgrunden af det verkliga lyckans tempel hon drömt sig och sökte qvarhålla.

— Hvarför, suckade hon ofrivilligt rysande, hvarför är svåger sedan några dagar ej mera densamme som förr mot Janne? Hvarför undviker han Janne? Hvarför har jag sett honom, då han trott sig obemärkt, med ogillande blickar forskande betrakta min fästman, lik-

som ville han genomskåda honom? Gud i himmelen! Skulle svåger misstänka . . . ? Skulle man verkligen fått någon kunskap om . . . ? Nej, nej! Det kan inte vara så! O, min Gud, gif mig styrka och kraft att bära hvad komma må! På din godhet och barmhertighet *vill* jag förlita mig och äfven förtrösta på att *han*, min brudgum, icke är ovärdig den kärlek jag hängifvet egnar honom. Nej! utbrast hon med lågande blick och en af hänförelse skälfvande stämma, ingen smädelse får numera rubba min tro på mitt lifs följeslagare, den man med hvilken jag hädanefter skall dela lifwets skiften!

15.

Bröllopet.

Solen stod högt på himmelen och sken vänligt in genom rutorna på lagmansgården, der bröllopsgästerna redan voro samlade. Med solsken i hjertat gaf också den unga bruden, knäböjande framför kullerstolen vid sin brudgums sida, löftet att i lust och nöd älska den man, som lofvat att blifva henne ett trofast stöd. Strålande af ungdom och skönhet, ej mera bäfvande utan förtröstansfullt blickande framtiden till mötes, mottog hon vigselringen såsom insegel på sin lycka och framhviskade sitt *ja* med den förtroligaste innerlighet.

— Jaha, herr lantmäteri-fiskal, nu är det slut med att säga "min lilla fästmö!" hördes fru Selma Grave skämtande yttra till brudgummen, i det hon — efter det vigseln och derpå följande öfliga gratulationsceremonier voro öfverståndna — tog plats i soffan bredvid brudparet.

— Det utbytes nu mot det ännu ljufvare "min lilla hustru!" svarade Borg, i det han kysste brudens med vigselringen prydda hand.

— Ack, ja! inföll hans maka, de äro båda ljufva

tilltalsord att förnimma. Jag tror dock att det första fylde mitt hjerta med en ännu outsägligare om ock barnsligare fröjd. "Lilla fästmö" väckte de gladaste förhoppningar om framtida sällhet. "Lilla hustru" väcker deremot allvarliga tankar på framtida pligter.

— Jaha, skulle tro det! instämde pastor Sundén, hvilken närmat sig vår trio. Det är en epok i en ung flickas lif då hon får heta fästmö — en epok som jag skulle tro uppväga hvarje annan jordisk fröjd.

— Äfven den att få kallas fästman? invände Borg skrattande.

— Kommer an på det! svarade pastorn gravitetiskt.

— Ja, det säger jag med. Kommer an på det! instämde fru Grave.

I detsamma närmade sig lagmanskan och vinkade gladt bruden till sig. Lovisa reste sig och gick systern till mötes.

— Det vill med andra ord säga, återtog pastorn i doceranде näston, att de ömma orden icke måtte hafva klingat särdeles fröjdefullt den första gången de nådde fru Graves öron, hvilket just icke låter smickrande för vännen Grave?

— Liksom ordet fästman enligt pastorns "kommer an på det" inte måtte hafva ljudit allt för ömt för fru pastorskan? invände skälmskt den tilltalade. Men, återtog hon, om nu inte Grave var den förste som tilldelade mig denna ljufva benämning?

— Mig veterligen har inte frun varit gift mer än en gång. Åtminstone står det ej i dopattesten. Och jag skulle tro ... började pastorn, men afbröts här af kronofogden Unonios, hvilken drog honom med sig ut i ett sidorum för att smaka på den makalösa arrakspunschen.

— Han är mer än lofligt enfaldig, vår pastor, anmärkte fru Grave, hvilken nu befann sig ensam i soffan med brudgummen. Han borde vara en herde i ordets egentliga bemärkelse, det vill säga en vallherde, så att han finge bräka i kapp med sin ulliga skock, tillade hon förtrytsamt.

— Pastorn måste ha råkat vidröra en ömtålig sträng, eftersom fru Grave tager så illa vid sig åt ett skämt, tog Borg till ordet. Jag kan ej neka till att min nyfikenhet blifvit retad att få veta hvem den förste var, hvilken dristade sig att kalla er sin lilla tästmö! Det måste vara någonting särdeles förknippadt med detta ljufva minne eftersom . . . ?

— Ljufva minne? utbröt hon skrattande. Jo, vackert ljuft! Men eftersom ni, en skapelses herre, tillstår er dela fruntimrens svaghet — nyfikenheten — vill jag till gengäld nu vara uppriktig, en dygd som männen påstå att vi aldrig utöfva emot dem. Vet då, fortfor hon skalkaktigt och halft hviskande, att det var en stygg, inte ful, men rödhårig pojke i Ronneby, Calle Vexer, som . . .

Längre hann hon icke förrän Borg afbröt henne med utropet:

— Selma Lundbom! Ja, ja, fortfor han liksom frånvarande, men oafbrutet stirrande på fru Grave, dragen äro de samma.

Och han for med handen öfver sin af kallsvett fuktiga panna.

Förvånad och bestört betraktade fru Grave honom i sin ordning och frågade:

— Skulle *vi* ha sett hvarandra förr?

— *Vi?* eftersade han med dof stämma.

Men plötsligt hemtande sig från den förvirring, fru Graves ord hos honom framkallat, upprepade Borg i det ett tvunget leende krusade hans läppar:

— *Vi!* Nej, min nådiga, *vi* ha aldrig förr mötts i lifvet. Först här i Barrträsk har den lyckan förunnats mig att göra er personliga bekantskap.

— Men huru känner ni då till mitt föräldranamn?

— En vacker flickas namn flyger kring med vinden. Det bäres på ordets fjärilslätta vingar från trakt till trakt, upprepas från mun till mun, återtog han med fullkomligt återvunnen sjelfbeherskning. Jag behöfver således icke sjelf hafva sett er, för att veta det Selma Lundbom räknades som den vackraste flicka i Karlskrona. Det upprepade hvarenda skolpojke derstädes

— att nu inte tala om studenterne i Lund, tillade han skrattande.

— Han drifver gyckel med mig! mumlade fru Grave stucken. Men, återtog hon, misstroget betraktande Borg, ni talar om att ni kände igen mina anletsdrag. Hvad menade ni . . . ?

— Hvarför ser du så misslynt ut, Selma? hördes i detsamma Lovisa yttra.

Borg hade med förfäran sett sin brud närma sig, under det fru Grave framstälde sin vådliga fråga. Hans ansigte röjde dock icke ringaste spår till sinnesrörelse, då hon åter satte sig vid hans sida.

— Här är så varmt — luften kännes tryckande! svarade den tilltalade, reste sig och lemnade rummet.

— Har du nu igen retats med Selma? frågade Lovisa, i det hon förvånad såg efter den bortgående.

— Ah, kära du, det var ingenting! Fru Grave är en kokett fjolla, som lätt finner sig sårad om hon ej tillbörligen uppvaktas med smicker och beundran, svarade han i vårdslös ton.

— Du är allt för sträng mot Selma . . .

— Jag förstår bättre än du, min lilla oskuldsfulla dufva, att bedöma sådana fruntimmer som fru Grave, sade den nygifte mannen med ett öfvertygande leende, åtföljdt af en öm blick på hans vackra brud.

— Du misskänner henne.

— Tvärtom, Lova! Jag är blott måhända allt för skarpsynt.

Med ett allvarligt uttryck fortsatte han derefter:

— Om min hustru håller mig kär, så innerligt som hon af mig är älskad, hoppas jag att den der förtroligheten med fru Grave tager slut efter vårt giftermål. Jag skulle ogerna vilja umgås med Graves . . .

— Vi vänta på att få klinga med brudgummen, hördes kronofogdens stämma uppmanande ljuda på några stegs afstånd från soffan.

— Med största nöje, svarade Borg i det han brådskande lydde uppmaningen och sällade sig till de andra herrarne.

Med icke mindre förvåning än Lovisa nyss förut

sett fru Grave aflägsna sig följde nu hennes blick mannen, då han lemnade henne.

— Icke umgås med Graves! eftersade hon. Hvad har kunnat föranleda en sådan önskan? Janne har ju alltid synts road af hennes sällskap!

Öfverstelöjtnantskan Ulfstjerna och pastorskan Sundén kommo fram till den i förmakssoffan ensam sittande bruden och sloge sig ned som ett par falkar på ömse sidor om henne. Pastorskans uppriktiga bekännelser om huru det gladde henne att se fru Borg nöjd och belåten och utmärkt väl, om också mycket enkelt klädd, jemte hennes nåds roliga infall och qvicka repliker till pastorskans salvelsefulla, moraliska utgjutelser skingrade dock snart det lilla missmod som mannens ord väckt.

Efter supén försummades icke den öfliga seden att dansa kronan af bruden. En näsduk bands för dennas ögon, hvarefter alla flickorna togo i ring och långsamt skredo omkring några hvarf. Sedan bruden satt en tékopp, föreställande kronan, på Mallas hufvud — till den trettonårigas brydeii och några andra äldre flickors missräkning — togs bindeln af bruden, och hon svängde nu raskt om ett hvarf med hvar och en af de i dansen deltagande ogifta fruntimren, så äldre som yngre. Detta var hennes farväl till dessa. "Hon dansades ut", såsom det hette, "af flickorna". När denna pligt var fullgjord utan att någon blifvit glömd, upplöste sig flickornas krans och fruarne togo nu i ring kring bruden för att "dansa in henne" och helsa henne:

— Välkommen i vår krets!

Åter måste bruden dansa om ett hvarf med hvar och en, noga iakttagande rang och och värdighet. Dessa "sväng om, hej!" som det heter på landspråket, voro dock mindre ansträngande än flickornas farväl. Men huru siratligt än dansen tråddes, bref dock arbetet för bruden slutligen så tröttande, att de i förstone rosenfärgade, nästan blossande kinderna småningom bleknade till liljans hvithet. En brud på landsbygden måste hafva helsa och ungdomskraft för att orka uthärda allt det festande, för hvilket hon är föremål.

I en annan del af den stora rymliga salen försig-

gick samtidigt en ringdans med brudgummen, hvilken ungherrarne, också först hurtigt "dansade ut" och de gifte gubbarne sedan "dansade in".

Till sist tog hela sällskapet i ring kring brudparet, som sittande på stolar, af brudsvennerne och de kraftigaste af ynglingarne hissades mot taket och bars kring i triumf inom den slutna ringen under hurrarop, stormande jubel och välgångsönskningar.

Per, sekunderad af socknens spelman *ex professo*, gned härunder sin fiol med en kraft, understödd af en så god vilja, att svettdropparne stodo honom i pannan. Han raspade och raspade väldeliga, till dess slutligen både qvinten och basen sprungo.

Men den olåt detta missöde förorsakade öfveröstades af kronofogdens djupa bas, som dånade genom salen i ett:

Hurra för brudgum och brud!

Häruti instämde alla, från de mest rosslande baser till de gällaste diskanter. Den starkt bryggda punschen hade gjort behörig verkan. Munterheten bland gästerna hade nått sin höjd. Sjelfva den sörjande enkan, fru Sara Norrbom, hade, om af inmundigande af den förrädiska drycken eller af arraksaromens inandning, lifvats till den grad, att den halft gudsnådliga, halft ättikssura min hon för tillfället antagit smälte som smör för solen. Hon blickade upprymd omkring sig och hurrade så att hennes diskant ljöd högt skrällande öfver alla andra.

Brud och brudgum tackade från sin upphöjda ställning med hvar sitt glas i handen, balanserande så godt de kunde under stolarnes beständiga vickande af och an för att få glasens innehåll icke på, utan i sig.

Festen slutade med att bröllopsgästerna — de som det förmådde — ledsagade brudparet ned till bryggan, der de nygifta stego i en båt försedd med brinnande pertbloss i för- och akterstäf. Längs vägen ned till sjön brunno marschaller, och ute på elfven voro brinnande tjärtunnor anbragta. Den löfklädda båten roddes af brudsvennerne till brudparets på andra sidan elfven liggande hem, der äfvenledes marschaller vägledande brun-

no och der Britta djupt nigande och Anders bugande välkomnade sitt husbondfolk.

Först sedan brudsvennerne återkommit till bröllopsgården, åtskildes der gästerna under ideliga tacksägelser till det gästfria värdfolket och ömsesidiga försäkringar att ett gladare bröllop visste man sig aldrig hafva bevistat.

Två personer delade likvä icke denna allmänna belåtenhet. Den ena af dessa var fru Grave, hvilken efter samtalet med brudgummen fann sig nedstämd och villrådig i afseende på hvad hon skulle tänka och tro om Borg. Det föreföll henne såsom hade ett svalg öppnat sig dem emellan och på samma gång skilt Lovisa från hennes ungdoms väninna.

— Som det förr varit oss emellan kan det aldrig mera bli, suckade hon. Förtrolighet kan ej längre ega rum. Jag skulle vara i ständig oro att genom ett oförsigtigt ord röja ... min Gud, jag vet icke rätt hvad! — Men underliga misstankar genomkorsa numera min hjerna.

Den andre var lagmannen, värden på stället. Han hade ansträngt sig för att synas glad och bjudit till att vara en uppmärksam, artig värd. Med en djup suck af lättnad såg han slutligen de sista bröllopsgästerna lemna gården. Ännu aldrig förr hade värdskapet förefallit honom så tungt och tryckande. Han, den gästfrie, lefnadsglade, hjertlige mannen, hade känt det plågsamt att få öfver läpparne den lyckönskan en antagen sed fordrade, att brudens fader eller dennes ställföreträdare skulle i ordning efter presten framföra. Tårar ville qväfva hans stämma då han slöt bruden i sin famn, och han kunde endast framhviska:

Gud signe dig, barn!

Stödd vid makens arm hade deremot den unga bruden glad och lycklig trädt öfver tröskeln till sitt nya hem.

De hade stannat vid ett af fönstren som vette ut åt elfven och stodo der ensamma blickande öfver till

det på andra sidan liggande Karsboda, der de ännu flammande marschallerna och de på elfven brinnande tjärtunnorna bleknade för den gryende morgonsolen.

— Huru mycken tacksamhet är jag ej skyldig en mild försyn! utbrast Lovisa. Från ett beroende, trälande lif, om ock hos kära anhöriga, har jag liksom genom ett trollslag förflyttats till frihet och oberoende i eget bo.

— Der du ständigt skall förblifva en tillbedd herskarinna, ifylde mannen, i det han lidelsefullt lade sin arm om sin unga hustrus lif och ömt drog henne närmare till sitt bröst.

— Och ändå, fortfor hon efter några sekunders tystnad, i det hon drömmande skådade utåt med en fuktig glans i ögonen, ändå förefaller jag mig sjelf såsom vore jag en stackars hjelplös fogel, utflugen ur den bur som genom vanans makt blifvit mig kär, och tycker mig färdig att vända dit tillbaka.

— Det är väl tidigt, Lova, att hysa en dylik önskan, invände mannen kärft och med mörk uppsyn.

— O, nej, nej, älskade vän! Inte får du så tyda mina barnsligt uttalade ord! Det var blott en sista, vemodig afskedshelsning till mitt ungdomshem med alla de glada och sorgsna minnen det för mig innesluter, ett afsked till det hem, der min lyckas sol först uppgick, der jag vann din kärlek, der jag fick blifva din brud. Ack ja! Tro ingalunda att jag mot detta forna hem skulle vilja utbyta det nya hem du ger mig, vårt eget hem, vår gemensamma lyckas hem!

— Jag vill tro dig, älskade, svarade mannen med en otålig knyck på sitt mörklockiga hufvud. Det smärtade mig, tillade han med vekare stämma, att höra dig sakna din systers hem, att se tårar i min bruds ögon. Du, som för mig är allt, ty jag har ju ingen annan än dig i verlden, du min enda sällhet, du måste med din trofasta, uteslutande kärlek styrka och uppehålla mig. Du måste med din ömhet mildra och stilla den dystra tungsintheten i mitt lynne. Du får ej med klagan förbittra och göra det ännu tyngre.

Med en kyss och ett mildt leende beseglande sin undergifvenhet för detta kärlekens maktspråk, följde hon

sin brudgum och lemnade rummet, utan att se sig om och skänka det forna ungdomshemmet ännu en sista afskedsblick.

16.

Sju år senare.

År förgingo. Borg och hans hustru hade upplefvat sin sjunde bröllopsdag, och två barn, en flicka och en gosse, utgjorde en kär länk i deras förening. Lille Katarina Lovisa, deras förstfödda, var redan en sex års flicka, drag för drag faderns afbild och med hans slutna lynne, mildradt af en viss godmodig trygghet. Den ett år yngre brodern, Johan, en ljuslockig pilt, yr och lekfull, var deremot moderns lefvande porträtt.

— Klädde du lillen i kjortel, Lova, brukade lagmanskan säga, kunde jag tro att det vore du sjelf i de åren. Liten och späd är parfveln också som en flicka.

Modern hyste för gossen en förkärlek, föga gagnelig för denne. Den veksinnade, inställsamma lillen var hennes afgud, hennes "hjertebarn", såsom hon merendels benämde honom. Med den oförnuftigaste moderliga ömhet sökte hon vid alla tillfällen skydda gossen för den mera klarseende faderns allvarliga tillrättavisningar, huru mycket än den lille gjort sig förtjent af dylika. Häraf uppstodo mången gång små tvister mellan föräldrarne, och såsom en följd af moderns partiskhet för gossen drefs fadern slutligen derhän, att han med icke mindre förkärlek hyllade sin lilla "stillsamma och kloka Karin", såsom han vanligen kallade flickan.

Den ännu rödkindade, femtioåriga, hurtiga Britta, fortfarande husets förnämsta, men icke mera enda tjenarinna, höll med husbonden, då deremot Lisa, barnflickan med lidelsefull hängifvenhet delade sin matmoders svag-

het för Lill' Janne och i from välmening hjelpte till allt hvad i hennes förmåga stod att skämma bort honom.

Någon egentlig oenighet makarne emellan föranledde likväl aldrig deras stridiga mening om barnens uppfostran, endast, som sagdt, några smärre tvister och litet tårar från moderns sida. En stund derefter var allt godt igen. Den hårde, sträfve, dolske Borg kunde verkligen, när det gälde inre, husliga förhållanden, sägas vara ett böjligt rö i hustruns hand. I öfrigt måste hon i allo rätta sig efter honom. Detta gjorde också den älskande qvinnan af godt hjerta. Hon såg sig vara så mycket för honom, hans ännu lika dyra, afhållna maka som hon var på deras bröllopsdag. Att vara trofast älskad af den man älskar kan också för mången hustru gälda försakelsen af nöjen och sällskapslif, kan bringa henne till att uteslutande lefva för den inskränkta verld, som inrymmer hennes hem, och att der finna all sin glädje.

I ett sådant lif inom hemmets trånga krets fordrade Borg att hans ännu unga och lefnadsfriska maka skulle finna sig. Och hon gjorde detta; hon fogade sig undergifvet och villigt i denna sin mans önskan. All den ömhet och välvilja hon hade behof af, att få dela ut åt medmenniskor koncentrerades derför inom hennes familj, och för sonen urartade ömheten till sjuklig, öfverdrifven omsorg.

— Den vackra, gladlynta fru Borg är lik ett solsken bredvid ett grådaskigt åskmoln, sades om Borgs, när de någon enda gång infunno sig på en bjudning hos lagmannen eller någon annan "ortens mera betydande person", den landsfiskalen fruktade att stöta sig med.

Han nekade likväl icke sin hustru att då och då fara öfver till Karsboda på en stund, sedan lagmanskans tilltagande fetma gjorde det för henne omöjligt att i båt färdas till Udden, och landvägen förbi kyrkstaden var en allt för lång omväg för att annars än i nödfall sättes i fråga för den äldre systern. Sjelf undvek Borg helst att göra besök på Karsboda, ty förhållandet mellan de båda svågrarne var fortfarande kyligt och afmätt.

Denna ömsesidiga köld hade vållat Lovisa mången sorgsen stund, synnerligast i början af hennes äktenskap. Sedan tog vanan äfven härvidlag ut sin rätt. För hon ensam eller med barnen öfver till Karsboda, kunde hon dock liksom i forna tider språka gladt och skämtsamt med svågern, hvilken alltid bemötte henne på det hjertligaste. Mot Borg kunde han deremot, trots fru Karins böner och föreställningar, aldrig öfvervinna sin en gång fattade ovilja.

Fru Borg hade å sin sida gjort några försök att stämma sin man till ett vänligt tillmötesgående hvad lagmannen beträffade, men lika förgäfves. Hennes ord studsade tillbaka som den mjuka bollen mot granitklippan.

17.

Ett besök hos syster Karin.

Ehuru Borg var en fordrande man, var han derför aldrig, trots sin sjelfviskhet, hård och ovänlig mot sin hustru, ej ens då han som mest ogillade hennes klemande med gossen. Min "lefnadssol", min "majblomma" voro benämningar, dem han ännu tilldelade sin Lova, ord som värmde och gladde hustruns hjerta. Dertill var han arbetsam, en i allo omtänksam husfader, en make till hvilken hon kunde lita sig i råd och dåd och hvars minsta önskan hon å sin sida ansåg det vara en kär pligt att hörsamma.

Borg hade rest bort på några dagar i tjenstеförrättningar, och lik andra nitiska husmödrar hade frun under mannens bortovaro ifrigt sysslat med sådana hushållsgöromål, som herrarne vanligen skrämmas för, såsom rummens skurning och damning.

Aftonen innan han väntades hem var dock allt undanstökadt, så när som litet instrykning af barnens

kläder. Hon ansåg sig derför nu bäst ledig att helsa på syster Karin, förmanade Lisa att väl se efter barnen, bad Britta äfven hafva ett öga på dem och vandrade så öfver den, ehuru i medlet af november, redan fasta isen öfver elfven till Karsboda.

En stund senare sutto de båda systrarne förtroligt språkande vid kaffekoppen. Då fru Karin vänligt förebrådde systern det hon samtyckt att frånsäga sig fogdens bjudning tör söndagen, svarade denna:

— Jag nändes inte motsäga Janne. Min högsta lycka är att i allt rätta mig efter hans vilja. Och hvarför skulle jag sätta i fråga att fara dit, då jag visste att han helst såg att jag stannade hemma?

— Men detta är en allt för stor eftergifvenhet å din sida, kära Lova. Jag påstår äfven, att det är oklokt af Borg att så der stöta sig med menniskor. Mor Unonius är inte den som spar folk om hon anser sig vara mankerad.

— Kanhända, svarade systern med en suck, ty balen hos fogden lekte henne i hågen, ehuru hon icke velat tillstå detta eller ens försökt att öfvertala mannen, hvilket hon väl också anade skulle varit förgäfves. Fast, återtog hon, inte tror jag att det är så farligt heller, ty då fogden härom dagen sjelf kom öfver till Udden för att bjuda oss, var han lika nyter och artig mot Janne och mig, ehuru vi sade oss inte kunna ha den äran att komma.

— Det tror jag rasande väl, att *han* är nyter mot en landsfiskal, som blundar så beskedligt som Borg för alla de fuffens gubben tillåter sig i sina embetsåliggande utbrast lagmanskan häftigt.

— Hvad menar du, Karin? frågade fru Borg, förvånad stirrande på systern.

— Jo, oss emellan, Lova, och det är väl så godt att jag en gång sjunger ut med hvad jag länge haft på tungan, svarade den tillfrågade, hvilken denna gång mer än någonsin fann sig retad af svågerns envishet att, som hon sade, aldrig vilja umgås med hyggligt folk; jo, oss emellan sagdt, har jag hört Elias mer än

en gång beklaga sig öfver det loja sätt, hvarpå din man sköter sitt kall såsom allmän åklagare.

Detta var verkligen fallet. Ehuru butter, tvär och föga tillgänglig i öfrigt, var likväl Borg alltför undfallande i hvad som tillhörde hans tjenst. Hans ännu icke stillade fruktan, att sjelf möjligen blifva röjd för det brott han begått, gjorde honom, som mången sade, både döf och blind för andras underslef och skaffade honom som tjensteman öknamnet "hvita plåstret". Han fruktade att ådraga sig fiender genom ett strängt tillvägagående.

Detta hade dock aldrig nått hustruns öron. Hon svarade derför:

— Svåger har ju länge varit ovänligt stämd mot Janne och dömer honom i följd deraf partiskt.

Utan att höra systerns invändning fortfor lagmanskan:

— Sådant kan få passera oanmärkt, när det endast gäller småsaker, ehuru såväl i smått som i stort lagen dock framför allt bör hållas i helgd. Hade inte Borg så länge sett genom fingrarne med fogden Börlins slarf och ocker, hade aldrig en sådan balans och en sådan oreda kunnat uppstå som nu vardt fallet. Börlin fick visserligen sitt välförtjenta straff. Han miste tjensten och förpassades in på länshäktet. Men huru många nödgades icke oförtjent lida för hans skall? Och hans stackars hustru och barn sedan! Tror du inte att det varit bättre för dem, om slarfven hållits efter i tid? De hade då icke, såsom nu skedde, nödgats gå som tiggare från rubb och stubb — som sparf från ax.

— Nu bergar hon sig likväl.

— Tacka för det, ja! Genom andra menniskors hjelpsamhet fick hon en liten stuga i Piteå, der hon försörjer sig med att ha en skock skolpojkar inackorderade. Stackars menniska! Det är bekymmersamt nog, det, när man dertill har tre egna barn att sörja för och varit van vid bättre dagar. Ja, ja, vi få väl se, fortfor lagmanskan, en gång kommen i farten, vi få väl se huru det slutligen går med Unonius, ifall Borg fortfar med att blunda, så att gubben tror sig allt för säker!

— Du öfverdrifver, Karin. Janne vill blott inte onödigt skaffa sig fiender.

— Pytt också! Det skulle han visst fråga efter, då han oupphörligt stöter folk med att inte vilja umgås med dem. Men huru som helst — om det också kan vara humant af svåger att visa undseende, så borde likväl icke detta gå allför långt. Han äfventyrar genom sin ständiga flathet i tjensten att beskyllas för feghet. Jag har till och med hört glunkas om, att man tror honom fal för mutor, tillade hon i sin förtrytelses ifver.

Vid denna anklagelse färgades fru Borgs kinder af en högröd harmens rodnad, under det hennes ögon fyldes af tårar.

— Nå, nå, kära barn! Tag nu inte så illa vid dig för en småsak! bad lagmanskan, hvilken ångrade sin allt för stora öppenhjertighet, då hon såg den verkan hennes ord framkallade. Du vet ju, kära Lova, fortfor hon, att jag af gammalt inte brukar väga så noga på orden.

Då systern det oaktadt fortfor att gråta sade hon:

— Var då förnuftig, Lova! Det är väl så att mången ibland kan ha tyckt, att Borgen varit allt för mycket försynt och grufsam, då han verkligen i sin egenskap af landsfiskal borde ha skyndat sig att inkomma med en skriftlig anklagelse. Men å andra sidan har jag mången gång hört honom berömmas för att vara en utmärkt sakförare, den der aldrig såsom fullmäktig i enskilda mål vid tingen för talan stridande mot lag och rätt. Nej, serra tre! Elias säger alltid, att åtager Borg sig att genomdrifva en sak, kan man tryggt förlita sig på att hans advokatyr är för den partens räkning, som har den moraliska rätten på sin sida, och att han skickligt förstår att tillvinna denne sin part äfven den juridiska. Ja, du, det säger Elias! Du hör alltså att han inte är partisk, utan tvärtom rättvis...

— Ack, ja, afbröt henne systern, hvilken under lagmanskans ordande hunnit något lugna sig. Nog vet jag att svåger är en hedersman.

— Men för att återkomma till fogdens bal, envisades lagmanskan.

— Hvad är det värdt att mera tala om den? bad fru Borg otåligt.

— Värdt, kantänka! återtog lagmanskan med en knyck på nacken. När Elias och jag erbjuda oss att föra dig både dit och hem!

— Men då jag inte sjelf har någon lust att fara dit.

— Prat! Det kliar nog i fötterna på dig som på annat ungt folk att få sig en sväng. Lyd nu mig denna gång och visa din fordrande man, att du kan hafva en smula ruter i kroppen på dig! Det är inte rätt af en hustru att vara allt för undergifven, att rent af göra sig till en slafvinna för hans nycker. Nej, sanna mina ord! Om du inte, medan ännu tid är, morskar upp dig och visar att äfven du kan ha en vilja, kommer den dag då du trampas under fötterna, och du har då kanske ingen vän som bistår dig, intet stöd för dina barn.

— Så du talar, Karin! I dag ser du allt i svart, invände fru Borg.

— Jag ser saken sådan den är. Man har inte rätt att i unga år draga sig från allt umgänge, att aldrig visa sig ute bland folk.

— Men då vi aldrig sjelfva hafva någon bjudning?

— Kantänka! Ni hade ju hemkomstöl!

— För sju år sedan.

— Och barnsöl!

— Det ena för sex, det andra för fem år sedan, medgaf fru Borg småleende. Men sedan ha vi inte bjudit en kristen själ.

— Och inte en hedning heller, medgifves, yttrade småskrattande lagmanskan.

— Du vet ju, att Janne afskyr stora bjudningar, der, som han säger, fruarna sqvallra heder och ära af sin nästa, herrarne punscha, todda och ruinera sig på spel, och ungdomen dansar sig lungsot på halsen.

— Så farligt är det väl heller inte med vårt umgängeslif på landsbygden, som du beskrifver det, invände lagmanskan. Något umgänge ville jag dock att du skulle ha, Selma Grave t. ex., hon som förr var din bästa vän.

— Janne tycker att hon är en slarfva, som ingen ordning håller i sitt hem.

— Nå, ja, deruti har han väl inte just orätt, medgaf lagmanskan skrattande.

— Janne fruktar måhända att jag kunde smittas af Selmas exempel, invände fru Borg.

— Kantänka! Liksom inte du i vårt hus skulle fått tillräckligt fasta principer i ordningsväg för att något dylikt skulle komma dig till last. Nej, min docka! Svåger har nog andra skäl, som vi inte kunna utfundera, eller också är det en nyck. Sådana består han sig minst en för hvarje dag i året.

— I dag tycks du ha fått något särskildt i fnurren mot Janne, invände Lovisa i det hon reste sig för att vända åter hem.

Den nu nittonåriga Malla, hvilken efter sin första nattvardsgång sändts till hufvudstaden att der inhemta kunskaper och under tiden eröfrat en vice häradshöfdings lätt antända hjerta, så att hon återvände till hembygden såsom en lycklig fästmö, inträdde åtföljd af sin tolfåriga syster Anna.

Tillgifvenheten för moster Lova var ännu alltid densamma, och Malla ville i sin mån rå om mostern och rådgöra med henne om det broderi hon sydde åt sin fästman till den snart stundande julen. Anna ville visa den julklapp hon under stora systers ledning sydde åt mamma. Således var det icke att tänka på någon hemvandring innan en kopp tè hunnit blifva drucken.

I den månljusa qvällen följde de båda flickorna moster Lova halfvägs öfver isen. Muntert skratt och gladt prat ljöd från det lilla sällskapet, under det de vandrade fram på den med granar utstakade, af deras lappskor lätt tilltrampade snöstigen.

När de sedan skildes åt och Lovisa vände ensam till sitt hem, återkommo för henne systerns ord, tyngande för sinnet.

Hon vandrade dock raskt framåt och tänkte till sist:

— Måtte blott ingenting störa vår husliga lycka,

så frågar jag hvarken efter förströelser eller menniskors prat!

Hemkommen möttes hon i köket af lille Jannes ilskna skrik och liten Karins stilla gråt.

— Pojkvaskern är oregerlig! klagade Britta. Han gör inte annat än knuffar och slår Karin, och då jag ville ta flickstackarn i försvar, hotade han oss med heta strykjernet, men brände sig sjelf derpå, hvilket just var tjenligt åt'en.

— Du har då inga lämpor med barn, Britta! tillrättavisade husmodern trotjenarinnan, under det hon tog den gallskrikande gossen i sin famn, kysste, smekte och slösade på sin älskling de ömmaste ord.

— Det skall då inte hända att jag vidare går från mitt hem, när du inte bättre ser efter barnen, sade fru Borg till Lisa, under det denna hjelpte henne att lägga den halfsofvande gossen, hvilken snart skrikit sig trött och endast bränt sig litet på ett finger.

18.

Åskslaget.

Man var i slutet af december. Julen hade för Lovisa detta år varit en mer än vanligt högtidligt firad och kär fest. De båda familjerna på Karsboda och Fågelnäsudde hade för första gången efter Lovisas giftermål firat helgdagarne tillsammans i den gladaste endrägt.

Genom sin arbetsamhet och några väl skötta mål hade Borg så småningom steg för steg lyckats blidka svågerns ovilja och tillvinna sig, om ej hans aktning, så åtminstone ett visst undseende. Slutligen föranledde en tillfällighet lagmannen att försonande räcka en hand, den Borg icke var sen att fatta.

Det stela förhållandet svågrarne emellan syntes från denna dag brutit, isbandet dem emellan hade upptinat. Någonting liknande den forna förtroligheten hade inträdt.

Ehuru Borg dittills lika mycket undvikit svågern som denne honom, var dock den förres glädje åt försoningen alltför synbar för att kunna misstänkas ej vara uppriktig. För hans hustru var den förändring som inträdt en välsignelse, en källa till outsäglig glädje, och hon prisade gud af fullaste hjerta för den stora nåd han härmedelst låtit henne vederfaras. Det var nu icke uteslutande i stilla, huslig frid hon såsom maka och moder kunde skatta sig lycklig i sitt hem. Hon hade nu der äfven fått glädjas tillsammans med kära anförvandter, helsat såväl dem som andra saknade ungdomsvänner ett gladt "Välkomna till oss".

Borgs hade nemligen annandagen haft ett litet julkalas, och hon hade fått inbjuda sin väninna Selma med man och barn, ett umgänge som synnerligen gladde henne, ej blott för egen del, men ock för lilla Karins och Jannes skull, hvilka på Karsboda saknade jemnåriga kamrater.

Det är qvällen efter denna tillställning vi åter befinna oss på Fågelnäsudde, der under dagens lopp matmodern, visserligen trött och något blek efter nattvak och omsorger för sina gäster, samt efter blott några timmars hvila, varit i ständig rörelse och sysslat med att få allt undanstökadt efter kalaset.

Sedan hon afskedat mamsell Rosin, hjelparinnan i kokkonsten vid alla kalaser så inom som långt utom socknen, gifvit henne sin anspråkslöst fordrade betalning och tillsagt Anders att köra den gamla till kyrkstaden, der denna hade sin bostad, stannade hon en stund framför den sprakande långvedsbrasan i spisen och såg huru Britta och Lisa hjelptes åt att på kökshyllorna uppsätta den redan blankskurade kopparn. Hon gick derefter med de båda barnen, dragande i hennes klädningskjortel, från köket, genom de nu städade, endast af månens skimmer upplysta rummen, in i mannens åt gården liggande kam-

mare, att der njuta af den nyss tända qvällsbrasan. Hon ville nu i fridfull ro hvila ut efter dagens mödor och med sin Janne glamma om huru lyckligt och gladt deras fest aflupit, huru roligt deras gäster tycktes ha haft.

— Gudskelof, att det inte i går blef ett sådant Herrans oväder, som i dag rasat och ännu håller i sig, utbrast hon. Då hade troligen inte många af våra bjudna gäster infunnit sig. Af fruktan att stjelpa i de höga drifvorna, eller hvad värre kunnat hända, fastna deri med häst och släda och blifva insnöad, hade man nog då stannat hemma.

— Och då hade inte Ellen Grave kommit, inföll lilla Karin.

— Och inte Kalle, instämde Janne. Men det kunde just ha varit detsamma. Han var så stygg, så stygg så jag trumfa till honom och gaf honom en munfisk, tillade den lille femåringen morskt.

Fadern såg på gossen med sammandragna ögonbryn och hade några bannande ord på läpparne, hvilket modern dock skyndade sig att förekomma i det hon skrattande sade:

— Och der hade jag stått med alla mina läckra anrättningar, som jag ville tro att Rosinskan och jag hade heder af!

— Ja, det hade du visst, kära Lova, svarade mannen, blidkad af hustruns vänliga stämma.

Han hade, sedan han vid hustruns och barnens inträde i rummet rest sig från skrifbordet och äfven satt sig framför brasan, med välbehag betraktat sin "majblommas" fina anletsdrag och hennes med stickstrumpan sysselsatta hvita, nästan genomskinligt tunna händer.

— Ja det var för väl, återtog han, att vi i går sluppo den här rasande snöyran, ty då hade svåger Elias knappast vågat sig ut för sin halsfluss. Och det säger jag dig, Lova, att af alla våra gäster var han den jag minst velat sakna på vår bjudning.

— Det tror jag nog. Min käre, käre svåger! Ack hvad det kännes godt i hjertat att se honom glad och vänlig stiga öfver vår tröskel, att se missförhållandet er emellan skingradt. Om jag begriper, tillade hon efter

några sekunders tyst begrundande, hvarför han tog så illa vid sig och blef så ovänlig mot dig efter Mikos flykt?

— För Guds skull, Lova! afbröt henne mannen häftigt. Låt ett ledsamt förflutet vara begrafvet i glömska! Tala aldrig om denna tid!

Hustrun såg förvånad på honom, men sade intet ord.

Borg hade rest sig och makade om bränderna i kakelugnen. När han återtagit sin plats fortfor han:

—Gubben Kars ser ut att vara belåten med det goda parti Malla gör. Detta har nog mycket bidragit till att mildra hans knarrighet.

— Knarrighet! upprepade fru Borg. Säg hellre sorgsenhet, ty sedan barnens död tycker jag att svågers lynne varit nedstämdt. Stackars svåger! Stackars Karin! Det var ett tungt kors försynen pålade dem, en hård pröfning när inom några veckors tid fyra barn bortrycktes af döden. Gud i himlen! Om någon af våra kära skulle frånrycka oss, kunde jag aldrig längre lefva! utbrast hon, i det hon fälde stickstrumpan till golfvet och hastigt tryckte barnen till sitt bröst, liksom sökte hon att skyddande fasthålla dem.

— Kära Lova, skräm inte upp dig onödigtvis, bad mannen. Vi skola hoppas att Guds nåd, som hittills i så riklig mån blifvit oss tilldelad, äfven hädanefter skall beskäras oss och att våra önskebarn, tillade han dragande Karin till sig, skola få lefva sina föräldrar till ålderdomsglädje.

— Du har rätt nu som alltid, käre Janne! Jag vet ej hvad som kom öfver mig. Det kändes såsom fattades min själ af en plötslig ångest, en hemsk aning om en stundande olycka. Det bränner kring hjertat!

— Var inte barnslig, Lova! Du är trött efter gårdagens bråk och behöfver komma till hvila. Janne! tillade han, tag upp mammas stickstrumpa från golfvet!

Gossen lydde surmulet.

—Den Malla! återtog fru Borg i gladare ton, liksom för att bortblanda den dystra sinnesstämning hon nyss erfarit. Den Malla som fick sig en så ståtlig stock-

homsfriare! Svåger sade, att det dröjer troligen inte många år innan von Strömer blir assessor.

— Det tror jag äfven, och så blir han hofrättsråd och slutar kanske som president.

— En sådan lycka för en flieka på landsbygden! Blifva bosatt i hufvudstaden som en fin och förnäm fru!

— Afundas du Malla!

— Så du kan fråga! Nej, Janne! Jag skulle visst aldrig vilja byta min lycka med någon, hvem det vara må, inte ens med sjelfva drottningen.

— Har du lust att bli slagen till jan i qväll? frågade Borg i det han reste sig och gick att lyfta brädspelsbordet fram till soffan.

— Nå ja, hvarför inte? Men så lätt slagen blir jag dock ej, tillade hon skrattande. Jag hade eljest tänkt att få sluta lill' Jannes strumpa på lördagsqvällen.

Brädspelet var ordnadt, brickorna fördelade och ljusen tända. Spelet började.

Utanför fortfor snöstormen att rasa i den mörka vinterqvällen. Drifva hopades på drifva, och nordanvinden lät tidt och ofta höra sitt genomträngande, hemska tjut. Det hven i knutarne på det högt liggande boningshuset, och snön piskade på de isade rutorna, medan der inom rådde frid och ljus. Den höga kolmassan glödde ännu i kakelugnen efter den nyss utbrunna brasan, och barnen lekte förtroligt med den på mattan utsträckta gårdshunden "Lurfven", hvilken tåligt lät sig dragas i öron och svans. Katten hade hoppat upp på den stol fru Borg lemnat och satt der under ett förnöjdt spinnande, filosofiskt betraktande de lekande barnen. Både hund och katt syntes ögonskenligen belåtna åt att få räknas med i familjekretsen.

— Sexor all! utropade plötsligt fru Borg, efter det spelet en lång stund fortgått under djupaste tystnad.

Med triumferande min tillade hon derefter:

— Det är allt du som blir jan, min käre Janne.

— Du har verkligen en skamlös tur! svarade han otåligt. Om detta fortfar, kommer du att ruinera mig, tillade han skrattande.

— Den som ändå kunde vinna så pass, att jag finge mig en vacker kulört sidenklädning till Mallas bröllop, då kunde det löna mödan att ha tur i spel, svarade hon, flyttande en bricka.

— Ja så, frun börjar vilja slå på stort, märker jag. Jo, du skulle bli god, om du finge hållas! En landsfiskals hustru kläda sig i kulört siden!

— Nå ja! Bara du vill bestå mig en ny svart, får jag väl vara nöjd. Min brudklädning har nu i sju år varit mitt enda helgdagsplagg.

— Pappa, inföll lilla Karin, hvilken, synbart intresserad af denna del af föräldrarnas samtal, närmat sig fadern och med sina små knubbiga händer fattat tag i hans rockärm, såg honom gladt bedjande i ansigtet och tillade: Kusin Malla sa', att jag skulle få bli hennes brudtärna med brända lockar, en grann hvit klädning och en krans om hufvudet af rosenknoppar.

— Bevara mig, hvad du då måtte bli rar att skåda!

— Och kusin Erik sa', fortfor den lilla, att det skall komma tre musikanter från Piteå till bröllopet, och di ska' spela så vackert, så vackert, och jag ska' få dansa, och det ska' bli så rysligt roligt! Får jag det pappa?

— Ja visst, om liten Karin fortfarande blir en snäll och lydig flicka, svarade fadern.

Derpå, med en hos den allvarsamme, buttre mannen ovanliga munterhet, fattade han tag om den lilla flickans armar, svängde henne upp på sin högra fot och sjöng under det han gungade barnet upp och ned:

Hej, hopp! Min lilla rosenknopp,
Vi ska' dansa tills solen rinner opp!
Vi ska' dansa och hoppa,
Ty du är min lilla docka!

Under sången inkom Lisa med en bundt tidningar, de tre Aftonbladen som posten två gånger i veckan medförde från hufvudstaden.

— Åh, stackars Nicke, att han ger sig ut i sådant väder! utbrast fru Borg.

— Hvem skulle väl annars ha kommit hit med

postväskan, invände Lisa i det hon lade tindningsbunden på soffan. Det är inte värre för honom än för Anders och Brunte som också måste ut.

— Men huru har han kunnat komma vägen fram?

— Han har ränt på skidor och är ass'inte ledsen, menade Lisa. Och så bad han frun ursäkta att han ackurat inte kunde hinna fram som vanligt till middagsmålet, men i tocke ovejr . . .

— Åh ja, det ursäktar jag, svarade matmodern småleende. Låt du Nicke nu i stället få sig en god qvällsvard.

Lisa gick och åtlydde tillsägelsen.

Under det fadern roade sig med barnen, hade fru Borg vecklat ut ett tidningsblad. Notiserna om födda, gifta och döda hade för henne föga intresse, då hon icke kände någon utom sin hembygd. Hufvudstadens offentliga nöjen genomögnades. Den ledande artikeln bestod hon icke ens ett ögonkast, och hon var redan inne på bladets tredje sida, då under rubriken *Finland* hennes blick träffades af ett namn, hvilket icke sedan åratal nått hennes öron, ett namn som hon längesedan bannlyst ur sina tankar, men hvars blotta åsyn nu dref blodet till hennes kinder och kom hennes hjerta att skälfva. Hon förmådde dock betvinga sin häftiga sinnesskakning och läste följande:

"Wasa den 12 dec. 18—. Inom vårt samhälle har i dag timat en sorglig tilldragelse, ett dödsfall, som väckt allmän betörtning. Förre kronofogden Petrus Rosengren har i sinnesrubbadt tillstånd afhändt sig lifvet. Alltsedan den för elfva år sedan timade stölden, då hans biträde, skrifvaren Carl Fredrik Wexer, rymde med hela uppbördskassan, utgörande 20,000 mark, har mannens lynne varit svårmodigt. Under sista året öfvergick så småningom hans mjeltsjuka till fullkomlig sinnesrubbning, till dess han slutligen i ett anfall af förtviflan hängde sig. Rosengren, hvilken före den timade penningestölden var en både välbergad och aktad man, såg all sin egendom utmätas och förskingras till betäckande af skulden åt statskassan. Som egendomen räckte till att fylla bristen och mannen var väl känd, lade ortens myndigheter sig ut för honom så att han undslapp fän-

gelse. Det kunde också bevisas att han ingen delaktighet hade i stölden. Förlustig tjensten, försökte han såsom skrifvare försörja hustru och barn. Men hans kraft var bruten, han förmådde aldrig återvinna sin forna arbetsförmåga. I sin bedröfvelse började han äfven att dricka, troligen för att dermed söka döfva bekymren, och nu gick det alltmera utför år från år. Han efterlemnar en sjuklig enka och sex barn i de mest torftiga omständigheter. De tre äldsta barnen hafva fått anställning hos välvilliga menniskor, men för de små måste den allmänna välgörenheten anlitas, ty hvad förmår en sjuklig, af ödets slag så hårdt pröfvad moder att göra för dem! Man har också redan gått i författning om att medelst listor samla något för moderns och barnens uppehälle. Apotekaren, postmästaren, finske handlanden Krogius och ryske handlande Toropoff hafva benäget åtagit sig att emottaga insända bidrag. Spaningarna efter den förrymde brottslingen, hvilken vållat en aktad familjs undergång, hafva som man vet varit fruktlösa. Det har visserligen uppgifvits och äfven konstaterats, att den samvetslöse bedragaren aflidit i Hamburg, men mystiskt förefaller det likväl, att intet af de stulna penningarna funnits igen bland han qvarlåtenskap. Allt hvad Wexer lemnade efter sig bestod uti en nattsäck, innehållande några temligen slitna klädespersedlar, en omständighet som kastar en svår skugga på en i Wexers sällskap sedd reskamrat, Carl Johan Borg, hvilken omedelbart efter den aflidnes jordfästning begaf sig af såsom passagerare på ett amerikanskt fartyg, destineradt först till Hull och sedan derifrån till Nordamerika. Nämde Borg lärer, enligt personers utsago, hafva tillvexlat sig engelskt mynt mot finska mark hos en hamburg-vexlare."

Lik en vansinnig satt Lovisa Borg en stund efter slutad läsning stirrande på mannen, hvilken fortfarande lekte med barnen. Plötsligt utstöter hon ett hjertslitande rop:

— Wexer!

Tidningen faller mot golfvet, och hon sjunker sanslös tillbaka i soffan.

Bedöfvad af hustruns skrik, som likt ett hämdens

tjut ljöd för hans öron, mumlar Borg, förvirradt seende sig omkring i rummet:

— Hvem? Hvem kallar mig?

Der finnes dock ingen främmande inne. Han ser blott sin hustru likblek och sanslös; han ser det vid hennes fötter nedfallna tidningsbladet. Hennes hjertslitande ångestrop ljuder åter för hans öron; det förfärande namnet Wexer sargar likt tusen dödande pilar hans inre. Han rusar upp och stöter ifrån sig barnen, hvilka försagda krypa samman i en vrå af rummet. Instinktmessigt rycker han åt sig tidningen, utan att tänka på att först söka återkalla sin afsvimmade hustru till sans.

Hans blickar öfverfara ängsligt sökande bladets spalter. Hvad skulle han der finna? Slutligen träffa de den olycksbådande underrättelsen. Han läser med brådstörtad, feberaktig ifver. Håren resa sig på hans hufvud, dödsfrossa genomilar hans lemmar, de blåbleka läpparne sammanpressas, under det kallsvett betäcker hans panna, och med skälfvande stämma utbrister han:

— Himmelske Gud! *Hon* vet allt!

Och härmed har i ett nu hela hans lyckas tempel sammanstörtat till en grushög. Han står som en uppdagad brottsling inför sin hustrus ögon.

— *Hon vet allt!* upprepar han.

Hon hade ju nämt honom vid hans rätta namn.

Han ser på den likbleka, sanslösa hustrun med en blick af djup, outsäglig smärta. Han vrider i förtviflan sina händer. Han vågar ej vidröra henne, och han känner sig frestad önska, det hennes ögon aldrig mera måtte öppnas för dagens ljus.

— Numera kan hennes lif icke blifva annat än mörker och sorg, mumlar han dystert, sedan hon ej längre kan tro på mig, sedan jag ej längre vågar möta hennes rena blick, klagar han i det hans blodsprängda ögon stirra mot hustrun.

Han tänker ännu icke på att söka återkalla henne till medvetande. Han tänker endast på det förakt hon måste hysa för sin brottslige make. Han tänker på sjelfmördaren, hvars död han vållat. Han tänker på sin förlorade timliga lycka, på sina barn, hvilka en

dag skola anklaga honom för den skam och nesa han dragit öfver deras hufvuden, och han förbannar sin tillvoro. Han önskar att jorden i detta ögonblick måtte uppsluka dem alla. Han vill ej längre lefva. Han vill ej att de han eger kärast på jorden skola lefva för att erfara hans brott, dela hans skam. Han kan icke uthärda *hennes* förakt.

Den bittraste ånger vaknar i hans själ, och han utbrister:

— O, att jag kunde godtgöra! Men det är för sent, för sent! Han är död, förbannande i dödsstunden sin mördare! Ja, ja, han måste hafva förbannat mig!

— Mamma, mamma! ropa gråtande de små. Och skrämda af faderns vilda uppsyn och hemska ord, smyga de sig sakta fram ur den vrå, dit de i första förskräckelsen tagit sin tillflykt, krypa upp i soffan till modern och gömma hufvudet i hennes sköte likt två små skygga fågelungar, sökande en skyddande vinge.

Vid barnens högljudda snyftningar och varma andedrägt mot hennes iskalla händer återvaknar Lovisa slutligen till medvetande. Hon ser upp; hennes blick möter mannens. I hans förstörda utseende ligger bekännelsen om hans brottslighet. Hon ser honom hålla tidningen i handen. Hon läser brottet på hans med kallsvett betäckta panna, i hans blodsprängda ögon. Och med ett nytt fasans skri famnar hon med krampaktig häftighet om barnen, liksom ville hon skydda dem för fadern.

Han kan icke uthärda denna syn. Han störtar ut ur rummet — ut i snöstormen.

16.

Hjertats strid och frid.

— Bort, bort, tjuf, mördare! ljuder det hemskt för den flyendes öron och påskyndar hans steg.

Likt en vanvetting ilar han utan mål framåt öfver den snöhöljda marken i den kalla, stormiga vinterqvällen. Med hufvudet bart och iklädd en tunn nattrock, känner han dock icke den isande nordanvinden. Hans hufvud bränner. Han tycker sin kropp förtäras af tusentals eldslågor, dem hvarken den skarpa kölden eller de tätt fallande isflingorna förmå att släcka eller afkyla. Han rusar in i den täta barrskogen, der granars och tallars grenar hindrat snön att hopa sig i drifvor, och framåt går det, rastlöst allt vidare. Han viker undan de af snö tynda granqvistarne, tränger sig genom enrissnåren, och utan att märka det toflorna förlorats under det mödosamma trampandet i den djupa snön, skyndar han, såsom jägtades han af furier, tills han slutligen, kommen till grannens egor, ej förmår öfverstiga den nära på öfversnöade gärdesgården, utan dignar maktlös ner på snöbädden.

Medan Borg sålunda i vild förtviflan skyndat från sitt hem, har hans hustru så småningom hemtat sig från den själens domning, i hvilken den plötsliga förskräckelsen sänkt henne. Slaget hade drabbat så våldsamt — med blixtens hastighet. Hennes tankar förvirras. Att mannen är en brottsling, derom kan hon tyvärr ej längre hysa något tvifvel. Men hvem är han? Tjufven eller den som delade rofvet och sålunda gjorde sig delaktig i den brottsliga handling, som vållade en hederlig familjs undergång? Mikos ord ljuda åter klara, tydliga för hennes öron. Nu förstår hon deras mening. Han kände då hennes man! Och vid denna

tanke, som blixtsnabbt genomilar hennes själ, uppger hon ett fasans skri, dignar ned på knä och döljer högt gråtande ansigtet i sina händer.

— Nej, nej, det kan icke vara så! Min make en tjuf? Nej, nej, han måste vara den andre, den som ...

Men äfven tanken på att denne icke redligt uppgifvit den dödes qvarlåtenskap, utan behållit och begifvit sig bort med dennes stulna gods, är tillfyllest förkrossande för en rättänkande qvinna. Hon ser för sin inbillning den fattiga, sjuka enkan med sina faderlösa små, och hon ryser vid tanken på det välstånd som omgifver henne sjelf och hennes barn, ett välstånd stulet från den arma olyckliga i det främmande landet. O, huru skall hon kunna godtgöra mannens förbrytelse? Huru kunna utplåna den synd, den skam han dragit öfver sitt hem? Det svartnar för hennes blick. Hon förmår ej längre tänka redigt. Hon famnar sina små älsklingar, trycker dem lidelsefullt till sitt bröst, och på hennes bleka läppar sväfvar sakta bönen:

— O Gud, låt grafven omsluta oss alla i sitt hägn, låt oss i dess mörka famn få gömmas undan verldens bittra hån och fördömelse!

Britta, hvilken utgått från ladugården i samma ögonblick Borg kom rusande ut från boningshuset, förstod genast, då hon såg honom skynda inåt skogen barhufvad och med vidöppen, fladdrande nattrock, att icke allt stod rätt till med husbonden. Hon satta genast från sig lyktan och mjölkbyttan, skyndade efter och ropade allt hvad hennes lungor förmådde. Detta förföljande bidrog likväl endast att påskynda den bortilandes steg. Och då Britta snart nog i mörkret och snöyran förlorade honom ur sigte, fann hon det rådligast att vända tillbaka, bära in mjölkbyttan och lyktan och sila upp mjölken. Sedan detta med behörig noggrannhet och orubbligt lugn var fullgjordt och Lisa kommit ut från sängkammaren der hon slutat bäddningen, bad hon denna passa på Anders då han hemkomme och gick så sjelf in till matmodern att efterhöra huru i all verlden det stode till.

Hon fann denna sitta i soffan, blek och med glans-

lösa, stirrande blickar, slutande i sin famn barnen, hvilka högt gråtande tryckte sig intill modern.

— Herre Jes's, frun! Hvad har kommit på? utropade Britta, stannande på tröskeln vid åsynen af detta nya elände, rådvill om hvad hon skulle företaga. Herre Jes's, har fiskaln vurti kollri?

Lovisa spratt till vid tjenarinnans fråga. Hennes blick öfverfor rummet; mannen fanns ej der. Hade han flytt från sitt hem? Denna tanke återgaf plötsligt hennes själ dess förlorade spänstighet. Hon varsnar tidningsbladet som innehåller olycksposten, och med en älskande qvinnas instinkt rycker hon det åt sig och skyndar att läsa in det, liksom trodde hon sig härmed kunna dölja mannens skamm för hela verlden.

Denna handling upptog blott några sekunder. Derpå vände hon sig till Britta, ängsligt frågande:

— Hvad sade du? Har du sett herrn?

— Ja, kors! Han rusa' som en galning inåt skogen.

— Hvarför skyndade du ej efter honom?

— Det var en sak! Jag qvista' i väg allt hvad jag örka, men han bara kila undan.

— Spring in i drängstugan efter Anders! Är inte Nicke qvar? frågade Lovisa otåligt, i det hon svepte en ylleschal om axlarne, beredd att sjelf begifva sig ut.

— Anners är ju till kyrksta'n vett jag, men Nicke sku' ta sig en lur i drängstugan.

— Skynda för Guds skull att väcka honom, och låt oss alla begifva oss ut att söka!

Utkommen på förstugubron, der Lisa stod spejande efter Anders, tillsade fru Borg denna att efterse barnen, passa på när hon hörde bjellerklangen och bedja Anders genast komma efter för att hjelpa till med att söka husbonden.

Nicke var snart väckt och på benen, hvarefter han och Britta följde den ångestfullt skyndande Lovisa inåt skogen.

Hon är ej nu längre en gråtande, klenmodig qvinna. Hon känner sig ega krafter till handling. Förtviflan inger henne mod, när det gäller att förekomma en ny olycka, att rädda en menniskas lif. Hvem mäter sina

krafter i stunder af ångest? Den fasa, som isat hennes bröst vid upptäckten af mannens brottslighet, öfvergår nu i en förtärande oro för att också han skall blifva en sjelfmördare eller dignande af trötthet och samvetsqval finna sin död på den kalla drifvan. Brottslig eller skuldfri, är han dock hennes make, hennes barns fader. Ömheten i hennes hjerta är ej slocknad. Hon väger ej längre mannens skuld; hon blott fruktar för hans lif, och denna oro bevingar hennes steg. Hon hade lockat gårdshunden med sig i förlitande på dennes förmåga att vädra husbondens spår. Men spåren äro öfversnöade.

De sökande irra fruktlöst af och an. Slutligen upphör yrvädret, men kölden tilltager nu i fruktansvärd styrka.

Snön gnisslar under deras fötter. Himlen klarnar; otaliga stjernor tändas öfver deras hufvuden och blinka fram mellan tallarnes snöhöljda kronor och granarnes snötyngda grenar. Månen träder fram och upplyser plötsligt den kort förut i snödunkel insvepta nejden. Hvad är det? Vädrar icke hunden der ett spår? Jo, jo! Han kommer springande tillbaka, viftande med svansen och högt skällande. Det är ett gladt skall. Han uppmanar dem att följa sig — och de följa. Lovisa är den första som på afstånd varsnar en mörk, lång strimma på en slät snöplan. Hon ser hunden med snabba språng ila dit fram, och skyndar efter.

Då hon hinner fram till gärdesgården, ser hon mannen ligga der stelfrusen och hunden ifrigt sysselsatt med att slicka husbondens blåa läppar.

— Är du död! utropar hon, knäböjer vid hans sida, fattar hans kalla händer för att värma dem vid sitt bröst och lutar sitt öra mot hans ansigte för att lyssna om han ännu andas.

— Nå, Herren vare lofvad! utbrister Britta, hvilken med Nicke skyndat efter. Bara vi örka släpa hem'en, kan nog lifhanken ännu sitta qvar i kroppen. Se så, Nicke! Tag du i bena'! Jag sköter hufve't jag, bara frua lagar sej ur väja.

Lovisa vill ogerna lemna sin plats vid mannens bröst. Hon tror sig förnimma en svag rörelse då hennes

öra hvilar mot hans läppar, och hon vill med sin varma andedrägt försöka väcka honom till lif.

Men Britta tager kommandot på platsen. Hon reser kraftigt upp matmodern i det hon säger:

— Var nu förnuftig, frua, och hjelp oss hellre att knoga hem med'en! Jag tyckte nyss att jag hörde bjellerklang, så vi ha nog Anners här i rappet, och se'n ska' det gå. Se hur Lurfven skuttar, viftar på svansen och vill hemåt! Djuren ha mera förstånd än menniskorna i dylika fall. Han begriper att husbond' lefver, han! Se så, i väg nu!

— Han lefver! återljuder det i makans hjerta, och glömsk af den bittra ångest, de själsmarter hon nyss genomlefvat, anstränger hon sig för att hjelpa till med hembärandet.

Lyckligtvis möttes de snart af Anders, hvilken, då han vid hemkomsten af Lisa erfor hvad som händt, genast gaf sig af inåt skogen med Brunte spänd för en stor vedkälke. Det var denna hjelp Lurfven vädrade. Den kom också i hög tid.

En stund senare låg Borg, till det yttre litlös, på soffan i sitt rum.

Med samfälda ansträngningar lyckas man omsider att åter bringa mjukhet i de stelnade lemmarne. En fjäder föres af och an öfver de kalla, hårdt sammanpressade läpparne. Slutligen röres den af ett matt andedrag. Det af kölden stelnade blodet börjar sakta pulsera i ådrorna; en lifaktig färg utbreder sig öfver de blåbleka dragen. Nu öppna sig läpparne; de glanslösa, stirrande ögonen få uttryck. Ett djupt andetag frampressas plötsligt ur bröstet. Han ser upp, och hans nyvaknade blick möter hustruns, hvilken med hoppfull bäfvan följt hvarje skymt till återvaknadt lif och i detta ögonblick strålande af glädje lutar sitt hufvud mot hans och trycker en kyss mot hans läppar. De krusas af ett leende. I denna stund skymtar intet af det senast förflutna för hans ur domningen väckta själ. Han ser sin hustrus ögon kärleksfullt blicka sig till mötes, hennes kyss värmer hans läppar, han hör hennes ömma tilltal, och hans bröst vidgar sig, fyldt af en onämbar sällhet.

Det var för Borg en stund af lycksalighet, ur hvilken han sedan mången gång i mörka stunder önskade att han aldrig uppvaknat till fullt lif och medvetande.

Matt och kraftlös slöt åter den räddade sina ögon. Men det var icke dödens hemska dvala som tyngde ögonlocken; det var en styrkande, lifgifvande sömn, som nu infann sig med löften för den olycklige om förnyade krafter både till kropp och själ.

Triumferande öfver det räddningsarbete, som förnämligast hon utfört, bad nu Britta, sedan hon öfvertygat sig om patientens lugna sömn, sin matmoder vara förnuftig och taga sig en stunds hvila.

— Lisa, menade hon, kan godt vakta inne hos husbond' till dess doktorn hinner hit. Anners har redan farit sta' att hemta honom.

Då matmodern tycktes tvekande dröja, tog Britta henne vid armen i det hon sade:

— Käre mej! Kum nu! Ho' ä' ju blek som döden och ser så ynklig ut, att ho' alri' hänger ihop till morgondagen, om ho' inte tar sig en hvilostund.

Och derpå förde tjenarinnan matmodern utan vidare krus in i sängkammaren, der barnen, omedvetna om det slag som drabbat dem, sofvo oskuldens fridfulla sömn.

— Så ja, lägg sej nu i godan ro! Lisa och jag ska' nog sörja för husbond'. Det var ju en Guds välsignelse att det gick som det gick!

Och dermed lemnade Britta rummet.

— Guds välsignelse! eftersade Lovisa i det hon satte sig vid den sofvande gossens bädd och, liksom vaknande ur en dröm, såg sig omkring med oroliga blickar. Nej, nej! Guds välsignelse omhuldar ej längre detta hem. Guds förbannelse har träffat oss. Ve mig! Ve eder, mina älsklingar! utropade hon i det hon förkrossad nedsjönk på knä och stödde sina hårdt sammanknäpta händer mot gossens bröst, ären i komne till verlden blott till skam och vanära?

Vid moderns häftiga rörelse och utrop vaknar gossen, och då han ser henne lutad öfver sig, klarnar hans blick; han sträcker leende ut armarne och säger:

— Mamma! Du hörde inte på min aftonbön i qväll

då jag bad Gud bevara pappa, mamma, syster, mig sjelf, fattiga barn och alla goda menniskor.

Den ångest, som sammanpressat moderns bröst vid tanken på att faderns brott och vanära skulle komma att vidlåda barnen, upplöste sig vid den milda barnastämman i en flod af tårar, välgörande och lindrande för det svidande hjertat.

Hon grät stilla, lyssnande till de böner den lille med barnets fromhet fann sig så nöjd att ännu en gång få upprepa då mamma hörde på, och sedan gossen slutat bad hon sjelf andaktsfullt en brinnande bön till Gud om styrka att förmå bära de pröfningar henne förestodo.

När Britta tidigt om morgonen sakta i strumplästen tassade in i sängkammaren för att underrätta matmodern om doktorns ankomst, fann hon henne slumrande med hufvudet lutadt mot lille Jannes bädd.

20.

Bekännelsen.

Läkaren var den samme gamle hedersmannen Örling, hvilken åtta år tidigare vårdat Lovisa under den svåra nervfeber hon då hade att genomgå. Lika kry och godmodig som på den tiden, återse vi honom nu i den tidiga morgonstunden, sittande vid Borgs sjuksäng, uppmärksamt lyssnande till patientens pulsslag.

— En svår förkylning — kastat sig åt hjernan! — Besynnerligt! I förrgår frisk och kry — en kroppskonstitution af jern! Huru i allan tid har detta tillgått? frågade läkaren Britta då hon, utan att först väcka matmodern, förde honom in till den sjuke och tillsade Lisa att gå ut i köket och passa på om frun vaknade.

— Jo, si, herr doktor, det är som så, att herrskapet

visst måtte ha något obytt sinsemellan, för si frun satt qvar inne i rummet, då husbond' kom som en galning utrusande på gården och sprang barhufvad till skogs.

— Men hvad skulle ha föranledt en så häftig tvist? Hon är ju sjelfvaste fromheten, mumlade doktorn.

— Ja si, den som det visste! Lisa sa' att de sutto kontanta midt emot hvarandra när hon kom in med tidningarna, och strax derefter . . .

— Aha, der ha vi det! utropade doktorn. Men ögonblickligen ångrande sitt utrop, fortfor han: Gå varligt in till din matmor och säg till att jag är här och önskar tala med henne! Troligen behöfver hon lika mycket som han min hjelp, mumlade han derefter.

När Britta gått satt han en stund sorgset stirrande på Borg, öfver hvilkens feberheta läppar osammanhängande ord då och då utstöttes.

— Jaså, sade doktorn halfhögt för sig sjelf, hon har läst hvad som stått i tidningen, och hon vet nu att hennes make är en brottsling. Arma qvinna! Ja ja, att det aldrig stått rätt till med dig, fortsatte han med en ogillande blick på Borg, det anade jag genast. Och bäst vore om du ginge dina färde med ens. Men ett menniskolif, huru uselt det än må vara, får icke förspillas. Läkarens pligt är blott att rädda hvad räddas kan, lifvet, om också lifvets lycka är borta.

Han lutade sig derefter intill den sjukes öra och sade hårdt:

— Wexer!

— Hvad? Hvad vill du mig, Lova? Kalla mig inte så! bad denne jemrande under det ångestsvett perlade på hans panna.

— Jo, jo! Kunde tro det! Han är nog den rätte under ett antaget falskt namn, mumlade åter läkaren. Månne hon, det fromma lammet, när hon sett sig bedragen i sin tro på mannen, slutligen tagit mod till sig och sagt honom sanningen? Herren allena vet huru allt detta skall slutas.

Lovisas inträde i rummet gjorde ett afbrott i hans tysta betraktelser. En pröfvande blick på den sorgsna

förgråtna makan, hvilken han visste ständigt ha varit en älskande, fromt undergifven hustru, öfvertygade dock snart läkaren om att icke några hårda ord från hennes sida framkallat katastrofen.

— Här står illa till, fru Borg, sade han derpå, vänligt gående henne till mötes.

— Ja, mycket illa! svarade hon med klanglös stämma.

— Huru är det med lilla vännen sjelf? lydde hans andra deltagande fråga.

Lovisas hand darrade konvulsiviskt i hans och med ett: Gud hjelpe mig och oss alla! vacklade hon och sjönk gråtande till den gamle mannens bröst.

— Jaså, jaså, kära barn! Vi ha tårekällan öppen. Nå, då är ingen fara för handen. Om Gud den ena stunden risar, ser hon, lisar han nog den andra. Ja, kära barn, vi måste alla vara beredda på att förr eller senare nödgas bära motgångens och pröfningens tunga kors.

Och den hårdt pröfvade unga qvinnan bar också sin olycka med tåligt, ödmjukt sinne, ehuru lidandet stod i djupa drag tecknadt på hennes bleka, afmagrade anlete. Hon satt en trogen sjukvakterska vid mannens sjukbädd dagar och nätter och var outtröttlig i sina omsorger för honom. Fruktan och ömhet voro härvid mäktiga driffjedrar att upprätthålla krafter och vilja.

Hon hade på doktorns inrådan låtit omkring sjuksängen uppsätta sparlakan, på det ingen obehörig skulle se den förändring den sjuke undergått. Hans hittills så omsorgsfullt vårdade mörklockiga hår hade under sjukdomen börjat undergå besynnerliga skiftningar från svart, grönaktigt till eldrödt — dess naturliga färg.

— Det är han! utbrast hustrun förfärad, då hon varsnade denna förändring. Det är han! Wexer! O Gud, du pröfvar hårdt din tjenarinna!

Intet tvifvel återstod henne numera. Sanningen framträdde dag för dag i hela sin bittra nakenhet. Miko

hade känt honom från den tid brottet begicks. Straffångens ord stodo nu med outplånlig jernskrift inristade i hennes själ. Hon hörde dem ljuda likt afgrundens skrän, och hon darrade af fruktan att äfven få höra anklagelsen upprepas af andra. Var hans skam äfven känd af andra? Var hon den enda som låtit sig föras bakom ljuset, som icke velat lyssna till de varningar henne gifvits? Svågerns ovilja var henne nu förklarlig. Men hvarför hade denna ovilja på senare tider förbytts i vänlighet? Hvarför? Förlåter icke Gud den syndare som sig omvänder och bättrar? Skulle då menniskorna vara oförsonligare? Att Borg bittert ångrat sin förbrytelse, derpå kunde hon icke tvifla; ej heller borde hon tvifla på att förlåtelse skulle följa på ångern och godtgörelsen; ty de stulna penningarne, samvetspenningarne, måste återbäras. Detta var hennes beslut, som hon kände sig fullt öfvertygad om att mannen delade. Hvad vore dem fattigdomen? En lisa mot att äta det stulna brödet! Då mannen nu låg på sjukbädden, sväfvande mellan lif och död utan förmåga att kunna handla, var det ju hennes pligt att handla i hans ställe.

— O, att jag kunde återsända dem allt! suckade hon. *Allt!* upprepade hon smärtsamt. Allt som de förlorat kunna de arma icke återfå. Grafven återgifver icke hvad den fått i sitt sköte.

Några dagar före jul hade Borg — vi vilja kalla honom vid detta namn, som han bar intill sin död — erhållit söderifrån ett rekommenderadt bref, innehållande 3,000 riksdaler, dem han sagt henne vara sista återstoden af hvad han haft att lyfta efter sin aflidna faster, mamsell Beata Johanna Borg. Dessa penningar hade Borg ännu icke hunnit placera, d. v. s. låna ut mot en temligen hög ränta. De funnos ännu i den chiffonierlåda, dit han vid mottagandet lagt dem. Hon såg häruti en försynens vink, ett medel till början af godtgörelse.

— Doktor Örling! sade hon en dag till denne, under det de sutto vid sjukbädden sakta samtalande och medan Borg i stilla yrsel frammumlade otydliga ord och osammanhängande meningar, Doktor Örling! Jag

har en bön till er, den jag hoppas ni som en gammal vän ej nekar att uppfylla.

— Kan jag, nog vill jag, lydde svaret.

— Det pågår i staden Vasa en insamling för en fattig enka med sex barn, sade hon ansträngande sig att synas lugn. Jag ville också gifva min skärf.

Doktorn spratt till då hon nämde Vasa. Han förstod att det gälde kronofogden Rosengrens enka.

— Mycket riktigt! Med största nöje! svarade han i det han tog sig en väldig pris ur sin lackerade snusdosa.

— Här äro penningarne, sade hon i det hon lemnade honom ett större brefkonvolut innehållande fyra smärre. Jag har delat summan så att den kan sändas åt fyra håll. De uppgifna adresserna stå antecknade på hvarje omslag, och påskrifterna kunna ju omvexlas såsom: "Till enkan Rosengren och de faderlösa små" eller "Till enkefru Rosengren och hennes oförsörjda barn" eller huru ni för godt finner, bäste doktor, blott penningarne komma fru Rosengren tillhanda och att det icke ser ut såsom komme allt från samma håll.

— Men, min bästa fru Borg, sade doktorn villrådig huruvida han vågade åtaga sig denna kommission, summan är allt för stor, och jag förstår mig föga på penningetransaktioner.

— Ni kan rådgöra med handelsman Nilsson; han är en gammal vän till mig — till svågers hus, rättade hon sig.

— Jag vet, jag vet! Friade till lilla vännen när han var skrifvare hos lagman Kars. Men si, han var för ful!

En flyktig rodnad öfverfor Lovisas insjunkna kinder, och hon sade:

— Nilsson är en hedersman. Vänd er till honom och bed honom hålla saken hemlig! Ingen annan får veta om denna penningesändning, ingen, hör ni det, bäste doktor.

— Men jag upprepar ännu en gång: summan är för stor. Hvad skall er man säga, när han, vill Gud, tillfrisknar?

— Han skall tacksamt gilla min handling och — sjelf sända mera, höll hon på att tillägga men hejdade sig och sade: äfven tacka den som hjelpt mig att utföra en god gerning.

Doktorn framkastade ännu några invändningar, men fru Borg lät icke rubba sig i sin föresats. Penningarne afsändes till behörig ort. Så glad har väl aldrig någon känt sig öfver att erhålla en dylik penningesumma, som Lovisa öfver att blifva den qvitt.

Barnen hade lagmanskan tagit till sig på Karstorp. Då Lovisa aldrig ville mottaga några besök och ständigt lät helsa det doktorn sagt, att den sjuke måste hållas i stillhet och ej oroas af främmande personers närvaro, blef det slutligen blott genom tillfälliga budsändningar man underrättade sig om Borgs sjukdomstillstånd, hvilket fortfor att vara oroande. Artikeln i Aftonbladet hade väckt ett nedslående uppseende, men icke ledt till någon vidare följd, än att de för Borg en gång besvärande gissningarne åter fingo en viss fart och betydelse. Ingen nändes dock högt yttra sin förmodan, dels af undseende för lagmannen, dels af ömkan för det elände, som man visste råda på Fågelnäsudde.

Och dessutom var ju en så lång tid förfluten sedan brottet begicks, resonerade mången. Ej heller visste man rätt huru med saken förhölle sig, då Wexer, den egentlige brottslingen vore död, såsom det uppgifvits i tidningen.

Lagmannen var icke den som längre tviflade. Han såg i Borg den rätte mannen, den brottslige, förrymde Wexer. Han hade gjort sig underrättad om att den verklige Borg som en fattig, utrucklad sälle med två tomma händer begifvit sig från hemlandet. Och han var fullt öfvertygad om att det var denne som under namnet Carl Fredrik Wexer jordats i främmande land. Äfven hade han fått kunskap om att den föregifna slägtingen var ett äldre fruntimmer som aflidit utan att efterlemna någon förmögenhet.

Från den stund lagman Kars kommit till denna öfvertygelse fann han ej längre någon trefnad eller ro i

det samhälle, der han dittils framlefvat den bästa delen af sitt lif. Han sökte och erhöll en ledig domsaga inom sin hembygd, det bördiga Östergötland.

— Frun tar lifvet af sej, och nog tyckes det som Lisa och jag borde kunna duga till att aflösa hvarandra, så att frun någon natt kunde få sofva i ro bortnas i sängkammaren!

— Det har ingen fara med mig, kära Britta! Jag vakar inte ständigt, och när jag får sömn, sofver jag lugnast härinne.

— Sittande på stolen! Jo, det var visst en hvila det! Fru lagmanskan och mamsell äro så öfver sej gifna. De ville så gerna hjelpa frun med att vaka nå'n natt, och fru Grave sa' också, när hon var här i onsdags, att jag skulle helsa frun . . .

— Nej, nej! afbröt matmodern häftigt tjenarinnan. Jag behöfver ingen hjelp. Der Gud pålägger bördan, ger han oss också krafter att bära den. Jag vill till det sista uppfylla min pligt. Du hör ju att husbond' är lugn och stilla blott när han får hålla min hand. Huru skulle jag då nännas att gå från honom för flera timmar?

Det var också fallet att, när den sjukes feber och yrsel ibland tilltogo i allt för betänklig grad, fanns intet annat medel att lugna honom än hustruns närvaro, att hon höll hans händer i sina, lutade sitt ansigte intill hans, att han förnam ljudet af hennes smekande stämma, fick känna fläkten af hennes andedrägt. Ingen annan än hon kunde heller förmå honom att intaga de föreskrifna medikamenten eller att förtära ens en dryck vatten.

En afton fann doktorn vid ett af sina besök på Udden Lovisa så medtagen och ur stånd att längre hålla sig uppe, att han förklarade det vara hennes pligt att söka några timmars hvila, så framt ej äfven hon skulle nedläggas på sjukbädden. Och hvem skulle då

vårda hennes man? Hvad skulle det då blifva af honom?

Detta argument segrade. Lik ett hjelplöst barn lät hon sig af Britta föras bort till sängkammaren, der hon snart nog, utmattad af själs- och kroppsansträngning, tungt insomnade.

Doktorn hade lofvat att denna natt i hustruns ställe vaka hos den sjuke.

Borg tycktes sofva djupt då hon lemnade rummet. Men plötsligt vaknar han; ögonen äro blodsprängda, och hans stirrande blick möter icke denna gång hustruns magnetiskt lugnande, utan läkarens, hvilken lutat sig fram för att lyssna till den sofvandes andetag. Denna syn tyckes reta den sjuke, som med ett vildt ski utstöter:

— Ja så, du är kommen att draga mig inför rätta! Der, Pekka! Tio mark, om du tiger! Skjutsa mig genast fram till nästa håll, eller dödar jag dig!

Under dessa ord perlade stora svettdroppar utför hans panna. Doktorn fattade hans hand för att räkna pulsslagen, men han ryckte den våldsamt åt sig skrikande:

— Du hotar, du vill gripa mig!

Derpå reste han sig upp, och stödjande sig på ena armbågen fortfor han:

— Det var ett förfärligt tungt skrin! Det borde du ha fått i din skalle! Så här, ja! Der nere i träsket kan det ligga till domedag, utan att någon hittar det.

Doktorn satt andlös lyssnande till hvarje ord.

— Jaså, min gubbe! fortsatte den sjuke i det ett sataniskt löje spreds öfver hans tunna läppar. Sa' du att hustru din ligger i själtåget? Jaha! Far du hem! Jag kommer efter med uppbörden. Ha, ha, ha! Du säger att du inte törs fara genom natten med penningkistan, din fege stackare! Men jag törs, jag! Jag är inte rädd för tjufvar och rånare. Ha, ha, ha! Det kan jag vara sjelf, jag.

Hans hufvud föll härvid tungt tillbaka mot kud-

den; ögonen slötos, och han mumlade några osammanhängande ord.

Britta hade under tiden kommit in utan att doktorn märkt det och satt sig på en pall vid kakelugnen. Hon ville vakta ut den halft nedbrunna brasan och äfven vara till hands om doktorn kallade på henne. Skrämd af husbondens besynnerliga ord, förblef hon sittande orörlig som en bildstod.

Borg vaknar åter upp ur sin domning, slår med armarne kring sig och utropar:

— Kurage! Ett duktigt knifstygn i armen och en skåra i handen! De skola tro att jag blifvit öfverfallen och rånad. Se till att jag ej förblöder! Knyt näsduken hårdare, din sate! Packa dig nu i väg! Hästen hittar nog hem med kärran. Kom ihåg, du har intet medvittne, du kan inte anklaga mig! Jag kan lika gerna få folk att tro dig vara gerningsmannen. Hu, då! Mitt hufvud bränner. Men det var ett godt kap — tjugutusen!

Den med menskligt elände förtrogne gamle läkaren kunde ej motstå lusten att söka fullkomligt förvissa sig om patientens identitet. Han lutade sig framåt och sade skarpt:

— Wexer!

Den sjuke spratt till och fixerade läkaren med ett vanvettigt uttryck i sin blick. Det måste ha funnits något drag i doktorns ansigte som erinrade om den aflidne kamraten, ty han sade efter några sekunders tystnad:

— Jaså, det är du, Kalle Borg. Sof du i ro! En rucklare mer eller mindre i verlden är likgiltigt! Konjaksbuteljen, jag bjöd dig på, gjorde susen. Du säger dig ha en moster att ärfva, men att gumman Beata är seg som Hins mamma! Sitt inte här och stirra på mig, din eländige skurk, som inte tålde mer än några konjakar, så att jag skulle få bevär med begrafningen! Jag hade gerna bestått dig dubbel ranson, om du väntat till dess vi kommit ut på hafvet. Det gömmer bäst sina offer. De gå inte igen och spöka de! Hedersknyffel! Din död kom mig likväl bra till pass! — Bara inte den der

kanaljen Pekka kommit! fortfor den sjuke i det han for med handen öfver sin svettiga panna. Skynda Pekka, skynda till skutan! Ro, ro för himlens skull! Der har du pengar! Hej, hvad det går utför backarne! Räddad öfver gränsen! I hamnen! Nu får jag ju ro!

Och den sjukes hufvud föll åter ned mot kudden. Han somnade.

Brottslingen hade sålunda i yrseln bekänt allt. Och det inför två vittnen, ty i detsamma utstötte Britta ett stönande:

— Åh, herre Jes's! Var det husbond' som halp Miko sta'?

— Men hon tiger, menniska, med hvad hon hört! Vid din eviga välfärd, låt aldrig ett ord härom gå öfver dina läppar! röt doktorn barskt, i det hans gråa ögon gnistrade, och han rätade upp sig med en bister min.

— Åh, herre Jes's! stönade Britta gulblek af förskräckelse. Jag tror att doktorn också blifvit besatt! Men nog ska' jag ha vett att tiga.

Vi vilja med några ord fullständiga den sjukes bekännelse.

Född i Ronneby af fattiga föräldrar, hade han från barndomen varit af ett dolskt lynne, illa ansed af kamrater och några gånger öppet tilltalad och straffad för snatteri. Efter föräldrarnes död, innan han ännu uppnått femton års ålder, kom han medellös ut i verlden. Han berömdes öfver allt för flit och en vacker handstil, men förde i öfrigt ett vildt lif, spelade, var ofta invecklad i slagsmål och misstänktes ett par gånger för delaktighet i stölder. Vid några och tjugu års ålder kom han som sjöman öfver till Finland, men öfvergaf detta yrke och erhöll för sin vackra handstil plats såsom skrifvare. Under flera års tid förde han ett stilla, arbetsamt lif. Af sin hederlige principal, kronofogden Rosengren i Wasa, hade han förstått göra sig verkligt afhållen, hvarför ock denne under en embetsresa

då han genom ilbud hemkallades till sin lifsfarligt sjuka hustru, anförtrodde åt sin skrifvare Wexer att komma efter med hela uppbördskassan. Fogden vågade icke resa genom natten på den glest bebodda trakt, der han och hans biträde befunno sig, medförande en så stor summa penningar. Det är möjligt att Wexer sedan några år allvarligt hade föresatt sig att afhålla sig från sitt forna dåliga lif, men att frestelsen blef honom öfvermäktig, då han såg sig anförtrodd med en så stor summa penningar, eller ock hade han endast med beräknad klokhet inväntat ett gynsamt tillfälle att rikta sig. Nog af, han lemnade gästgifvaregården, der han lofvat dröja öfver natten, ett par timmar efter det fogden afrest, och åtföljd af endast en mycket enfaldig skjutsgosse, Pekka, densamme vi i Barrträsk lärt känna under namnet Miko. Genom hotelser och mutor hade Wexer förmått skjutsgossen att hjelpa sig med att sänka kassaskrinet i ett kärr, sedan han tillegnat sig penningarne. Han kände dessutom till att Pekka afvikit från sin förra husbonde och skrämde så upp ynglingen med det straff han påstod förestå denne, att den enfaldige stackarn fann sig nöjd med att få tjugu mark, lemna häst och kärra i sticket och rymma sin kos. Sjelf återvände Borg till Wasa, der han föregaf sig ha blifvit rånad och plundrad på öppen landsväg af två karlar, dem han misstänkte hafva stått i förbund med skjutsgossen. Han hade skurit sig i armen och handen för att göra sin berättelse trovärdig. Han blef också i början trodd. Det föll ingen in att misstänka den arbetsamme, stille svensken. Men då denne några dagar senare erhöll i uppdrag att utföra en förrättning i en närgränsande stad och han derifrån hvarken återkom på utsatt tid eller vidare hördes af, började man ana rätta förhållandet. Pekka blef några månader efter uppbördsstölden häktad såsom lösdrifvare och förpassad till närmaste länshäkte. Vid förhöret afgaf nu denne en bekännelse om huru med stölden tillgått. Fogden miste tjensten och blef ruinerad. Hvad åter Wexer beträffar, lyckades det honom att undkomma de finska myndigheterna. Under det i Hamburg sedermera antagna nya namnet känna vi hans sällsamma

medgång intill den dag hans eget samvetes dom tycktes ha brutit hans, såväl kropps- som själskrafter.

21.

Krisen.

Det rådde en stunds dödsstillhet i sjukrummet. Den sjuke sof lugnt; febern tycktes liksom genom ett trollslag hafva lagt sig. Britta satt tyst och skälfvande af ångest på pallen vid kakelugnen, doktorn stilla begrundande vid sjukbädden, tillbakalutad i en stol, men med blicken sorgset fäst på sin patient.

— Ja, Gud gifve dig ro, du arme, förtappade syndare! Gud gifve du snart nådde hamnen, den verkliga hamnen för allt själens lidande! suckade han helt sakta, upprepande Borgs sista ord. Här förestår mycket elände om han skulle bli upptäckt, fortsatte doktorn sina tysta betraktelser. Och är det icke min skyldighet att angifva brottslingen? Nej, nej, för läkaren äro de ord patienten yttrar under yrseln detsamma som den ångerfulles bikt för den katolske presten. Dessutom, hvarför draga inför verldslig domstol den syndare, som tyckes vara utsedd att snart stånda till ansvar inför en högre domare? Den arma hustrun! Allt hvad jag nu fått höra har han troligen mer än en gång upprepat i hennes närvaro. Arma hustru! Väl att vi hållit alla besökande från sjukrummet!

Doktorns förmodan att Lovisa fått höra dessa feberfantasier, om ock i en mera osammanhängande form, var tyvärr allt för sann. Det hade ofta händt, att han utstötte hemska skrik och hotelser eller mumlade afbrutna meningar än på finska, än på svenska, under det kallsvetten fuktade hans panna och han kastade hufvudet af och an på kudden. Än trodde han sig brottas

med en skjutsgosse, och då gnisslade namnet Pekka jemte svordomar mellan hans tänder; än pustade han och tyckte sig bära ett tungt skrin; än räknade han penningar; än vred han en snibb af sitt lakan kring högra armen och tummen för att, som han sade, hämma blodet.

Det var alltid samma fantasier, rörande sig kring samma ämne. Eget nog var det endast under nattens stillhet, som de vildaste utbrotten föreföllo, och ändå egde hustrun mod att ensam vaka. Hade icke hans fötter och ben under vandringen i snön blifvit så illa kylda, att lamhet inträdt, hade hon troligen ej kunnat reda sig med honom under de vildaste anfallen. Nu var det en lycka i olyckan att han ej förmådde utan hjelp komma ur sängen.

Då fru Borg, väckt af sin oro, omkring tretiden sakta inträdde i sjukrummet, fann hon Britta tungt sofvande sitta på pallen med hufvudet stödt mot kakelugnen och doktorn försänkt i en lätt slummer, tillbakalutad i stolen. Hon skred varligt framåt vid nattlampans dunkla sken och lutade sig lyssnande ned vid mannens bädd. Hans andedrag voro jemna och lätta, och då han kort derefter uppslog ögonen, var blicken, ehuru matt, fullkomligt redig. Ögonen slötos dock åter till förnyad sömn.

Ett sakta, gladt utrop väckte läkaren.

— Vi kunna nu hoppas, att han kommer sig, sade denne, efter att en stund ha uppmärksamt lyssnat till den sjukes lugna andedrag. Men lilla vännen måste vara ytterst försigtig, när han återkommer till fullt medvetande. Intet ord får yttras om hvad som vållat sjukdomen. Inte ett ord, allraminst om penningeförsändelsen. Han är för klen ännu för att kunna uthärda ens den ringaste sinnesrörelse. Den minsta oförsigtighet kunde framkalla en vådlig kris. Han får inte ens se barnen. De hafva det bra der de äro så länge. Jag glömde i går frambära deras helsning, äfvensom lagmanskans. Hon ville gerna komma hitöfver.

— Men doktorn sade henne väl . . .? afbröt Lovisa oroligt.

— Var lugn, vännen lilla! Jag låter aldrig i otid

någon obehörig komma in till en sjuk. Om folk visste eller ville göra sig reda för, mumlade han, huru lätt läkarens trägna ansträngningar och bemödanden, dem han med Guds hjelp sett krönas med framgång, omintetgöras af ett otidigt sjukbesök, skulle månget menniskolif bli räddadt. Att fru lagmanskan är orolig för sin syster, kan väl ingen undra på, men jag tröstade henne med att lilla vännen bäst reder sig på egen hand och hemtar styrka att hålla sig uppe af sin fasta förtröstan på en mild försyn och i kärleken till sin man, hvars lif hon med sina omsorger och sin trägna, ömma vård kanske slutligen skall lyckas rädda, bara hon får vara i fred, Jaha, så sa' jag!

Huru gerna hade icke fru Borg velat råka systern, huru välkommet skulle icke ett besök af denna varit, hade icke den gnagande oron, att brottslingen kunde upptäckas af andras ögon än hennes och läkarens, manat henne att utestänga hvarje annan från sjukrummet! Britta var den enda som måste få komma in, men hon knöt alltid först en sidenduk om mannens hufvud när de skulle hjelpas åt att lyfta honom ur sängen, och var alltid noga om att halfdunkel i sådana stunder var rådande i rummet.

Ehuru bättring inträdt och yrseln numera infann sig med allt längre och längre mellanskof, skakade läkaren dock mången gång betänkligt på hufvudet, och när fru Borg vid dylika tillfällen ifrigt frågade: Tror inte doktorn att han kommer sig? lydde svaret merendels:

— För Gud är ingenting omöjligt. Vi få väl se!

I rediga stunder talade Borg sällan, och om då hans blick mötte hustruns eller läkarens, slöto sig genast ögonlocken åter, och han förblef sedan långa stunder liggande tyst och stilla, ett rof, som det tycktes, för inre strider.

— Det går långsamt att dö, hördes han ett par gånger hviskande yttra.

En gång efter ett sådant yttrande frågade hustrun honom om han icke ville se sina barn och gifva dem sin faderliga välsignelse, innan han kanske snart skildes från denna verlden.

— Jag har ingen välsignelse att ge dem, svarade han kärf.

Hon förnyade icke frågan. En djup suck pressade sig fram ur moderns beklämda bröst.

Hade hon hittills plågats af de hemska ord, som träffade henne under mannens yrsel, led hon icke mindre nu af hans ihärdiga tystnad. Hon hade trott sig få förnimma ånger och försoning från de läppar, hon fruktade snart skulle för evigt tillslutas — men förgäfves. Intet ångerns ord förnams; intet försonande leende spred sig öfver de blåbleka läpparne.

— Låt honom vara i fred! varnade läkaren, då hon ej längre kunde för den trofaste vännen dölja sin ångest för mannens eviga välfärd och framkastade att man kanske borde tillkalla en prest. Låt honom vara! Han har nog i tysthet gjort upp sitt syndaregister med den högste domaren. Mången af oss fattige syndare förunnas det icke en så lång betänketid som han fått. Ja, var hon lugn, vännen lilla! Nog blir en salig utan att rabbla upp sitt syndaregister för en svart kaftan; det är min tro. Jag begriper bara inte, fortfor läkaren, huru han kan hålla ut så länge. Hans lifstråd måste vara spunnen af segare ämne än någon annans.

Dessa doktorns ord inneburo för hustruns öron en afgjord dödsdom. Här funnes således icke vidare hopp om helsans återvinnande. Mannens död vore numera blott en tidsfråga. Inga tårar, intet sorgens utbrott följde hos henne på denna visshet. Hon var redan luttrad i lidandets skola.

Några dagar förgingo. Kylskadorna i fötter och ben plågade numera stundtals den sjuke; eljest var han fortfarande tyst och stillsam.

En förmiddag under det hon väntade på läkaren, hvilken vid sitt senaste besök hos den sjuke betänksamt skakat på hufvudet vid pulsslagens långsamhet, satt hon ensam vid mannens bädd, en bild af den fromma undergifvenheten. Doktorn hade tillrådt henne att vika tillbaka sängomhänget och att låta dagens ljus och något luft obehindradt få inträngа i rummet genom att öppna dörren till förmaket. Detta tycktes verka välgörande på

den sjuke. Då hon efter en stund såg honom försänkt i slummer, tog hon psalmboken, hvars blad under pröfningens tid ofta fuktats af hennes tårar. Hon ville nu som alltid hemta tröst och styrka af denna trösterika vän.

Hon satt så försjunken i sin läsning, att hon icke märkte att den sjuke vaknade och att hans blick med ett sorgset uttryck hvilade på henne.

— Gif mig psalmboken, Lova! sade han och sträckte sin afmagrade hand efter boken, den hon genast gaf honom, uppslagen som hon höll den.

Hon hade just slutat läsningen af psalmen 375 och vändt bladet till en följande psalm. Med darrande händer fasthöll han krampaktigt den lilla boken och började med svag röst läsa:

»O, herre Gud, hvad har jag gjort?
Nu först jag varseblifvit...»

Mera förmådde han icke. Bladen darrade i hans hand. Han läste sakta till fjerde versen. Då föll boken mot sängtäcket, och han bad sin hustru fortsätta läsningen högt till psalmens slut.

— Jag *vill* höra slutet, sade han matt och med sänkta ögonlock. Jag behöfver höra det.

Med en stämma, den hon bemödade sig att göra fast, under det hennes hjerta slog våldsamt, läste hon psalmen till slut, medan den sjuke andaktsfullt lyssnade derpå.

— Förlåtelse! bad han, då hon tystnat, och hans matta blick sökte hennes; hans tärda hand höjdes för att få trycka hennes.

— Herren förbarme sig och låte oss återfinnas i hans salighet för att sedan aldrig åtskiljas! bad hon med hänförelsens kraft i den afgörande stund hon trodde vara kommen.

Och i det hon så bad och höll hans ena hand sluten i sina händer, såg hon ett leende glida öfver de blåbleka läpparne och ett flyktigt skimmer af glädje lysa i den blick som mötte hennes, då hon böjde sig fram för att uppfånga hans sista ord.

— Du, Lova, har förlåtit — o, då kan jag...!

Mera förmådde han icke uttala.

Hon trodde sig dock veta fortsättningen, veta att han trodde sig kunna hoppas vinna förlåtelse ätven af dem han mest på denna jorden förorättat — enkan och hennes faderlösa barn.

Borde hon icke i denna afgörande stund säga honom allt, skänka honom hugsvalelsen att till en annan verld medföra vissheten om att *de* skulle så vidt i hennes makt stode godtgöras, på det att han kunde af dem få förlåtelse och försonlighet, så att deras förbannelser ej skulle följa honom i grafven?

— Du kan dö lugnt, älskade vän! tröstade hon. Jag minnes blott din kärlek; och *de*, der borta, skola nog förlåta dig för den ånger, den godtgörelse ...

— Hvilka *de?* afbröt henne häftigt den sjuke, i det hans ansigte plötsligt erhöll ett hårdt uttryck.

— Fru Rosengren och hennes barn, svarade hustrun.

Hon omtalade derefter den penninghjelp hon sändt dem, dervid, som hon sade, hon icke endast följt *sitt* hjertas maning, utan äfven trott sig dermed gå mannens önskan till mötes, att sålunda söka godtgöra hvad i mensklig förmåga stode.

Han svarade ej. Hans ansigte förvreds af konvulsiviska ryckningar; ögonen stirrade blodsprängda mot hustrun; hans händer knöto sig krampaktigt, och bröstet häfdes af ett våldsamt stönande. Hon trodde att dödsarbetet började och nedsjönk på knä vid sängen.

Plötsligt reser han sig efter en våldsam ansträngning, halft sittande i bädden, trycker sina knutna näfvar mot hustruns skuldror och med svetten lackande i pannan, blicken vild och ett vanvettigt, förfärligt uttryck i det blåbleka ansigtet stirrar han på henne under det han hest framhväser mellan de glesa, hvita tandraderna:

— Du har bestulet mig, qvinna! Hit med pengarne! Gif mig igen mina pengar!

Ett förfärans skri går öfver Lovisas läppar. Hon förmår ej uthärda denna fasans syn. Hon ropar!

— Hjelp, hjelp!

Måttet var rågadt.

Händelsen fogade så att lagmanskan, åtföljd af sin dotter Malla, kort förut kommit öfver isen åkande till Fågelnäsudde. De stodo i salen språkande med Britta, när Lovisas genomträngande skrik nådde deras öron. Skrämda skyndade de allesammans in i sjukrummet, der de möttes af den scen vi nyss skildrat. Borg tryckte ännu sina knutna näfvar våldsamt mot den maktlösa hustrun och stirrade mot henne med ett sataniskt grin, mumlande:

— Du har bestulet mig!

Solen sken in genom förmaksfönstren och lyste på den sjukes hufvud.

— Åh, herre Jes's! skrek Britta i sin ordning. Husbond' är ju eldröd i skallen! Nu har den onde sluppit lös!

Borg såg upp, släppte sitt tag och föll med ett doft tjut tillbaka mot kudden.

— Hvad är här för satans spektakel? hördes i detsamma en stämma från yttre rummet.

Doktorn inkom. Lagmanskan berättade honom, huru de skrämda af Lovisas rop skyndat in och då funnit Borg vansinnigt hållande fast hustrun.

Doktorn anade genast, att Lovisa omtalat något som upprört den sjuke och dermed framkallat en våldsam kris.

— Ja, se att få qvinfolk att tiga tycks höra till det omöjliga! mumlade han, i det han såg efter Lovisa, hvilken stödd mot systern vacklade ut ur rummet, åtföljd af Malla och Britta, hvilka sjelfva skrämda voro måna om att få den stackars hustrun bort från sjukrummet, hvarför de förde henne in i sängkammaren bredvid köket.

Den kris eller brytning i sjukdomen, doktorn länge väntat och på samma gång fruktat, hade verkligen inträdt, utan att, som han trott, medföra död eller galenskap. Tvärtom hade den ledt till en lycklig vändning i sjukdomen, lycklig åtminstone i hans ögon som läkare. Ty huru mycket än doktor Örling också föraktade den brottsling och hycklare han visste Borg vara och derför ansåg det hafva varit lyckligast för hustru

och barn om denne hädankallats, kunde han dock icke såsom läkare annat än glädjas och känna sig belåten öfver ett räddadt menniskolif.

Malla fick fara hem för ett skicka Lisa till Udden, men lagmanskan dröjde qvar hos systern, hvilken, ett rof för den dystraste sorg, hvarken fann lindring i klagan eller tårar, utan satt stum, än stirrande framför sig, än döljande ansigtet i sina händer.

När systern en gång frågade henne om hon ville gå in till den sjuke, skakade hon på hufvudet med en skygg blick och gjorde en afvärjande rörelse med handen. Britta fick tills vidare bli sjukvakterska.

Borg föll åter i sömn, efter det han fått några rogifvande droppar, och han sof länge.

— Hans lif är räddadt, förklarade doktorn. Med honom är det inte längre någon fara. — Med henne torde det bli värre.

Han for till andra sjuka, men lofvade att återkomma mot aftonen och då stanna qvar öfver natten.

Det var redan sent på qvällen, och ännu hördes ingen doktor af. Lagmanskan fann det vara rådigt att gå in i sjukrummet för att se hur der stod till. Lisa passade på den i stum förtviflan försänkta matmodern.

Då lagmanskan inkom, fann hon Borg liggande i dvala och Britta sitta sofvande framför husbondens skrifbord, der en nattlampa spred sitt matta sken. Ett litet häfte, en "Afhandling om djefvulens listiga grasserande i menniskan", låg uppslaget framför den sofvande.

Britta hade för längesedan fått sig denna uppbyggliga skrift stucken i handen af en om hennes själs frälsning ömsint kolportör, men tills vidare icke brytt sig om att hemta några frukter af denna välvilja, utan nedlagt häftet på sin kistbotten. Efter morgonens skrämsel hade hon dock känt en åtrå att leta fram gåfvan, ty en aning sade henne, att boken möjligen innehölle några för tillfället behöfliga upplysningar i fråga om den lede frestaren. Hon trodde nu fullt och fast att denne farit in i kroppen på husbond', och hon ville veta huru fulingen skulle derifrån drifvas ut.

— Vore inte något sattyg å färde här vid lag, re-

sonerade Britta för sig sjelf, kunde aldrig i verlden husbond fått helvetesfärga på sitt hår. Ej heller hade han den der qvällen som en galning sprungit barhufvad i vinterkölden till skogs, så framt han inte varit ansatt af den onde.

Och så började hon vid nattlampans klena belysning att stafva sig fram några rader, men tröttnade snart vid det sömngifvande arbetet och försjönk i slummer.

Då lagmanskan sakta och varligt, såsom hon alltid hade för vana, närmade sig och lade sin lilla knubbiga hand på Brittas breda skuldra, flög trotjenarinnan yrvaken upp skrikande:

— Rör ej vid mig, satan, ty då klöser jag igen!

Men då hon i detsamma fick ögonen på lagmanskans blida anlete, gjorde hon en djup, tafatt nigning och tillade ursäktande:

— Herre Jes's, fru lagmanska, tocke' nöt jag var! Men se, eftersom den onde tycks ha kommit in i huset, så trodde jag att han ville bestå också mej, arma synderska, en titt.

Lagmanskan hade tagit upp och tittat på läsareskriften, och som hon gerna såg saker och ting från deras lustiga sida, småskrattade hon godmodigt och sade:

— Och så tog Britta mig för den onde?

— Ja, herre Jes's, fru lagmanska! Och värre skamsen än jag nu är, va' jag fälla'n knappast, då jag snarka' i kyrka' midsommarda'n under predikan — så kära mej, ursäkta om det låter sej göras, bad Britta ödmjukt.

— Det gör jag visst, kära Britta. Men nu ett ord, tillade lagmanskan: Britta, som är en god och förnuftig tjenarinna, yttrar väl aldrig något om sitt husbondfolk åt andra, vill jag tro? Jag skall säga henne att hvad färgen på håret vidkommer, torde det vara en följd af de starka medikament doktorn ordinerat, och det är allt klokast af oss, Britta, att vi aldrig derom knysta ett ord. Inte ens för fru Borg skola vi låtsa om såsom vi märkt det. Lofva mig att så sker!

— Ja, herre Jes's! Fru lagmanskan är då ackurat så förståndig, att hon nog vet hvad bäst är, svarade Britta trofast.

Hon bibehöll dock envist sina funderingar för sig sjelf om att inte allt stode rätt till och att aldrig i tiden medikament kunna åstadkomma ett sådant otyg som att göra svart till rödt.

Lagmanskan stannade öfver natten hos systern, och på doktorns inrådan hemtades barnen följande dagen från Karstorp. Deras åsyn smälte isen i moderns hjerta. Mannen ville hon dock ej återse.

Underliga tankar korsades i lagmanskans hjerna vid minnet af den förr svartlockige svågerns eldröda hår och skägg, och hon skref följande dag till sin, i och för sin nya domsagas tillträdande, bortreste man:

"Käre Elias! Huru bittert det än hittills förefallit mig att till sommaren skiljas från Karstorp och från syster Lova, finner jag mig likväl numera undergifvet i mitt öde och tycker det vara så godt att vi ju förr dess hellre allesamman komma härifrån!"

22.

Konvalescenten.

Efter ett långsamt tillfrisknande hade Borg kommit derhän att, ehuru kraftlös och ytterligt afmagrad, kunna sitta uppe i sin länstol. Arbeta orkade han dock ännu ej. De af hans tjenstegöromål, som icke kunde uppskjutas, sköttes tills vidare af en vikarie, landskanslisten Landström, en oansenlig person, hvilken sedan fyra års tid hopplöst friat till den rik vordna Sofi Norrbom. Hon å sin sida hade menat tro på att "numera vore hon grätten och toge inte hvem som helst."

För Borg var Landström ett oumbärligt *factotum*. De vidlyftiga lånetransaktioner, Borg i smyg börjat, ombesörjdes nu tills vidare af Landström, hvilken dervid erhöll sin lilla procent. De tretusen riksdaler Lovisa

bortskänkt hade varit ämnade att genom den sluge och smidige tjensteanden procentas ut — och nu voro de förlorade!

Britta var Borgs andra hjelpreda. Liksom fru Borg var föga sinnad att återse mannen, var han å sin sida föga hågad att återse sin hustru. För kylskadorna i fötterna, hvilka hindrade honom att röra sig, fann han sig stängd inom sitt rum. Hon med barnen vistades på andra sidan af våningen den tid hon fans hemma, ty som mannen hvarken ville se henne eller barnen, tillbragte hon numera med dem dagar och veckor hos syster Karin.

Han fruktade att något hvar redan anade hvem han egentligen var. Han trodde sig afskydd och föraktad. Men denna tro väckte ingalunda ödmjukhet i hans stolta sinne; tvärtom ansåg han sig böra möta förakt med förakt.

— Äro menniskorna mina fiender, kan jag också vara deras, var numera hans valspråk. Jag tänker aldrig blifva en beskedlig stackare inför någon, allra minst inför min hustru och hennes eländige rådgifvare, gubben Örling.

Han hade fått veta att denne ombesörjt penningarnes afsändande. Detta kunde han aldrig förlåta den välvillige gamle.

Man var i medlet af april, men ehuru det lofvade att bli en vacker och tidig vår, låg isen ännu fast och säker, så att det gick för sig att gå öfver den frusna elfven till Karsboda.

En afton, då Lovisa med barnen efter ett fjortondagars vistande derstädes hemkom, mötte henne Britta med temligen mulen uppsyn.

— Jaså, frun kom ändtligen, sade tjenarinnan allvarsamt. Jag började fundera om det skulle bli att stanna med allo der bortnas.

— När syster Karin vill ha oss hos sig, hvad har jag här att göra? svarade den tilltalade buttert.

— Frun ska' väl som matmor se till sitt hus! Inte kan det heller vara helsosamt för barnen att traska

öfver isen i köld och vårslask! Vi få väl se hur det går!

— Med barnen har det ingen fara. De må godt af moster Karins gräddmjölk.

— Må så vara! Men se bara på huru blåfrusen lill' Karin är och hör efter hur hon hostar! sade Britta, visande på det trötta, halfsofvande barnet som Lisa höll på att afkläda för natten.

Då matmodern, sysselsatt med att sjelf afkläda gossen, ingenting svarade, fortfor Britta:

— Nog är husbond' stygg — det kan ingen förneka — men inte blir han bättre med att frun rännер ute dag för dag och aldrig trifves hemma. Frun har likväl inför Gud lofvat att älska honom i lust och nöd. Besinna detta! Och nu har jag sagt min hjertans mening, talat ut såsom det anstår en kristen hvad som tyngt på mitt sinne och ber frun ursäkta min dristighet.

Fru Borg satt ännu länge tyst begrundande tjenarinnans ord, sedan denna gått och barnen voro lagda i säng.

— Britta kan ha rätt. Jag får ej vara sjelfvisk. Huru bittert än det stulna brödet i hemmet smakar, måste jag dock äta det. Jag skall ej gå från mitt hem. Jag vill försöka att vara undergifven och tålig.

Med dessa goda föresatser insomnade hon.

Följande morgon vaknade båda barnen med en svår hosta. När doktorn senare på dagen infann sig, förklarade han det vara kikhosta.

Nu var det af sig sjelf slut med vidare utflykter. Åter blef fru Borg en öm sjukvårderska.

Det stod hårdt till med de små; de hade båda blifvit genomförkylda.

Faderskärleken vaknade åter till sin fulla styrka hos Borg, då han fruktade att förlora sina barn. På hans tillsägelse flyttades de in i förmaket för att de skulle vara honom nära, och stödd emot två käppar linkade han ut på sina sjuka fötter för att sitta hos dem.

Hans retliga lynne mildrades likväl ej genom oron för de små tvärtom stegrades det, kunde man säga, genom denna motgång till ytterligare ovilja mot hustrun,

ty det var ju hon som dragit ut dem i alla väder och sålunda vållat förkylningen.

Så snart han förmådde bestod han ånyo sitt hår och den rakade skäggbotten deras konstlade svartblåa färg. Detta gaf åt hans tärda ansigte en ännu hemskare pregel, och då hustrun vid deras möte efter denna operation icke kunde undertrycka en obehaglig förvåning i blicken, hjelpte icke detta upp den störda sämjan makarne emellan.

Litet emellanåt utfor han i smädelser öfver hennes tanklösa slöseri, såsom han kallade penningeförsändningen till Wasa. Han hatade henne för denna ädla handling, hvilken i hans ögon var ett sjelfrådigt ingrepp i hans myndighet. Hans högmod och snikenhet hade härigenom träffats på det ömmaste. Han kunde aldrig förlåta henne detta tilltag.

Men hon fördrog det tåligt, fruktande att Gud skulle straffa henne med att taga barnen från henne, så framt hon icke vore en fullkomligt undergifven hustru.

— Det är för mitt oförstånd att i vinterkölden föra ut dem som jag nu straffas med att se dem lidande och sjuka, tänkte hon mången gång, bittert anklagande sin oförsigtighet.

Kikhostan, ehuru den i början visade sig hotande, öfvergick dock icke till någon svårare art, och när majsolen log in genom fönsterrutan, bad doktorn "lilla vännen", såsom han fortfarande kallade fru Borg, le den gladt till mötes, ty barnen voro nu utom all fara.

— Ja, tillade läkaren, liten Karin ser mig så kry och dugtig ut, att jag tror mig kunna lofva henne att få dansa på kusin Mallas bröllop.

Detta löfte var det mest välgörande läkemedel, han kunnat gifva. Kusin Mallas bröllop hade beständigt under sjukdomen lekt den lilla i hågen, och fruktan att ej få vara med och der bli brudtärna hade förmått henne att tåligt svälja den bittraste medicin.

Det dröjde något längre med den spensligare, klene gossens tillfrisknande, men äfven han var slutligen utom all fara.

23.

Mallas bröllop.

Midsommardagen samma år Lovisa genomgått de svåra pröfningar vi ofvan skildrat var det åter lif och rörelse på det sedan en lång tid tysta Karsboda. Det var en glad anledning som vållade detta afbrott. Äldsta dottern i huset, Malla, gifte sig med vice häradshöfding von Strömer från Stockholm. Det var deras bröllop som firades, och Barrträsks samtliga notabiliteter jemte den nära två mil från Karsboda liggande kyrkstadens herrskap voro inbjudna. Här sågos prosten, komministern och adjunkten från kyrkstaden, sockenkyrkans värde pastor Sundén, patron på Rönnå bruk och flere myndige sågverksegare, tolfmän, klockare och fjerdingsmän från närliggande socknar, alla med hustrur och barn inbjudna till det bröllop och stora afskedskalas som nu egde rum på Karsboda, ty redan i juli månad ämnade lagmannen med familj för alltid lemna orten.

— Var så obligeant, mitt herrskap, och stig in! hördes åter lagmanskan fryntligt helsa, der hon stod nigande och välkomnande på förstugubron.

Med betydligt glesnade silfverlockar, ehuru ännu icke böjd af åren ledsagar lagmannen de förnämsta fruarne in i förmaket och skakar deremellan hjertligt hand med de manlige gästerne.

— Nå, jag måtte säga! Det var då hyggligt af svåger att låta öfvertala sig, helsade den vänliga värdinnan landsfiskal Borg, hvilken nu, temligen återställd till helsan, ehuru mager, gråblek och stödjande sig mot en käpp, artigt besvarade helsningen med en handkyssning.

— Herre Gud, sådan nötskrika! Det är då alldeles förbi med hennes fägring! halfhviskades om fru Borg, då hon, ledande sina båda barn, efter mannen inträdde i sa-

len, der svågern skyndade henne till mötes och förde henne till hedersplatsen i soffan emellan hennes nåd Ulfstjerna och prostinnan från kyrkstaden.

Helsningen svågrarne emellan var temligen kylig. Lagmannen uraktlät dock icke sin pligt som värd, och ett handslag, om också knapphändigt, vexlades enligt öflig sedvana. Han hade helst sett och äfven trott att Borg icke skulle komma, men då han nu infunnit sig, måste han åtminstone för syns skull uppmärksammas såsom en husets närmaste slägting.

Detta var första gången fru Borg visade sig ute i ett större sällskap, sedan den afton hon sjelf, en glad värdinna, välkomnat ett större antal gäster i sitt hem, der olyckan följande dag så plötsligt trädde in öfver tröskeln.

Då sågs hon strålande af helsa och lycka. Och nu — huru förändrad inom den korta tidrymden af blott några månader! Hvimlet af menniskor, sorlet af röster i början nästan skrämde henne, som af nattvak och oro blifvit nervsvag. Men vänligt deltagande ord och blickar blefvo dock snart lifvande solglimtar för det sjunkna modet, det trötta sinnet. När vigselceremonien var förbi, de högtidliga talen och skålarne undanstökade och dansen i full fart, började så småningom fru Borg att till och med finna sig road, synnerligen när hon såg sin lilla smärta, ljuslockiga Karin, klädd i hvitt med ljusblått skärp och blomsterkrans på hufvudet, föras i valsen af kusin Erik, en välbeställd sextonårig gymnasist, liten till växten och knubbig, med pappas stora hufvud i arf och otvetydiga anlag att med tiden äfven få ärfva mammas goda hull. Med komiskt allvar och ett samvetsgrant iakttagande af takten snurrade det lilla paret oförtröttadt omkring innanför den krets som de äldre dansande paren bildade.

Erik ansåg sig för gammal att dansa ute i mellanstugan med de andra barnen, hvilka dit förpassats.

Fru Borg satt vid sidan af fru Grave, hvilken hade två fullvuxna döttrar i dansen och följaktligen var en intresserad åskådarinna.

— Nej, Selma! utbrast Lovisa med en min af förvåning, då ett dansande par, ett jettepar kunde man säga, blef synligt bland de valsande. Hvem är det Sofi Norrbom dansar med?

— Hennes fästman, kära du! svarade fru Grave skrattande. Har du inte hört att Sofi *ändtligen* blifvit förlofvad?

— Nej! Hvad heter han?

— Gyldenstam. Tänk så förnämt! Han är brorson till hennes nåd Ulfstjerna. Det är hon som tillstält partiet. Du har väl hört talas om major Gyldenstam på Bodom, den barske, snåle gubben, hvars äldsta dotter i fjor gifte sig med en dräng? Nu sägs det att hennes nåd varit mycket ängslig för att sonen skulle blifva lika nedlåtande i fråga om valet af maka och taga till hustru någon af gårdens tjenstepigor, hvarför hon ifrigt arbetat på, att för brorsonen Zacharias finna ett godt parti — och hon fann Sofi Norrbom.

— Stackars Sofi! Så han ser ut!

— Nå hvad det beträffar, tycker jag de kunna taga hvarandra i hand. Hans fyrkantiga, rödbruna fysionomi med plattnäsa och utstående kindknotor är ej fulare än hennes rödfnasiga långsläds anlete, och hvad längd och bredd vidkommer rår han öfver henne, hvilket ju är som sig bör. Dessutom lärer han vara en driftig landtbrukare. Unga herrskapet ämnar köpa Karsboda.

— Nej, nej, Selma! Nu skämtar du?

— Visst inte. Lagmannen vill sälja egendomen, och det är ej så godt att här på orten finna köpare som ega kontanter. Gläd dig alltså, Lova, åt att få hennes nåd Gyldenstam till granne!

Jetteparet seglade nu för andra gången mindre gravitetiskt förbi de talande. Farten var ökad. Kavaljerens långa, spetsiga frackskört beskrefvo under de hastigare svängningarna väldiga cirklar, och de regelmässiga sparkningar bakut med klacken i vädret, som han tillät sig skrämde undan de andra dansande paren.

— Se bara huru belåten fru Norrbom sitter der tillsammans med fru Brodin! fortsatte fru Grave. Hon

neg och tackade, sägs det, för äran som vederfors hennes dotter när han friade. Sofi stod bara och hörde på, huru också *hon* skulle få en Zacharias, hon som förr hennes mamma. Och så gjorde gumman och han upp att Karsboda skulle köpas in för dotterns penningar, ty den saken ville han ha bestämd innan han riktigt kunde bestämma sig för lysning och vigsel, hade han sagt.

Stackars Sofi! Det är då endast för hennes pengar, han vill ha henne?

— Det kan man väl veta. Rik eller vacker! det är för männen första budordet i kärlekens katekes.

Valsen var slutad. Damerna hade återtagit sina platser kring salens väggar. Af herrarne hade en del begifvit sig för att hemta svalka i förstugan eller ute på gården, en del skockat sig i ett hörn af salen, der en väldig punschbål omhvärfd med batterier af glas utöfvade sin dragningskraft.

Bland de af denna berusande ånga lockade befann sig herr Zacharias Gyldenstam. Efter att ha ledigt låtit några glas halka ned i sin strupe under högljudd försäkran, att en styrkedryck kunde behöfvas efter ett sådant dagsverke som att släpa kring en tungrodd fästmö i valsen, tog han sig för att mönstra de andra damerna. En stor hårlugg föll tofvigt ned mot hans låga, breda, svettiga panna, och de stora, utstående öronen tycktes enkom utspända för att uppfånga hvad som talades omkring honom, medan de djupt liggande grå ögonen, skuggade af hopväxta, buskiga ögonbryn, tycktes girigt vilja uppfatta hvarje föremål. De tjocka, utskjutande läpparne utbreddes mer och mer under de djupsinniga funderingar, som synbarligen upptogo mannen.

Åter sväljde han innehållet från ett fyldt punschglas, hvarefter han syntes fatta sitt beslut. Han stryker häftigt hårluggen ur pannan, klifver med stora steg öfver salsgolfvet rätt fram till fru Grave, gör en knyck framåt med hufvudet och frågar:

— Har frun lust att dansa nästa kadrilj med mig?

Båda fruarne rodnade först af fruktan att han hört dem under det att han styrde stegen åt det håll der de sutto, ty han hade fortfarande varit föremål för deras

anmärkningar. Men de erforo snart att deras fruktan härvidlag var öfverflödig, ty då fru Grave tillkännagaf sig vara uppbjuden till denna dans, bad han att få tinga på den nästa, hvilket beviljades.

Derpå vände han sig till fru Borg och utan att känna henne eller be fru Grave presentera sig — presentation var på den tiden en artighet, som sällan iakttogs på landsbygden — nickade han ånyo och sade:

— Kanske frun har lust och är ledig?

Dansa var hvad Lovisa Borg minst hade tänkt på eller kände sig hågad för. Men uppbjudningen föreföll henne lustig, och då fru Grave stötte henne på armbågen och sade: Säg du ja, Lova, och dansa! Jag tror, vi bli vis-à-vis, ty jag skall dansa med länsman Bahr, visste hon ej rätt hvad hon skulle svara.

— Träffadt! inföll herr Zacharias. Så, om inte hon håller sig för god ...

— Fru Borg! skyndade fru Grave sig att presentera, i det hon blinkade uppmuntrande åt sin väninna.

— Jaså! Fru Borg, hustru till landsfiskalen. Jaså! Nå vill frun?

Skrämd af hans barska uppsyn och fruktande att få höra honom yttra något sårande för mannen ifall hon nekade, samtyckte hon att dansa.

— Det var rätt, tillhviskade henne fru Grave.

Då musiken i detsamma spelade upp, jemkade Zacharias sina gröna bomullsvantar, hvilka, ehuru af största sort, ej ville räcka till för hans långa fingrar, och förde derefter sin dam i dansen.

Kadriljen slutade med "fria valet". De flesta dansande herrarne, så unga som gamla, trängdes om att få en sväng med fru Borg, hvilken nu af värmen och rörelsen i dansen återfått en frisk rodnad på kinden, ett skimmer af skönhet. Det gladde och lifvade den behagfulla, ännu unga qvinnan att se sig vara ihågkommen och afhållen.

— Det var tusan hvad frun var eftersökt! sade hennes kavaljer och beledsagade orden med ett skallande skratt, sedan dansen var slutad. Det är väl för det frun var vacker medan frun var liten, kan jag tro, til-

lade han, högst belåten åt sin egen qvickhet. Eller hvad menar du? fortfor han, då Sofi Norrbom närmade sig. När vi förra söndagen dansade "fria valet" tillsammans på Rönnå, kom inte så mycket som en katt fram och krumbugta' sej för dej. Men si, du har nog alltjemt varit dig lik, du, kan jag tro!

— Zacharias! hördes hennes nåds stämma barskare än vanligt, och med gnistrande ögon lade den gamla damen sin arm i hans sägande: Kom med mig!

Vid bortgåendet vände hon sig till Sofi, antog den älskvärdaste min hon förmådde och sade:

— Ursäkta, lilla Sofi! Din fästman tycks ha tittat något för djupt i glaset, hvarefter hon lemnade rummet med den unge Goliath.

— Gumman är mån om att behålla Sofis kontanter, sade fru Grave sakta, när båda två hade aflägsnat sig.

— Men han var bra from, som lät faster så der taga hand om sig, invände fru Borg.

— Eller också tillräckligt slug för att begripa, det han oförvarandes röjt sin brist på tycke för fästmön, och varit allt för uppriktig.

— Med hvem dansade du? frågade med mulen uppsyn i detsamma Borg, hvilken, en stund ledig från spelbordet, såg hustrun föras ur dansen af en främmande, under det han långsamt, stödd mot sin käpp banade sig väg fram till henne genom trängseln.

— Med herr Gyldenstam, svarade hon.

— Sofi Norrboms fästman, skyndade fru Grave sig att ifylla.

— Aha! Min gamla flamma är förlofvad! Lycklig den, som får en så rik hustru! sade Borg vårdslöst, vände damerna ryggen och återvände till spelbordet.

Fru Elsa Brodin satt tillräckligt nära för att kunna uppfånga Borgs ord. Hon hade aldrig, så väl för vännerna Norrboms som egen del kunnat tåla Lovisa, och var derför snabb att begagna tillfället att gifva den sistnämda en släng. Hon sade till sin granne tillräckligt högt för att blifva hörd:

— Jo, jo! Ordspråket "gammal kärlek rostar al-

drig" besannas allt litet emellanåt. Det hade nog varit en stor lycka för Borgen om han fått Sofi till hustru, så rik som hon blef, men för henne var det nog bäst, som skedt är, slöt hon med en gudsnådlig suck.

— Kom, Lova, gå vi ut en stund! Här blir så qvalmigt, sade fru Grave, hvilken sett sin väninna blekna vid fru Brodins ord.

— Hörde du hvad fru Brodin sade? frågade Lovisa, när de hunnit ut på den med träd planterade, sandade gården.

— Du måtte väl aldrig bry dig om hvad den stygga menniskan pratar? Hon är ond för det hon och mannen aldrig varit bjudna till er, samt att ni aldrig kommit på deras bjudningar.

— Tänk om hon hört allt hvad vi talade om Sofis fästman!

— Det är troligt, liksom att hon rapporterar hvarje ord åt gumman Norrbom, så nog får jag mina dufningar, tillade fru Grave skrattande. Men jag påstår ändå, jag, att Gyldenstam är så vederstygglig, att han kan skrämma folk på ljusan dag. Hans mun sällskapar ju ständigt med öronen, och de listiga, grågula lodjursögonen förefalla mig som ett par vilseledande falska fyrar, anbragta i två bergsskrefvor. Den karlen är inte from; han är elak och kommer bestämdt en dag att slå sin hustru.

— Hvem är det frun skildrar så omildt? hördes bakom dem en sträf röst fråga, och då de sågo sig om var det Zacharias Gyldenstam, hvilken, behörigen upplexad af faster Ulfstjerna, stod tätt bakom dem vid grinden.

Fru Grave spratt till och kände huru blodet steg henne åt hufvudet, men hon hemtade sig genast och svarade:

— Åh! Vi talade om karlar i allmänhet.

— Kan nog tro det, svarade han med ett listigt leende, som tydligt sade, att han visste hvem frågan gälde. Derpå vände han sig tvärt till fru Borg och tillade: Kanske ni talade om fruns man? Det påstås att

han är elak mot sin hustru. Nå, nå, en liten upptuktelse kunna qvinfolken nog tåla vid.

— Komma inte der fruarne Norrbom och Brodin? inföll fru Grave.

— Så för tusan! Svärmor och hennes hejduk! Nej pass, jag har haft nog af fasters predikan och kilar helst undan vidare, utlät sig fästmannen, i det han med stora steg vek af på en sidoväg.

— Hu då! Han skrämmer mig, den karlen. Så lågsinnad! suckade fru Borg.

— Ja, hvad sa' jag? Hade jag inte rätt i mitt omdöme?

— Stackars min Sofi! Då hon sitter en sorgsen dufva derinne och långleds efter sin fästman, är han som bäst ute och spankulerar med ett par unga fruar, tilltalade dem nu bitande den blifvande svärmodern. Hvarför släppte fruarna af fjäriln då jag nalkades? Hvart gick han? frågade hon barskt.

— Någon fjäril ha vi ej sett, endast en sprättig hök, som skrämdes af en uggla, svarade fru Grave och skyndade förbi, dragande sin väninna med sig.

Icke förbättrades det spända förhållandet fruarne emellan af detta svar.

— Nu, kära Lova, kommer du väl med det snaraste och helsar på mig sedan du ändtligen kommit dig ut och har alla friska hemma? sade under afskedstagandet från bröllopsgården fru Grave till sin väninna.

— En hustru, som uppfyller sina pligter att se om sitt hus och hem, har föga tid öfrig för visiter, skyndade sig Borg att svara i hustruns ställe.

— Alltid lika älskvärd! utropade fru Grave muntert, ehuru hon kände sig stucken af hans oartighet.

Hon kunde derför icke afhålla sig från att retas litet och gifva honom så godt tillbaka, och lutande sig intill Borg halfhviskade hon:

— Såsom en gammal flamma borde jag dock kunna

räkna på ett gästvänligt emottagande i herr landsfiskalens hus.

Borg skiftade färg. Hans hustru betraktade dem båda med synbar bestörtning.

— Allra ödmjukaste tjenare och rolig godnatt, mitt värdaste herrskap! helsade i detsamma inspektor Grave till afsked.

Sedan han, under det hustrun talade med Borgs, instufvat fem döttrar och tre pojkar i jagtvagnen, stod han redo att dit få inpassa äfven hustrun och till sist sig sjelf.

— God natt, mitt herrskap! svarade Borg.

Trött och vresig stapplade han derefter ned till båten, följd af hustrun, hvilken ledde den halfsofvande lilla Karin, och Britta, hvilken bar den fullt insomnade Janne.

Lisa var uppsagd ur tjensten och skulle åtfölja de nygifta till Stockholm. Borg hade på så sätt visat hustrun, att man måste draga in på staten och att börja med, hushålla in en tjenarinna. Han ansåg barnen numera nog stora att kunna sköta sig sjelfva.

— Dumheter! mumlade Borg, sedan han satt sig vid styret och drängen skjutit ut båten från land. Dumheter, att en konvalescent och små barn skola nödgas färdas ute nattetid!

— Du ville ju sjelf att barnen ej skulle stanna hemma, dristade sig hustrun att svara.

— Ville! Jag fick ju inte ens sjelf stanna hemma fast jag ville, snäste han.

— Inte bad jag dig fara . . .

— Nej, bevars! Du bara stälde till så att jag öfvertalades af andra. Vanlig qvinnolist!

— Det gjorde Malla glädje att få se oss, och för mig var det ett stort nöje.

— Glädje! Det kan du inbilla dig. Nöje! Jo, jag tackar. För dig, ja, men för mig . . Just härligt! Vaka och dväljas i hetta och trängsel till klockan fem på morgonen, tappa mina modiga fyrkar på spel och riskera det usla grand af helsa man återfått. Just ett härligt nöje!

Lovisa svarade intet. Hon svepte schalen om sin lille sofvande gosse, den hon höll i famnen, medan Britta skötte andra paret åror och makade lilla Karin tätt intill sig, så att barnets hufvud fick stöd mot hennes knä. Derefter blickade hon med tårfylda ögon hän mot bröllopsgården och tänkte på huru för icke fullt åtta år sedan hennes eget bröllop der firades, huru hon då som en lycklig brud färdades samma stråt hon nu med tungt sinne tillryggalade. Hon tänkte på de glada framtidsbilder, som då hägrade för hennes inbillning — huru skönt, kärleksfullt och glädjerikt hon då drömde sig lifvet!

Och nu, huru sköflad var icke framtidsdrömmen, huru bitter verkligheten! Hennes make var en hycklande brottsling; hennes käraste anhöriga stodo färdiga att för alltid lemna sitt hem, flytta långväga bort. Och detta hem — det vackra, ståtliga, kära Karsboda — skulle bli Sofi Norrboms egendom.

— Gud i himlen, bad hon en tyst bön, måtte Mallas framtida lycka vara bygd på en fastare grund än min var det! Måtte den sällhet henne af försynen tilldelats icke blott vara ett flyktigt irrbloss, utan blifva en sann, varaktig huslig lycka!

Då hon hemkommen gått till hvila, flydde sömnen hennes ögonlock, och tanken på Sofi Norrbom vek icke ur sinnet.

— Han har dock en gång friat till henne, och han ångrar det han valde mig, sedan hon blef rik. Derför hatar han mig! var den fixa idé som nu fick makt med henne och för en lång tid nästan trängde tanken på mannens brott ur hennes själ.

24.

Janne Borg junior.

Det ligger någonting förfärande i ett ödsligt, ogästvänligt hem på landsbygden. Den ena dagen skrider lika ängsligt och enformigt fram som den andra. Och när ändtligen veckans enahanda bestyr och sysslor vid sabbatens inträde upphöra, kommer söndagen med sin blytunga stillhet och tystnad. Predikan läses. Middagen intages. Och hvad har man sedan annat att företaga sig än att sofva till dess qvällsvardens timme slår?

Man vet icke af någon omvexling; man ser blott ständigt samma ansigten, hör samma röster, dömes till samma inskränkta verkningskrets.

Kommer så härtill, som fallet är i Norrland, ett hårdt klimat, kulna, regndigra höstdagar, mörka, bistra vinterdagar med isande nordanvind och oändliga snömassor utbredande sin liksvepning öfver hela nejden så långt synkretsen sträcker sig, kyliga vårar och blott några veckors sommar . . . O, huru mycken ömhet, kärlek, frid och sämja fordras ej i ett sådant hem för att kunna qvarhålla solsken i hjertat, förnöjsamhet och lättnad i sinnet!

Sjukdom och derefter följande kraftlöshet hade dömt Borg till ett sysslolöst lif. Det tvång, han ålade hustrun i hemmet, der hon numera snarare var en fånge än husmoder, stäfjade den verksamhet, som för henne var ett lifsvilkor, det enda som kunnat upprätthålla hennes sjunkna mod. Det i sin ömtåligaste känsla sårade, sjuka qvinnohjertat hade länge kärleksfullt endast begärt att få förlåta. I sin skuldlöshet hade det velat tigga den skuldbelastade om försonlighet och ånger, till dess det slutligen, misströstande i sin ädla sträfvan, känt sig vanmäktigt hopplöst.

Lagmannen hade några veckor efter äldsta dotterns bröllop flyttat söderut, och enkefru Norrbom hade af

honom köpt Karsboda, det hon tillträdt vid lagmansherrskapets afresa och der hon samma höst firat sin dotters bröllop med patron Zacharias Gyldenstam, såsom den unge mannen nu titulerades. Fru Norrbom stoltserade och bar sitt hufvud högt, grälade emellanåt med mågen när han icke ville rätta sig efter hennes vilja, men erkände deremellan att han var en duktig landtbrukare, en karl hvilken förstod att förkofra hvad han fick om händer. Sofi var en beskedlig hustru, uppvaktade årligen sin man med en planta, ett par gånger med två; och dertill var hon en lydig dotter, som lät sin fru moder inomhus i allo styra och ställa. Skulle hushållsbestyren ålagts Sofi, hade det troligen blifvit mycket illa beställdt i huset.

Då vi nu återse henne, sitter hon mellan två vaggor dem hon håller i gång, under det fem småttingar stoja i rummet. Det äldsta barnet, en sju års gosse, lille Zacke, sin pappas lefvande afbild, är ute med fadern på åkern.

— Tyst, ungar! skriker mormor och slår sig ner med en vigtig min i mellanstugans hvitmålade, nötta soffa.

Ungarne tiga dock ej, men mormor har ännu sin gälla trumpetstämma i behåll, så att hon förmår göra sig hörd.

— Lovisa Borg lär få hem juvelen sin med allo nu, för allt hvad hon lipat hvarje termin han skulle skickas till skolan, yttrade fru Norrbom skrikande till sin vaggande dotter.

— Har Janne varit sta' med något dumt pojkstreck nu igen? frågade Sofi.

— Jo du, återtog modern. Elsa Brodin titta' nyss in till mej i förbifarten, då hon kom hem från marknadsresan. Hon hade stannat en dag i Piteå och der fått höra ett och annat. Mamsellerna Warg voro alldeles uppledsna vid inackorderingen, och de sade sig aldrig haft en värre pojke än Janne Borg att ta's med. Läsa ville han alldeles inte och han sitter ännu i första klassen i skolan fastän han fyllt fjorton år.

— Tocken odåga!

— Bland kamraterna tål honom ingen. Han retas jemt med de små, nyper och slår dem. Till gengäld får han stryk af de äldre gossarne. Rektorn lär vara ursinnig på honom. Du känner gubbens svaghet för "Stora Hazarden", som fru Mark kallas efter gamla skeppsskrofvet som förliste vid Löfholmsudden. Janne har spionerat ut gubbens oskyldiga besök hos fru Mark och stält sig in med sqvaller derom hos rektorskan. Och så just nu, då han med gunst och nåd skulle få bli flyttad upp i andra klassen, får han afsked på grått papper och blir "reglerad" eller hvad det kallas.

— Stackars Lova! Hvad skall det bli af den pojken? Nu finns inte heller unge Larson på Fågelnäs hemma, som så tålmodigt läste med Janne till dess Borg en dag körde ut honom och kallade honom bondlurk.

— Den bondlurken har emellertid läst sig till presten och gör sina föräldrar stor glädje, då Borgens bara få sorg af sin gök. Hade jag bara den slyngeln här och finge Zacharias hand om'en, kunde det väl ännu bli folk af'en, muttrade fru Norrbom, medan hennes grågula ögon gnistrade under brillorna.

— Zacharias sloge väl ihjäl pojken, om han understode sig att retas med honom, invände enfaldigt fru Sofia, i det hon slutade en kollossal stickstrumpa ämnad åt mannen.

Samma dag sutto fru Borg och Britta ute i köket, der de bestodo sig en extra kaffeförplägning, under det Borg tog sin vanliga middagslur.

— Frun ska' inte gå så der och hänga hufvudet, utan morska upp sig ett grand! menade Britta, sedan matmodern och tjenarinnan språkat en stund förtroligt.

— Hvad vill du jag skall göra? svarade den tilltalade likgiltigt.

— Jo, frun ska' en vacker dag ta Karin med sej och fara kring och helsa på sina bekanta. Flickan fylde femton år i förra veckan och ska' fälla'n läsa sej fram i vår. Inte går det an att hon aldrig får sällskapa med annan ungdom.

— Hvem var det som nyss tassade in i förmaket? frågade Borg kärft, i det han med ett öppet bref i handen steg in och satte sig i den långa pinnsoffan.

— Det var jag pappa, svarade Karin med högt blossande kinder. Jag sökte en bok.

Sanningen var att modern tillsagt dottern att sitta der för att låta henne veta när fadern vaknade, på det han inte måtte öfverraska henne och tjenarinnan under den förtretliga kaffedrickningen.

— En skön pojke, din gullgosse Janne! tog Borg åter till ordet. Jag fick just nu bref från rektorn i Piteå, hvilken underrättar mig att Janne är relegerad från skolan, der han ingenting vill lära utan bara ställer till förargelse. Wargens vilja äfven bli honom qvitt. Vi få alltså hem junkern. Der — läs sjelf! sade han och räckte hustrun brefvet.

— Jo, jo så går det, när oförnuftiga mödrar kela och pjollra med barn. Den oförbätterlige slarfven har fått i sitt hufvud att han vill komma i lära på apotek. En fjorton års slyngel tala om hvad *han vill!*

— Men om han nu har håg för . . .?

— Inbillar du dig måhända, att det inte fordras några kunskaper för att bli apotekare?

— Jo visst.

— Och då Janne inte vill läsa, utan helst gör ingenting?

— Skrifvar Landström är här och önskar tala med patron, förkunnade Britta.

— Jaså! Ställ i ordning och elda upp vindskammaren! befalde Borg och gick in i sitt rum för att der emottaga rapporter af sin *homme d'affaires.*

— Hvad står nu på igen? frågade Britta och såg undrande efter husbonden.

— Janne kommer hem, svarade Karin i det hon följde Britta ut i köket.

— Hvad ska' han göra hemma midt i skoltermin?

— Han skall bli provisor.

— Pytt också! Förr blir jag en tocken en. Nå, nå, fortsatte hon, under det hon spänta de några stickor för att gå och elda vindsrummet. Nå, nå! Det kunde väl

inte gå annat än galet med Janne, då både frun och Lisa voro lika ettergalna att skämma bort pojken, Stackars frun och stackars lill' Janne! suckade gamla Britta, lunkande med sin vedbörda på armen uppför trappan, följd af Karin, som ville hjelpa till med att städa i ordning åt bror.

Karin var den enda, som i sin oskuld gladde sig åt hans hemkomst. Hon finge ju sällskap af en jemnårig.

Lill' Jannes hemkomst bragta dock endast ofrid med sig. Till en början skulle han hjelpa patron Gyldenstam på Karsboda att föra kontorsböckerna och derjemte lära sig landtbruk.

Skrämd af Gyldenstams barska uppsyn, skötte Janne Borg de första dagarne hvad honom ålades med temlig omsorg och flit. Men snart nog togo lättjan och uppstudsigheten öfverhand. Då han under grimaser försökte att svälja den dåliga mat, som på lördagen serverades vid middagsbordet, en hopblandning af all under veckan öfverblifven mat, en s. k. vadmalssoppa, en uppfinning af fru Norrbom, och han slutligen förklarade sig ej kunna äta "svinmat", blef patron Gyldenstam så ursinnig på den näsvise pojken, att han kastade ut honom handlöst på gården samt bad honom aldrig mera visa sig för hans ögon.

Med en vrickad arm och blånor öfver hela kroppen fördes Janne till hemmet, der han sedan under veckotal förblef sängliggnde.

Borgs lynne förmildrades ej af denna motgång. Han retades bara han såg sonen. För öfrigt arbetade han, skötte sin tjenst ensam, och procentade med god vinst. Borg var öfver hela trakten känd såsom en penningkarl; den man alltid hade att tillgå i brydsamma fall, mot riklig ersättning förstås. Han hade i åratal fruktat att hans brott kunde blifva upptäckt, således sjelf behöft att frukta menniskorna och slutligen börjat hata hela menskligheten. Nu hade han förstått att i sin ordning göra sig fruktad. Om också sjelf hatad och af mången afskydd, kunde han dock nu i sin ordning herska — om också

blott med penningens makt, med den makt som dragit honom sjelf i förderfvet.

Att han under sin svåra sjukdom fått en skruf lös i hjernan, troddes allmänt — ty huru skulle man eljest kunna förklara den fordom sällskapslike Borgs skygghet för allt sällskapslif, för allt umgänge med fordna vänner och bekanta?

Efter någon tid fick sonen följa sin lust för apotekarekallet. Han erhöll plats hos apotekar Dyrée i kyrkstaden med fri kost och bostad.

Men snart blef Janne oense med sin nye principal och sturskhet och vårdslöshet vållade att han en vacker dag i sällskap med sin kappsäck återsändes till föräldrarne.

Ett grundligt kok stryk blef den välkomsthelsning fadern bestod.

Och åter var Janne i hemmet utan sysselsättning, en ständig plåga för fadern, en orsak till ständiga misshälligheter och lidanden för modern.

Efter någon tid företog landsfiskalen en tjensteresa. Han skulle vara borta ett par veckor.

Följande dag meddelade Janne åt modern, att han ville slå sig på handel och ämnade söka plats hos handelsman Nilsson i kyrkstaden.

Det åtgick flera dagars parlamenterande, innan Janne Borg blef antagen hos handelsman Nilsson. Unge herrn började blifva temligen allmänt känd för sin uppstudsighet och lättja, och med hans far ville Nilsson ogerna komma i något slags beröring. Han nekade derför till ynglingens anhållan. Fru Borg måste sjelf begifva sig till handelsmannen. *Hennes* böner kunde han ej emotstå, och Janne antogs i handeln såsom hans yngsta biträde.

Borg rasade vid hemkomsten åt hvad han kallade sin hustrus sjelfrådighet; på samma gång var han dock belåten med att Janne var ur vägen. Blott sonen ville bli något, var det numera fadern likgiltigt hvad yrke han egnade sig åt.

Nu som alltid var Janne de första dagarne temligen påpasslig, och han bjöd verkligen till att vara sin

principal till nöjes. Af dennes kunder utgjorde flertalet allmoge, och unge Borg kunde verklig sägas "slängd" uti att prata med bondhustrurna och skryta med varorna. Trots sin högfärd fann han äfven stort behag uti att sällskapa med drängpojkar och bönder. När boden stängdes lät han sig af dessa bjudas på gästgifvaregården eller krogen samt deltog der i dryckjom, spel och dobbel, ofta natten igenom. Naturligtvis förslog icke de små penningemedel han sjelf egde till spelförlusters betäckande, och i stället för att, då han stod utan mynt, hejda sig på den lastens bana han nu beträdde, ökade han sitt okynne med att ur bodkassan hemligen skaffa sig penningar.

Han gick visserligen ganska listigt till väga och förstod äfven att kasta skulden på sin kamrat, unge Grave, men snart nog fick likväl herr Nilsson ögonen öppna. Nu följde ledsamma uppträden, vid hvilka modern gråtande sökte medla och förtviflad anropade principalen om öfverseende och förbarmande med hennes "oförståndiga barn".

Sjelf var Janne vid dylika uppträdan som det tycktes ångerfull, grät och lofvade bättring, men han glömde lika lätt sina löften som han gaf dem. Hem fick han aldrig komma, ty fadern ville icke se honom förr än han kunde förete sin principals vitsord om ett i allo godt uppförande. Ett sådant vitsord lät dock icke Nilsson beveka sig att gifva.

Så förgick en vinter. Våren hann att afkasta sin vinterskrud och sommaren att ikläda sig sin fulla grönska utan att far och son råkats, ty endast under den förres tillfälliga bortovaro vågade ynglingen sig i smyg någon qväll på ett kort besök i hemmet, merendels för att erhålla en sparad styfver af modern eller systern. Deremellan vandrade mor och syster till honom, eller råkades de om söndagarne på kyrkvallen.

En afton mot slutet af juni, då Borg en dag tidigare än han var väntad återkom från en resa till landskansliet i Umeå, fann han till sin förvåning och harm ingen annan af husets qvinliga personal hemma än gamla Britta, hvilken i häpenheten öfver husbondens

oväntade ankomst höll på att släppa i golfvet det fulla mjölktråg som hon bar.

— Hvar äro frun och Karin? frågade han häftigt.

— Vett ja'! De ha fäll' gått inåt skoga', svarade Britta undvikande.

— Inga undanflykter, Britta! Säg genast hvart frun har tagit vägen!

— Ho' ä' faren till kyrksta'n, efter som jag promt ska' ut med sanninga'. svarade tjenarinnan undfallande. Men tag nu reson husbond'! tillade hon. Det var ju så att handelsman skicka efter'na. Janne lär ha dummat sej nu igen, som dä' alri' annat var.

— Än Karin?

— Åh, magistern kom hit på besök, och så följde hon honom ett stycke på väg. Fast der komma de ju båda två! utbrast Britta då hon såg Karin utanför grinden, åtföljd af unge Gustaf Larsson, hvilken samma dag hemkommen från Upsala skyndat att göra ett besök på Udden.

Vredgad öfver hustruns bortovaro och sonens upprepade okynne rusade Borg besinningslöst mot de båda ankommande. Mot dem urladdade han nu sin vredes första åska. Karin tillrättavisades för det hon på ljusa dagen gick och slog dank med en "bondlurk", och unge Larsson tillsades att inte vidare understå sig att komma inom Uddens grindar.

Djupt sårad af den oförtjenta förolämpningen aflägsnade sig den unge mannen, under det Karin med svidande hjerta skyndade in för att der ostörd få gråta ut sin smärta.

Borg sjelf for in till kyrkstaden.

Sonen Janne hade en föregående natt bortspelat en större summa utan att ega en skilling på fickan att betala med. Hotad med stryk af sina fordringsegare, hade han ofördröjligen dyrkat upp sin principals pulpet och här skaffat sig den summa han behöfde. Misstänkt och tagen i förhör, hade han i förstone fräckt nekat men slutligen erkänt sin förbrytelse. Nilssons tålamod var nu till ända; han hade skrifvit till fru Borg att

han ej en dag längre kunde behålla den vanartige ynglingen i sin tjenst.

— Han vill till Stockholm, sade handelsmannen, sedan han, då fru Borg infunnit sig, för henne framlagt skälen, hvarför han ej längre kunde behålla hennes son i sin tjenst. Han vill dit för att der lära sig färjeriyrket.

Efter ytterligare förklaringar stod fru Borg just i begrepp att sätta sig upp i den chäs handelsmannen för hennes räkning låtit förspänna, då Borg med löddrig häst och sjelf fradgande af ilska sågs köra in på handelsgården.

— Himmelske Gud! utbrast fru Borg blek af fasa vid denna syn.

— Jag vill veta hvad som försiggår bakom min rygg, sade Borg, sedan han tillsammans med hustrun, sonen och handelsman Nilsson inkommit i dennes rum och sjelf stängt dörren.

— Fru Borg kom på min anhållan hit för en sak som rör er son, svarade handelsmannen, då han såg hustrun stå likblek och skälfvande inför mannen.

— Det borde jag väl veta att hon inte kommit för *er* skull efter alla de korgar hon bestod er under den tid ni vistades i min svågers hus. Men hvem vet? återtog han hånskrattande. Qvinnan är ett nyckfullt, outgrundligt väsen. Kanske ...

— Herre! sade den tilltalade.

— Borg, du eger ingen rätt att förolämpa din hustru, afbröt denna häftigt, i det hennes kinder färgades af harmens rodnad.

— Mamma kom hit för min skull, instämde nu ynglingen med ett hos honom ovanligt allvar. Jag har åter varit felande. Jag är skyldig herr Nilsson femtio riksdaler.

— Jaså, herrn lånar ut pengar åt omyndige. Jag förmodar mot hög procent, hånade Borg vändande sig till den sist nämde.

Men nu var det med ens slut med handelsmannens tålamod. Han hade länge hatat Borg som en lycklig, fastän ovärdig rival. Han hade sedermera afskytt honom för hans låga beteende mot sin hustru, den qvinna Nils-

son från barndomsdagar beundrande sett upp till och som han skulle velat bära på sina händer om hon blifvit hans maka. Han visste att Borg i yngre år fört en mindre hederlig vandel. Han hade hört hvad som sades man och man emellan om det brott som i Finland begåtts. Han kände honom såsom en girig procentare. Och en sådan man vågade skymfa honom i hans eget hem inför den qvinna han ännu älskade, inför den vanartige yngling Nilsson alltför länge hyst fördrag med.

Också kände i denna stund hans vrede inga gränser. Trots det löfte han kort förut gifvit modern att icke för Borg yppa sonens vanartiga beteende och att ännu hålla qvar ynglingen till dess hon hunne åt denne anskaffa en ny plats, skildrade han nu i starka ordalag den vanartige yngligens uppförande under de veckor han varit i Nilssons hus och slöt med att säga, att unge Borg vore en dålig faders värdige son, samt visade dem båda på dörren.

Fru Borg stod skälfvande af förskräckelse, Borg i förstone stum af raseri, men till sist plötsligen slagen. Utan att säga ett ord framtog han ur sin plånbok en hundrariksdalerssedel, räckte den åt Nilsson och sade:

— Låt mig veta om jag är skyldig er mera för min sons räkning! Ni får ej neka, tillade han då handelsmannen med en afvisande rörelse afslog anbudet. Ni får ej neka en hårdt pröfvad fader den enda godtgörelse han kan erbjuda; ni får ej frånkänna honom rättigheten att få betala en hedersskuld.

Derpå befalde Borg sin hustru att stiga upp i det åkdon han sjelf körde och bad Nilsson att i den schäs, som stod framkörd på gården, låta forsla Janne och hans packning till Fågelnäsudde.

Icke ett ord vexlades under vägen mellan mannen och hustrun.

— Det var då för väl, sade Britta till Karin en morgon, att patron reste bort nu igen på en vecka, så att man slipper höra de här eviga spektaklen med bannor

och stryk! Vore vi nu också af med odågan Janne, kunde man få frid i huset.

— Det skall Britta snart få, svarade Janne, hvilken under Brittas fromma önskan kommit från förstugan in i köket. Med mörk uppsyn tillade han: Jag reser i morgon till Stockholm.

— Med hvem i allan da'r? frågade Britta, skrämd af ynglingens blekhet och ovanliga allvar.

— Med mig sjelf.

— Du? invände Karin misstroget.

— Ja, just jag, som hädanefter ämnar sörja för mig sjelf.

— Nå, tag nu inte illa vid sig för en småsak! Det var inte så illa menadt, inföll Britta. Men hvad ska' han ta sig till? Hvad ämnar han uträtta för storverk der borta?

— Jag ämnar bli färgare.

— Ingenting värre än så? Det embetet må ingen förtänka'n, bara han duger till det.

— Hvad säger mamma? frågade Karin.

— Hon gråter. Men jag säger att jag bör följa min kallelse.

— Hans kallelse! Jo, den är väl...

— Kära Britta! skyndade Karin sig att afbryta, rädd att tjenarinnan genom för hårda ord skulle reta brodern. Janne är så gammal nu, att han bör kunna tänka för sig.

— Fylda sjutton år, instämde Janne häftigt rätande på sig vid systerns medhåll.

— Åhja, nog har han åren inne, bara vettet vore derefter, vidtog Britta. Och dessutom, hvart kommer han med två tomma händer?

— Ja, huru får du respengar?

— Dem har pappa gifvit mig. Tre hundra riksdaler, tillade han hastigt. Men kom nu, Karin, upp på min kammare och hjelp mig att packa in!

Britta såg en stund storögd efter Janne, då han med systern lemnade köket. Dervå utbrast hon:

— Nå, då lefver al'ri snålvargen länge om han verkligen har klämt fram en så stor summa på en gång.

Gud vare med'en! Inte ska' jag sörja, för nu tycker jag att det har blifvit allt för galet här i huset.

Följande morgon i dagningen var Janne Borg såsom salongspassagerare å ångfartyget Örnsköld, väl utrustad af mor och syster, på väg till Stockholm beledsagad af den ömmaste, om ock allt för svaga moders tårar och välsignelser, jemte fromma systerliga välönskningar.

Modern hade förgäfves sökt att afråda sonen från att begifva sig så långt från hemmet. De skulle måhända nu icke på flere år få återse hvarandra — och hvem skulle väl derborta se till och omhulda honom, i fall något ledsamt inträffade!

Men Janne hade icke velat lyssna till hennes moderliga böner. Han vore denna gång fullt och fast bestämd, hade han sagt, att nu bryta sig en bana, och detta med faderns medgifvande, ty han hade af honom erhållit respenningar och dessutom tillräckligt kontanter för att reda sig i hufvudstaden till dess han hunne skaffa sig en god kondition.

Hvad kunde modern häremot invända, och hvarför söka öfvertala honom att stanna i ett hem, der endast en fortsättning af de oupphörliga stridigheterna vore att förutse?

— Huru jag än må få det derborta, blir det dock alltid bättre för mig än här hemma — det inser du nog, mamma, hade han sagt till modern. Du har ju sett att jag kunnat bortlägga mina laster, att jag på senare tider hvarken spelat eller rumlat. Du bör således kunna lita på min karaktersfasthet der vid lag. Och så fort jag hunnit skaffa mig en oberoende ställning, vet du ju, att min högsta önskan är att få dig till mig, älskade moder. Då skall du få det så bra, få helt och hållet rå dig sjelf och få åldras i frid och lugn. Karin kan ju stanna hos pappa. Mot henne är han ej sträng. Dessutom är hon såsom en isklump. Henne bekommer visst inte pappas hårda lynne det ringaste.

När Borg några dagar senare återkom till hemmet och frågade efter sonen, framräckte hans hustru ett förseglad bref som denne bedt henne lemna fadern. Det är en sista tacksägelse för de respenningar jag af min far erhållit, hade han sagt modern.

— Ett bref? Hvad vill det säga? Har slyngeln återigen begått något dåligt streck, eftersom han inte vågar visa sig för mina ögon? Jag hade eljest den glädjande nyheten att förkunna, det jag erhållit plats för honom i Umeå. Så att nu bli vi af med göken här hemma!

— Men du har ju sjelf medgifvit att han skulle få resa, sade hustrun, förvånad och häpen lyssnande till mannens ord.

— Gör mig inte galen, menniska! Hvad är det nu igen för dumma påhit? Skaffa genast hit pojken!

— Men, bäste Janne — läs då brefvet! Du gaf honom ju sjelf respengar, stammade hustrun förvirrad.

Borg svarade intet. Han betraktade Lovisa mistroget några sekunder; derpå slet han häftigt upp brefvet och läste.

Brefvet innehöll endast några rader, men dessa voro så mycket mera talande och ödesdigra.

"Min far! Jag går hellre ut i verlden, för att söka hos främlingar mitt bröd, än jag längre stannar under den piska, du svänger i hemmet. Jag har passat på ett tillfälle, då jag har lyckas skaffa mig penningar ur din skrifpulpet. Jag har tagit tre hundra kronor. Anklaga mig icke för stöld. En sådan anklagelse kunde vända sig mot dig sjelf. Jag har hört sägas, att du ej på bästa sätt grundlagt dina rikedomar. Det namn jag fått af dig är ej ett ärligt namn. Du kan icke förebrå mig, om jag liknar dig. En bön ställer jag dock till dig, den sista i detta lifvet. Var ej så hård mot min stackars moder och lemna henne i den tron, att du sjelf gifvit mig penningarna. Hon har endast ett fel, hennes alltför stora svaghet mot mig. Krossa icke hennes hjerta! Farväl!

Janne Borg."

Stel och orörlig satt Borg en lång stund, efter slutad läsning ännu stirrande på brefvet, det han krampaktigt fasthöll i handen, under det hustrun stod i ångestfull väntan på hvad komma skulle, ty de hårdt sammandragna ögonbrynen bådade intet godt.

Plötsligt förvridas hans drag; brefvet faller till golfvet — handen som höll det är förlamad. Borg har träffats af ett slaganfall.

Fru Borg genomögnade med konvulsivisk häftighet sonens bref. Derpå sade hon till Karin:

— Du är nu mitt allt, det enda jag eger qvar!

Och gråtande sjönko mor och dotter i hvarandras armar.

När Borg återkom till sans, var hans högra sida förlamad och tungan nekade honom sin tjenst. Han kunde blott framstamma några oartikulerade ljud. Den förkrossade Lovisa måste åter nätter och dagar sätta sig vid mannens sjukbädd.

Ännu var gamle Örling, ehuru fylda sjuttio år, så kry, att han orkade se till några patienter. Han hade likväl tagit afsked från sin befattning som provinsialläkare, hvilken post en ung embetsbroder tillträdt.

Han infann sig villigt på Udden trots den ringa tack han från egarens sida rönt för sina många välvilliga besök.

— Se så! brummade han, då han tidigt en eftermiddag inträdde i sjukrummet och fann fru Borg med bleka kinder och rödgråtna ögon. Hvad är det nu?

— Ack, jag kan inte låta bli att tänka på dem derborta, hvilka för vår skull måhända sakna bröd. O, jag ville långt hellre gå som en tiggerska för hvars mans dörr, än . . .!

— Om dermed vunnes någonting, har jag visst ingenting emot att lilla vännen toge sig en motion utom hus, lydde Örlings godmodiga svar, ty ett sådant här stillasittande lif bär sig icke i längden. Men hvad oron för dem på hinsidan bottniska viken beträffar, så var frun lugn!

— Hvad menar doktorn? inföll Lovisa med nervös otålighet.

— Jo, si, efter som jag häromdagen fylde sjuttio år och således tycker mig ha liksom ena foten i grafven, tänkte jag det vara så godt först som sist att göra åtminstone en god gerning här i lifvet medan ännu tid funnes. Kanske att gångjernen till himlens port då låta bli att gnissla och gå trögt, när jag fattig syndare vill slippa in. På min födelsedag uppgjorde jag mitt testamente. Sedan min gamla trotjenarinna Greta fått så att hon inte behöfver lida nöd på ålderdomen, har jag öfverlåtit resten åt enkefru Rosengrens barn. Och jag har allt en styfver samlad, må hon tro, tillade gubben med sitt breda, likväl nu af åren något dämpade löje.

— Men . . .!

— Var utan fruktan! En kusin till mig i Sundsvall, en gammal rik ungkarl, eger att bevaka testamentet och ombesörja mina dispositioner. I bref till enkan låter jag henne förstå, att pengarne komma från en aflägsen slägting till den i Hamburg aflidne Wexer och ber henne att för hans efterlefvande slägtingars skull inte vidare låta anställa några efterforskningar utan förlåta brottslingen och vänligt emottaga den afbetalning som då och då kan sändas.

— Men doktern har ju systerbarn, stammade fru Borg, rådvill om hon hört rätt.

— Välbergade allesammans! Går ingen nöd på dem! Tänkte ge min sparda penning till socknens fattiga här, men tänkte sedan att det kan frun och hennes barn göra, när de en dag få något att dela på.

— Men huru skall jag kunna löna så mycken godhet? Huru . . .?

— Genom att inte längre gå och hänga hufvudet, sörja, svälta sig och se ut som en gengångerska, då man med litet kurage och förtröstan på Guds godhet kunde krya upp sig.

— Jag säger att doktor Örling är den bästa menniska jorden bär, utropade Lovisa, under det klara tårar tillrade utför de bleka kinderna och hon varmt tryckte den gamles hand.

25.

Karins drömda lycka.

— Nog var det fast ynkeligt, att vi nu igen ska' ha husbond liggande der, och till på köpet med munnen ur led, så att han bara kan stötta fram ett ord då och då sade Britta till Anders, under det de annandag jul åkte hem från kyrkan. Men det var väl alltid godt för något att han blef liggandes!

— Hvad menar hon med det? frågade drängen tryggt.

— Jo, först och främst kan han inte numera gräla på frun från måron till qvälla', och se,n så får han tid på sig att besinna och ångra sina stora synder innan det bär af för honom all verldens väg.

— Jo, jo! Kan nog så vara! Eljest bure det väl af för'en rakt åt fanders.

— Menar han så, Anders? rimmade Britta sig sjelf ovetande.

— Men att al'ri pojken hörs af, det är besynnerligt, återtog Anders.

— Åhjo, han skref i höstas och bad om pengar. Och då sala' vi ihop, frun, Karin och jag, allt hvad vi hade och skicka' te' Stockholm. Men sedan ha vi alri' hört ett knyst af'en.

— Stackars frun! Det går väl henne värst till hjertat, om det inte skulle gå bra med Janne. Han var hennes ögonsten.

— Jag har tänkt ibland, sade Britta allvarligt, be Anders som är skrifkunnig att sätta ihop ett bref åt mig till Lisa, herrskapets forna barnflicka, han mins, hon som följde med ungherrskapet Strömers till Stockholm.

— Ja, hon lär ju ha blifvit gift der med en vaktmästare och har det bra?

— Jo, det var en sak, det. När Karin fick fadderkronan från kusin Anna, skicka' Lisa te' Janne en riktigt grann psalmbok till hans nattvardsgång, och te' mej en svart silkesduk. Så nog måtte hon ha det bra.

— Nå, ville Britta skrifva och tacka för skänkasen nu?

— Jo, det vore så dags det, på tredje året efteråt! Åh nej, Karin skref och tacka' för oss alla. Nej, jag ville bara fråga Lisa på heder och samvete, om hon sett till pysen något, hon som var lika galen som frun i'en. Och si, höra vi inte af en i vinter, kan ju Anders innan vårsådden ta'r ve' sätta ihop ett bref åt mej och läsa upp svaret. Blir svaret inte bra, är det så godt att frun och Karin slippa veta om hela kommersen. De ha nog ledsamt ändå, de stackrarne.

— Nå, har inte Britta brådare än så, går det väl för sig att få en ledig stund till dess, svarade Anders. Men nu måste du allt raska på dej, Brunte, sade han derefter i det han gaf hästen en släng med tömmen, annars hinner du ingenting få i dig innan du ska' ut igen.

— Och Anders inbillar sej att frun far till Graves i afton?

— Ja, hon har ju i vinter rört på sej några gånger. Och eljest måtte väl Karin få fara, efter som der ska' bli dans för ungdomen. Gammel Per från Karsboda ska' dit och spela fiol, och hela karstorpsrejan ska' dit: herrn, frun och gammelfrun och hela raden ungar, så många som kunna stå på sina ben.

Men om det nu vore sjelfvaste Karin som inte vill dit?

— Åh, prat! Unga flickan!

— Jo, si Anders — men det blir oss emellan — Ellen har farit af med Karins fästman!

— Åh katten! Friar Landström nu till Ellen?

— Det skräpet vore henne gerna undt. Nej, hon far allt af med det som bättre är — med Gustaf Larsson.

— Åh, tusan! upprepade Anders och svängde med detsamma in genom grinden till Uddens gård.

— Kära barn, jag trodde mig göra dig ett nöje, då jag svarade ja till Graves bjudning, och nu vill du inte fara dit, sade fru Borg fram på dagen till dottern. Hvad kommer åt dig? Ellen och du voro ju förr så goda vänner.

— Jag är helst hemma, mamma, svarade Karin undvikande.

— Vid nitton års ålder får man inte vara så tungsint. Tids nog kommer sorgen och hemsöker oss. Inte får du göra dig lifvet tyngre än det är.

— Vore det inte för din skull, mamma, ville jag söka mig plats hos någon familj långt, långt härifrån.

— Och lemna din stackars far, hvilkens dagar troligen äro räknade?

— Men om han skulle dö, mamma, vidtog Karin med en hos henne ovanlig liflighet, vill du lofva mig att vi då få flytta härifrån långt, långt bort?

— Jag vet ej, kära barn, om jag kan ge dig ett sådant löfte. Jag är liksom fastvuxen vid den torfva der jag är född och önskar helst att få under den lägga mitt trötta hufvud till hvila. Jag följer nog dessutom snart pappa.

— Nej, nej, tala ej så! Du skall lefva, och vi skola uppsöka bror Janne och tillsammans lefva lyckliga, skilda från hela den öfriga verlden.

— Kära barn, jag förstår mig inte på dig i dag, du min stillsamma, slutna Karin. Är det Landströms upprepade frieri, som så förskräckt dig? Men fastän pappa önskar att se dig försörjd innan sin hädangång, vill han dock visst ej tvinga dig. Han skattar Landström högt, anser honom vara en driftig karl, hvilken utmärkt sköter hans tjenst; och troligen får han den, eftersom pappa förordade honom då han lemnade in sin afskedsansökan. Landström är således ett godt parti, men tvingas skall du icke; det bör du nog veta Pappas lynne är ej mera detsamma som förr.

— Ack, ja, nu är pappa så stillsam och tålig mot hvad han varit.

— Och Landström är hans högra hand. Han sköter ju alla affärerna, sågen, bruket, hemmanet; och allt sköter

han pappa till nöjes. Inte är det derför att undra på om pappa gerna vill ha honom till måg.

— Mamma börjar äfven du tala för den smilande, inställsamme Landström? Då är det bäst att jag går direkte i en vak nere på elfven.

— Du skrämmer mig, flicka! Hvad går åt dig?

— Han hotade mig häromdagen med att yppa för hela verlden någonting gräsligt om pappa, ifall jag ännu hölle uti med att säga nej till hans frieri.

— Jag trodde Landström vara en hederlig man, och . . .

— Med en sådan uppsyn kan man inte vara hederlig.

— Ja, ja, kära barn! Uppväxt i ett glädjelöst hem, har väl ditt förstånd tidigt mognat, så att du blifvit skarpsynt i förtid.

Och så var det äfven. I det glädjelösa hemmet hade Karins stilla, reflekterande lynne tidigt blifvit skärpt till allvar och eftertanke.

Vid denna tid en nittonårig ungmö, var hennes utseende ej tilldragande. Anletsdragen voro oregelbundna, hyn gråblek och ojemn. Härtill kom en ytterlig magerhet och en stilla sorgbundenhet i hennes väsen, som af de flesta togs för butterhet och högmod. Men blickade man in i hennes milda blå ögon, spårades der lätt den själens godhet de afspeglade; och spred sig någon gång ett leende öfver detta allvarliga ansigte, skimrade ett solljus deröfver så behagfullt, så tilldragande, att den unga flickan med ens kunde vinna hvarje hjerta, som förut varit mot henne likgiltigt stämdt.

Utan annan lekkamrat än brodern hade hon växt upp i det ensliga hemmet lik en blomma utan sol. De enda lyckliga dagar hon från sin barndom hade att minnas voro de, då hon fick vistas hos mostern på Karsboda och den tid hon tillsammans med brodern fick inhemta skolkunskap af unge Gustaf Larsson, deras granne på Fågelnäs, hemmansegaren Lars Perssons son, när denne, som studerade i Upsala, vistades hemma under sommarferierna. Det vänliga allvar ynglingen visade den flitiga, uppmärksamma lilla flickan var för henne en välgörande uppmuntran, som trängde likt ett värmande solsken in

i barnahjertat. Den väckte der en tillgifvenhet för den unge läraren, en tacksamhetskänsla, som hvad det led hos den fullvuxna femtonåriga omedvetet förbyttes i drömmande kärlek.

Ensamheten stärkte och närde denna jungfruliga låga, icke ens anad af dess föremål. Men då han samma år Karin konfirmerades kom hem till midsommaren, måste det ha legat något i den unga flickans välkomstblick, som försåtligt spvallrade om hennes hjertas hemlighet och väckte gensvar i hans. Då Karin ännu blott var ett barn och han en fullvuxen, hurtig yngling, hade han mången gång på skämt kallat henne sin lilla fästmö. Nu en stadgad ung man, började en stämma ljuda i hans bröst, sägande: Låt skämtet blifva allvar! Den lilla förståndiga flickan blir säkert med tiden en god husmoder, en dig trofast och tillgifven följeslagerska genom lifvet, den bästa du kan önska dig.

Ehuru han ännu var för skygg att högt uttala hvad hans ynglingahjerta förestafvade honom och fastän han icke ansåg sig ega rätt att uppträda såsom friare innan han kunde erbjuda ett eget hem åt den brud han valde, såg Karin dock hvad hon gerna ville se och hvad hon med kärlekens instinkt anade. Hon trodde att hon ej vore barndomsvännen likgiltig. Blyg å sin sida, sökte hon nästan ängsligt att dölja sina känslor. Men just i denna sin rädsla röjde hon sig, ty mötte hennes blick Gustafs, rodnade kinden förrädiskt. Och talade hon med honom fick hennes stämma en egen ljuf, melodisk klang, i stället för tonlösheten i de enstaka ord hon förut buttert eller liknöjdt bestått sin nästa.

När Gustaf den sommaren skulle återvända till lärdomsstaden tryckte han varmt till afsked hennes hand och sade:

— Karin vill ju minnas mig med trofast vänlighet till dess vi härnäst råkas? Får jag hoppas det?

Vackert rodnande hade hon framhviskat ett sakta ja, dervid ett par klara tårar hade smugit sig fram under de sänkta ögonlocken och förrädiskt rullat utför kinden.

Han såg de klara perlorna. Hans bröst svällde af glädje, och han hade velat kyssa bort denna åt kärle-

ken af ett älskande hjerta offrade gåfva, men då stormade i detsamma Janne fram till grinden, ropande:

— Du får inte längre stå ute och sladdra, Karin, säger pappa. Du ska' genast komma in.

Ännu ett farväl, och Gustaf var borta.

Nu började ett nytt, om också blott inre glädjelif för Karin. Hon visste sig vara älskad.

Faderns dystra lynne, moderns nedslagenhet och broderns retsamma upptåg nedtyngde ej längre hennes sinne. Hon led af ledsamheterna i hemmet, men de förbittrade ej längre såsom förr hennes lif. Hon hade en tröstande motvigt i den framtidslycka som hägrade, om också ännu i fjerran, och hon motsåg med tillförsigt och hopp sin älskades återkomst.

Men när han två år senare återkom med hjertat hoppfullt och frieriet på läpparne, möttes han af den unga flickans fader med ett för hans sjelfkänsla så sårande emottagande, ett så hånfullt, så rått afvisande, att han aflägsnade sig med bitterhet i sinnet och harmens rodnad på kinden. Kunde han tåla en sådan skymf? sade han till sig sjelf under hemgåendet. Ginge det icke hans heder för när att söka att vinna en brud från ett hem, der han så skamfullt blifvit bortvisad? I sin uppbrusande stolthet anklagade han Karin för det hon icke för hans skull vågat trotsa fadern, att hon låtit denne utösa sina skymford utan att framträda till den förorättades försvar.

— Nej, sade han, så framt hon icke med en vänlig helsning eller skrifvelse söker att godtgöra sin lojhet, så framt hon icke förmår sin fader att ursäkta sig och anhålla om min förlåtelse, kan jag aldrig mera dit återvända.

Då han i denna sinnesstämning hemkom och utan besinning omtalade för sin fader och styfmoder huru han blifvit bemött på Udden, sparade icke desse att ytterligare uppreta sonen mot såväl Borg som hans dotter.

— Godt att du fick se det sjelf! sade fadern. Du ville inte tro mej när jag sade, att mamsella på Udden regeras af högfärden, hon som alla de andra der bortnas.

— Ja, far sa' ett sant ord, instämde hustrun. Och

hvad kan väl en tocken dam bli för en husmoder? Jag såg väl min leda på henne när jag sist titta in till Britta i köket och hon gick der och segla och inte hade så mycket vett som att be mej stiga in. Annat slag med lill' Ellen hos Graves! Hon springer mej i famnen, hon, när jag kommer dit.

— Nå, det hade ju samma dag varit ett sådant spektakel i huset för ynkryggen Jannes skull, så flickan inte riktigt visste till sig, sa' fällan Britta oss sedan ursäktande, inföll Lars Persson. Men huru som helst, högfärdig och senfärdig ä' hon. Och den som liksom du, Gustaf, rike Perssons son, kan få till hustru om han vill en flicka på hvart finger, behöfver inte krusa och truga sig till en eländig procentares dotter, att inte säga någonting värre om'en.

På stjufmoderns tillrådan hade Gustaf, för att förströ sig, ännu samma dag framemot aftonen gjort ett besök hos Graves, hvilkas på senare år köpte hemman Brogård ej heller låg mycket atlägset från fågelnäshemmanet. Der hade han blifvit på det vänligaste sätt emottagen såväl af herrn och frun som döttrarna.

— Nå, hvad tycks? frågade honom följande morgon styfmodern, hvilken, som hon brukade säga, inte för sin död kunde tåla någon af Borgens och nu ville passa på ett gynsamt tillfälle att hindra en förbindelse med dem. Jag sku' tro att Ellen har växt till sig och skulle bli en något till bättre hustru än den andra, som bara regeras af högfärden. Ja, lyd du mitt råd, Gustaf, och vänd tvärt din håg till den glada, hurtiga Ellen! Hon ser inte butter ut, hon, när en mötes, utan har alltid ett vänligt "Guds fred" åt hvem det vara må.

— Ja instämde gubben Persson, nog är Grave en slarf åt hvilken jag allt emellanåt nödgats låna mina modiga fyrkar, men ska' det nu så galet vara, att du promt ska' tänka på att giftas innan du har någonting att försörja hustru med, så nog säge jag hellre att du toge hustru från Graves, än att jag skulle nödgas bli befryndad med den stygge Borgen.

Det går verkligen för sig ibland att intalas i fråga om tycke, helst om *persona quæstionis* är ung och

vacker som fallet var med Ellen Grave. Gustaf rufvade några dagar på sina svikna förhoppningar, väntade en förklaring af Karin eller att åtminstone genom Britta få en helsning; men inte budskap förnams från Udden. Han strödvade kring i den närliggande skogen; han gick några gånger af och an förbi grinden, men ingen syntes till. Det föreföll såsom hade alla husets invånare plötsligen begifvit sig derifrån. Harmsen vände han till sist hemåt och möttes der i grinden af Ellen, hvilken varit på Fågelnäs för att låna en väfsked af mor Persson och nu med sin långa, smala trofé i handen, strålande glad och högt rodnande, helsade honom med ett silfverklingande: Guds fred!

Den lät så hjertegod, den vänliga helsningen, att ung Gustaf ofrivilligt deraf berördes och stämdes gladare till lynnet. Som artig kavaljer bad han att få bära väfskeden och följa henne ett stycke på väg. De gingo en genväg längs en skogsstig som ledde fram till Brogård, Graves hemman, och som förkortade den eljest halfmilslånga vägen till hälften. Gustaf, hvilken endast ämnat följa ett stycke till vägs, gick och gick utan tanke på att vända om. Hon var också så förtrollande täck, liten Ellen, der hon, sedan hon befriats från den besvärliga väfskeden, lik en elfva hoppade från tufva till tufva för att plocka ett bär eller söka blommor till den allra näpnaste bukett, hopbunden med ett gräsströ, den hon behagfullt skalkaktig satte i sin följeslagares knapphål och sedan ref bort för att i stället ge honom en annan som hon sade "mycket vackrare". Bäst de gingo samtalande frågade hon honom om han kände till visan om "liten Karin", hvarefter hon oombedd satte sig på en sten och började med barnsligt allvar att sjunga den. Hon uteslöt ingen enda vers, och hennes åhörare önskade ej heller att hon skulle göra det, ty hennes stämma, ren och klar, klingade så melodiskt genom skogen.

Då hon slutat frågade Gustaf, på en gång upprörd och tjusad:

— Du skogens lilla trast, kan du många så der vackra visor?

— Jo, ett helt fång, ty jag vet ingenting roligare

än att sjunga. Och här må du — herr Larsson, rättade hon sig — tro att jag sitter ibland timtals och sjunger i kapp med fåglarne. De äro inte så lätta att härma de! tillade hon med komiskt allvar, i det hon snodde en af sina långa, gullgula lockar kring fingret.

— Nej, jag kan väl tro det, svarade han tankfullt. Derpå, liksom hade han fattat ett beslut, sade han: Sångfågeln sade nyss du till mig, sedan jag först sagt det till henne. Kunna vi icke på allvar tillbyta oss det vackra *du*-ordet mot det stela mamsell och herre?

— Hjertans gerna! Kan du också sjunga?

— Något litet. Till exempel:

Och smittad af den unga flickans okonstlade glädtighet, upprymd och lifvad, uppstämde han med en manligt fyllig stämma:

»Lilla vackra flicka, om du vill, san,
Hörer dig mitt hela hjerta till, san.»

— Åhja! Den kan jag sjelf, afbröt hon honom skrattande midt under sången. Du har en vacker röst, fortsatte hon, och har troligen varit med om studentsången i Upsala. Sjung för mig en vacker qvartett!

— Ensam?

— Ja, det var sant! Nu var jag dum igen som mamma brukar säga. Men när vi komma hem skall syster Emma ackompagnera oss på pianot, och då måste du sekundera mej till Neckens polska; den går så tungt att sjunga ensam.

— Hollah! ljöd i detsamma ett rop genom skogen af ungdomliga röster, upprepadt af ekot från det höga Brogårdsberget med sin vårdkas, ett minne från den tid ryssen gjorde påhelsningar i landet.

— Hollah! svarade Ellen.

Och några sekunder senare möttes hon af tre bröder, de så kallade "smågossarne", hvilka skickats ut på ströftåg efter systern.

— Mamma trodde att skogssnufvan farit af med dig, helsade henne äldste brodern.

— Eller att du blifvif vargbiten, inföll den andre.

— Eller att busen tagit dig, tillade den tredje

parfveln, hvilken icke ville vara mindre uppfinningsrik än bröderne. Maten kallnar.

Gustaf Larsson ville nu rekommendera sig, men Ellen var envis och understöddes i sin gästvänlighet af bröderne, hvilka alla tre, hurtiga, raska pojkar, omringade honom, påstående att pappa, mamma, systrarne, ja, allesamman der hemma skulle bli ledsna, om han inte komme med.

Och så följde han, stannade qvar till middagen och till qvällen, följdes hem till vägs af hela ungdomsskaran på Brogård med pappa och mamma i spetsen och tyckte sig aldrig ha upplefvat en gladare, angenämare dag.

Och det blef icke den enda. Under de veckor Gustaf vistades i fädernehemmet blef han nästan en daglig gäst på Brogård. Skön Ellens bild växte under tiden mer och mer i ynglingens hjerta, och — Karins fick träda i bakgrunden.

Ellen och Karin hade varit läskamrater och under denna tid ofta sammanträffat, mötts på vägen vid en källa i Uddens skog och sedan gått tillsammans fram till kyrkstaden. Ett förtroligare förhållande hade under denna tid uppstått mellan de båda flickorna, så olika till lynnet, men jemnåriga och grannar, blott på en fjerdedels mils afstånd skilda, när man gick genvägen öfver Brogård och Uddens skog.

Ehuru vänskapsförbundet under konfirmationstiden var ganska innerligt mellan de båda flickorna, ty Ellen, lättrörd till hjertat, var den tiden idel allvar, hade dock aldrig Karin åt väninnan med ett ord vidrört sitt tycke för Gustaf Larsson eller de framtidsförhoppningar hon närde. Ellen deremot hade nu ingen ro i sin själ förr än hon fick meddela Karin sin fröjd öfver att Gustaf Larsson dagligen helsade på och var mycket förtjust i henne, att de sjöngo tillsammans, att hon tyckte så rysligt mycket om honom, att hennes föräldrar vore så utomordentligt glada åt det rika gifte, hon komme att

göra, och att mor Persson och gammlefar sagt, att de aldrig kunde önska sig en bättre sonhustru.

Karin sade intet. Det sved i hennes hjerta att Gustaf så fort kunnat glömma. Hon tänkte att han troligen alldrig älskat henne. Och så vissnade redan i sin brodd, de frön till glädje, som kärleken låtit uppspira i hennes hjerta. Hon blef åter den buttert slutna, skygga flickan, rädd framför allt att sammanträffa med Gustaf. Sålunda ökades afståndet deras hjertan emellan mer och mer, ehuru det ännu endast behöfts ett ord, en vänlig helsning från hennes sida för att han skulle varit densamme som förr, återvändt från Ellen till henne och tåligt inväntat en försoning med hennes far.

Han lifvades af det okonstlade, yra barnet Ellens sällskap; dock älskade han ännu den allvarliga Karin. Men under det den ena smög sig gladt och förtroendefullt till honom, slingrade sig — så att säga — mjukt och smidigt som konvolveln kring trädets stam, skydde den andra att komma i hans väg och bar sitt hufvud stelare och stoltare ju mera hon fann sig ensam och öfvergifven af hela verlden, hvilken tör henne egentligen utgjorde ingreppet af *den ende*, af Gustaf.

Hon vredgades dock ej på honom, ej heller på Ellen. Att han föredrog den vackra, glada Ellen fann hon helt naturligt, och att Ellen tyckte om honom var ju ännu mindre att undra på.

Ingen anade Karins hjertesorg: ingen ens tänkte på att den tysta, slutna flickan hade ett varmt klappande hjerta.

Men vi återgå från denna lilla utflygt på det förflutnas område för att återtaga samtalet mellan mor och dotter, hvilket i samma stund det kommit in på ett för fru Borg ömtåligt ämne, nemligen kapitlet om faderns brottslighet, afbröts af Britta.

Med sin vanliga fryntliga uppsyn inträdde denna och sade:

— Anders frågar om han inte sku' få sätta för

märra i stället för Brunte som ha' vurti' en smula slöskodd. Ho' skyggar a's'inte nu mera.

— Hvad säger *du*, Karin? frågade fru Borg.

— Jag säger att jag helst vill stanna hemma, svarade dottern.

— Nå, då fara vi ej.

— Tokerier! inföll den frispråkiga Britta. Unga flickan sitta här och nucka för sig sjelf, när en bjudes på dans och rolighet! Frun kunde också behöfva ut, tycker jag. Det lär ska' bli storståtligt på Brogård i dag. Emma och Ellen ha fått sej hvar sin fästeman, och i glädjen ställer gammelherrskapet till dans.

— Jag hörde Landström berätta, att Emma är förlofvad med den nykomne postmästaren — men hvem ska' Ellen ha?

— Gustaf Larsson, vet ja'! Har inte frun reda på det?

Den dödliga blekhet som vid Brittas ord spred sig öfver Karins anlete uppdagade i ett nu för modern, huru det stod till med dotterns hjerta. Hon bad Britta tillsäga Anders, att ingen färd till Brogård blefve af. När tjenarinnan gått slöt hon deltagande dottern i sin famn och sade:

— Arma barn, du älskar och har blifvit sviken i din tro. Är då all glädje bannlyst från detta hem? Skola barnen gälda...? Ack, jag vet ej hvad jag säger! återtog hon derefter, och med ansträngning att visa sig lugn tillade hon! Jag måste höra efter om pappa vill något. Det låste i hans dörr. Kanske Landström gick.

Som hon gått ut genom ena dörren, tittade Britta in genom den andra, och med sitt allra fryntligaste leende sade hon:

— Kära mamsella, alri' var det värdt att ge sej öfver i sorgen efter en otrogen karl, och inte heller var det värdt att tro det den första kärleken är den bästa och att den al'ri går ur ens sinn'. Nej, pass! Hade jag fått, som jag i min ungdom ville, giftas med den jag var splittergalen uti, och hade inte han svikit mej för en annan, skulle jag fått dragas hela lifvet igenom med den elake fyllbylten Daniel i Måsen, som slår både hustru

och barn. Och hvad jag se'n tackat vår Herre för det han inte bestod mig någon karl hvarken att sörja för eller sörja öfver, det kan Karin al'ri tro! slöt gumman sin moralpredikan.

I sitt stilla sinne var dock Britta förbittrad öfver att Gustaf Larsson vändt sin håg till en annan än Karin, ty med den ömhet, hon hyste för ynglingen sedan den tid hon tjenade i hans fädernehem och bar honom som ett litet barn på sina armar, hade hennes högsta jordiska önskan varit att en dag få se honom såsom en värdig herrans tjenare förenad med lill' Karin, hvilken i Brittas ögon skulle blifvit ett mönster för alla prestfruar. Och nu ta'r han en sådan hopptossa som Ellen till hustru! suckade Britta.

28.

Ett återseende.

Vi befinna oss i hufvudstaden en vinterafton i medlet af mars månad. En ung flicka ses vandra Vesterlånggatan framåt mot Norr, lyst af en något äldre, liten, mager qvinna med en schalett knuten om hufvudet och en stor lanterna i handen, från hvilken två tända vaxljus sprida sitt vägledande sken öfver de knaggliga gatstenarne på samma gång de bjert lysa upp de båda vandrerskornas anleten.

Den unga flickan ser sig ofta skygg och rädd omkring på den smala, med rykande oljelampor sparsamt upplysta gatan. Klockan slår elfva i Tyska kyrkans torn när de befinna sig i hörnet af Tyska brinken. Den äldre qvinnan deremot går modigt med stadiga steg framåt, synbart stolt öfver den blankpolerade lanternan med dess hvita glas och fint krusade papper kring de tjocka vaxljusen.

— Var inte pjåskig, mamsell Anna, utan klif hon raskt på! Vi ha långt qvar ännu, innan vi hinna fram till Malmskilnadsgatan.

— Kära Lisa, jag går allt hvad jag orkar, svarade den unge flickan, i hvilken vi igenkänna Anna Kars, på samma gång som vi i Lisa återfinna den forna barnflickan på Fågelnäsudde, numera madam Petterson. Är du inte sjelf rädd? Se dit! tillade hon, ängsligt seende sig tillbaka mot en portgång, der en ännu ung qvinna, men med sminkade, infallna kinder stod iklädd en rosenfärgad, utgarnerad klädning och prydd med band i håret.

— Åh, inte som värst, svarade Lisa tryggt. Och i det hon tryckte Anna i armen, hviskade hon: Men akta sej, mamsell Anna, att titta på sådana der odjur! Det kunde bekomma oss illa. Gå bara och se stint framför sej!

Anna lydde uppmaningen, och de fortsatte båda två under tystnad sin vandrig. Plötsligt höras hjulen af ett åkdon skramla bakom de gående. Anna och Lisa stiga åt sidan, och en droska rullar fram. I åkdonet sitta två herrar. Den ene, liten och spenslig, skulle helt och hållet undanskymts af den andre, en koloss, hade han icke suttit åt den sidan der Anna och Lisa stodo. Han varsnar den unga flickan, hvilkens vackra ansigte skenet från lanternan i detta ögonblick klart upplyser, och han ropar i det han med sin käpp hejdar kusken:

— Stanna!

Han vinkar derefter med handen åt våra båda vandrerskor och tillägger i munter upprymd ton:

— Hollah, flickor! Kom hit ska ni få åka!

Skrämd vill Anna skynda framåt, men fattas kraftigt i armen af Lisa, hvilken liksom af en underlig, obetvinglig makt tycktes fängslad vid den mur, mot hvilken hon stödt sig. Det låg i den unge mannens rossliga, om drucket tillstånd vittnande stämma en brytning, som likt en hemlandston träffade hennes öra. Hon höjde lanternan så att skenet föll direkte på den talande, och i det med en bakåtlutad tillbucklad hatt betäckta lockiga hufvudet, som hon ser osäkert slänga af och an

på ett par smala axlar, i det pussiga, bleka ansigtet tror hon sig igenkänna dragen af sin forna matmoders son.

— Du min skapare! utropar han plötsligt, tar ett par steg fram mot droskan, och i det hon lemnar den af ångest halfdöda Anna tillägger hon: Kan det vara Janne Borg jag ser för mina ögon, min lill' Janne?

— Hvad tusan råkar du på för en bedagad flamma? säger med däst stämma kamraten i droskan. Nåja, behåll du gerna henne! Jag vänder mig till den unga, vackra damen, tillägger han, fubblande för att få upp droskans dörrvred åt den sida han sitter.

— Om han rör sig ur fläcken, ropar jag på polisen, som jag ser skymta der bortnas, snäser Lisa med barsk stämma.

Derefter vändande sig ånyo till Borg — ty det var verkligen Janne Borg vi återfinna i detta ömkliga tillstånd — säger hon:

— När Borg blir i det skick att han kan visa sig för anständigt folk, är han välkommen till vaktmästare Petterssons, Malmskilnadsgatan n:o 19, fyra trappor upp på vinden. Han har kanske glömt Lisa, som var barnpiga i hans föräldrahem, men — lika godt! — det är jag, det. Och jag ville gerna för hans mors skull tala ett par ord med honom och höra huru han har det. Kör! befalde hon derefter kusken.

Och denne, den ende nyktre af de tre karlarne, fann det rådligt att lyda, isynnerhet som polis verkligen närmade sig.

Uppskakad och harmsen gick Lisa tillbaka till den lika uppskakade Anna, hvilken darrande af oro stödde sig mot en port, den hon önskat sig ega krafter att kunna trycka in för att undkomma de drukna karlarne.

— Var detta verkligen kusin Janne, den vackra gossen du och mamma så ofta talat om? frågade Anna, sedan de hunnit in på Malmskilnadsgatan och nu tyckte sig kunna våga hejda den raska fart, hvarmed de tillryggalagt vägen från Vesterlånggatan.

— Jo, Gud nåde oss, det var allt han. Stackars frun! Liksom hon inte haft nog bekymmer ändå, utan att denna börda också skulle läggas på hennes skuldror!

Men vänta, bara jag får fatt i munsjören, skall han nog få veta sanningen.

— Ja, det kan han tåla vid. Nog var jag rädd att gå hem från Jerntorget utan hvarken svåger eller min fästman till följeslagare, fortfor Anna, men det var för väl att de inte vore med, då vi råkade så illa ut.

— Nå, då hade väl ingen af dem vågat säga ett ord. Men det var bra som det var; jag har länge önskat att få fatt i Janne Borg svarade Lisa.

— Och du tror att han kommer till dig?

— Ja visst.

— Men tänk om han skulle komma till oss?

— Än se'n! Assessorskan vill nog gerna träffa sin kusin, om han kommer nykter, så att hon får färska helsningar från moster Lova. De båda voro ju så såta vänner i forna da'r.

— Ack ja, den snälla moster Lova! Att hon skulle få det så svårt!

— Bara jag får tala med Janne skall jag skrifva till fru Borg, inföll Lisa. Gud signe assessorskan som lärde mig den konsten, när jag först kom i tjenst hos henne. Nu kommer kunskapen mig väl till pass.

De voro framme vid det hus der assessor von Strömers bodde en trappa upp och der Lisa med sin man och två barn bebodde ett par vindsrum.

Janne Borg infann sig verkligen följande dag hos vaktmästare Petterssons, der han på det hjertligaste välkomnades af Lisa och bjöds qvar till middagen. Han slukade anrättningen med en glupskhet, såsom hade han icke sett guds lån på mången god dag.

Några bannor blef det icke af. Han såg så fattig och eländig ut, att Lisa inte nändes att bannas. Hon hade dessutom så mycket att fråga om, och han svarade öppenhjertigt på allt och redogjorde för såväl sina egna misslyckade försök att bli någonting som för de husliga förhållandena på Fågelnäsudde.

— Herre Gud, att frun ska' ha det så illa i all sin rikedom! suckade Lisa med tårade ögon. Annorlunda har det gått mig. Jag fick då en man som jag aldrig kunde önska mig bättre. Och se'n assessorn

skaffade honom plats som vaktmästare både i hofrätten och brandförsäkringen, ha' vi vår goda bergning och lite' till. Pettersson brukar också passa upp vid stora kalaser och får då både bra betaldt och lite' till, både vin och annat godt hem åt mig och barnen. Det blir stort kalas hos general Mannerfelts nästa torsdag. Kom hit på fredagen, så har jag alltid något godt att bjuda på, om inte annat, så lite punsch eller bischof.

Lisas man liksom många andra vaktmästare tvekade ej att hemföra sina sportler.

— Huru har morbrors det nu för tiden? frågade Janne i sin ordning.

— Vet inte Janne att lagman dog i början på året, sjuttiosju år gammal? Men han efterlemnade enkan i goda omständigheter. Såg han inte att kusin Anna var sorgklädd när vi möttes?

— Jaså, var det Anna? Nej, det lade jag ej märke till.

— Nå, sådan florshufva som han den qvällen hade, var det ej att undra på.

— Tala inte om det! Jag hade råkat ut för dåligt sällskap litteratören Leopold.

— Jaså, hette han så, den der bleke, tjocke . . .?

— Än moster — lefver hon? afbröt henne Janne.

— Ja, hon har det så präktigt.

— Än kusinerna? Hur har det gått dem?

— Äh, Ille har redan domsaga, kallas häradshöfding och är gift, som Janne väl borde veta, sedan två år. Erik, som fylt sina tjugunio år, är en skicklig landtbrukare och sköter stora egendomeu Dalåkra, som lagman köpte sej i Dalsland. Hos honom vistas lagmanskan, som blifvit ännu döfvare och fetare än hon var då de lemnade Norrland. Anna är hos modern och är bara för tillfället i Stockholm hos assessorskan på några veckor, för att göra uppköp till sin brudutstyrsel. Hon skall hem i vår och gifta sej med löjtnant Selling, en förmögen, ståtlig herre, som har en egendom i närheten af Dalåkra. Erik arrenderar Dalåkra af syskonen, tillade Lisa, hvarefter hon uppmanade Janne att göra ett besök hos assessorns, så att han som slägting blefve bjuden på bröllopet.

— Kära Lisa, jag har inte kläder att visa mig hos dem. Jag har pantsatt allt hvad jag har kunnat undvara. Och nu redogjorde han för Lisa huru som han tidigt på hösten, sedan han kommit till Stockholm, efter några veckors svirande så länge respengarne räckte fått plats hos en färgare, men derifrån snart kommit till en bleckslagare. Från denne hade han hamnat hos en snickare, hvilken förfärdigade biljarder. Der åter hade han inhemtat mera kunskap i biljardspelet än i bordens snickrande. Körd från snickaren, hade han fått anställning som markör på en restauration, der ett biljardrum fanns för kunderna.

— Men der gick det sämst för mig, slutade han. Jag nödgades pantsätta både min klocka, psalmboken som du, Lisa skickade mig och en guldring, som mamma gaf mig vid min första nattvardsgång, dessutom alla mina snygga kläder. Den der skurken Leopold spelade sedan af mig pengarne den natten vi möttes på Vesterlånggatan, och nu har jag ingenting till månadshyran för rummet, slöt han dystert stirrande framför sig.

— Stackars Janne han, sade Lisa med tårfylda ögon, förskräckt åt den tafla som den rike mannens son för henne upprullat. Stackars gosse! Vore det inte så godt att skrifva hem och tala om alltsammans?

— Och oroa mamma, då hon ingenting har att ge? invände han. Mamma skref, att de penningar hon sist sände mig hade hon skrapat ihop genom att sälja sin svarta sidenklädning jemte annat som hon trott sig kunna undvara.

— Än landsfiskalen? Rika karlen måtte väl inte vilja låta sin ende son svälta ihjel, då han sjelf sitter i öfverflöd?

— Han vill inte höra talas om mig. Gud gifve han väl vore död! Om han också gör mig arflös, så får dock mamma ärfva, och hon delar nog med sig. Om derför Lisa vill låna mig litet penningar, vore det ingen risk. En hundrariksdalerssedel till exempel? Jag kunde då komma på fötter igen. Nu är jag bränd; så hädanefter skall jag nog veta att akta mig.

— Jag skall tala med Pettersson, sade Lisa deltagande. Kom hit om fredag.

— Men till dess har jag inte en skilling att lefva af. Låna mej bara nu sålänge en tia till hyran och några riksdaler till mat!

— Åhja, nog har jag väl en tia till hyran, och mat kan Janne få här några dagar, till dess Pettersson och jag hinna resonera om saken. Inte ska' han gå ohulpen från oss bara han vill bli menniska.

Följande dag gick madam Pettersson med Janne till assistansen, igenlöste hans der pantsatta kläder, betalade sedan resterande hyran och lemnade honom en sedel till handpenningar. När hon skildes från Borg i hans bostad vid Prestgatan, tillsade hon honom att nu kläda sig snygg och gå till assessorns innan middagen. Man skulle derefter rådgöra om att söka få åt honom en hyggligare bostad, och Pettersson, menade hon, skulle nog genom assessorn och några andra hofrättsherrar kunna skaffa honom förtjenst fullt upp med renskrifning.

Nöjd och belåten med att hafva gjort en god gerning, vände Lisa ensam hemåt och skulle under vägen göra uppköp till middagen. Janne, nu from som ett lam, hade lofvat att i allt åtlyda henne. Då hon gått började han genast att kläda sig.

Med mannens samtycke hade Lisa erbjudit Janne att äta sina mål hos dem. Hon trodde sig äfven kunna skaffa konom ett rum i samma hus der de bodde. Hon ansåg det vara en försynens skickelse, att den värnlöse stackaren kommit i hennes väg medan räddning ännu var möjlig, ty härpå tviflade icke en sekund den med verldens frestelser och laster oerfarna Lisa. Hon ansåg det dessutom vara sin pligt att träda i moders ställe, när denna var så långt aflägsnad, att hon sjelf ej kunde vårda sig om sonen, sitt mest älskade, af en dålig och hård fader förskjutna barn. Såsom kristen qvinna och sjelf moder ömmade Lisas hjerta för den tärde, bleke yngling hon som barn burit på sina armar. Hon hade ofta i sitt minne återkallat Jannes lilla täcka ansigte — i hennes tycke en riktig Guds englabild i jemförelse med hennes klumpnäsiga och bredmynta gossars anleten;

och huru kära desse än voro Lisa, hade dock alltid lill' Janne synts henne förmer än alla andra barn, såväl hennes egna som assessorns.

— Nog få vi igen pengarne, om vi också skulle låna honom ett par hundra riksdaler, hade hon med full tillförsigt försäkrat mannen.

Assessorskan von Strömer hade äfven styrkt Lisa i hennes hjelpsamhetsifver, stuckit henne en sedel i handen för kusinens räkning och lofvat att göra hvad hon kunde, om han blott artade sig väl.

Janne Borg kunde således nu få det bra. Han stod ej längre ensam och öfvergifven i verlden.

29.

Jannes uppträdande hos sina slägtingar.

Iklädd sina återbekomna svarta kläder, numera något urväxta, sin mörkblå, tjocka vadmalsytterrock, med sitt gröna bommulsparaply i handen och de penningar i fickan, hvilka assessorskan gifvit och Lisa oförståndigt nog lemnat honom, begaf han sig en stund efter det Lisa gått på väg till det tillämnade besöket hos sina slägtingar.

Men i stället för att gå direkte till Malmskilnadsgatan vek han in på en krog under vägen. Han ansåg sig behöfva en styrkedryck innan han trädde in hos assessorns, som Lisa beskrifvit såsom ett mycket fint och förnämt herrskap.

Olyckligtvis nöjde han sig icke men *en* sup, och då han efter ett par på krogen tillbragta timmar befann sig utanför assessorns tamburdörr, var detta i ett tillstånd som gjorde honom allt annat än presentabel hos hederligt folk.

Han hade med stampande, osäkra steg lotsat sig upp för trappan. Händelsevis befans tamburdörren olåst

och utan att besvära sig med att ringa steg han dristigt in med hatten och öfverrocken på och med paraplyet i handen — såsom han haft för vana på de mindre hyfsade ställen han brukade besöka — och stannade först då han befann sig i en elegant möblerad salong, der två sorgklädda fruntimmer sutto, det ena i soffan, det andra på en taburett vid fönstret, båda sysselsatta med broderier.

— Hu, då! utbrast ofrivilligt och skrämd vid Jannes plötsliga inträde damen i soffan, hvilken var ingen annan än assessorskan von Strömer, vår forna bekanta, Malla Kars, nu en tjugusexårig något fetlagd men vacker ung fru.

— Kusin Malla! Träffadt, icke sant? utlät sig Janne, i det han ogeneradt slog sig ner i en fåtölj ställd mellan soffan och den dörr genom hvilken han inkommit.

— Skulle ni vara Janne Borg? frågade assessorskan med en ogillande blick på den rusige, lille karlen, hvilken med paraplyet mellan sina knän och händer och hakan stödd mot dess krycka oblygt stirrade på henne i det han sturskt sade:

— *Ni* kan ni vara sjelf!

Derpå vände han sig till den vid fönstret sittande Anna och fortfor helt belåten:

— Se, god dag, kusin Anna! Tack ska' hon ha för sist! Det var ett godt möte för mej. Jag fick mej fri kost och logis på kuppen, hvilket tacksamligen skall återgäldas så fort far min, den snålvargen, vänder näsan i vädret, tillade han med en hickning.

En jungfru inkom i detsamma med en liten treårig flicka, assessorns yngsta barn.

— Det var en liten sötunge, den der! Vill du ge mej en puss? sade Janne i det han ville draga till sig flickan.

Barnet började skrika. Assessorskan tillsade tjenarinnan att genast gå ut med flickan och med detsamma säga åt husjungfrun, att tamburdörren icke finge lemnas olåst. Fruktande att ha visat sig alltför tydlig mot kusinen, frågade hon derefter:

— Har kusin Janne varit länge i Stockholm?

— Sedan medlet af juli förlidet år tror jag det är, svarade han, upptog en blårutig näsduk ur rockfickan och snöt sig med mycket buller. Ack, det var sant, tillade han, jag skulle helsa så mycket från mamma.

— Den kära moster Lova! utbrast assessorskan, rörd vid minnet af sin barndoms vårdarinna, Hur mår hon? Har hon nyligen skrifvit?

— Tackar som frågar! Jag tror nog att hon mår bra, fastän pappa grälar väl ännu som förr från morgon till qväll, svarade Janne temligen stillsamt. Sedan han stoppat näsduken i fickan, upptog han från denna en liten bleckdosa, tog sig en bit af dess innehåll — en förut begagnad tobaksbuss — och stoppade i munnen. Bref får jag sällan, återtog han. Mamma är just inte skrifklådig. Det går trögt för henne att klottra ihop några rader.

— Skrifver Janne till henne, så helsa hjertligen från oss! sade assessorskan, sorgset betraktande den bleka, förfallne ynglingen.

— Ja vars, ska' ske! svarade Janne, spottande i detsamma på den hvitbottniga brüsselmattan.

— Akta! utbrast Anna ofrivilligt då hon såg mattan fläckas.

— Ursäkta! sade Janne, reste sig och drog ena foten öfver den mörka fläck han satt på mattan, hvilket ingalunda förbättrade saken.

Derefter satte han sig, och samtalet afstannade.

En ringning på tamburdörren, och assessorns inträde kort derpå i salongen gjorde omsider slut på den obehagliga tystnad som varat några minuter.

— Hvad vill den der karlen, som inte ens har vett att taga af sig hatten, när han stiger in hos folk? frågade assessorn i uppbragt ton, då han varsnade Janne, hvilken lugnt satt qvar i fåtöljen.

— Karl kan ni vara sjelf! svarade ögonblickligt den tilltalade. Men, skrämd af den inträdandes mörka uppsyn, fann Janne det likväl rådligt att resa sig och aftaga hatten. Adjö, kusin Malla! Adjö, kusin Anna! sade han derefter och lemnade rummet vacklande af och

an, besvärad af värmen och rusets åt hufvudet alltmera häftigt uppstigande ångor.

Han gick icke denna dag till Petterssons. Ej heller syntes han der de följande dagarne.

— Jag fruktar, sade vaktmästaren en dag till sin hustru, att du kommer att få föga heder af din skyddsling. Då jag i går qväll tjenstgjorde för Bobergs räkning i teaterförstugan, såg jag slyngeln komma blixtfull i sällskap med ett par likadana gökar ner från femte raden. De hade samtligen blifvit utvisade för det de fört oväsen deruppe.

— Trösta mej! svarade hustru häpen.

— Pengarne våra äro vi nog af med. Hundra riksdaler, utom maten . . . !

— Åh, käre mej! Det har ingen fara med pengarne, afbröt honom Lisa. Men vänta bara! Kommer han, nog ska' han få lof att skrifva till sin mor, och af mej ska frun också få en epistel.

— Bara han kommer, ja! svarade mannen. Han bar sig så illa åt hos assessorns, att han lär nog alldrig våga komma hit igen.

Dervidlag bedrog sig likväl vakmästar Pettersson, ty på den utsatta fredagen infann sig verkligen unge herr Janne, påminnande Lisa om att hon bjudit honom på någonting extra godt dagen efter kalaset hos general den eller den.

— Åh, gudskelof, gossen min! utbrast gladt den fromma själen Lisa, icke tänkande annat än att hon fått rätt gent emot mannen. Hvar har Janne varit alla dessa dagar och hur mottogs han af kusinerna efter som han lommade af så tvärt? frågade hon derpå ifrigt. Assessorskan lät inte belåten. Kommer han nu derifrån?

— Det högfärdiga packet tänker jag ej vidare besvära, svarade han torrt.

Sedan Lisa en stund bestått sin skyddsling några väl menade, allvarliga förmaningar, öfvertalade hon honom att skrifva till modern. Sjelf bifogade hon några rader, lät fru Borg veta att de lånat Janne hundra riksdaler, men att det inte precist brådskade med betalnin-

gen förr än till 1:sta juli, då Pettersson skulle ut med ett qvartals hyra. Hon skref att Janne nu skulle få rum hos en enkefru, hvilken bebodde två vindsrumbredvidd eras, så att föräldrarne ej längre behöfde vara oroliga för hans skull o. s. v. I händelse de godhetsfullt ville sända penningar till Janne, så kunde brefvet adresseras till vaktmästar Pettersson, slutade Lisa sitt bref.

Ett par dagar derefter flyttade Janne till enkefru eller madam Sundström, såsom Lisas granne ömsom kallades. Hans kappsäck var mycket lätt. Återhade svarta fracken med tillbehör fått vandra till assistansen. Lisa hoppades dock, att när hon och hennes man finge honom under sina ögon, skulle han nog bli ordentlig och arbetsam.

Det tycktes i början såsom hade Lisa haft rätt. Janne Borg ville verkligen arbeta, och Pettersson lyckades också att skaffa honom renskrifning. Svarta kläderna igenlöstes ännu en gång från assistansen. Och för de penningar han fick öfver prenumererade han å ett länbibliotek. Men nu var det med ens slut med hågen för renskrifning. Nu tillbragte han dagen med att, liggande på en soffa, sluka den ena romanen efter den andra.

I början var Lisa road af att höra lill' Janne, såsom hon ännu ibland kallade honom, läsa högt för sig under det hon arbetade. Men snart nog började det ständiga läsandet oroa henne. Hon sökte nu att utfundera medel att draga honom från denna onyttiga sysselsättning.

— Assessörn låter helsa, sade hon en dag, att sedan Janne visat sig kunna vara nykter och ordentlig, är han välkommen hos sina slägtingar.

Denna visserligen välmenta, men klumpigt och måhända ej fullt ordagrant framförda helsning lemnade unge Borg åt sitt värde. Han hade hela sin sturska stolthet qvar, den stackars Janne, huru förfallen han än var. På krogarne sällskapade han och drack brorskål med hvem som helst, kunde tåla glåpord och låta sig mången gång oantastadt skymfas af öfvermodiga uslingar, men han var ytterst ömtålig och lätt sårad, när det

gälde folk af hans egen samhällsställning. Då växte högmodet; då pöste den stackarn upp sig till ömkansvärd dumdryghet.

— Helsa hon herr assessorn tillbaka, svarade han, att jag vet bättre råd för min tid, än att nedlåta mig till att ringa på det herrskapets dörr! Jag ämnar dessutom åter taga i tu med renskrifningen.

Detta beslut afväpnade naturligtvis den beskedliga Lisa. Hon försökte väl ännu en gång att intala Janne, att han borde vara tacksam för sina slägtingars välvilja, men hon fick tala för döfva öron.

— Sådant får Lisa sjelf tacka för, svarade han trotsigt. Jag betalar för min inackordering hos fru Sundström. Vidare bryr jag mig inte om.

Ungefär en månad hade Janne vistats i sin nya bostad hos fru Sundström, fått god mat hos Pettersons och just icke synnerligen ansträngt sig med renskrifning, blott då och då fullbordat ett ark och deremellan läst den ena romanen efter den andra. Lisa hade redan första veckan ledsnat på föreläsandet; hon hade icke ro, ej heller tid att sitta stilla vid sin sömnad. Fru Sundström satt deremot gerna med sin stickstrumpa hos sin "hygglige, unge hyresgäst" och fann ett obeskrifligt nöje uti att få höra läsas för sig, sedan hennes ögon ej längre medgåfvo henne att sjelf taga kännedom om romanlitteraturen, hvilken i alla tider utgjort den numera sjuttioåriga fruns käraste förströelse.

Borg hade, såsom Lisa uttryckte sig, blifvit riktigt hygglig och i allo uppsnyggad både till kropp och själ. Hon hade icke heller underlåtit att skrifva ännu ett bref till hans mor, ehuru ännu intet svar bekommits på det bref hon skref de första dagarna hon råkat ynglingen.

— Det kan väl hända, tänkte Lisa fromt, att jag i mitt första bref dömde den stackars gossen för strängt och skrämde fru Borg. Det vill jag godtgöra sedan han blifvit så hygglig som han nu är.

Hennes andra bref blef också så berömmande för Janne, att hon försäkrade deri, att föräldrarne numera inte hade annat än glädje att vänta af den "snälle yng-

lingen", hvilken aldrig brydde sig om sällskap ut om hus, utan bara skref och läste så vackert. Hvad han läste nämde icke Lisa. Icke förstod hon heller om läsningen var till gagn eller skada. Hon var belåten blott Janne höll sig hemma.

Fru Borg hade under glädjetårar läst detta bref, och Landström hade med den största beredvillighet understödt henne i hennes ytterligare vädjande till fadern om försonlighet mot sonen. Borg som knappast hunnit en smula repa sig från slaget invände att det varit tillbörligare att Janne sjelf skrifvit till sin moder om sin ånger och bättring, än att låta henne veta detta genom andra.

Han vägrade att sända ringaste penningehjelp.

Landström, hvilken gerna ville ställa sig in hos den han hoppades framdeles få till svärmoder, erbjöd sig att förskottera den berörda summan. Och sålunda kunde fru Borg följande postdag sända en hundrariksdalerssedel åt den till dygden återvändande förlorade sonen. Att Landström genom det intresse och deltagande han visade för Janne tillvann sig fru Borgs vänskap, säger sig sjelf. Trots sorger och lidanden hade denna senares mera fromma än genomträngande förstånd icke skärpts till någon anmärkningsvärd klarsynthet. Hon trodde så lätt och så gerna alla människor om godt. Den enda envishet hon i motsatt rigtning lade i dagen var sin obenägenhet mot fru Norrbom och hennes dotter. Mot dem båda visade hon en ögonskenlig motvilja. Gyldenstams voro dock de enda som Borg skulle ha velat umgås med, om något umgänge kommit i fråga på Fågelnäsudde. Landström bodde såsom tillförordnad landsfiskal ännu fortfarande på Karsboda, och han hade litet emellanåt sökt att åvägabringa ett närmande mellan de båda endast af elfven skilda gårdarnes egare.

Hittills hade likväl hans bemödanden just icke rönt någon framgång, lika litet som hans trägna frieri till Karin Borg.

Han började emellertid efter penningesändningen

till Janne att få en bundsförvandt i Karins mor för sina planer på dottern.

Men vi lemna nu Fågelnäsudde för att återvända till vår genomhederliga Lisa Pettersson.

En morgon — den första maj — sågs madam Pettersson i sitt hem ifrigt sysselsatt med strykning. Hela hushållet, Janne Borg och fru Sundström inberäknade, ämnade fira dagen ute på Djurgården. En stor matkorg skulle medtagas, kaffe och en sexa skulle serveras i gröngräset, ty luften var nästan sommarljum och marken grön efter en hel veckas solsken, omvexlande med några lätta regnskurar. Lisa ville sjelf vara riktigt fin, liksom hon äfven vinnlagt sig om att anskaffa snygga sommarkläder åt gossarne. En storblommig netteldukskädning, en present af assessorskan, tvättades, stärktes och var nu som bäst under strykning. Varm och ifrig, med det gulröda håret lurfvigt kring den svettdrypande pannan, lät hon det gå raskt undan med sitt arbete, sedan hon fått äldste gossen i skolan och vaktmästaren hunnit begifva sig af till hofrätten.

Janne Borg och Lisas yngste gosse, de sist uppstigne och klädde, sutto ännu vid kaffebordet, långsamt doppande skorpa efter skorpa, då en hastig knackning hördes på dörren.

— Stig in! skrek unge herr Borg.

Som dörren var oläst lät detta sig göras utan omak för de inne i rummet varande. Den främmande steg in. Det var en brefbärare medförande avis om att ett rekommenderadt bref till en herr Borg och adresseradt till vaktmästar Pettersson vore att afhemta å postkontoret.

— Till herr Johan Borg? frågade denne.

— Alldeles rigtigt! svarades.

— Käre hjertandes! utbrast nu i sin ordning Lisa, hvilken med sina af glädje tindrande ögon betraktade brefbäraren, kära hjertandes, om han ändå kommit tio minuter tidigare, så hade Pettersson kunnat taga lappen med sig och få ut penningarne!

— Det måtte jag väl kunna ombestyra, inföll Janne.

— Ja visst, ifall herrn är rätta person, svarade brefbäraren.

— Jo, så men, nog är han rätter man, det går jag i borgen för, inföll Lisa. Men, tillade hon förnumstigt, käre Janne, tag han ändå för allan säkerhets skull med sig fru Borgs sista bref och prestbetyget! De ligga båda delarne der i gula bordslådan.

— Jag går direkte till posten, sade brefbäraren derpå. Efter som herrn tycks vara en främling, går det ju an att vi följas åt, så kan jag både visa vägen och attestera.

— Tackar så mycket! Nog hittar jag, svarade Janne i det han stoppade den ofvannämde plånboken med sitt innehåll — af endast ett bref och ett prestbetyg — i fickan.

— Det var riktigt snällt! sade Lisa åt brefbäraren. Derpå vändande sig till Janne tillade hon: Kära Janne, tag fram bränvinsflaskan ur skänken och bjud herrn en styrkedryck, och tag sig äfven sjelf en tår på tand, så kan han sedan raska på så mycket fortare både dit och hem! Jag är så otålig att få höra hvad mamma hans skrifver. Se här är skänknyckeln!

— Janne framtog bränvinsflaskan, bjöd den främmande en sup, tog sig sjelf en, dito en och till sist en tredje i smyg, innan han satte in flaskan i skänken.

— O, Lisa, hvi gjorde du detta? förebrådde hon sig mer än en gång under dagens lopp, då Janne Borg, hvilken omedelbart efter sista supens inmundigande gått bort med brefbäraren, icke vidare hördes af.

När vaktmästar Pettersson kom hem till middagen och Lisa under jemmer och suckan meddelade honom sin oförsigtighet och sin ångest för Jannes skull, tröstade han hustrun med att hon troligen hvarken skulle få återse sin skyddsling eller få några penningar.

— Han talade med mig i går om att han starkt funderat på att bege sig ut till sjös.

— Den stackarn! afbröt Lisa häftigt mannen. Fin och klen som han är, orkar han väl inte fira ett skot, mycket mindre vinda upp ett ankare.

— Äh, när han nu fått kassa, går det nog för sig

att fara som passagerare. Han sade han ämnade sig till Amerika.

— Till Amerika? Bort i verldens ända! Hva' ska' han göra der?

— Lära sig arbeta, svarade vaktmästaren torrt.

Lisa snyftade högt.

— Nog är det hårdt för oss att förlora så mycket penningar, ty naturligtvis måste vi äfveu ersätta fru Sundström en månads hyra, fortsatte vaktmästaren, men jag tillstår likväl att jag vore bra belåten om vi med ens vore af med den gunstig junkern. Med sin lättja och sin högfärd lyckades han nog till sist att bortkollra både dig och våra pojkar. Jag har aldrig kunnat med odågan.

— Pettersson! Pettersson! Du må väl aldrig ha sagt gossen, stackare, några hårda ord, så att han derför vill ge sig af från oss ända bort till Amerika? jemrade sig Lisa, icke utan en viss förtrytelse vid tanken på mannens förmenta hårdhet.

— Se, så! Lugna dig, gumman min, och låt nu mig och pojkarne få en matbit i oss! bad vänligt den i botten godhjertade mannen.

Den tillämnade djurgårdsfärden, åt hvilken såväl Lisa som barnen på förhand gladt sig, inställdes. Pettersson gick med gossarne till Carl XIII:s torg, för att *de* åtminstone skulle få se den kungliga ståten. Under tiden drucko fru Sundström och Lisa ännu en gång eftermiddagskaffe tillsammans. Den förstnämda tittade sedan i korten om den hygglige unge Borg snart skulle vara tillbaka, medan Lisa hvar femte minut tittade ut genom det åt Malmskilnadsgatan vettande fönstret och låg ibland hela qvarten halfsträckt utom vindskupan för att speja efter den saknade.

Icke en blund kom den natten i den välvilliga Lisas ögon. Mannen befalde henne visserligen när klockan i närmaste kyrktorn hördes slå tolf att gå och lägga sig på det att andra också kunde få någon ro, och hon åtlydde befallningen, ehuru temligen motvilligt. Men så fort hon märkte sin käre Pettersson vara stadigt insomnad, smög hon sig sakta i strumplästerna ut

i rummet åt gatan, och der fortsatte hon ånyo lika outtröttligt som fruktlöst sitt spejande.

Liflig och ytterligt orolig, var hon mången stund frestad att begifva sig ned på gatan för att uppsöka sitt förlorade får. Detta vågade hon likväl ej för mannen.

Ungefär en vecka efter ynglingens försvinnande erhöll Lisa ett bref från honom. Han skref att det rekommenderade brefvet från hemmet endast innehållit en futtig tia och att han blygts att komma till Petterssons med så litet. Samma dag hade han råkat i sällskap med några forna kamrater; sammanträffandet hade slutat med ett litet majrummel. En af kamraterna hade då på spel vunnit af honom de penningar han i brefvet bekommit, men deremot gjort honom en verklig tjenst. Sjelf nyligen hemkommen från Amerika, hade denne kamrat gifvit honom rekommendationsbref till ett par vänner i Chicago, dit han nu sade sig ämna styra kosan.

"Med mina kunskaper i bokhålleri, färgeri, bleckslageri och mycket annat", skref han, "påstod min kamrat att jag skulle komma att göra lycka i Amerika, och derom är jag äfven sjelf fullt öfvertygad. Var alltså utan oro, kära Lisa, och helsa Pettersson att han kan vara lugn hvad min skuld till eder vidkommer! Om också farsgubben, den snålvargen, skulle uppnå Methusalems ålder, rör det inte mig. Jag skall nog veta att på hinsidan Oceanen ställa det så för mig att jag blir en rik man. Och då skall minsann inte Lisa behöfva ångra det hon varit god mot mig. När jag får egen affär i gång, ska' Lisas yngsta pojke komma till mig och bli min förste kontorist med några tusen dollars lön. Lita, hon, på det! Och nu farväl! Går det mot för mig i Chicago, beger jag mig flux till San Francisco och blir der guldgräfvare. Första guldklimp jag hittar skall jag sända Lisa, och då hoppas jag att ni skall dricka min skål i äkta madeira. Jag hinner ej skrifva mer, ty i morgon lyfter engelska briggen *All right*, ankar, och med den lemnar jag fädernejorden. När jag landat i Newyork skall hon vidare få höra af mig. Helsa mamma och tala om för henne att jag rest!"

Brefvet, som var dateradt den 5:te maj, kom först

den 9:de Lisa tillhanda. Det hade samma dag inlemnats i brödmagasinet i huset der Petterssons bodde af en rysligt sluskig karl, såsom brödmadamen uttryckte sig.

Harmsen, djupt bedröfvad, men derför icke misströstande om Janne Borgs framtid, delgaf Lisa sin man brefvets innehåll. Denne, mera klentrogen, underrättade sig om att en engelsk brigg kallad *All right* verkligen på morgonen den 6 Maj lemnat Stockholm. Det återstod att få veta om ynglingen Borg medföljt briggen. Härpå lyckades det honom likväl icke att få någon fullt säker bekräftelse.

— Käre mej! invände Lisa, då mannen bekymrad yttrade sin fruktan att Borg troligen ej rest, utan att de kanske snart nog finge honom åter, trasig och utsvulten. Käre mej, han har nog inte velat behålla far sins namn, då han gick ut som simpel matros, utan har tagit hyra under ett lånadt.

Dervid fick det blifva. Fru Sundström saknade mycket sin hygglige, unge föreläsare. Lisa grät ibland tysta tårar öfver sin lill' Janne och kände sig icke rätt hågad att skrifva till fru Borg om detta sista elände.

— Hellre må vi förlora pengarne än bedröfva henne! suckade den hederliga, forna tjenarinnan.

Af brefbäraren, som följt Janne Borg till posten och der sett honom uttaga och öppna brefvet, fick Pettersson veta att det innehållit en hundra riksdalerssedel.

— Och så har han narrats för mig till på köpet! utbrast Lisa i fullt vredesmod, då mannen berättade henne detta.

En stund derefter hördes hon likväl sucka:

— Stackars min lill' Janne! Gud hjelpe dig!

Att han likväl såsom en rik man en dag skulle återvända från Amerika, var en förtröstan och tro, den ingen, icke ens fru assessorskan, förmådde betaga henne.

30.

Slutet på Jannes planer och förhoppningar.

Koleran, som alltsedan sitt första besök i Stockholm 1834 icke vidare hörts af, åtminstone med några mera fruktansvärda påhelsningar, återkom plötsligt lika oväntad som ovälkommen året 1853. Epidemien visade sig väl icke denna gång så våldsam och blef ej heller så skräckinjagande som vid sitt första uppträdande, men dock alltid såsom en hemsk, skrämmande gäst, den man helst flydde undan, om man kunde. Å några egendomar i hufvudstadens omnejder spred farsoten denna gång död och fasa i månget hem. Icke ens i skärgården gick man fri för smittan. På egendomen Norrnäs å Vermdön angrepos icke mindre än tjugu personer inom en vecka. Fyra dogo, och de som räddades till lifvet hemsöktes sedan under veckotal af tyfus. Också sågos på de flesta egendomar, dit smittan ännu icke nått, ute på gårdarne en kittel fyld med tjära stå rykande öfver en frisk eld dagen igenom, och öfver denna röktes alla från staden ankomna bref och paket.

Man var skrämd till försigtighet, men lyckligtvis icke denna gång så paniskt förlamad af fruktan för smitta som fallet hade varit år 1834.

De flesta som det kunnat, hade dock som sagdt, öfver sommaren lemnat hufvudstaden för att icke återkomma, förr än så sent som möjligt på hösten, då man kunde hoppas att faran vore förbi. Assessor von Strömer hörde till dessas antal. Hela familjen, barn och tjenstfolk vistades hos lagmanskan på Dalákra, der Annas och löjtnant Sellings bröllop skulle firas en af de sista dagarne i Augusti.

Vaktmästar Petterssons och fru Sundström jemte

bottenvåningens hyresgäster voro de enda qvarvarande i det stora huset n:o 19 vid Malmskilnadsgatan.

Rörelsen på gatorna var, om icke liflig, dock just icke anmärkningsvärdt mindre än den plägar vara i den under de varmaste sommarmånaderna temligen folktomma staden. Läkarne hade blifvit förtroliga med epidemien. De förmådde numera lättare beherrska den, blott hjelpen anlitades i tid, och detta lugnade betydligt den allmänna sinnesstämningen.

Till de alls icke rädda hörde madam Lisa Pettersson. Hon fann tvärt emot de flesta andra koleratiden vara en god tid, ty man fick ju nu till så billigt pris de utsökt rara krusbären och plommonen, hvilka eljest voro dyra att få. Hon hade en gång fått en hel kappe plommon för sex skilling i följd af polisförbudet mot dem.

Också försummade hon aldrig någon morgon att från Hötorget taga hem åt sig och barnen en korg fyld med bär och frukt. Dessa spisades sedan under dagens förlopp, vanligtvis i sällskap med fru Sundström, hvilken allt var temligen räddhågad, men likväl icke var en qvinna med nog viljekraft att kunna motstå frestelsen, då Lisa frikostigt bjöd och delade med sig.

— Gudskelof att lill' Janne är långt från det här eländet! sade Lisa till fru Sundström en morgon mot slutet af Augusti, under det hon med sin korg på armen och mjölkflaskan i handen stod färdig att begifva sig ut på mat- och plommonköp. Han stackare skulle kanske ha varit rädd för koleran, och måhända tagit sig till med supa. Jag har just i natt drömt om'en, att han kom blek och förstörd springandes mot mig och ropade: Är du inte rädd, Lisa? Ät inte mera plommon!

— Ja, men kanske det vore bäst att åtlyda varningen? Himlen sänder oss icke sådana för ro skull, menade fru Sundström.

— Isch, ja mej! svarade Lisa käckt. Nej, skrock fäster jag mig aldrig vid. Tvärtom tänker jag i dag på lördagsmorgonen förse mig, så att vi inte behöfva lida nöd på söndagen.

Och dermed vandrade Lisa med hurtigt mod till Hötorget. Kommen dit, gjorde hon flinkt sina vanliga

uppköp hos kött- och mjölkförsäljerskor, hvarefter stegen styrdes till det grönsaksbord, der hon brukade handla de under bordet dolda plommonen. Grönsaksfrun satt med Dagbladet i handen, då Lisa närmade sig bordet, och var så fördjupad i läsningen af ett polisreferat, att hon icke gaf akt hvarken på Lisa eller hennes blinkning angående den förbjudna frukten.

— God dag, fru Hjort! helsade slutligen Lisa gladt skrattande. Hvarför har man i dag en så vigtig och bedröfvad min? Hjorten har väl inte nu igen sprungit till skogs som frun häromdagen påstod?

— Åh nej! Herre min Gud, är det lilla fru Pettersson? Ursäkta mej, som inte ser upp! Men si, jag läste någonting så upprörande i bladet, att jag ännu känner mig en smula konfys. Huru var det, tillade hon derefter i det hon stirrade frågande på Lisa, har jag inte hört frun tala om en yngling vid namn Janne Borg?

— Jo visst! svarade Lisa, plötsligt allvarsam. Står det någonting om honom i bladet? Han for i våras till Amerika.

— Då måtte han ha kommit tillbaka. Eller också kom han väl aldrig dit, stackars gosse.

Lisa ryckte häftigt bladet från grönsaksmånglerskan, hvilken i början undrande öfver fru Petterssons "oförskämdhet", dock snart lugnade sig, då hon såg den likblekhet, som under läsandet spred sig öfver vaktmästarfruns ansigte.

Lisa läste det polisen föregående dag tidigt på morgonen anträffat en ung man liggande död af kolera på en sophög i närheten af lill' Jans krog. Den döde beskrefs såsom ytterst torftigt klädd. I den slitna rockens söndriga bröstficka fans en plånbok af brunt skinn, innehållande ett tillskrynkladt, smutsigt bref, dateradt *Fågelnäsudde* och undertecknadt *Lovisa Borg*. På högra lillfingret hade han en liten guldring med en infattad röd sten.

Lisa hade stält från sig mjölkkrukan innan hon ryckte till sig tidningen. När hon slutat polisreferatet, sjönk hon snyftande ned på en i närheten stående trälåda.

— Herre Gud, lilla fru Pettersson! utbrast fruktmånglerskan deltagande. Aldrig trodde jag att notisen skulle gå henne så till hjertat. Då hade jag väl hellre tegat med spektaklet. Lisette, sade derefter den välvilliga gumman åt sin hjelpreda, en ung tjenstflicka, tag korgen och mjölkkrukan och följ fru Pettersson hem! Huru var det, tillade hon derefter inställsamt hviskande, skulle vi ha oss lite' rara, gula plommon i dag?

Lisa gjorde blott en afvärjande rörelse med handen, men tackade för hjelpen med mjölkkrukan, tog så korgen på armen och vände med vacklande steg och bedröfvadt hjerta åter till sin boning.

Då vaktmästar Pettersson senare än vanligt hemkom till middagen, medförde han bekräftelse på Johan Borgs död. Han hade varit inne på polisvaktkontoret vid Myntgatan och der fått veta att Borg natten före briggans afseglande gått i land och svirrat så att han icke vidare kom ombord. Han hade sedermera fört ett högst oregelbundet lif, råkat ut för mycket dåligt sällskap och under sina utsväfningar sjunkit allt djupare och djupare på lastens bana, tills dess han slutligen i yttersta armod, utsvulten och eländig, saknande hem och vård, blifvit ett af den härjande farsotens offer. Vid tjugu års ålder hade han nu slutat sitt oroliga lif på en sophög.

— Ringen som han bar på fingret lemnades mig mot qvitto, då jag sade det jag skulle underrätta hans far om olyckan, fortsatte Pettersson i det han räckte den åt sin gråtande hustru.

— Stackars min lill' Janne! jemrade sig Lisa. Och till råga på olyckan skulle inte heller assessorns vara i staden, så att min kära matmoders son kan få en anständig begrafning! Det måtte du, Pettersson, dock besörja.

— Den är allt redan ombesörjd. Stackars gossen hvilar i ro på kolerakyrkogården. Frid vare med hans själ, arme syndare!

— Amen! instämde andäktigt hustrun.

Efter måltiden skref Pettersson ett illa stafvadt, men ödmjukt deltagande bref till patron Borg, deri han

redogjorde samvetsgrant för såväl Jannes senaste lefnadsöden som hans bedröfliga slut och jordande.

31.

Jobsposten.

På Fågelnäsudde hade emellertid dagarne framskridit med sin vanliga enformighet. Ännu för det mesta liggande, till följd af sin lamhet i högra sidan, hade Borg likväl någorlunda återfått talförmågan. Lynnet var detsamma vresiga, otåliga; men som han icke kom ur rummet, var han ej heller längre en så fruktansvärd skräck för sin omgifning som han förut varit. Mot hustrun var han fortfarande oblid och hånande, men hon hade nästan vant sig vid all slags tortyr. Än skulle hon sitta inne med sitt arbete och vaka öfver hans slummer; än ville han icke på flera dagar se henne.

En dag, när hon så satt stilla med sin stickstrumpa under det mannen sof middag, for denne häftigt upp ur sömnen frågande:

— Hvad är det för buller?

— Det var bara en liten sparf som pickade på rutan, svarade hustrun saktmodigt.

— Jag tål inga nyfikna. Fäll ner gardin!

— Men då blir ju mörkt här, invände fru Borg i det hon reste sig för att efterkomma mannens befallning och gick mot fönstret.

— Du går som en elefant. Kan du aldrig sitta stilla? ljöd nu barskt hans stämma.

— Men du bad mig ju...?

— Jag vill vara ostörd.

— Jag ser Nicke komma, sade hustrun i det hon närmade sig fönstret. Kanske han medför bref från Janne. Det är nu så länge sedan vi hörde af honom.

— Jag tål inte höra talas om Janne. Jag hatar, jag förb... Gå! utropade han derpå, hejdande sig.

Och hon gick, sväljande tårarne, men glad i hoppet att få nyheter från sonen.

Nicke medförde dock icke heller nu något bref.

Penningen höll Borg fortfarande lika girigt på, och det behöfdes verkligen en Landströms klokhet och list för att kunna skaffa fru Borg något mera till hushållet än den knappa summa som mannen dertill anslagit. Affärerna sköttes af Landström, men räkenskaperna reviderades af Borg, hvilken då, halfliggande med en tvärs öfver soffan anbragt liten skrifpulpet framför sig, temligen bra redde sig med venstra handen, gjorde sina anteckningar i räkenskapsböckerna och höll noga tummen på ögat med sitt oumbärliga biträde, den bondsluge men på sitt sätt duglige och Borg tillgifne Arvid Landström.

Också hade ju Landström helt och hållet Borg att tacka för sin uppkomst. Det var således icke att undra på, det han villigt och gerna gick Borg tillhanda, i ett och hvarje. Synnerligen hade han vunnit insteg hos denne sin gynnare genom en skrymtande, skenbar pålitlighet i förening med en särdeles smidighet i fråga om lånetransaktioner. Såsom en durkdrifven, skenhelig procentare kunde Landström slutligen mäta sig med, om ej öfverträffa Borg. Han skötte affären så försigtigt, så saktmodigt och hade alltid ett så vänligt leende på läpparne, då han utpressade de onaturligt höga räntorna, att ingen riktigt kom sig för att bemöta honom såsom han mången gång förtjent. Och hände det att en retad låntagare slog honom på ena örat, vände han genast blidt och småleende det andra till, i händelse det fans vittnen till hands, och skaffade sig sedan vid domstol nöjaktig ersättning för det han tåligt låtit sig misshandlas och skymfas.

Såväl sågen som bruket gingo, tack vare goda konjunkturer, fortfarande med stor vinst. Borg hade sålunda under årens lopp blifvit en mäkta rik man hvilket naturligtvis icke minskade Landströms tillgifvenhet och tjenstaktighet, synnerligen om denne senare ju spe-

kulerade på att genom gifte med sin principals dotter en dag åtkomma största delen af förmögenheten. Karins eländige broder fruktade han icke för. Den stackarn skulle nog låta sig nöjas med hvad han finge, tänkte Landström, väl aktande sig likväl att för någon yttra en sådan tanke.

Tvärtom talade han med fru Borg synnerligt deltagande om den "vackra veksinnade, möjligen ännu litet oförståndiga ynglingen, om hvilken han sade sig vara fullt och fast öfvertygad att han nu, sedan han kommit under goda och välvilliga menniskors tillsyn, nog skulle stadga sig och blifva sina föräldrar till glädje."

Ack, hvad dessa Landströms ord läto hugnesamma och tröstande i den ännu älskande, oroliga moderns hjerta! Efter Landströms tillmötesgående med den sista penningesändningen hade hon också förklarat, det hon ingenting hade emot hans frieri till dottern Karin.

Borg hade han helt och hållet fått på sin sida. Under dennes långvariga sjukdom hade han tittat allt för djupt i hans kort, för att veta det Borg icke ens skulle våga att neka sitt samtycke.

Och Karin! Länge hade hon kraftigt satt sig emot faderns vilja och två gånger gifvit Landström ett bestämdt afslag på hans frieri. Men då modern äfven började att söka intala henne, och den stackars flickan tyckte sig ingen lycka vidare hafva att vänta här i lifvet, sedan Gustaf Larsson vändt sin håg till en annan, kände hon sig omsider maktlös såväl mot faderns vrede som moderns milda tillrådan.

Då Borg en dag hotat Karin med sin faderliga förbannelse, så framt hon längre vägrade att blifva Landströms hustru, hade hon slutligen med förtviflan i hjertat samtyckt att lyda faderns befallning.

Den 31 augusti, fästmannens namnsdag, skulle förlofningen firas. Inga andra än Gyldenstams voro inbjudna, ty Borg orkade icke se mycket folk omkring sig. Fru Borg hade visserligen helst sett att slippa emottaga det nuvarande Karstorpsherrskapet såsom gäster, men såsom den blifvande mågens närmaste vänner

måste hon finna sig uti att helsa dem välkomna. Icke vågade hon sätta sig upp mot mannens vilja, och ej heller ville hon utsätta sig för hans nedsättande beskyllningar om svartsjuka mot f. d. Sofi Norrbom.

De inbjudna infunno sig klockan tre på eftermiddagen, Gyldenstam bullrande språksam, fru Sofia "munter och tystlåten", fru Norrbom utomordentligt nyter och talför — enligt mågens påstående — ty hon lät ju honom "aldrig tala till punkt".

— Nu lära vi väl få gratulera mamsell Borg till en vacker fästman, en duktig och bra karl? sade patron Gyldenstam, när Karin inkom med vinglas och en butelj rhenskt vin på en bricka.

— Ja, herre Gud! Mina gamla ögon riktigt tårades af glädje, då jag i morse af Landström fick höra en sådan lycka som honom af försynen blifvit beskärd, föll svärmodern honom genast i talet.

— Jag undrar just om hon tycker om'en. Det ser mig inte så ut, tänkte tyst fru Sofi.

Med nedslagen blick, blek och skälfvande, kringbjöd Karin de ifylda glasen. Då hon kom till fästmannen och denne, vänligt grinande, gjorde en rörelse med ena handen för att klappa henne på kinden, medan han med den andra grep om vinglaset, ryckte hon till och tog ett steg tillbaka med ett fasans uttryck i sitt bleka ansigte, såsom hade hon stungits af en orm.

Hade icke fru Gyldenstam hastigt fattat brickan, skulle den med de återstående glasen fått falla till golfvet.

— Stackars barn, hvad kom åt dig? frågade medlidsamt Sofi.

— Mår du illa, Karin? utropade fru Borg.

Borg gaf dottern en hotande blick, och fattande med venstra handen hårdt om sitt glas harklade han ett par gånger för att bereda sig till att proponera skålen för de nyförlofvade.

Men just i detsamma inträdde Britta med tidningar och ett "bref med sorgkant till patron", som hon trodde vara angeläget, ty Nicke hade sagt, att det var ackurat samma utanskrift och sigill som på brefven frun fått från Lisa Pettersson.

— Sorgkant! utropade fru Borg. Gud i himlen, det måtte väl inte ha händt Janne någon olycka!

— Pjoller! snäste Borg, i det han satte från sig vinglaset och mottog brefvet af Britta.

— Vi ha inte på så länge hört af honom, sade fru Borg sakta till den bredvid henne sittande fru Norrbom — inte sedan i våras.

— Åh, kära hjertandes, inte ska' man genast tro det värsta, fast det kan vara oroande under koleratid för den som har de sina der borta, svarade den tilltalade.

Borg hade under tiden öppnat brefvet och börjat genomögna dess innehåll. Han läser och läser med synbart tilltagande ångest. Kallsvett perlar fram på hans glatta panna, och blodsprängda och vildt stirrande mot papperet sluka ögonen de skrifna raderna, under det handen skälfvande, krampaktigt söker fasthålla brefvet och slutligen hårdt kramar det samman mellan fingrarne.

— Allsmäktige Gud, straffar du så faderns missgerning in på barnet! Min son! min ende son! utropar Borg derefter med bruten stämma, och med ett sönderslitande skri, ett hest, rosslande dödsskrän faller han tungt tillbaka mot soffkudden.

Han var död.

Ett hopveckladt litet papper hade vid brefvets öppnande fallit till golfvet. Karin upptog det. Hon vecklade ut det och fann en liten guldring, densamma fru Borg hade gifvit sonen vid dennes första nattvardsgång. Hon lemnade modern ringen. Hvad mera vittnesbörd fordrades? Fru Borg visste nu att hon förlorat både make och son.

Bitter var makans grämelse öfver den hädangångne mannen, hvilken utan ett förlåtelsens eller försoningens ord bortgått dit, derifrån ingen återvänder, bittrare dock moderns sorg öfver sonens eländiga slut.

Brefvet hade blifvit lösgjordt från den dödes knutna hand och innehållet uppläst af Landström.

Bestörtning och fasa grepo alla. En bedröfligare förlofningsfest hade väl ännu aldrig firats, menade fru Norrbom, under det fru Borg sanslös fördes in i sitt

rum och Karin, lik en marmorstod på en graf, satt tyst och orörlig vid moderns hufvudgärd.

— Låt inte Landström komma hit in! Jag kan ej, jag vill ej se honom, bad hon ängsligt fru Gyldenstam, när en stund senare en sakta knackning på dörren, åtföljd af en fråga huru det stod till med fruntimren, tillkännagaf fästmannens närhet.

— Du håller således inte af honom? frågade Sofi.

— Nej! Och nu kan ju pappa ej längre tvinga mig, lydde svaret.

— Och det ska' heller ingen annan understå sig, tröstade välvilligt fru Sofia.

När fru Borg återkom till medvetande, bad hon att åter få läsa brefvet som medfört den förfärliga jobsposten. Hon bad Karin läsa det, sedan mor och dotter blifvit lemnade ensamma.

Likt ett välgörande majregn, smältande det isomhölje som binder källans våg, banade sig under det förnyade åhörandet af den enkla, men gripande skildringen af sonens sista lefnadstid och död en störtflod af tårar öfver den olycklige moderns vissna kinder. Hon kände sig på en gång lugnad och undergifven Guds vilja. Med sammanknäpta händer och en from bön på läpparne erkände hon försynens nåd att låta till sig i tid hemkalla en stackars arm, förlorad varelse, hvilken redan i unga år sjunkit allt för djupt i synd och elände, att han någonsin mera skulle ha förmått att resa sig.

— Tagen vänligt emot honom i eder himmel, mina små älsklingar, mina vänliga systerbarn, som gingen före honom, oberörda af verldens frestelser och synder! bad hon med svärmisk tro. Ack, jag förstod icke att dana barnets själ medan jag hade det under min vård! anklagade hon sig sjelf. Jag var allt för svag. Jag kunde blott bedja och förtrösta — icke utöfva en moders maktpåliggande pligter. Jag har varit allt för upptagen af min sjelfviska sorg som maka, och Gud straffar mig. Ske hans vilje!

Huru mången gång kände sig likväl ej det arma modershjertat färdig att brista, när hon såg för sig ynglingen, utkastad i verlden, hjelplös och fattig bland främ-

lingar, förgäfves utsträckande handen efter en bit bröd till hungerns stillande eller en dryck vatten, hvarmed han kunnat läska sin af feber brännande tunga. Hon såg honom saknande ett hem, en bädd att hvila sig på, ligga döende ute på marken, öfvergifven både af Gud och menniskor.

Huru mången sömnlös natt tillbragte hon icke under dylika tröstlösa betraktelser, och huru mången gång, när sömnens hugsvalande engel medlidsamt strödde sin vallmodoft öfver det bleka, insjunkna anletet, väcktes hon icke plötsligt ur sin slummer och ville skynda upp, enär hon tyckte sig tydligen ha förnummit en klagande stämma som sade:

-- Moder, moder, hvi är du icke hos din son? Kom, låt mig få andas ut min sista suck i din famn! Låt mig dö hos dig!

32.

Begrafningen.

Om förlofningen talades icke vidare, och Karin undvek, hvad hon kunde, att träffa Landström, ehuru detta icke alltid lät sig göra, då han dagligen, ja, så vidt hans göromål det tillät, stundligen befann sig i hennes omedelbara närhet. Han ansåg sig som blifvande måg i huset, men — om det nu härrörde af finkänslighet eller slughet — han föresatte sig att icke förr än begrafningen försiggått påminna Karin om det löfte hon gifvit att blifva hans brud.

— Jag respekterar hennes dotterliga känslor, svarade han fru Norrbom, då hon en dag frågade huru det gick med förlofningen. Jag respekterar hennes sorg och tillbakadragenhet intill dess begrafningsbestyren hunnit öfverstökas. Seden kommer jag att ifra för att bröllopet

firas ju förr desto hellre. Jag måste ju ändå vara på stället och öfvertaga förvaltningen af egendomen. Och då kan det vara godt att veta sig vara fullt herre på täppan.

— Jo, jo, det är nog ett sant ord, instämde fru Norrbom. Måtte bara den äktenskapliga lyckan blifva varaktigare för honom och Karin, än den varit för dem som grundat Fågelnäsudde! suckade gumman.

— Åh, det har ingen fara! Jag tänkar inte pina och plåga min hustru, jag. Karin ska' i allt få ha sin vilja, svarade fästmannen.

— Får hon göra som hon vill, då fruktar jag att Landström aldrig i tiden får henne, hördes plötsligt från inre rummet den vid vaggan sysselsatta fru Gyldenstam ropa.

— Tror frun det? Jag frågar, hvart skulle väl mor och dotter taga vägen utan mig?

— Till lagmanskan, som har ett stort gods i Vermland, vet ja', svarade trygt fru Sofia. Jag kan säga Landström fortfor hon med samma orubbliga lugn, sedan hon trallat några la, la, la, för barnet i vaggan, att då jag i går var på Udden för att hjelpa dem med tillrustningarna för begrafningen, hörde jag, medan vi drucko vårt elfvakaffe, Karin föreslå Lova att de skulle sälja all sin härvarande egendom och bosätta sig i Vermland i mosterns närhet.

— Och hvad svarade fru mamma? frågade Landström spefullt, ehuru med illa qväfd oro.

— Åh, hon, den fromma själen, sade sig ej kunna lemna den torfva, på hvilken hon uppväxt, och menade tro på att hon troligen snart, äfven hon, komme att hamna på kyrkogården.

— Hva' sa' jag, inföll fästmannen triumferande.

— Åh, hon talade så vackert, fortsatte fru Gyldenstam utan att ge akt på Landströms utrop, att Karin och jag inte kunde låta bli att gråta. Och så lofvade jag Lova, att, om hon ginge bort innan allt hunne reda sig, blifva Karin ett stöd och en trogen väninna. Ja, det var ett gripande uppträde, och jag kände mitt hjerta svälla af stolthet och fröjd öfver att Lova Borg

ej längre misskände mig, utan fann mig värd sin och dotterns vänskap.

— Nämnde inte fru Borg mig, hennes blifvande måg! frågade Landström med allt mera mulen uppsyn.

— Aldrig ett knyst lät det om honom. Fast, det var sant, när vi efter kaffedrickningen gingo ut i köket och kort derpå hörde Landströms röst i farstun, sa' Karin ängsligt: "Hu, nu är han här igen! "Men då sa' Lova: "Så får du inte tala, Karin!"

— Nå, hånskrattade fästmannen, när man har svärmor på sin sida, går det nog för sig, vill jag tro, att få bugt med flickan. Det ska' hon få se, fru Gyldenstam! slutade han i det han beledsagade orden med ett skallande skratt.

— Skrattar bäst som skrattar sist, mumlade fru Sofi, missnöjd seende efter den bortskyndande.

Gyldenstam och Landström voro tills vidare utsedde att blifva boets utredningsmän intill dess Ille Kars och assessor von Strömer, hvilka fru Borg hade förordat och skriftligen ombedt att komma henne till hjelp, hunne anlända. Allmänt känd såsom en redbar och driftig, om ock temligen rå och obildad man, hade ingen mot den förstnämde något att anmärka, och Landström — han var ju sjelfskrifven. Han hade ju sedan åratal haft husets affärer om hand.

Begrafningstillredelserna ombesörjdes af Landström, hvilken förestälde enkan att ingenting finge sparas vid den rike mannens jordande. Hon utsatte sig eljest för klander, menade han, för beskyllningen om otillbörlig sparsamhetslust o. s. v.

— Frun har god råd, om det äfven gälde ännu större utgifter, var all den tröst Lovisa erhöll, då hon, sedan åratal ovan vid de brådskande bestyr som nu omgåfvo henne, vände sig till Gyldenstam och ängsligt frågade denne, om icke Landström måhända ginge för långt i sin ifver att vilja hedra den aflidnes minne. Fruns man lemnar allraminst hundra tusen efter sig.

— Herre Gud, var han då så rik? suckade enkan, hvilken aldrig fått ringaste del af mannens affärer sedan det i dennes ögon oförlåtliga tilltaget från hennes sida att sända penningehjelp till den bestulna familjen i Finland. Var han då så rik? upprepade hon sorgset vid tanken på, att den som egde så mycket likväl kunde ha hjärta att låta sin egen son lida armod och dö af svält.

— Nå, det är väl ingenting att sucka öfver att vara en rik enka! invände Gyldenstam skämtande. Jag tänker mig just hur glada svärmor och Sofia skulle blifva, om jag doge och efterlemnade ett sådant arf.

I all sin sorgbundenhet kunde fru Borg icke afhålla sig från att småle åt mannens naiva uppriktighet.

— Ja, just så! Bättre skratta än gråta! Det är mitt valspråk. Och, tillade han, i det han gladt grinande visade sina glesa, hvita tänder, generar den stora förmögenheten frun, så gift hon om sig! Alltid fins det någon fattig sate som vore glad att få hjelpa frun med att göra af med kontanterna. Men si, det tror jag inte skulle smaka den blifvande mågen.

Fru Borg hade helst velat dröja med bestämmandet af dag för begrafningen till dess hon finge veta om ej de långväga boende slägtingarne möjligen ämnade infinna sig.

— Vi ha en ovanligt blid höst i år, invände Landström, då hon talade med honom härom; och det går ej an att låta patrons lik stå längre ofvan jord. Nej, fru patronessa, sannerligen det går för sig, tillade han med ifver.

Och så bestämdes följande söndag, åttonde dagen efter Borgs död, till hans likfärd.

En gammal, kyrkan tillhörig kolossal likvagn rustades upp, jernbeslogs, öfverkläddes med svart ylle och utsirades med försilfrade bleckplåtar och stjernor, och Gyldenstam erbjöd ett par af honom nyligen inköpta svarta hästar att spännas för den granna likvagnen.

Inom sorghuset stökades dagligen från bittida på morgonen till sent på qvällen. Bjudningar hade utfärdats till slägtingar och bekanta, när och fjerran, och på traktering finge ej sparas. Ortens skickligäste strufkokerskor voro under flera dagars tid upptagna med att tillreda de vanliga begrafningsstrufvorna på en mark smör och dito mjöl pr stycke. Fru Norrbom och hennes dotter, fru Gyldenstam, hade erbjudit sig att ordna och hafva öfverinseendet i allt hvad matbestyren anginge. Lovisa sjelf var isynnerhet mån om att ingen fattig, som infann sig i sorghuset, finge gå tomhändt deritrån. Karin fick vara hjelpreda åt fru Elsa Brodin, hvilken tjenstvilligt infunnit sig för att ordna rummen, sätta laken för alla fönster, kläda soffor med blankt manglade dukar och stolarna med serveter och till sist strö fint hackadt granris på alla golf.

Begrafningsdagen var inne. Gästerna började anlända och snart voro rummen öfverfylda. I Borgs rum satt, midt i den stora soffan, hans enka, iklädd djup sorgeskrud. Bredvid henne satt dottern Karin, äfven i djup sorgdrägt. De föreföllo båda som tvenne bleka bildstoder, och uppvaktades efter behörig rangordning af ortens fruar och äldre ogifta fruntimmer. Ungdom, som icke hörde till slägten, inbjöds aldrig vid sorgehögtidligheter. Rundt kring rummet sutto, allvarliga och tysta så många qvinliga gäster som der fingo sittplats. I förmaket hade man nödgats ställa rundt kring väggarne dubbla stolrader, och det ville skicklighet till för värdinnorna — de båda äldsta mamsellerna Grave — att med de stora, fullrågade brickorna lyckligt lotsa sig fram mellan de täta skarorna begrafningsgäster.

Sedan kaffet flere gånger gjort sin rund hos damerna, och herrarne hunnit tömma åtskilliga glas rhenskt och moselvin, begynte de sist nämde att ordna sig för färden till kyrkogården. Fruntimren skulle, under det begrafningen försiggick, qvarstanna i sorgehuset och der förplägas med allt hvad till en stor begrafnings välfägnad hörde.

Den svarta, blankt lakerade, med stjernor och plåtar försedda kistan lyftes upp på likvagnen. Borgs gamla

trotjenare Anders satt, iklädd nya svarta kläder, med sorgflor om hatten och hvita bomullsvantar på sina seniga händer, rak och styf på kuskbocken. Grinden hölls vidöppen af en mängd skådelystna pojkar.

Herrarne hade tagit plats i de på gården framkörda åkdonen, och efter gifven signal satte sig tåget i gång.

I fönstren och ute på farstubron samlade sig fruntimren för att åskåda liktärden.

Likvagnen kördes ut genom grinden. I vagnen näst efter sutto Gyldenstam, prosten och Landström.

Allt går i behörig ordning, och tåget har snart försvunnit ur synhåll för de qvarvarande gästerna.

Men just som man når den stora, temligen branta backe, der Fågelnäsuddes egor sluta, den s. k. Fågeluddsbacken, stanna plötsligt hästarne, stegra sig och vilja ej gå framåt. De fnysa och stampa oroligt, men röra sig icke ett steg ur stället, trots kuskens ifriga smackande och upprepade piskslängar.

Med fördubblade ännu hårdare slag lyckas Anders omsider att få dem att rycka framåt, men ögonblickligen stryka de åter tillbaka, hvitlöddriga med fradga kring munbetslet, frustande och skälfvande.

Gyldenstam och Landström hoppa ur sitt åkdon och skynda fram till likvagnen.

Båda försöka att, hållande hårdt i betslen, förmå de tredskande hästarne att röra sig framåt, men deras bemödanden äro lika fruktlösa som gårdsdrängens.

— Om vi sku' fresta att spänna för arbetshästa', föreslår Anders, det kunde nog hända att likvagna med kista är för tung för bara två hästar.

Förslaget gillas; arbetshästarne, ett par styfva rödbruna kampar, den ena med gul den andra med gråsvart man, hemtas från stallet och framledas till likvagnen. De hänga fromt hufvudet och se så liknöjda ut åt den ära, dem vederfares, att sättas i spann för att få draga husbondens stoft till grafven.

Men de ha icke väl kommit i seltygen förr än äfven de stegra sig, fnysa och trilskas.

— Nej, nu är bestämdt någonting oknytt med i spelet, mumlar Anders, hvilken åter fattat tömmarne

och lika fruktlöst med piskan bearbetat de fyra hästarne som han förut klatschat de två.

Gyldenstam beordrar fyra handfasta karlar från bruket att leda hästarne i tygeln. Nu ändtligen går det, ehuru långsamt och motsträfvigt, framåt.

Omkring en timme efter det man kört ut från gården har man lyckats komma utför backen, en sextondels mil tillryggalagd på en timme.

— Tack och heder, go' vänner! ropar Anders, belåten åt de af ansträngning flämtande och svettiga karlarne. Nu vill jag väl tro att kamparne skola gifva med sig sedan vi kommit på jemna landsvägen igen. Tack! tack!

Karlarne släppa betslen och Anders manar på hästarne. Gyldenstam och Landström, hvilka gått utför backen, sätta sig åter upp i sitt åkdon såsom de förmoda, trygga för vidare bråk och obehag.

Men just som framhästarne sätta sig i traf, flyga liksom på ett gifvet tecken alla pinnar ur seldonen och kastas till marken.

Anders hoppar förgrymmad ner från kuskbocken, för att efterse hvad som möjligen kunnat vara orsaken till denna nya förtretlighet.

De löddriga, skälfvande hästarne påselas ånyo med största omsorg. Gyldenstam har ånyo hoppat ur sitt åkdon och hjelper, sjelf en kunnig hästvän, till med påselandet.

Allt är åter i behörig ordning, och för tredje gången intager Anders sin upphöjda plats på kuskbocken.

— Något af qvinnfolka har bestämdt bligat med onda ögon, det är ackurat min tro, mumlar Anders mellan tänderna. Käringa på Fågelnäs stod ute på farstubron när procession skulle i gång. Jag har alri' för min död kunnat lida hennars grågula ögon; ho glodde så ilsket när vi gåfve oss i väg!

Under dessa reflexioner har han fattat tyglar och piska. Han smackar, hojtar och rycker på tömmarne. Fradgan står alla fyra hästarne om munbetslet. De skygga, de vilja kasta sig åt sidan, slitas och stegra sig ånyo.

Ännu en gång hoppa selpinnarne ur åter kastas seldonen till marken.

Med ett skutt är Anders nere från kuskbocken och utbrister:

— Nej! Nu må hvem det gitter köra husbonds lik! Jag rår ej längre hållas med tokke sattyg.

Derpå kastar han tömmarne från sig.

Alla till processionen hörande stiga nu ur åkdonen och samla sig kring likvagnen. Några föreslå att man skall byta hästar med de andra vagnarne andra åter att man turvis skall bära kistan.

— Och först i morgon hinna fram till kyrkogården! utbrister Gyldenstam.

Han hoppar sjelf upp på likvagnens kusksäte, befaller att hästarne ånyo skola påselas och säger sig sjelf vilja köra likvagnen.

— Kör för det, svarar Anders trygt. Patron står kanske i någon slags förvandtskap med honom som tyckes ha tagit hand om den hära likfäla. För min del afstår jag.

— Håll mun, karl! ryter Gyldenstam, fattar med kraftig hand om tömmarna i det han med den andra svänger piskan. Se så, mina gossar, tilltalar han hästarne, kännen I inte igen eran husbondes tag? Sätten nu af i vacker lunk!

De svarta hästarne spetsa öronen. De tyckas ha igenkänt husbondens stämma, men de röra sig dock icke från stället. Deremot äro selpinnarne så mycket rörligare. De hoppa ånyo behändigt ur sina hål. Patron Gyldenstam skriker, hojtar, svettas och slår med piskan; men huru han än fäktar och bråkar i sitt anletes svett, förblifva dock alla hans bemödanden fruktlösa.

— Det är högfärden som straffas! hviskar man sinsemellan. Det är Landströms envishet att vilja styra till ett sådant der tungt åbäke till likvagn, som våller det här spektaklet, yttrar en annan. Det är straffet för att Borg aldrig gick i Herrans hus! menar en tredje.

— Om man sku' be nådig prosten att köra för liket, — halfhviskar Anders ängsligt åt Landström, hvilken sjelf orolig och försagd nu föreslår att låta bära

liket den nära på halfmilslånga vägsträcka som återstår.

— Kanske att han såsom en Herrens tjenare eger makt att skrämma bort smådjeflarne, dem jag nu ser hela raden löpa utefter skacklorna? — tillägger Anders med skygg uppsyn.

— Håll han inne med sådana dumheter, karl! — snäser Landström.

— Åh, herr inspektor, det är nog allt som Anders säger, — instämmer en af de bruksarbetare, hvilka ledt hästarne i tygeln utför backen. Jag och mina kamrater sågo alla, huru de små svarta grinade oss i syna, derför att vi sökte hindra dem i deras bestyr.

— Det tycks som vore de samtliga i dag ute i *sin* herres bestyr, — tillägger en annan af bruksarbetarne.

Landström ifrågasätter ännu en gång kistans bärande.

— Nej, det skulle ingen stå ut med den långa vägen, — invänder Gyldenstam, och understödes i denna mening af de flesta bland herrarne, som skockat sig kring likvagnen.

— Det blir väl bäst att låta karlarne turvis leda hästarne — föreslår prosten.

Hans mening gillas. Uttröttad och hemsk till mods stiger Gyldenstam ner från kuskbocken och tillsäger Anders att der återtaga sin plats.

Anders lyder. Hästarne ledas i betslen, Anders håller sjelf i tömmarne och det går nu steg för steg framåt. Otaliga gånger stanna likväl hästarne löddriga och med fradga kring munbetslet. Karlarne, som leda dem, aflösas litet emellanåt.

Efter mycket arbete har man ändtligen nått kyrkogården. Mörkret har redan hunnit inbryta. Man måste med lyktor och lanternor vägleda sig till den öppna med bräder kringlagda grafven. Kistan lyftes från vagnen, och jordfästningen eger rum under det en besynnerlig sinnesstämning råder bland alla dem som åtföljt liktåget.

Prosten förrättar jordfästningen, och kistan ned-

sänkes utan annat ordande än uppläsandet af den vanliga begrafningsritualen.

— Nu, gossar! — sade Anders, sedan jordfästningen var förbi och prosten med boken i handen och den mot kaftanen nedhängande hvita näsduken med långsamma steg lemnade grafplatsen, nu gäller det att skynda med att skotta mull öfver kistan. Ha vi husbond riktigt väl nerbäddad i Herrans vigda jord, vill jag se den satan i syne som vågar sta' att fara af med'en.

Och med svetten lackande å den solbrända, fårade pannan skottade Anders den ena mullskofveln efter den andra öfver kistan, hjelpt af såväl dödgräfvaren som karlarne, till dess en aflång grafkulle höjde sig öfver den hädangångne husbondens stoft.

— Mot mig var du hederlig, Gud vare med dig, och förlåte han dig alla dina synder! suckade drängen till afsked, när efter slutadt arbete han med de andra lemnade kyrkogården.

I sorghuset hade fruntimren dels ute på gården, dels från fönstren åsett processionens aftågande, och äfven förnummit att något krångel uppstått under färden, hvarför de flesta, under prat och gissningar stannade ute, och äfven gingo ett stycke utom grinden för att möjligen sjelfva kunna öfvertyga sig om förhållandet. Men då tåget var alltför långt borta för att kunna ses, och de fingo veta att nya hästar hemtats och förspändes slöto de häraf att likvagnen voro för tung för ett par hästar och oroade sig ej vidare. De gingo åter in och intogo sina platser, hvarefter serveringen af konfekt, klenäten, sylter, vin, the med anis-saffran och sockerbröd, rikligt och rundligt ånyo vidtog.

Klockan tre hade liktåget begifvit sig från sorgehuset, och med den tidspillan hästarnes istadighet vållat kunde man icke gerna vänta herrarne tillbaka förrän omkring klockan sex eller senast half sju. Den omtänksamma fru Gyldenstam bad derför flickorna Grave att "töja ut" med serveringen, så att tiden icke måtte blifva damerna för lång.

— Gudskelof vi behöfva ej ängslas, att det ej räc-

ker till med Guds lån af alla slag här i huset, anmärkte en af de andra värdinnorna.

Men huru rik tillgång det än fanns på alla möjliga rara saker, ville det likväl till att få trakteringen att förslå till ytterligare omgångar när klockan slog half åtta och intet ljud af vagnshjul ännu hördes ens i fjerran.

Fru Gyldenstam ville dock ännu icke låta kringbära de stora strufvorna med tillhörande serveter, hvilken traktering utgjorde tecken till uppbrott för de gäster, hvilka icke voro inbjudna till qvällsmåltiden, och dessa senare voro ett fåtal emot dem som skulle afresa tidigare.

Klockan slår åtta. Hon slår nio, och inga vagnar afhöres. Hvad kan ha inträffat? Man ser oroligt frågande på hvarandra, man börjar röra på sig och ängligt speja ut i mörkret. Enkan är den enda som tyst och orörlig ännu sitter qvar på sin plats i soffan. Hennes sorgsna blick är stel, hon förefaller mera vara en stenbild än en lefvande varelse. Karin har deremot i outhärdlig ångest lemnat sin plats bredvid modern och gått upp i sitt rum på vinden, der hon bittert gråtande ber till Gud att icke någon ny olycka måtte ha drabbat detta, såsom det tyckes, af Guds förbannelse hemsökta hus.

Oron bland de qvinliga gästerna tilltager allt som tiden lider, och de som icke bo alltför aflägset från sorghuset, rådslå om det icke vore bäst att begifva sig af till fots. Man ser också redan flera fruntimmer, hvar med sin i en servet inknutna traktering, från den med marschaller upplysta gården begifva sig utom grinden.

Strufvornas kringbärande hade ej längre kunnat uppskjutas.

Klockan slår tio.

— Herre Gud hjelpe oss! snyftar högljudt en af fruarna och snart höras suckan och gråt rundt omkring.

Men, förnimmes icke nu ljudet af vagnshjul? Ack jo! ropas plötsligt i korus, och i nästa ögonblick ses den ena vagnen efter den andra svänga in genom grinden, Ingen olycka har skett, ingen saknas. Herrarne få en-

ligt bruket hvar sin fjerdedels strufva och några glas vin, hvarefter de till qvällen icke qvarbjudne så skyndsamt sig göra låter begifva sig af, dock först sedan de, enligt öflig sed, med prosten i spetsen bugat sig för enkan och den faderlösa, sålunda framförande en stum afskedshelsning från mannens och faderns graf.

Först framemot klockan ett på natten var den rikliga och bastanta qvällsmåltiden afslutad. Gästerna lemnade nu mangrant sorgehuset, marschallerna på gården slocknade den ena efter den andra och mörker och stillhet efterträdde hvimlet af menniskor, hästars tramp och hjuldons rullande.

33.

Kusinen.

Borg hade under sin lifstid försmått att skaffa sig några vänner, och nu sedan han var borta sparades icke i orten på smutskastning af hans minne. De oblida omdömena gingo från mun till mun och nådde äfven omsider enkans och dotterns öron. Karin ville bort, långt bort från den ort, det föräldrahem, der blott sorgliga barndoms- och hemska ungdomsminnen, fylde hennes själ med vemod och bitterhet. Modern deremot, stilla och lugn, bad till Gud att snart få lemna en verld, der föga glädje, men ett större mått af lidanden, än hon förmått att undergifvet bära, kommit henne till del.

Hon önskade dock först se dottern Karin gift med Landström, hvars outtröttliga nit och uppmärksamhet allt mera höjt honom i hennes ögon, så att hon numera trodde det Karin knappast kunde få en bättre man. Hon bad också till Gud, att dotterns håg och hjerta en dag måtte vändas till den hederlige och redbare mannen.

Dessutom återstode henne ju att fullborda den mission hon visste ålåge henne, så framt hon kunde hoppas frid, och ro i grafven, såväl för sig som för den före henne bortgångne maken. Hon ville nemligen dela hvad på hennes arfvedel kunde komma mellan de faderlösa, hvilkas olycka och fattigdom Borg med sitt brott vållat, och de socknens fattiga, som för hans skull gått miste om den gåfva doktor Örling ämnat åt dem efterlemna.

Men huru komma åt att få handla så sjelfständigt, huru kunna få penningarne om händer? Dessa tankar sysselsatte henne beständigt. På samma gång de plågade och oroade, fasthöllo de henne dock vid lifvet.

Hon hade ännu två mål att lefva för, tyckte hon: att se dotterns framtid tryggad och att få afbetala samvetsskulden. Sedan o, sedan skulle det blifva så ljuft att få lägga sitt trötta hufvud till hvila och följa den gamle trofaste vännen Örling, som kort före Borgs död gått att uppsöka på andra sidan om grafven de patienter, han här icke lyckats rädda.

Landström hade redan dagen efter Borgs död med den afgående ångbåten reqvirerat från Stockolm en vård af granit, att resas på den aflidne brukspatronen och f. d. landsfiskalen Borgs graf. Titlar, namn och årtal skulle i gyllene bokstäfver prunka på den slipade, monumentala gråstenen, hvilkens öfversta spets skulle prydas af en förgyld stjerna.

Den alltid tjenstfärdige, hygglige kapten Kempff, ångbåten Örnsköld befälhafvare, hade åtagit sig bestyret härom, gladt försäkrande, att han innan september månads utgång skulle hafva uppdraget fullgjort, och detta till alla de efterlefvandes belåtenhet, såväl enkans och dotterns som den blifvande svärsonens, härvid betydelsefullt blinkande och skakande Landströms hand.

En minnesvård på grafven vore en uppmärksamhet, som den sist nämde ansåg sig vara skyldig såväl sin välgörares stoft som de efterlefvande. Han trodde sig här-

igenom komma att synnerligen stiga i deras aktning, ty naturligtvis borde enkan finna sig hugnad af att se mannens minne hedradt, och Karin, den kalla, motsträfviga fästmön, med hvilken han knappast fått tala sedan fadrens död, hennes hårda sinne skulle — dermed tröstade han sig ock — ovilkorligt uppmjukas genom att en så storståtlig hyllningsgärd egnades den bortgångne fadern.

Landström ämnade af egna medel bestrida utgifterna för vården. Så skedde äfven.

Fru Borg och Karin skulle ingenting veta om saken förr än vården vore anländ och färdig att resas.

En dag, under det fru Borg talade med Gyldenstam om affärerna och sade sig helst önska att egendomarne såldes ju förr dess hellre, förestälde han henne att det vore en galenskap att tänka på att afyttra sågen och bruket, då hon i Landström finge en måg, som bättre än någon förstode att sköta om alltsammans. Fågelnäsudde tänker jag frun vill ha till enkesäte, yttrade han affärsmessigt, och derför vore det väl bäst för de nygifta om de bosatte sig på Rönnå bruk. Der finnes ett vackert corps de logis. Sämre kunna de få, och jag ska' säga frun att Landström vill inte vänta länge med bröllopet. Så det är bäst att ha bostad i ordning åt ungherrskapet.

— Jag fruktar att Karin deremot i det längsta vill skjuta upp med bröllopet, svarade fru Borg. Hon vill ju icke ens se Landström. Sjuk och klen som hon varit alltsedan begrafningen, törs jag ej heller motsäga eller söka öfvertala henne.

— Vanligt pryderi hos unga flickor! Nå ja, så får karlen ge sig till tåls och vänta så länge. Och så vill jag råda frun att äfven göra ifråga om egendomarnes realisering.

— Men jag behöfver penningar. Jag måste ju förr dess hellre från sterbhusets medel få disponera 20,000 riksdaler, envisades fru Borg.

— I hvad afsigt, om jag får fråga?

Jag vill använda dem för ett välgörande ändamål. Jag har lofvat min aflidne man . . .

— Är frun vorden splittergalen? afbröt henne Gyldenstam häftigt, i det han med sina stora, utstående ögon förvånad stirrade på henne. Boet måste väl först hinna utredas och fruns närmaste slägtingar komma hit, innan frun får göra ett sådant tag i kassan. Jag skulle aldrig kunna stå till svars om jag lemnade frun i handom en sådan summa.

— Men det är ju endast mina egna penningar, jag fordrar?

— Mycket sant, men boet skall först skiftas. Sedan må det stå frun fritt att hushålla med sin andel bäst frun gitter och gerna för mig ställa sig på bar backe om det smakar. Jag förmodar likväl att ett dylikt slöseri inte kommer att behaga fruns blifvande måg.

— Hvad han kommer att tycka i detta fall, bekymrar mig föga, svarade fru Borg temligen afgörande, ty om Karins gillande är jag säker. Men, tillade hon, då ingenting torde kunna göras åt saken förr än mina slägtingar anlända, tala vi nu inte vidare härom.

När Gyldenstam senare hemkom och berättade denna fru Borgs penningeanhållan för sina fruntimmer, utropade genast svärmodern:

— Der ha vi det! Tjugutusen stod det i brefvet från Vasa. Hon vill betala skulden. Der ha vi tjufven uppdagad!

I detsamma svängde hon ut ur rummet för att välkomna väninnan fru Brodin, hvilken hon från mellanstugufönstret sett komma körande in på Karstorps gård. I denna fick nyheten om fru Borgs samvetsskuld för den aflidne mannens räkning en nitisk kringspriderska.

Fru Elsa Brodin var den som aldrig höll på något. Att utsprida sqvaller var isynnerhet hennes sätt att göra sig intressant och välkommen hos sina själsfränder.

Kapten Kempff hade uträttat Landströms kommission. Granitvården var anländ till sin bestämmelseort. Med samma ångbåt kommo äfven de väntade slägtingarne från Stockholm och Vermland.

Ille Kars kunde icke komma. Hans embetsåliggande tillåto honom icke att på ett par månader vara

borta. Brodern Erik åtföljde i hans ställe svågern, assessor von Strömer.

Karin, kvilken alltsedan begrafningen, modfäld och lidande af en envis bröståkomma, icke lemnat sitt rum och icke velat under hela denna tid se sin fästman, kände sig plötsligt bättre till lynne och helsa, när hon fick höra att slägtingarne söderifrån anländt. Hon skyndade att jemte modern välkomna dem redan vid grinden. En inre stämma sade henne, att hon i dem skulle få skyddande vänner mot det förhatliga giftermål hon ville undfly. Hon hade också redan på förhand beslutit att bedja den väntade kusinen Ille hjelpa henne öfvertala modern att med henne lemna Norrland.

Och då nu icke Ille kom, beslöt hon sig, ehuru med något mera skygghet, att tala med Erik.

Detta sitt beslut behöfde Karin icke sätta i verkställighet, ty redan första dagen af sin ankomst framförde Erik sin moders anhållan, att hennes syster Lova med sin dotter nu måtte slå sig ner på Dallåkra, tills hon hunne sälja egendomarne i Norrland och bosätta sig i sina slägtingars närhet.

— Ack ja! utropade Karin, lycklig åt kusinens förslag. Jag har allt sedan pappa dog sökt öfvertala mamma att lemna Norrland.

— Nå, det låter godt, att jag har Karin på min sida, utropade gladt Erik. När så är fallet, lär det väl inte hjelpa för moster Lova att säga nej.

Fru Borg skakade sorgset på hufvudet och ämnade svara, då i detsamma Landström — hvilken icke gifvit sig ro att ledsaga de resande, innan han fått ombestyra grafvårdens ilandförande — svettig och andfådd inkom i förmaket.

— Allra ödmjukaste tjenare, mina herrar! helsade han. Ursäkta mankemanget att inte ledsaga herrarne till Fågelnäsudde, men jag hade f—n så mycket att bestyra nere vid ångbåten.

— Herr Landström, min förnämsta hjelpreda i sterbhusets affärer, presenterade fru Borg, då hon märkte assessorns förvåning och ogillande blick öfver den inträdandes bullrande sätt.

— Jaså! Har den äran. Det var hr Landström som hade den godheten att hälsa mig välkommen redan på ångbåten, sade assessor von Strömer, i det han till helsning skakade hand med "husets hjelpreda".

— Kusin Ille! kan jag tro? sade derefter Landström i det han dristigt steg fram till Erik, hvilken tillsammans med Karin stod i ett af fönstren seende bort till Karstorp, hans forna barndomshem. Såsom Karins fästman, tillade Landström, tar jag mig friheten att säga kusin. Vi bli ju det också snart?

— Karins fästman? eftersade Erik. Såå, är du förlofvad Karin? Derom hade vi der hemma ingen aning.

— Jag är det ej heller, svarade Karin med en stolt, ogillande blick. Herr Landström misstager sig häruti, liksom uti, att du, Erik, skulle vara kusin Ille.

— Nå, Ille eller Erik kan komma på ett ut, invände Landström. Hvad förlofningen oss emellan beträffar, torde tillräckligt många vittnen finnas, som kunna bestyrka att den försiggått. Vill du måhända neka till att jag erhållit såväl dina föräldrars som ditt eget samtycke till vår förening?

— Mitt samtycke var aftvunget.

Förvånad och besvärad att bevittna hvad han förmodade vara ett kärleksgnabb mellan ett par förlofvade ämnade Erik retirera till soffan, der fru Borg och assessorn sutto samtalande, då bullrande steg förnummos från salen, och Gyldenstams rödskinande anlete och kolossala figur visade sig i dörren.

— Tjenare! tjenare! helsade han de främmande herrarne under kraftiga handslag, hvarefter han vände sig till fru Borg och sade: Gumman min kommer efter med en tjädertupp i näfven. Hon tänkte den kunde komma till pass, eftersom frun fått Stockholmsfrämmande.

Gladt grinande mot solen och andfådd efter ansträngningen att hålla jemna steg med mannen uppför backen från sjösidan, inträdde kort derefter fru Gyldenstam. Tjädern hade hon dock lemnat på köksbordet.

— Herre min skapare! Der står ju unge Karsen! Men inte kan det vara Ille? Nej, så sant jag heter Sofi, är det inte Erik, utbrast hon derpå, strålande af belå-

tenhet. Han är ju lagmanskans lefvande "porträtt", ackurat hon, som hon gick och stod!

— Tant Sofi Norrbom! utropade nu i sin ordning ej mindre gladt föremålet för hennes beundran. Men så fet som mamma är jag väl ännu inte?

— Sicken en! afbröt honom fru Gyldenstam, nu riktigt triumferande. Han känner igen gamla moster Sofi. Han har inte blifvit högfärdigare än så, fast han varit så länge borta i stora verlden, tillade hon klappande Erik vänligt på axeln.

Som isynnerhet assessorn icke hade lång tid att dröja borta från sina embetsgöromål i hufvudstaden, var det nödvändigt att herrarnes gemensamma öfverläggningar rörande sterbhusets utredning redan första dagen vidtogo.

På assessorns yrkande deltog fru Borg i första rådplägningen. Han ville framför allt inhemta hennes mening. Karin och fru Gyldenstam drogo sig derför undan för att ombesörja middagens anrättande.

Assessorn medförde från en solid firma i Stockholm temligen goda anbud på köp både af sågen och bruket, på hvilka anbud fru Borg genast förklarade sig villig att ingå, men dem såväl Gyldenstam som Landström ifrigt sökte att motarbeta. Saken uppsköts för vidare öfverläggning.

Efter middagen fann Landström det lämpligt att underrätta fru Borg om att nästkommande söndag en vård skulle komma att resas på hennes mans graf, att stenen redan var hemtad från ångbåten och grund å grafven lagd för dess resande.

Fru Borg blef först mållös af förskräckelse vid denna oväntade underrättelse.

— Borg yttrade en gång till mig under sin långvariga sjukdom, sade hon slutligen sorgset, att när han hädanginge, ingen vård, icke ens ett enkelt träkors med hans initialer finge resas på hans graf.

— Det var patrons vanliga blygsamhet, invände Landström djupt sårad öfver att se sin välmening så illa lönad af Borgs enka. Skulle en så rik och ansedd samhällsmedlem som han kanske inte vara värd så

mycket som en bit granit på sin graf? tillade han blossande af förtrytelse.

— Ja, det håller jag med Landström om, inföll Gyldenstam. Eller hvad menar herr assessorn? slutade han, vädjande till denne.

— Jag anser att fru Borg bör ensam få bestämma om denna angelägenhet, hvilken personligen rör endast henne, svarade den tillfrågade torrt.

— Såsom blifvande måg i huset, envisades Landström, skulle jag . . .

— Åh, käre mej! Vi ha inte sett att det blifvit något af med den saken än, afbröt honom hurtigt fru Gyldenstam. Det lät inte nyss på Karin som hon voro hågad för partiet.

Den komiska min, med hvilken hon sneglade ömsom på Karin och Landström, kom det öfriga sällskapet att ofrivilligt dra på mun. Då den gladlynte Erik Kars i ett anfall af uppsluppen munterhet utropade: Moster Sofi är bäst! kunde Landström ej längre styra sig.

Han reste sig häftigt från stolen och sade allvarligt:

— Karin har med sin faders och moders samtycke blifvit min trolofvade. Och om vi också ännu inte hunnit vexla ringar, emedan döden afbröt vår trolofningsfest just i det ögonblick den höll på att försiggå, så anser jag likafullt Karin bunden vid sitt ord, såväl som jag är vid mitt. Dessutom har jag skriftligt på att Fågelnäsudde skulle tillfalla oss såsom min hustrus morgongåfva. Jag kan alltså vädja till lagen, hvilken jag tror ingen af herrarne skall kunna förneka att jag har på min sida. Jag går ej af för hackor jag, utropade han slutligen, hvarefter han rusade på dörren.

— Tänk oss, Karin och mig, inför tinget som löftesbryterskor! yttrade fru Borg oroligt.

— Då blir jag er advokat, menade Erik.

— Och jag ville med gladt hjerta afstå åt honom Fågelnäsudde i utbyte mot min frihet inföll Karin gråtande.

— Var du lugn, Karin! sade tröstande fru Gyldenstam, när hon och mannen en stund senare tagit afsked för att färdas hem öfver elfven, innan mörkret inbröt.

Jag har redan spekulerat ut hvem Landström ska' få i ditt ställe, och nog vet jag nu också hvem du ska' ha — det är dagsens sanning. Jag är inte så dum som jag ser ut, jag, tillade hon.

— Jag vill inte gifta mig. Jag vill bara långt, långt bort härifrån, svarade Karin.

— Ja, du lär nog ska' så också. Det såg mamma i korten i går. Och adjö nu! Sof godt och dröm gladt! lydde derpå den sista afskedshelsningen.

34.

Grafvården.

Den från Stockholm hemtade, slipade och med stora förgylda bokstäfver och siffror prydda granitvården restes emellertid och aftäcktes följande söndagsmorgon, under det klockorna ringde första gången till högmessogudstjensten. Ceremonien försiggick i närvaro af en hel skara kyrkfolk från kringliggande trakter jemte en stor del af kyrkstadens och Barrträsks herrskaper. Från Fågelnäsudde voro alla närvarande, undantagande enkefru Borg. Britta hade icke velat lemna sin matmoder ensam hemma, utan stannat hos henne.

Då Anders efter återkomsten från kyrkfärden trädde in i köket, helsande Britta: Guds frid! frågade hon genast om det varit mycket högtidligt när "stora stena kom fram".

— Åhja, inte som värst, svarade Anders långdraget. Den här gången fick allt pastor Sundén hålla talet, som var ämnadt för begrafningen, utan att några hinder kommo emellan. Men tillade han, rifvande sig med bekymrad min bakom ena örat, nog anser jag att det varit bäst om hela gerninga varit ogjord. Det mumlades både ett och annat om högtärden med guldbokstäfver.

— Jag måtte väl sta' dit ändå och se på grannlåten, menade Britta.

— Gör så! Men då får hon allt skynda sej, menade i sin ordning Anders, ty att döma efter hvad många af sågens och brukets karlar pratade sins emellan, så som det lät för mina öron, hade de god lust att skrapa bort hela guldgrannlåten.

När Britta följande söndag kom till kyrkan råddes stor uppståndelse bland de på kyrkvallen samlade allmogen.

Den med en stor guldstjerna och förgylda bokstäfver utsirade granitskifva, som föregående söndag blifvit rest på Borgs graf, låg upprifven och kullkastad med inskriptionen vänd mot marken.

Qvinfolken syntes skrämda. Karlarne deremot, åtminstone flertalet, hånskrattade eller småflinade, under det de temligen oförbehållsamt meddelade hvarandra sina tankar om saken.

— Här tyckes den onde sjelf ha varit framme, yttrade en.

— Jo, så men! Han är väl angelägen om att få'en, och stenen med psalmversen var honom väl i vägen, inföll en annan.

— Nu får Landström nytt besvär med att låta resa upp stenen igen. Men han gör sig väl gerna till för att få bli måg i huset, hördes från en tredje.

— Och så får "den sure" en liten muntration med att ånyo slå ikull stenen, inföll ännu en, beledsagande orden med ett småslugt bondgrin.

— Det tror jag med hördes en grof basröst instämma. Patron Borgs syndaregister var allt för stort att han inte skulle vara väl sedd hos honom der nere.

— Ack, ja, tröste mej! suckade en åldrig bondgumma. Inte var det rätt kristligt att låta sonen sin dö på en sopbacke.

— En förskräckeliga hård karl var han i lifstiden mot alla, inte minst mot hustrun — det är visst och sant, utbrast en gammal silfverhårig bonde. Må den onde gerna ta' både honom och hans förgylda grafvård!

— Amen! röstades i chorus.

Med hufvudet uppfyldt af dessa och andra lika välsinnade yttranden hemkom Britta till Udden.

Vården restes ånyo, och fru Borgs omgifning var mån om att den obehagliga tilldragelsen ej skulle komma till hennes öron.

Men, liksom föregående söndag, låg den äfven den följande kullkastad på grafkullen.

Landström ålade kyrkväktaren att för hans räkning hålla sträng vakt på kyrkogården. Han ville till hvad pris som helst komma gerningsmännen på spåren ty naturligtvis delade hvarken han eller andra mera upplysta personer den allmänt gängse folktron, att "mörksens makter" här åter drefvo sitt spel.

Stenen restes för tredje gången och fick verkligen nu qvarstå på sin plats.

Med boets utredning och affärernas ordnande hade det gått rakst undan, ty assessor von Strömer måste före oktober månads utgång vara tillbaka i hufvudstaden. Det vigtigaste skulle vara uppgjordt innan hans afresa. De köpeanbud, han medfört på sågen och bruket, antogos efter gemensamma förnyade öfverläggningar och rådplägningar, och assessorn befullmäktigades att vid sin återkomst afsluta köpet.

Med Landström stod det hårdt till att få en fredlig uppgörelse. Ingen kunde förneka det han med nit och drift skött affärerna, men det pris han fordrade, Karins hand, ansåg slutligen ingen, icke ens vännen Gyldenstam, honom ega rätt att tilltvinga sig.

Slutuppgörelsen blef omsider den, att Landström erhöll egendomen för det temligen låga värde, hvartill den var upptagen. Derjemte erhöll han på goda betalningsvilkor de intill Fågelnäs gränsande hemman, Borg under de senare åren inköpt, samt rättighet att tillträda alltsammans med gröda och inventarier vid det stundande årets början.

— Nå, det var då förnuftigt att Landström tog reson! utropade fru Gyldenstam, när mannen en dag hemförde underrättelse om saken. Vill han nu ytterligare lyssna till mina råd, så friar han till Hulda Grave.

— Bah! En flicka som redan passerat linien! svarade mannen med karlars vanliga förakt för icke längre unga flickor.

— Låt vara att Hulda fylt sina tjugunio år, så blir hon dock en tiofaldt bättre hustru än hopptossan Ellen, som unge Larsson gick sta' och förlofva sej med, invände fru Gyldenstam. Låt du mej bara hållas. skall du få se huru jag slutligen lindar Landström om ett finger.

Någon äktenskapsstifterska kunde väl egentligen icke fru Gyldenstam i ordets egentliga betydelse skyllas för att vara, ehuru hennes lifliga intresse så snart det gälde giftermål aldrig förnekade sig. I början talade hon för döfva öron, men då den nye postmästaren i Barrträsk, Landströms vän, kom att fria till den tjugusjuåriga Emma Grave och Landström då och då kom att åtföljа vännen på friarfärderna, gick det slutligen derhän att han anhöll om "dygdädla mamsell Huldas hand".

En så glad tid hade fru Selma Grave ännu aldrig upplefvat. Tre mågar i huset! Ett tredubbelt bröllop att rusta i ordning till midsommar! Ty på samma gång som postmästaren och Emma samt Landström och Hulda skulle vigas samman, skulle den nyutnämde pastorsadjunkten Gustaf Larsson hemföra liten Ellen som brud.

Assessorn, Karins nuvarande förmyndare — ty Gyldenstam hade afsagt sig förmynderskapet till den nära slägtingens förmån — hade lemnat Fågelnäs och med ångbåt begifvit sig af söderut, men Erik Kars stannade qvar, dels för ännu outredda affärers behandling jemte försäljningar och inventeringars vidare ombesörjande, dels derför att hans moder i sina bref till sonen enträget uppmanat honom att icke återvända från Norrland, skulle det ock dröja till våren, utan att föra med sig "moster Lova och kusin Karin", dels ock af ett tredje, af hans hjerta honom förestafvadt, ännu icke uttaladt skäl.

Fru Borg såg också gerna att systersonen stannade så länge som möjligt. Erik Kars var alltid en lugn och stillsam medlare. Med sitt glada, godmodiga lynne visste han alltid att genomdrifva fru Borgs önskningar.

Hon fick tillförsäkra Britta en lifstidsränta, så att den trogna tjenarinnan icke med oro behöfde motse den dag, då hon ej längre skulle orka tjena. Visserligen hade fru Borg erbjudit Britta att åtföljа sig söderut, dit

hon ändtligen beslutit sig för att flytta, för att till döddagar vistas hos henne och Karin — men den redan ålderstigna trotjenarinnan hade föredragit att stanna vid gården.

— Katten och jag trifvas bäst der vi äro vana att vistas, och svårt skulle det äfven kännas att lemna krittera; så ifall Landström sku' vilja ha mej qvar, såge jag helst att det finge bli som det är, lydde hennes svar.

Och så blef det. Landström hade tillräckligt sett hvad den hederliga Britta dugde till för att han icke gerna skulle antaga tillbudet. Drängen Anders ville dock icke stanna under en ny husbonde trots dennes löfte om förhöjd lön och ett godt bemötande. Åt honom måste Landström från egendomsköpet enligt fru Borgs önskan afstå till döddagar ett torp. En lifstidsränta tillförsäkrades äfven trotjenaren.

Ingenting såldes från boet som kunde till nytta delas ut åt fattiga; ingen fick gå ohulpen från fru Borgs dörr, och till sist lyckades det henne genom systersonen Eriks bemedling att få såväl till kyrkstadens som Barrträsks församlings fattigkassa öfverlemna en större summa.

Detta var för den sant gudfruktiga qvinnan någonting jemlikt med en from katoliks själamessor, af troende hjerta helgade åt en kär afliden. Hon ville genom goda gerningar vinna syndernas förlåtelse för den hädangångnes själ. Det var ett slags syndabot för hans räkning i detta offrande af det mammons pund han efterlemnat, på samma gång Lovisas af naturen gifmilda hjerta fann glädje och hugsvalelse i den välgörenhet hon fick utöfva.

— Gud i himlen, bad hon dervid, låt välsignelse från mångas hjertan utplåna den förbannelse, som för hans skull af mången uttalats. Himmelske fader, unna mig dertill den trösten att se mitt enda barn, min Karin lycklig!

Denna tröst unnades henne också, och det förr än hon vågat hoppas.

De båda kusinerna Erik och Karin, hvilka under den dagliga sammanvaron mer och mer lärt känna och värdera hvarandra, sågos allt mera utbyta förtroliga blickar och tankar. Och fastän Eriks gryende känsla ännu icke

klädt sig i ord, anade Karin och besvarade den, om ej med ett ungt hjertas svärmiska hänryckning och en första kärleks ljufva känsla, så likväl med en innerlighet, som kom modern att för sin dotter tillitsfullt motse en lugn och sorgfri framtid.

Hösten var detta år så ovanligt blid, att ännu i medlet af november en ångbåt kunde afgå från Ytterfors landningsplats och hamn. Med denna sista lägenhet skulle fru Borg med dotter och systerson begifva sig på den långa färden till Stockholm och derifrån landvägen till Vermland.

Allt var inpackadt och i ordning för resan. Afskedsbesöken hos vänner och bekanta voro undangjorda. Endast en sista färd till kyrkan och ett afsked från mannens och faderns graf återstodo ännu för makan och dottern.

Genom den omtänksamma Britta hade kyrkväktaren sent på lördagsqvällen fått bud om att fru Borg följande trefaldighetssöndag ämnade sig i kyrkan och på samma gång ville taga afsked af mannens graf och se den nyresta vården.

Men då kyrkväktaren, mån om att allt vid besöket skulle befinnas i behörig ordning, tidigt på söndagsmorgonen begaf sig ut till grafven, fanns der icke mer någon vård.

Mannen gnuggade sig i ögonen af fruktan att vara under inflytelsen af en synvilla. Men, nej! Gnugga och gnida sig bäst han ville, stenen var borta och stod icke någonstädes å kyrkogården att finna. Den var denna gång icke blott kullkastad. Hvad värre var, den var och förblef spårlöst försvunnen.

Saken drogs sedermera för tinget, men vidare upplysningar stodo icke genom anställda, förnyade förhör att vinna, än att en skjutsgosse, då han kört öfver bron till Sunnanå gästgifvaregård, trott sig i närheten af kyrkan höra ett tungt plaskande i elfven.

En fiskare, hvilken ibland brukade vid elfvens södra strand midt emot prestgården fånga aborrar i not, påstod att hvarje gång prostens piga kom springande öfver bron med en korg på armen för att få sig till-

räknad hvar tionde fisk af fångsten, hade han för hvarje aborre han slängde åt pigan sett det glindra till så underligt på djupet. Häraf uppkom en folksägen, att stenen skulle ligga der och att guldbokstäfverna glindrande ville sända en anropande helsning med tiondefisken till vördig prostfar, att han måtte befria dem och stenen från den ondes våld.

På fru Borg gjorde tilldragelsen med den försvunna grafvården ett häftigt intryck. Någon kyrkogång blef icke af. Hon återfördes mera död än lefvande till Fågelnäsudde, och hemkommen anfölls hon af en våldsam blodstörtning, som höll på att med ens utsläcka hennes svaga lifsande.

Någon resa kunde ej vidare påtänkas. Fru Borg måste intaga sängen för att, såsom läkaren yttrade sig, efter all sannolikhet ej mera lemna den, förr än hon från den finge flyttas i grafven. Ömt vårdad af Karin, förunnades henne den trösten att på dödsbädden få välsignande lägga Eriks och Karins händer samman.

Under de sista veckorna af sitt lif var hon plågfri och såg gerna då och då sina vänner hos sig. Bland dessa var fru Gyldenstam, den förr med en viss bitterhet af den fromma Lovisa Borg föga tålda Sofi Norrbom, den hon nu helst såg vid sin sjukbädd och den hon bad att bistå Karin med råd och dåd när hon sjelf ej mera funnes till.

Under ett enskildt samtal med svärsonen hade hon med bön om tysthetslöfte anförtrott honom det hon hade en samvetsskuld att betala, utgörande 20,000 riksdaler från början, men måhända med upplupna räntor under åratal nu uppgående till 30,000.

— Finnes så mycket qvar af den arfvedel mig tillkommer, sade hon bönfallande, ber jag dig, älskade systerson och mitt enda barns blifvande make, att du afsänder dessa penningar så hemligt sig göra låter, enligt den adress du finner upptecknad på detta papper. Jag skulle aldrig få ro i min graf, om du underläte att uppfylla denna min sista bön och, tillade hon, smärtsamt ansträngande sig, penningarne skulle icke kunna bringa Karin och dig någon välsignelse, ty de äro syndapenningar.

Men för ingen, icke ens för din hustru får du yppa det förtroende jag nu gifvit dig, tillade hon, då han rörd tryckte hennes genomskinligt tunna, afmagrade hand och lofvade att samvetsgrant uppfylla hennes önskan.

— Du vredgas ju icke på din svärmor för det hon sålunda gör afdrag på din hustrus blifvande arf? fortsatte hon med ett matt småleende.

— Vredgas? Nej, tvärtom, skyndade han sig med hjertat uppfyld af vördnad att svara. Det är mig kärt att min andra moder funnit mig värdig ett sådant förtroende och icke tviflat på min beredvillighet att samvetsgrant uppfylla det.

— Tack, tack! Herren vare lofvad! tillade hon sakta. Jag kan med lugn sluta mina ögon samman och gå hädan. Jag vet att Karin eger en ädel måns skydd och stöd.

Till dottern sade hon:

— Du har ju lofvat mig, Karin, att när du kommer till Stockholm, sjelf gå till Lisa Pettersson med det bref jag vill sända till henne? Det innehåller en sammansparad summa. *Ett litet arf efter Janne.* Men sjelf skall du frambära det till Lisa jemte min tacksägelse för hennes godhet mot mitt arma barn och min önskan till Gud, att försynen måtte skänka henne glädje af sina söner.

— Låt mitt stoft få hvila bredvid min makes, men låt icke någon vård resas på grafven? var den sista bön hon framställde till sina barn Erik och Karin samma morgon hon med en lätt suck afled.

En grönklädd, aflång kulle, öfver hvilken en hängbjörk kastar sin skugga, täcker de båda makarnes stoft.

Ännu för några år sedan sågs sommartiden hvarje söndag en gammal gumma i kofta, kjortel och bindmössa besöka grafven och tillse att kullen stod vårdad och grön. Det var gamla Britta, som orklös att längre tjena, flyttat in hos anhöriga i kyrkstaden. Hon hade lofvat "mamsella", som hon fortfarande kallade unga fru Karin Kars, att se till grafven.

Efter några år inlöste Erik sina syskons andel i den betydliga egendomen Dallåkra, der han och Karin

ännu den dag som är lefva lyckliga och välbergade, omgifna af en hurtig och blomstrande barnskara.

Lagmanskan uppnådde en hög ålder. Hon hade fylt åttio år, då hon 1878 fördes af barn och barnbarn till den sista hvilan. Så länge hon lefde, samlades hvarje midsommar alla hennes barn, söner, döttrar och mågar med barn och barnbarn på Dallåkra kring den gamla, hvilken trots sin döfhet ännu i det sista hade sitt fryntliga leende i behåll och sin högsta glädje uti att se de små svärma kring sig, ty höra deras stoj kunde hon icke.

Såväl Lovisa- som Katarina-dagen firas ännu fortfarande med stät och glädje inom slägten, ty hos Illes liksom hos Eriks, i Mallas, Annas och till och med i Hildurs hem finnes en liten Lova, uppkallad efter den för hela slägten i minnet kära "Lovisa Borg".

Pris: 2 kr. 50 öre.